

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Kathāvatthu-ppakaraņa-Aṭṭhakathā.

J. Minayeff

Journal of the Pali Text Society, 1889

PREFACE.

THE Commentary of the three books of Abhidhommapitara contains a history of the Buddhistic sects and a short exposition of their particular tenets. For the early history of Buddhism it is full of invaluable information, and may be read with great interest. Therefore it was thought possible to publish the commentary before the text. The present edition is based on two MSS. from the collection of the editor: C., a paper MS. from Ceylon; and M., a Burmese MS. from Mandalay.

J. M.

St. Petersburg, December, 1889.

CONTENTS.

MAHĀVAGGO.

1.	Puggalakathā	•••				•••			7
	Parihānikathā		•••		•••		•••		35
3.	Brahmacariyakatha	i							39
4.	Odhisokathā		•••		•••		•••		42
5.	Jahatikathā					•••		•••	42
6.	Sabbamatthikathā				•••		•••		43
7.	Atītam khandhā 'ti	ādik	athā	•••		•••			50
8.	Ekaccam atthīti ka	thā	•••		•••		•••		5 0
9	Satipatthānakathā	•••		•••		•••		•••	52
10.	H' evatthikathā				•••		•••		53

^{*} Received too late for insertion at the right place.

Dutigo	VAGGO

								LAGE
	Parupāhārakathā				• •		• • •	54
2.	Aññanakankhanaravitar	ล.na.k	athā					55
3.	Vacībhedakathā Dukkhāhārakathā		•••				•••	55
4.	Dukkhāhārakathā			•••				56
5.	Cittaṭṭhitikathā Kukkulakathā Anupubhābhisamayaka t		•••				• • •	57
6.	Kukkulakathā	•••		•••		•••		57
7.	Anupubhābhisamayaka t	hā	•••		•••		•••	58
8.	Vohārakathā	•••		•••		•••		5 9
9.	Vohārakathā Nirodhakathā		•••		•••		•••	60
	TATIY	O VA	ggo.					
1.	Balakathā	•••						62
2.	Ariyan 'ti kathā Vimuttikathā Vimuccamanakathā		•••		•••			63
3.	Vimuttikathā	•••						65
4.	Vimuccamanakathā			•••	•••			65
5.	Aṭṭhamakakathā Aṭṭhamakassa indriyaka			•••		• • •		67
6.	Atthamakassa indriyaka	athā	•••				•••	67
7.	Dibbacakkhukathā					•••		68
8.	Dibbasotakathā		•••					69
9.	Dibbasotakathā Yathākammupagatañān	akatl	ıā					70
10.	Samvarakathā		•••				•••	71
11.	Asaññakathā	•••						71
	N'evasaññānāsaññāyata						•••	72
	Сатитт	но у	AGGO					
1	Jihī 'ssa arahā 'ti kathā							73
2.	Ilmottikethä	•••		•••		•••		73
<u>4</u> .	Uppattikathā Anāsavakathā		•••		•••		•••	74
o. ₄	Samannāgatakathā	•••		•••		•••		74
5	Samannāgatakathā Upekkhāsamannāgataka	thā	•••		•••		•••	75
6.	Bodhiyā buddho 'ti kath	าอู		•••				76
7	Takkhanakatha	ı cı	•••		•••		•••	77
8	Lakkhanakathā Niyāmokkantikathā	•••	-	•••		•••	•••	78
9.	Samannāgatakathā		•••		•••	•••		79
10.	Samyojanappāhankathā	•••		, •••		•••		
			• • •		• • •		• • •	, ,

	KATHÂVATTH	U-PAK	ARAN	A-AŢŢ	HAKA	THU.			215
	P	NCAM	o V	∆GGO.					PAGE
1	Vimuttikathā								80
	Asekkhañanakathā						•••		80
	Viparītakathā					•••			81
	Niyāmakathā								82
	Paṭisaṃbhidākathā								83
6	Sammutikathā		•••						84
7	Sammutikathā Cittārammaṇakathā Anāgatakathā Pacuppannakathā	i.							81
8.	Anāgatakathā	•							85
9.	Pacuppannakathā								86
10.	Phalañānakathā			•••					87
	Cı	HŢŢĀ	to V.	AGGO.	•				
1.	Niyāmakathā		• • •				•••		89
2.	Paticcasamuppādal	cathā		•••\		•••			89
3.	Saccakathā						•••		90
4.	Āruppakathā							•••	91
5.	Āruppakathā Nirodhasamāpattika Ākāsakathā	t hã			•••		•••		91
6.	Ākāsakathā			•••		•••		•••	92
7.	Akāso sanidassano	'tı ka	tha		• • •				
8.	Pariyosānakathā	•••		•••		•••		•••	93
	Ś	ATTAM	ro V	AGGO	_				
									0/
1.	Saṃgahakathā Saṃpayuttakathā		•••		•••		• • • •		94
								•••	95
ე. ⊿	Citasikakathā		•••		•••				95
4.	Dānakathā Paribhogamayapun	 ≈aka	+hā	•••		•••			
ə.	Farionogamayapun	шака	una		•••		•••		99 99
6.	Itodinnakathā	··· 1 1 4	.h.z	•••		•••		•••	90
7.	Pathavīkammovipā Jarāmaranavipāko	Kakai **: 1-0	ын 4hā		•••		•••		101
8.	Jaramaranavipako	u Ka	tua Lā	•••		•••		•••	101
9.	Ariyaanammavipai	Lakat	ци hom	ma 14	···	hā	•••		102
10.	Jarāmaranavipāko Ariyadhammavipāk Vipāko vipākadham	imau	цаш	шо	ı Ka	ша		•••	100
	A ^r	THAN	ro V	AGG0					
1.	Jatikathā	•	•••						105
2	Antarāhhavakathā								106

					•		PAGE
	Kāmaguṇakathā		• • •		•••		107
4.	Kāmakathā			•••			109
5.	Kāmakathā Rūpadhātukathā		•••		•••		109
6.	Arūpadhātukathā						109
7.	Rūpadhātu-āyatanakathā		•••				110
8.	Āruppe rūpakathā Rūpakamman 'ti kathā						111
9.	Rūpakamman 'ti kathā				•••		111
10.	Jīvitindriyakathā	•••					112
11.	Kammahetukathā		•••		•••		114
	Navamo Vac	3GO.					
1							115
2	Ānisaṃsakathā Amatārammaṇakathā						116
	Rūpam sārammaņan 'ti katha					•••	117
4	Anusayā anārammaņā 'ti kati	a hā			•••	k.	117
5	Nānam anārammaņan 'ti kat	na hā		•••		•••	118
6	Atītārammanakathā	ца	•••		•••		118
7.	Atītārammaņakathā Vitakkānupatitakathā	•••		•••		•••	118
8	Vitakkavipphārasaddakathā		•••				119
	Na yathācittassa vācā 'ti kath			•••			110
	Na yathācittassa kāyakamma			ıā			120
	Atītaanāgatasamannāgatakat					•••	120
	-		•••		•••		
	Dasamo Vac						
	Nirodhakathā					• • • •	12 2
	Rūpam maggo 'ti kathā				•••		129
	Pancavinnanasamangissa ma					•••	129
	Pancavinnana kusala piti kat		•••		•••		125
5.	Sābhogakathā	•••		•••		•••	126
6.	Dvīhi silehīti kathā		•••				126
7 .	Sīlam acetosikan 'ti Na cittānuparivattikathā	•••		•••		•••	127
8.	Na cittānuparivattikathā		•••		•••		127
	Samādānahetukathā						127
	Viññatti sīlan 'ti kathā						
11.	Aviñnatti dussilyan 'ti kathā	•••		•••		•••	128
	Ekādasamo V	AGG	).				
1	Tiggo ni anugayakathā						190

KATHĀVATTHU-PAKARANA-	-АТТНАКАТТНИ.	217
		PAGI
2. Ñānakathā	•••	129
3. Nänam cittavippayuttan 'ti ka	athā	130
4. Idam dukkhan 'ti kathā	•••	
5. Iddhibalakathā		131
6. Samādhikathā		132
7. Dhammaṭṭhitatākathā		132
8. Aniccatākathā		138
Dvādasamo V	AGGO.	
1. Saṃvaro kamman ti kathā .		13#
		135
2. Kammakathā 3. Saddo viņāko 'ti kathā.	•••	
3. Saddo vipāko 'ti kathā	•••	
5 Sattakkhattuvarama kathā	•••	197
 Salāyatanakathā Sattakkhattuparama kathā Kolaṃkola-ekahīgī ti kathā Jīvitā voropanakathā 	•••	137
7 Tivita vorononakotha		138
7. Sivita voropanakatna	••	
8. Duggatikathā 9. Sattamabhavikathā	•••	
5. Sattamadhavikatha		138
Terasmo VA	AGGO.	
1. Kappatthakathā		140
 Kappaṭṭhakathā Kusalapaṭilābhakathā 	•••	
3. Anantarāpayuttakathā		141
4. Niyatassa niyamokathā		
5. Nivutakathā		
6. Sammukhībhutakathā		144
7. Samāpanno assādetīti kathā		144
8. Asātarāgakathā		145
8. Asātarāgakathā 9. Dhammatanhā avyākatā 'ti ka	athā	146
10. Dhammatanhā na dukkhasan	nudayo'ti kathā	
Cuddasamo V.	A (4GO	
		4 / 17
1. Kusalākusalapatisamdhānakatl	na	147
2. Saļāyatanuppattikathā	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	147
3. Anantarapaccayakathā	•••	148
// // W1370 W1100 IZO Ph.O		140

					PAGE
5. .	Añño anusayo 'ti kathā	•	•••		149
6. 3	Pariyuṭṭānaṃ cittavippayuttan 'ti k	athā		•••	150
7.	Pariyāpannakathā				150
8. .	Avyākatakathā	•••		•••	151
9.	Apariyāpannakathā	•	•••		151
	Pannarasamo Vaggo	) .			
1.	Paccayakathā Aññamaññapaccayakathā	•••			152
2.	Aññamaññapaccayakathā		•••		152
3.	Addhākathā			•••	153
4.	Khanalayamuhuttakathā		•••		153
	Āsavakathā	•••			153
6.	Jarāmaraṇakathā				153
	Saññāvedayitakathā				154
	Dutiyasaññāvedayitakatha				154
	Tatiyasaññāvedayitakathā				154
	Asaññāsattūpikathā				155
	Kammupacayakathā	•••		•••	156
	Soļasmo Vaggo.				
1.	Niogahakathā				158
2.	Niggahakathā		•••	•••	158
3.	Sukhānunnadānakathā	•••		•••	158
4.	Sukhānuppadānakathā Adhigayha manasikārakathā		•••		159
5.	Rūpahetū 'ti kathā				160
6.	Rūpaṃ sahetukan 'ti kathā	•••	•••		160
7.	Rūpaṃ kusalākusalan 'ti kathā		•••		160
		•••			161
	Rūpāvacarārūpāvacaran 'ti kathā			•••	161
	Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno a			arū-	
	padhātupariyāpanno	-	~ 6 ~, ~		161
	Sattarasamo Vaggo	•			
1					163
	Atthi arahato puññupacayo 'ti kath Natthi arahato akālamaccū 'ti kath				
	Sahham idam kammato 'ti kathā				

	KATHĀVATT	HU-P	AKAR	ANA-A	TTHA	KATE	U.		219
_									PAG
	Indriyabaddhakat			•••		•••		•••	16
	Ţhapetvā ariyama								167
6.	Na vattabbam sai	ṃgho	da	kkhir	am	pati	gaṇh	ātīti	
	kathā Na vattabam sa	•••		•••		•••		•••	167
7.	Na vattabam sa	ıṃgh	o d	lakkh	iņaņ	ı vi	$\mathbf{sodh}$	etīti	
	kathā Na vattabbaṃ sar	_	•••	_	•••		•••		168
8.	Na vattabbam sar	ngho	bhu	ıñjatī	ti ka	thā	_		168
	Na vattabbam san								
	'ti kathā Na vattabbaṃ bud		•••		•••				169
10.	Na vattabbam bud	dhas	sa di	innan	n ma	happ	hala	n 'ti	
	kathā Dakkhiņāvisuddhi	•••	_	•••		•••		•••	169
11.	Dakkhinavisuddhi	kath	a		•••		•••		170
	A mm	TT T D	CARE	VA	aao				
	• •								
1. M	Ianussalokakathā	• • • •		•••		•••		•••	171
2. I	hammadesanākat	ha	•••		•••		•••		171
8. F	karunakatha	•••		•••		•••		•••	172
4. (	andhajatakatha		•••		•••		•••		172
5. E	Karuṇākathā Sandhajātakathā Ekamaggakathā hānasaṃkantikath hānantarikakathā amāpanno saddaṃ			•••		•••		•••	172
0. J	nanasamkantikati	1a	•••		•••		•••		178
7. 3	nanantarikakatha	•••	- 1-1 •	•••		•••		•••	174
8. 5	samapanno saddan	suņ	atiti	11	•••		•••		175
9. C	akkhunā rūpam p	assat	1 t 1K8	tha		•••		•••	176
	Ект	NAVĪ	SATIN	to V	AGGO.				
1 K	 Iilesajahanakathā								177
2 S									
3. S	āmaññaphalakath	 ลี		•••		•••		•••	178
4. P	attikathā		•••		•••		•••		179
5. T	athatākathā	•••	•••	•••		•••			179
	lusalakathā		•••		•••		•••		179
7. A	.ccantaniyāmakath	เลิ				•••		•••	180
8. I	ndriyakathā	•••	•••	•••	•••	• • •	•••	•••	
	,					•••		•••	
				Vagg					
1. A	saṃciccakathā		•••		•••				188
2. Ñ	ānakathā			•••		•••		•••	184

									PAGE
3.	Nirayapālakathā		•••		•••		•••		184
4.	Tiracchānakathā	•••		•••		•••			185
5.	Maggakathā		•••		•••		•••		186
6.	Ñanakathā	•••		•••	•	•••		•••	186
	EKA	vīs	TIMO	VAC	ago.				
1.	Sāsanakathā							•••	188
2.	Avivittakathā				•••		•••		188
3.	Samyojanakathā	•••				•••			189
4.									189
5.	Buddhakathā								190
6.	Sabbadisākathā				•••		•••		190
7.	Dhammakathā			•••					191
8.	Kammakathā		•••		•••		•••		191
,	Dv	ĀVĪS.	ATIMO	VA	GGO.				
1.	Parinibbānakathā								193
2.	Kusalacittakathā						•••		193
3.	Ānañjakathā Dhammābhisamaya	•••							193
4.	Dhammābhisamaya	katl	ıā		•••		•••		194
5.	Sesāpi kathā	• • •							194
6.	Anyākatakathā		•••		•••		•••		195
7.	Anyākatakathā Āsevanapaccayakatl	hā		•••				•••	195
8.	Khanikakathā		•••		•••				195
	${f T}_{f E}$	VĪSA	TIMO	VAG	GO.				
1.	Ekādhippāyakathā	•••		•••		•••			197
2.	Arahantavannakath	ā	•••		•••		•••		197
3.	Issariyakāmakāritāk	ath	ā	•••				•••	197
4.	Patirūpakathā								198
5.	Aparinipphannakatl	ıā							198

Kathāvatthu-ppakaraņa-Aṭṭhakathā.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀSAMBUDDHASSA.

Nisinno devalokasmim devasamghapurakkhato sadevakassa lokassa satthā appaṭipuggalo. Sabbapaññattikusalo paññattiparidīpanam vatvā puggalapaññattim loke uttamapuggalo. Yam puggalakathādīnam kathānam vatthubhāvato Kathāvatthuppakaraṇam samkhepena adesayī. Mātikāṭhapanen' eva ṭhapitassa surālaye tassa Moggaliputtena vibhattassa mahītale. Idāni yasmā sampatto atthasamvaṇṇanākkamo tasmā nam vaṇṇayissāmi tam suṇātha samāhitā 'ti.

Yamakapāṭihīrāvasānasmim hi bhagavā Tidasapure pāricchattakamūle paṇḍukambalasilāya ² vassam upagantvā mātaram kāyasakkhim katvā devaparisāya Abhidhammakatham kathento Dhammasamgani-vibhanga-dhātukathā-puggalapañnattippakaraṇāni desayitvā Kathāvatthudesanāya vāre sampatte anāgate mama sāvako mahābhinno 3 Moggaliputtatissatthero nāma uppannam sāsanamalam sodhetvā tatiyasamgītim karonto bhikkhusamghamajjhe nisinno sakavāde panca suttasatāni paravāde pancā 'ti suttasahassam samodhānetvā imam pakaraṇam bhājessatīti tass' okāsam karonto yā esā puggalavāde tāva catūsu panhesu dvinsama karonto yā esā panhe

¹ B.—C. nayo.

² B. °yam.

з В. °pañño.

nam pañbakanam vasena atthamukha vadavutti tam adim katvā sabbakathāmaggesu asampunnabhānavāramattāya tantiyā mātikam thapesi. Athāvasesam 1 Abhidhammakatham vitthāranayen' eva kathetvā vutthavasso suvannarajatasopānānam majjhe manimayena sopānena devalokato Samkassanagare oruyha sattahitam sampādento yāvatāyukam thatvā anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbāyi. Ath'assa Mahākassapapamukho vasīgano Ajātasatturājānam sahāyam gahetvā dhammavinayasarīram samgaham āropesi. Tato vassasatassa accayena Vajjiputtakā bhikkhū dasa vatthūni dīpayimsu. Tāni sutvā Kākandakabrāhmanassa putto Yasatthero Susunāgaputtam Asokam nāma rājānam sahāvam gahetvā dvādasannam bhikkhusahassānam antare sattattherasatāni uccinitvā tāni dasa vatthūni madditvā dhammavinayasarīram samgaham āropesi. Tehi pana dhammasamgāhakattherehi niggahītā dasasahassā Vajjiputtakā bhikkhū pakkham pariyesamānā attano anurūpam dubbalapakkham labhitvā visum Mahāsamghikam ² ācariyakulam nāma akamsu. Tato bhijjitvā aparāni dve ācariyakulāni jātāni. Gokulikā 3 ca Ekabbohārikā 3 ca. Gokulikanikāyato bhijjitvā aparāni dve ācariyakulāni jātāni Pannattivādā ca Bāhulikā 4 ca. Bahussutikā 5 'ti pi tesam veva Tesam yeva antare Cetiyavādā nāma apare pāmam. ācariyā6 uppannā. Evam Mahāsamghikācariyakulato dutiye vassasate pañcācariyakulāni uppannāni. Tāni Mahāsamghikehi saddhim cha honti. Tasmim yeva dutiye vassasate Theravādato bhijjitvā dve ācariyavādā uppannā Mahimsāsakā ca Vajjiputtakā ca. Tattha Vajjiputtakavādato 7 bhijjitvā apare cattāro ācariyavādā uppannā Dhammuttariyā Bhadrayānikā Channāgarikā 8 Sammitiyā ti. Puna tasmim yeva dutiye vassasate Mahimsāsakavādato bhijjitvā Sabbatthivādā Dhammaguttikā 'ti dve ācariyavādā uppannā. Puna Sabbatthivādakulato 9 bhijjitvā Kassapikā 10

¹ B.—C. athā vā sesam. ² C. okā. ³ C. okāni.

⁴ B. oyā; C. bao. 5 B. bāo. 6 B. ācariyavādā.

⁷ C. ottikāo. 8 C. Cano; B. chandāo. 9 C. ovādio.

nāma jātā. Kassapikesu pi bhinnesu apare Samkantikā nāma jātā. Samkantikesu bhinnesu Suttavādā nāma jātā 'ti. Theravādato bhijjitvā ime ekādasa ācariyavādā uppannā te Theravādehi saddhim dvādasa honti. Iti ime ca dvādasa Mahāsamghikānaň ca cha ācariyavādā 'ti sabbe ca ¹ aṭṭhārasa ācariyavādā dutiye vassasate uppannā. Aṭṭhārasa nikāyā 'ti pi aṭṭhārasācariyakulānīti pi etesam yeva nāmam. Etesu pana sattarasa vādā bhinnakā Theravādo ² asambhinnako ti ³ veditabbo. Vuttam pi c' etam Dīpavamse: *

Nikkaddhitā pāpabhikkhū therehi Vajjiputtakā aññam pakkham labhitvāna adhammavādī bahū janā. Dasasahassā samāgantvā akamsu dhammasamgaham tasmāyam dhammasamgīti mahāsamgīti vuccati.4 Mahāsamgītikā bhikkhū vilomam akamsu sāsane † bhinditvā mūlasamgaham aññam akamsu samgaham. Aññatra samgahītam suttam aññatra akarimsu te attham dhammañ ca bhindimsu vinaye; nikāyesu ca pañcasu.

Pariyāyadesitan cāpi 5 atho nippariyāyadesitam nītatthan c' eva neyyattham ajānitvāna bhikkhavo. Annam samdhāya bhanitam annam attham § thapayimsu te

vyañjanacchāyāya te bhikkhū bahum attham vināsayum. Chaddetvāna 6 ekadesam suttam vinayagambhīram paṭirūpam suttam vinayam tañ ca 7 aññam karimsu te. Parivāram atthuddhāram Abhidhammam chappakaraṇam 8 Paṭisambhidañ ca Niddesam ekadesañ ca Jātakam. Ettakam vissajjitvāna aññam na 9 akarimsu te nāmam lingam parikkhāram ākappakaranīyāni || ca

<sup>B. va.
C. odako.
C. pi.
C. nivuccati ('ti vucco'?)
C. tanti ca akarimsu te.
C. cappao.
B. aññani.</sup>

^{*} Oldenberg, The Dīpavaṃso, p. 36. † Old., sāsanaṃ. ‡ Old., ye. § Old., aññatthaṃ. || Old., okaraṇāni.

pakatibhāvam vijāhitvā * tañ ca aññam akamsu te. Pubbamgamā bhinnavādā Mahāsamgītikārakā tesañ ca anukārena bhinnavādā bahū ahū. Tato aparakālamhi tasmim bhedo ajāyatha Gokulikā Ekabbohārā i dvidhā 2 bhijjitha bhikkhavo. Gokulikānam dve bhedā 3 aparakālamhi jāyatha Bahussutikā † ca Paññatti dvidhā 2 bhijjittha bhikkhavo. Cetiyā va 4 puna vādī Mahāsamgītibhedakā pañca vādā ime sabbe Mahāsamgītimūlakā. Attham dhammañ ca bhindimsu ekadesañ ca samgaham ganthañ 5 ca ekadesam hi chaddetvā 6 aññam akamsu te. Nāmam 7 lingam parikkhāram ākappakaranīyāni † ca pakatibhāvam vijahitvā § tañ ca aññam akamsu te. Visuddhattheravādamhi puna bhedo ajāyatha Mahimsāsakā Vajjiputtakā 8 dvidhā 9 bhijjittha bhikkhavo. Vajjiputtakavādamhi catudhā bhedo ajāyatha Dhammuttarikā Bhadrayānikā 10 Channāgarikā 11 ca Sammitī.

Mahimsāsakānam dve bhedā aparakālamhi jāyatha Sabbatthivādā Dhammaguttā dvidhā ¹² bhijjittha bhikkhavo Sabbatthivādānam Kassapikā Kassapikena pi Samkantikā ¹³ Samkantikānam ¹⁴ Suttavādī anupubbena bhijjatha. Ime ekādasavādā sambhinnā Theravādato attham dhammañ ca bhindimsu ekadesañ ca samgaham. Ganthañ ¹⁵ ca ekadesam hi chaddetvā ¹⁶ aññam ¹⁷ akamsu te

¹ Old., obyohārā; C. ovohāri; B. obyoo.

² B. duvidha bhijjattha. ³ C. dve va ca bhedo.

⁴ B. ca—Old. 5 B. gandhañ—Old., ganthiñ.

⁶ C. odayio. 7 C. nāmao. 8 C. B. ottikā. 9 B. duvio bhijjao. 10 C. oni. 11 B. Chandegāo.

⁹ B. duvi° bnijja°. 10 C. °ni. 11 B. Chandega°
12 B. duvi° bhijja°.

¹³ See Old. 5, 48; B. Sankantikassapikena ca.

¹⁴ C. Samkanti. 15 B. odhañ. Old., ganthin.

¹⁶ C. chaddayio; Old. otvāna. ¹⁷ C. omits.

^{*} Old., ohetvā. † Old., otakā. ‡ Old., opāni. § Old., ohetvā.

nāmalingam ¹ parikkhāram ākappakaranīyāni * ca. Pakatibhāvam vijahitvā tañ ² ca aññam akamsu te sattarasa bhinnavādā ekavādo abhinnako. Sabbe 'v' aṭṭhārasa honti 'bhinnavādena te saha nigrodho 'va mahārukkho Theravādānam uttamo. Anūnam anadhikañ ca kevalam jinasāsanam santakā † viya rukkhasmim ³ nibbattā ⁴ vādasesakā. Paṭhame vassasate natthi dutiye vassasatantare bhinnā sattarasa vādā uppannā jinasāsane 'ti.

Aparāparam pana Hemavatakā ⁵ Rājagirikā Siddhatthikā Pubbaseliyā Aparaseliyā Vājiriyā ⁶ 'ti aññe pi cha ⁷ ācariyavādā uppannā. Te idha anadhippetā.

Purimakānam pana atthārasannam ācariyavādānam vasena pavattamane sasane patiladdhasaddho Asoko dhammarājā divase divase buddhapūjāya satasahassam dhammapūjāva satasahassam samghapūjāva satasahassam attano ācariyassa Nigrodhattherassa satasahassam catūsu dvāresu bhesajjatthāya satasahassan 'ti pañca satasahassāni pariccajanto sāsane ulāram lābhasakkāram pavattesi. Titthiyā hatalābhasakkārā antamaso ghāsacchādanam 8 pi alabhantā lābhasakkāram patthayamānā bhikkhūsu pabbajitvā 9 sakāni sakāni ditthigatāni ayam dhammo ayam vinayo 10 idam satthu sāsanan 10 'ti dīpenti. Pabbajjam alabhamānā pi sayam eva kese chinditvä käsäyäni vatthäni acchädetvä vihāresu vicarantā II uposathakammādikaranakāle samghamajjham pavisanti. Te bhikkhū samghena dhammena vinayena satthusāsanena niggayhamānā pi dhammavinayānulomāva patipattivā asamthahantā anekarūpam sāsanassa abbudañ ca malañ ca kanthakañ ca samutthapenti: keci aggim paricaranti keci pancatape tapanti 12 keci adiccam anuparivattanti keci dhammañ ca vinayañ ca vo bhin-

¹ B. nāmam. ² C. omits. ³ B. omhi. ⁴ C. otta. ⁵ B. otika. ⁶ C. ojario. ⁷ C. ca. ⁸ C. chāsao. ⁹ B. ojiitvā. ¹⁰ C. omits. ¹¹ B. onto. ¹² B. tappenti.

^{*} Old., oṇāni.

[†] Old., kantakā.

dissāmā 'ti tathā tathā pagganhimsu. Tadā bhikkhusamgho na tehi saddhim uposatham vā pavāranam vā Asokārāme satta vassāni uposatho upacchijji. akāsi. Rājā ānāya kāressāmīti vāyamanto i pi kāretun nāsakkhi. Aññad atthu duggahītagāhinā bālena amaccena anekesu bhikkhūsu jīvitāvoropitesu vippatisārī ahosi. So tañ ca vippatisāram tañ ca² sāsane uppannam abbudañ ca vūpasametukāmo ko nu kho imasmim atthe patibalo 'ti samgham pucchitvā Moggaliputtatissatthero mahārājā 'ti sutvā samghassa vacanena Ahogangapabbatato theram pakkosāpetyā iddhipātihāriyadassanena therassa ānubhāvena nibbicikiccho attano kukkuccam pucchitva vippatisāram vūpasamesi. Thero pi tam rājuyyāne yeva vasanto satta divasāni samayam ugganhāpesi. So uggahītasamayo sattame divase Asokārāme bhikkhusamgham samnipātāpetvā sānipākāram parikkhipāpetvā sānipākārantare nisinno. Ekaladdhike ekaladdhike bhikkhū ekato ekato kāretvā ekam ekam bhikkhusamūham pakkosāpetvā pucchi. Kim vādī sammāsambuddho 'ti. Tato Sassatavādino Sassatavādīti āhamsu. Ekaccasassatikā 3 Attānantikā 4 Amarāvikkhepikā Adhiccasamuppannikā Saññivādā Asaññivādā 5 Nevasaññināsaññivādā Ucchedavādā Ditthadhammanibbānavādā Ditthadhammanibbānavādīti āhamsu. Rājā pathamam eva samayassa uggahītattā na yime bhikkhū aññatitthiyā ime 'ti ñatvā tesam setakāni vatthāni datvā uppabbājesi. Te sabbe pi satthi sahassā ahesum. aññe 6 bhikkhū pakkosāpetvā pucchi. Kimvādī bhante sammāsambuddho 'ti. Vibhajjavādī mahārājā 'ti. Evam vutte rājā theram pucchi Vibhajjavādī sammāsambuddho bhante 'ti. Āma mahārājā 'ti. Tato rājā suddham bhante dani sasanam karotu bhikkhusamgho uposathan 'ti. Ārakkham datvā nagaram pāvisi. Samaggo samgho samnipatitvā uposatham akāsi. Tasmim samnipāte satthi bhikkhusatasahassāni ahesum. Tasmim samāgame Moggaliputtatissatthero yani ca tada uppannani vatthuni yani

¹ C. vāmanto. ² B.—C. °ritañ ca. ³ C. ekacce°. ⁴ B. antā°. ⁵ C. omits. ⁶ C. omits.

ca āyatim uppajjissanti sabbesam pi tesam patibāhanattham satthārā dinnanayavasen' eva tathāgatena ṭhapitamātikam vibhajanto sakavāde pañca suttasatāni paravāde pañcā 'ti suttasahassam āharitvā idam parappavādamathanam āyatilakkhaṇam ^I Kathāvatthuppakaraṇam abhasi. Tato satasahassasamghesu ² uccinitvā 'va tipiṭakapariyattidharānam pabhinnapaṭisambhidānam bhikkhūnam sahassam ³ ekam gahetvā yathā Mahākassapatthero ⁴ dhamman ca vinayan ca saṃgāyimsu. Evam evam saṃgāyanto sāsanamalam visodhetvā tatiyasaṃgītim akāsi. Tattha Abhidhammam saṃgāyanto imam yathā bhāsitam pakaraṇam saṃgaham āropesi. Tena vuttam.

Yam puggalakathādīnam kathānam vatthubhāvato Kathāvatthuppakaraṇam samkhepena adesayi. Mātikāṭhapanena 'va ⁵ ṭhapitassa surālaye tassa Moggaliputtena vibhattassa mahītale. Idāni yasmā sampatto atthasamvaṇṇanākkamo tasmā tam vaṇṇayissāmi tam suṇātha samāhitā 'ti.

Tattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭha paramaṭṭhenā 'ti ayam pucchā. Āmantā 'ti ayam paṭijānanā. Kassa panāyam pucchā kassa pana paṭijānanā 'ti. Asukassā 'ti na vattabbā. Bhagavatā hi imasmim pakaraņe nānappakārānam laddhīnam visodhanattham tantivasena mātikā ṭhapitā. Sā therena satthārā dinnanaye ṭhatvā tantivasen' eva vibhattā. Na hi thero yattakā 6 ettha vādamaggā dassitā tattakehi 7 vādīhi saddhim vārena 8 viggāhikakatham kathesi. Evam sante pi pana tāsam kathānam atthassa sukhāvadhāranattham sakavādipucchā paravādipucchā sakavādipaṭiññā paravādipaṭiññā 'ti evam vibhāgam dassetvā atthavannanm karissāma.

Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenā'ti ayam sakavādipucchā. Tāya ye atthi puggalo'ti evamladdhikā puggalavādino te evam pucchitabbā 'ti

³ C. satasa°. ⁴ B. adds: Yasatthero ca. ⁵ B. onen' eva. ⁶ C. vattha°. ⁷ C. oke. ⁸ C.—B. vādena.

¹ C. otim. ² B. satthisatao and adds: bhikkhusu.

dīpeti. Ke pana puggalavādino 'ti. Sāsane Vajjiputtakā ī c 'eva Sammitiyā ca bahiddhā ca bahū aññatitthiyā. Tattha puggalo attā satto jīvo. Upalabbhatīti paññāya u agantvā labbhati. Nāyatīti attho.

Saccikatthaparamatthenā 'ti ettha saccikattho 'ti māyāmarīci-ādayo viya abhūtākārena agahe-Paramattho 'ti anussavādivasena tabbo bhūtattho. agahetabbo. Uttamattho. Ubhayenāpi yo parato puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena rūpañ ca upalabbhatīti ādinā khandhāvatanadhātu-indriyavasena sattapaññāsavidho dhammappabhedo dassito. so bhūtena sabhāvatthena upalabbhati 2 kim 3 evam tava puggalo upalabbhatīti pucchati. Paravādī ā m a n t ā 'ti patijānāti. Patijānanam hi katthaci āma bhante Katthaci āmā 'ti patijānantīti āgacchati. 'ti āgacchati. Idha pana āmantā 'ti āgatam.4 Tatrāyam adhippāyo. So hi yan tam parato vuttam bhagavatā atthi puggalo attahitāva patipanno 'ti suttam ābhatam 5 tam gahetvā vasmā pana bhagavā saccavādī na visamvādanapurekkhāro vācam bhāsati. Nāpi anussavādivasena dhammam deseti. Sadevakam pana lokam sayam abhiññāya 6 sacchikatvā pativedeti 7 tasmā yo 8 tena vutto 9 atthi puggalo attahitāva patipanno 'ti so saccikatthaparamatthen' eva atthīti laddhim gahetvā āmantā 'ti patijānāti. Ath' assa tādisassa lesavacanassa chalavādissa okāsam adadamāno sakavādī vo 10 s a c c i k a t t h o 'ti ādim āha. Tatrāyam adhippāyo vy āyam parato sappaccayo appaccayo samkhato asamkhato II sassato asassato sanimitto animitto 'ti evam paridīpito rūpādisattapaññāsavidho dhammappabhedo āgato. Na sammutisaccavasena nāpi anussavādivasena gahetabbo. Attano pana bhūtatāya 12 evam saccikattho attano 13 paccakkhatāya ca paramattho. Tam samdhayaha. Yo saccikattho paramattho. Tato so14 puggalo upalabbhati.

MSS. ottikā.
 B. otīti.
 B. omits.
 C. āyatam.
 B. āgao.
 B. oññā.
 B. pavedeti.
 B.—C. so.
 B.—C. otte.
 C. omits.
 C. bhūtāva.

¹³ B. attao. 14 C. yo.

Saccikatthaparamatthenā 'ti. Tato 'ti kāranavacanam etam. Tasmā tena saccikatthaparamatthena so puggalo upalabbhatīti ayam ettha attho. Idam vuttam hoti. Ruppanādibhedena i vā sappaccayādibhedena saccikatthaparamattho VΟ upalabbhatīti. Kin te puggalo pi tenākārena upalabbhatīti. evam vattabbe 'ti avajānanā 2 paravādissa. tathārūpam puggalam anicchanto avajānāti. Tatrāvam padacchedo. Na hi evam vattabbe na hi evan 'ti pi vattati. Dvinnam pi evam na vattabbo 'ti attho.

Ājānāhi niggahan 'tisakavādivacanam. Yasmā te purimāya vattabbapatinnāya pacchimā na vattabbapatinnā pacchimāya ca purimā³ na samdhīyati tasmā niggaham patto tam niggaham dosam aparādham sampaticchāhīti attho. Evam niggaham ājānāpetvā 4 idāni tam thapanāya c' eva anulomato 5 patilomato papanaropananan ca vasena pākatam karonto hañ ci puggalo 'ti ādim āha. Tattha hañci puggalo 'ti yadi puggalo upalabbhati sace puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenā 'ti atho. Ayam tāva paravādipakkhassa thapanato niggahapāpanāropanānam lakkhanabhūtā anulomatthapanā nāma. Tena vata re'ti ādi anulomapakkhe niggahassa pāpitattā anulomapāpanā nāma. Tattha tenā 'ti kāranavacanam va tā 'ti okappanavacanam re 'ti āmantanavacanam. Idam vuttam hoti tena vata re vattabbam 6 vata hambho bhadramukha tena kāraņena vattabbo yevā 'ti attho. Yam tattha vadesīti ādi anulomapakkhe niggahassa āropitattā anulomāropanā nāma. Yan c'assa pariyosāne micchā 'ti padan tassa purato i dan te 'ti āharitabbam. Idan te micchā 'ti ayam h' ettha attho. Parato va 7 pāliyam pi 8 āgatam eva. No ce pana vattabbe 'ti ādi na h' evam vattabbe 'ti patikkhittapakkhassa thapitattā patilomato niggahapāpanāropanānam lakkhanabhūtā patilomathapanā nāma. No ca 9 va ta re 'ti adi patilomapakkhe niggahassa papitatta patilomapapana

<sup>B. ruppannādio.
C. apao.
C. omāya.
C. ajāo.
B. anulomapatio.
6 B. obbe.</sup>

 ⁷ B. ca.
 8 B. etam.
 9 C. omits.

nāma. Puna yam tattha vade sītiādi paṭilomapakkhe niggahassa āropitattā paṭilomaropanā nāma. Idhāpi pariyosāne micchā'ti padassa purato idan te'tiāharitabbam eva. Parato pi evarūpesu ṭhānesu es' eva nayo. Tatrāyam ādito paṭṭhāya saṃkhepattho.

Yadi puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena tena vata tato I so upalabbhatīti vattabbo. Yam pana tattha vadesi 2 vattabbo kho purimapañhe saccikatthaparamatthena upalabbhatīti no ca vattabbo. Dutiyapañhe tato so puggalo upalabbhatīti. Idam te micchā 'ti evam 3 tāva anulomato thapanā pāpanāropanā honti. Atha na vattabbo dutiyapañhe tato so upalabbhatīti. Purimapañhe pi na vattabbo va. Yam pana tattha vadesi vattabbe 4 kho purimapañhe saccikatthaparamatthena upalabbhatiti no ca vattabbo. Dutiyapañhe tato so puggalo upalabbhatīti. Idam te micchā 'ti evam patilomato thapanā pāpanāropanā honti. Evam etam niggahassa ca anulomapatilomato catunnam pāpanāropanānañ ca vuttattā upalabbhatīti ādikam anulomapañcakam nāma. Ettha ca kiñcāpi anulomato pāpanāropanā hi eko. Patilomato pāpanāropanā hi eko 'ti dve niggahā katā. Ājā nā hi niggahan 'ti etass' eva pan' Puggalo upalabbhatīti pathamam vādam nissāva ettha. pathamassa niggahassa dvīh' ākārehi āropitattā eko vāyam niggaho 'ti pathamo niggaho.

Idāni paccanīkanayo hoti. Tattha pucchā paravādissa. So hi atthi puggalo attahitāya paṭipanno 'ti gahītattā n' upalabbhatīti asampaṭicchanto evam pucchati. Sakavādī yathā rūpādidhammā upalabbhanti evam anupalabbhanīyato ā m a n t ā 'ti paṭijānāti. Puna itaro attano adhippetam saccikaṭṭham yeva samdhāya yo saccikaṭṭho 'ti ādim āha. Sammutisaccaparamatthasaccāni vā ekato katvā pi evam āha. Sakavādī puggalo 'ti upādā paññattisambhāvato pi dvinnam saccānam ekato katvā pucchitattā pi n a h' e v ā 'ti paṭikkhipati. Idāni kiñcāpi tena paṭhamam paramaṭṭhasaccavasena nopalabbhanīyatā 5 sampaṭicchitā. 6 Pacchā sam-

¹ C. bho. ² C. vedayi. ³ C. idam. ⁴ B. °bbo. ⁵ C. °natā. ⁶ C. °natā.

mutisaccavasena vā missakavasena ¹ vā patikkhittā. vādī pana n' ūpalabbhatīti vacanasāmaññattā 2 chalavādam 3 Yam tayā pathamam patinnātam 4 pacchā patikkhittan'ti bhandanassa patibhandanam viya attano katassa niggahakammassa patikammam karonto ājānāhi patikam-Idāni vathāssa anulomapancake sakavādinā man 'ti āha. vādatthapanam katvā anulomapatilomato pāpanāropanā hi niggalio pākato kato evam patikammam pākatam karonto hañci puggalo 'ti ādim āha. Tam hetthāvuttanayen' eva atthato veditabbam. Yasmā pan' ettha thapanā nāma paravādipakkhassa 5 ayam tava doso 'ti dassetum thapana-Na niggahassa vā patikammassa vā mattam eva hoti. pākatabhāvakaranam. Pāpanāropanā hi pan' assa pākatakaranam hoti.6 Tasmā idam anulomapatilomato pāpanāropanānam vasena catūh' ākārehi patikammassa katattā patikammacatukkam nāmā 'ti ekam 7 catukkam veditabbam.

Evam patikammam katvā idāni yv āyam ⁸ anulomapancake sakavādinā niggaho kato tassa ⁹ tam eva ¹⁰ chalavādam nissāya dukkaṭabhāvam dassento t va ñ ce pana maññasīti ādim āha.

Tattha tvañ ce pana maññasīti yadi tvam maññasī. Vattabbe ¹¹ kho ¹² 'ti idam paccanīke āmantā 'ti paṭiññam saṃdhāya vuttam. No ca vattabbe 'ti idam pana na h' evā 'ti avajānanam saṃdhāya vuttam. Te na tava tat thā 'ti tena kāraṇena tvam yeva tasmim n' ūpalabbhatīti pakkhe. H' e va m paṭi jā na n¹³ 'ti āmantā 'ti evam paṭi jānanto. H' evam niggahetabbo ¹⁴ 'ti. Puna na h' evā 'ti avajānanto evam niggahetabbo. Atha na m ¹⁵ niggan hā mā 'ti ath' evam ¹⁶ niggahārahan tam nigganhāma. Suniggaho ¹७ 'ð 'sīti sakena matena niggahītattā suniggahīto ca bhavasi.¹² Evam assa niggahetabbabhāvam dassetvā idāni tam niggahanto ¹9

¹ B. vomi°. ² B. °ttam. ³ C. °dī. ⁴ B.—C. paññātam.

⁵ B. adds: dhapanato. 6 C. onato 'ti. 7 C. evam.

⁸ C. yāvassa. 9 C. rūpassa. 10 B. adds: ca.

¹¹ C. obbo. ¹² C. omits. ¹³ C. ojānatan. ¹⁴ B. obbe.

¹⁵ B. taṃ.—C.niggayhāº. ¹⁶ C. adds : niggayhā.

¹⁷ B. ohito ca hosīti. ¹⁸ C. oti. ¹⁹ B. oṇhanto.

h a ñ c ī ti ādim āha. Tattha thapanā pāpanāropanā hetthā vuttanayen' eva veditabba. Pariyosane pana i idan te micchā 'ti idam tava vacanam micchā hotīti attho. Idam chalavādena catūhi ākārehi niggahassa katattā niggahacatukkam 2 nāma. Evam niggaham katvā idāni vadi avam mayā tava matena kato 3 niggaho dunniggaho yo pi mama tayā hetthā anulomapañcake kato niggaho so pi dunniggaho 'ti dassento esa 4 ce dunniggahīte 'ti ādim āha. Tattha esa4 ce dunniggahīte 'ti eso ce tava vādo mayā dunniggahīto. Atha vā eso ce tava mayā kato niggaho dunniggaho. Evam evam tatthas dakkhā 'ti tatthas pi tayā mama hetthā kate niggahe evam evam passa. Idāni yv āyam⁶ hetthā sakavādinā niggaho kato tam vattabbe k ho'ti ādi vacanena dassetvā puna tam niggaham aniggahabhāvam upanento no ca mayam tayā 'ti ādim āha. Tattha no ca mayam tayā tattha h' etāya patiññāyā 'ti ādīsu ayam attho. Yasmā so tayā mama kato niggaho duniggaho7 tasmā mayam tayā tattha anulomapañcake āmantā 'ti 8 etāya patinnāya evam patijānantā puna na h' evā 'ti patikkhepe kate pi ājānāhi niggahan 'ti evam na niggahetabbā yeva. Evam aniggahetabbam pi mam nigganhāsi. Īdisena pana niggahena dunniggahītā mayam homa. Idāni yam niggaham samdhāya dunniggahītā ca9homā 'ti avoca tam 10 dassetum hañ ci puggalo —pe—idan te m i c c h ā 'ti āha. Evam idam anulomapatilomato catūhi pāpanāropanāhi niggahassa upanītattā upanayanacatukkam nāma hoti. Idāni na h' evam niggahetabbe 'ti ādikam niggamanacatukkam 11 nāma hoti. Tattha na h' evam niggahetabbe 'ti yathāham tayā niggahīto na hi evam niggahetabbo. Etassa hi niggahassa dunniggahabhāvo mayā sādhito. Tena hīti tena kāraņena yasmā esa niggaho dunniggaho tasmā yam mam nigganhāsi. Hañci puggalo -pe-idan te micchā 'ti idam 12 nigganhanam tava micchā 'ti attho. Tena hi 13

¹ C. omits. ² C. niggayha°. ³ C. tato. ⁴ B. ese.

⁵ B.—C. tatra. ⁶ C. sv āssa. ⁷ C. omits. ⁸ C. pi. ⁹ C. adds: yam. ¹⁰ C. nam. ¹¹ B. niga^o.

¹² C. adds: te. ¹³ B. adds: ye kate.

n i g g a h e 'ti yena kāraņena idam micchā tena kāraņena yo taya niggaho kato so dukkato. Yam maya patikammam katam tad eva sukatam. Yā pi esā patikammacatukkādivasena kathāmaggasampatipādanā katā sā pi sukatā 'ti. Evam evam puggalo upalabbhatīti ādikassa anulomapañcakassa n' ūpalabbhatīti adikānam patikammaniggahopanayananiggamanacatukkanam ca vasena anulomapaccanīkapañcakam nāma nidditthan 'ti veditabbam. Evam tāva z sakavādino pubbapakkhe sati paravādino vacanasāmaññamattena ca chalena jayo hoti. Idāni yathā paravadino pubbapakkhe sati² sakavadino dhammen' eva tathena bhūtena jayo hoti. Tathā vāduppattim dassetum puggalo n' upalabbhatīti paccanīkānulomapancakam āraddham. Tattha paccanīke pucchā paravādissa rūpādibhedena 3 saccikatthaparamattham samdhāya patinnā sakavādissa suddhasammutisaccam vā 4 paramatthamissakam vā sammutisaccam samdhāya so 5 saccikattho 'ti puna anuyogo paravādissa sammutivasena n' upalabbhatīti na vatta-Missakavasena anuyogassa samkinnatta na h' eva 'ti patikkhepo sakavādissa patinnā tam patikkhipatīti vacanasāmaññamattena ājānāhi niggahan 'ti ādi vacanam paravādissa. Evam ayam puggalo n' ūpalabbhatīti dutiyavādam nissāva dutivo niggaho hotīti veditabbo. Evam tena chalena niggahe āropite idāni tass' eva patinnāva dhammena samena attavade jayam dassetum anulomanaye pucchā sakavādissa attano laddhim nissāya patinnam 6 paravādissa laddhiyā 7 okāsam adatvā paramatthavasena sakavādissa paramatthavasena puna anuyogo puggalassa abhāvato patikkhepo paravādissa. Tato param dhammena samena attano jayam dassanattham ājānāhi patikamman 'ti ādikam 8 sabbam sakavādivacanam eva Tattha sabbesam patikammaniggaho pana yan niggamanacatukkānam hetthāvuttanayen' eva attho veditabbo. Evam idam puggalo n' upalabbhatīti ādikassa

¹ B. ettā vatā.

² C. omits.

³ B. odam.

⁴ B. omits.

⁵ B. yo.

⁶ B. °ññā.

⁷ B. oniyā.

⁸ B. ādi.

paccanīkapañcakassa upalabbhatīti ādīnam paṭikammaniggaho yan niggamanacatukkānañ ca vasena paccanīkānulomapañcakam nāma niddiṭṭham hoti. Evam etāni
paṭhamasaccikaṭṭhe dve pañcakāni niddiṭṭhāni. Tattha
purime pañcake paravādissa sakavādinā kato niggaho
suniggaho. Sakavādissa pana paravādinā chalavādam
nissāya paṭikammam katvā attano sādhito jayo dujjayo.
Dutiyapañcake sakavādissa paravādinā kato niggaho dunniggaho.¹ Paravādissa pana sakavādinā dhammavādam
nissāya paṭikammam katvā attano sādhito jayo sujayo 'ti.

PAŢHAMASACCIKAŢŢHO

NIȚŢĦITO.2

Tatth' evam vuccati

Niggaho paravādissa suddho ³ paṭhamapañcake asuddho pana tass' eva paṭikammajayo tahim. Niggaho sakavādissa asuddho dutiyapañcake visuddho pana tass' eva paṭikammajayo tahim. Tasmā dvīsu pi ṭhānesu jayo va sakavādino dhammena hi jayo nāma adhammena kuto jayo. Saccikaṭṭhe yathā c'ettha pañcakadvayamaṇḍite dhammādhammavasen 'eva vutto jayaparājayo. Ito paresu sabbesu saccikaṭṭhesu paṇḍito evam eva vibhāveyya ubho jayaparājayā 4 'ti.

Evam suddhisaccikattham vitthāretvā idāni tam eva aparehi okāsādīhi nayehi vitthāretum puna puggalo upalabbhatīti ādi āraddham. Tattha pucchā sakavādissa. Paṭinnā paravādissa. Puna sabbatthā 'ti sarīram samdhāya anuyogo sakavādissa. Rūpasmim attānam samanupassanadosam ca annām jīvam annam sarīran 'ti āpajjanadosan ca disvā paṭikkhepo paravādissa. Sesam ettha anulomapaccanīkapancake heṭṭhāvuttanayen'

¹ C. adds: na; B. omits.

² B. omits.

³ C. visuddho.

⁴ B. ove.

eva veditabbam. Pāṭho pana saṃkhitto. Tattha yasmā sarīraṃ saṃdhāya sabbattha n' ūpalabbhatīti vutte. Sarīrato bahi pi¹ upalabbhatīti āpajjati. Tasmā paccanīke paṭikkhepo sakavādissa. Paṭhamaṃ anujānitvā pacchā a v a j ā n ā h ī t i chalavādavasena paṭikammaṃ paravādissa. Sesaṃ pākaṭikam² eva. Dutiye³naye s a b b a d ā 'ti purimapacchimajātikālañ ca dharamānaparinibbutakālañ ca saṃdhāya anuyogo sakavādissa. Sv eva 4 khattiyo so 5 brāhmaṇo 'ti ādīnaṃ āpattidosañ ca dharamānaparinibbutānaṃ visesā bhāvadosañ ca disvā paṭikkhepo paravādissa. Sesam paṭhamanayena 6 vuttasadisam eva.

Tatiyanaye khandhes ū 'ti khandhayatanādīni samdhāya anuyogo sakavādissa rūpasmim attā cakkhusmim attā 'ti ādidosabhayena paṭikkhepo paravādissa. Sesam tādisam evā 'ti.

Evam imāni tīņi mukhāni anulomapaccanīkapancake anulomamattavasen' eva tāva paṭipāṭiyā bhājetvā puna 7 paccanīkānulomapancake paccanīkamattavasen' eva bhājetum puggalo n'ūpalabbhatīti ādi āraddham. Tattha anulomapancakassa pālim samkhipitvā āgate paccanīke vuttanayen' eva paccanīkassa ca pālim samkhipitvā āgate anulome vuttanayen' eva attho veditabbo.

Ettävatä suddhikassa c'eva imesañ ca tinnan 'ti catunnam saccikaṭṭhānam ekasmim ⁸ saccikaṭṭhe anulomapaccanīkassa paccanīkānulomassa cā 'ti dvinnam dvinnam pañcakānam vasena aṭṭhamukhā ⁹ nāma vādayutti niddiṭṭhā nāma ¹⁰ hotīti veditabbā. ¹¹ Sā ekekasmim mukhe ekekassa niggahassa vasena aṭṭhakaniggaho 'ti pāḷiyam likhīyati.

Tatth' etam vuccati.

Evam catubbidhe pañhe pañcapañcapabhedato 12 esā atthamukhā nāma vādayutti pakāsitā.

¹ B. omits. ² B. otikam. ³ B. oya. ⁴ B.—C. sesavacanam. ⁵ C. omits. ⁶ B. oye. ⁷ C. pana. ⁸ B. ekekasmim. ⁹ B.—C. ayam muo. ¹⁰ B. omits. ¹¹ B. obbo. ¹² B. pañcakadvayabhedato.

Aṭṭh' eva niggahā tattha cattāro te sudhammikā adhammikā va cattāro sabbattha sakavādino jayo parājayo tv eva sabbattha paravādino' ti.

SACCIKA ȚȚHAKATHĀ VAŅŅANĀ NIȚȚHITĀ. ¹

Idāni rūpādīhi saddhim saccikatthasamsandanam hoti. Tattha rūpam cā2'ti yathā rūpam paramatthato upalabbhatīti kin te puggalo pi tath' eva upalabbhatīti samdhāya. pucchā sakavādissa. Atthi puggalo 'ti vacanamattam gahetvā patinnā paravādissa. Yadi te rūpam viya paramatthato puggalo atthi rūpato vedanādīnam viya puggalassāpi añnattam āpajjatīti anuyogo sakavādissa. Samavasuttavirodham disvā patikkhepo paravādissa. atthato 3 pākatam eva. Dhammato pan' ettha sattapaññāsabhedassa saccikatthaparamatthavasena sakavādīpakkhamulake anulomapaccanīke sattapaññāsa anulomapañcakāni 4 dassitāni. Patikammacatukkādīni samkhittāni. Paravādipakkhamūlake pi paccanīkānulome sattapaññāsa patilomapañcakāni dassitāni patikammacatukkāni 5 samkhittani. Tattha vuttam bhagavata 'ti vacanamattena puggalassa atthitam rupassa saccikatthaparamatthavasena upalabbhanīyatam dassetvā ubhinnam añnattam patijānāpanattham vuttam bhagavatā 'ti anuyogo paravādissa. Sammutiparamatthanam ekattananattapanhassa thapaniyattā patikkhepo sakavādissa. Sesam idhāpi atthato pākatam evā 'ti.

niithity.₉

¹ B. omits. ² B.—C. vā. ³ C. attano. ⁴ C. paccanīkani. ⁵ C.—B. okkao. ⁶ B. omits.

Idāni rūpādīh' eva saddhim opammavasena saccikatthasamsandanam hoti. Tattha rupavedananam upaladdhisāmaññena aññattapucchā i 'va puggalarūpānam upaladdhisāmaññapucchā cā 'ti pucchādvayam pi sakavādissa ubho pi patinna paravadissa. Paravadina anunnatena upaladdhisāmañnena rūpavedanānam viva rūpapuggalānam aññattānuyogo sakavādissa. Patikkhepo itarassa. Sesam idhāpi atthato pākatam eva. Dhammato pan' ettha rūpamūlakādīnam cakkānam vasena sakavādipakkhe vīsādhikāni navaniggahapancakasatāni dassitāni. Katham khandhesu tāva rūpamūlake cakke cattāri. Tathā vedanādimūlakesū 'ti vīsati. Āvatanesu cakkhāvatanamūlake cakke ekādasa. Tathā sesesū 'ti dvattimsasatam. Dhātūsu cakkhudhātumūlake cakke sattarasa tathā sesesū 'ti chādhi-Indrivesu cakkhundriyamūlake cakke kāni tīni satāni. ekavīsati. Tathā sesesū 'ti dvāsatthādhikāni cattāri satāni. Evam sabbāni pi vīsādhikāni nava niggahapañcakasatāni honti. Paravādipakkhe pi rūpam upalabb hatīti anulomavasen' eva rūpavedanādīnam aññattha patiññam kāretvā puna 'tthi puggalo 'ti suttam nissaya chalavasena puggalassa rūpādīhi upaladdhisāmaññam āropetvā aññattānuyogo² kato sesam idhāpi atthato uttānam eva. Dhammato pi sakavādipakkhe vuttanayen' eva vīsādhikāni nava patikammapañcakasatāni dassitānīti.

 $\mathbf{R}\mathbf{\tilde{U}}\mathbf{P}\mathbf{\tilde{A}}\mathbf{D}\mathbf{\tilde{I}}\mathbf{H}\mathbf{I}$ SADDHIM OPAMMAVASENA SACCIKAȚ $\mathbf{\tilde{I}}\mathbf{H}$ ASAMSANDANAM NI $\mathbf{\tilde{I}}\mathbf{\tilde{I}}\mathbf{H}\mathbf{I}\mathbf{I}\mathbf{A}\mathbf{\tilde{M}}.\mathbf{\tilde{3}}$

Idāni yam saccikatthaparamatthena upalabbhati tena yasmā rūpādīsu vā sattapañīāsāya saccikatthaparamatthesu añīatarena bhavitabbam. Rūpādinissitena vā añīatra vā rūpādīhi rūpādīnam vā nissayena. Tasmā iminā catukkanayena saccikatthasamsandanam āraddham. Tattha rūpam puggalo 'ti anuyogo sakavādissa. Ucchedaditthibhayena na h' e vā 'ti patikkhepo paravādissa. Niggahāropanam sakavādissa. Kim pan' etam yut-

¹ В.—С. aññaº.

² B. ottam.

³ B. omits.

tam nanu rūpam vedanā 'ti vutte pi patikkhipitabbam eva. Āma patikkhipitabbam. Tam pana rūpato vedanāya aññasabhāvaisambhāvato na aññattābhāvato. Ayañ ca rūpādīsu ekadhammato pi puggalassa aññattam na icchati. Tasmāyuttam. Ayañ ca anuyogo rūpam puggalo vedanā puggalo -pe-aññatāvindriyam puggalo 'ti sakalam 2 paramatthasaccam samdhāya āraddho. Sakalam pana paccattalakkhanavasena³ ekato vattum na sakkā 'ti. Tantivasena anuyogalakkhanamattam etam thapitam. Tena viññū 4 attham vibhāventi. Vādakāmena pana imam lakkhanam gahetvā yathā paravādissa okāso na hoti. Tathā vattabbam. Iti tantivasena anuyogalakkhanassa thapitattā pi yuttam eva. Iminā nayena sabbānuyogesu attho veditabbo. Ayam pana viseso. Rūpasmim puggalo 'ti ādīsu yathā ekam mahābhūtam nissāya tayo mahābhūtā vatthurūpam nissāya viñnānam 5 rūpasmin 'ti vattum vattati. Kim te evam rūpasmim puggalo. Yathā ca 6 sabhāvanibbhogato 7 vedanādayo sabbadhammā āruppe vā pana cattāro khandhā nibbānam eva 8 aññatra rūpā 'ti vattum vattati kin te evam puggalo. Yathā ca cittasamutthānam rūpam nissayavasena vedanāya rūpam —pe—9 viñnānasmim rūpan 'ti vattum vattati kin te evam puggalo 'ti. Sabbānuyogesu pana ucchedaditthibhayena c'eva samayavirodhena ca patikkhepo paravādissa. Sesam ettha atthato pākatam eva. Dhammato pan' ettha sattapaññāsāya saccikaṭṭhesu ekekasmim cattāri cattāri katvā niggahavasena atthavīsādhikāni dve pañcakasatāni dassitāni. Paravādipakkhe pi patikammavasena tattakān' eva. Yā pan' ettha atthi p u g g a l o 'ti vutte sakavādissa patinnā. Sā sutte 10 āgatena sammutivasena yo rūpa m puggalo 'ti ādīsu patikkhepo so sakkāyaditthipanhassa thapanīyattā paravādissa patikammam chalavasen' evā 'ti.

CATUKKANAYASAMSANDANAM NITTHITAM. II

NITTHITĀ CA SAMSANDANAKATHĀ.

¹ B. omits. ² C. ole. ³ C. paccatthao. ⁴ C. omits. ⁵ C. sao. ⁶ B. va. ⁷ B. nibboo. ⁸ B. adds: vā. ⁹ C. omits. ¹⁰ B.—C. yutte. ¹¹ B. omits.

Idāni lakkhanayutti nāma hoti. Tattha yasmā thapetvā nibbanam seso saccikatthaparamattho paccayapatibaddhatāya sapaccayo paccayehi samāgamma katattā samkhato. Uppajjitvā nirujjhanato sadā abhāvato ca asassato ca. 1 Uppattikāranasamkhatassa nimittassa atthitāya sanimitto. Nibbānam vuttappakārābhāvato appaccayam asamkhatam sassatam animittan 'ti idam saccikatthassa lakkhanam. Tasmā yadi puggalo pi saccikatthaparamattho va tassāpi iminā lakkhanena bhavitabban 'ti samdhāya puggalo sappaccayo 'ti ādayo attha pi anuyogā sakavādissa patikkhepo paravādissa. Ājānāhi niggahan 'ti ādi pan' ettha samkhittam. Evam etāni sakavādipakkhe anulomapaccanīke anulomamattavasen' eva attha pañcakāni veditabbāni. Paravādipakkhe pi paccanīkānulome paccanīkamattavasen' eva 2 Tattha yasmā paravādinā suttavasena sammutisaccam dassitam.3 Sammutiyā ca sappaccayādibhāvo Tasmā yātāvato ca patikkhepo sakavādissa. n'atthi. Chalavasena pana vattabbam ājānāhi patikamman 'ti ādi sabbam idhāpi samkhittam evā 'ti. .

LAKKHAŅAYUTTIKATHĀ NIŢŢHITĀ.4

Idāni vacanasodhanam hoti. Tattha yad etam puggalo upalabbhatīti vacanattham sodhetum puggalo upalabbhatīti vacanattham sodhetum puggalo upalabbhatīti padadvayam ekaṭtham vā bhaveyya nānaṭṭham vā. Yadi tāva nānaṭṭham yathā aññam rūpam aññā vedanā evam añño puggalo añño

¹ B. omits.

² C. omits.

³ B. sādhitam.

⁴ B. omits.

⁵ C. omits.

⁶ B. ottham.

⁷ C. aññesu.

upalabbhatīti āpajjati. Ath' ekattham yathā yam cittam tam mano evam sv eva puggalo so upalabbhatīti āpajjati. Tena tam vadāmi. Yadi te yo² puggalo so upalabbhati. Evam sante yo yo upalabbhati so so puggalo 'ti āpajjati. Sampaticchasi etan 'ti. Tato puggalavādī yasmā puggalassa upalabbhatam 3 icchati na 4 upalabbhamānānam pi rūpādīnam puggalabhāvam. Tasmā puggalo upalabbhati upalabbhati kehici puggalo kehici na puggalo 'ti ādim 5 āha. Tass' attho. Mama puggalo atthi puggalo 'ti satthuvacanato upalabbhati. Yo pana upalabbhati. Na so sabbo puggalo. Atha kho ke hi ci puggalo ke hi ci na puggalo'ti. Tattha kokāratthe kekāro6 hikāro ca nipātamatto. Koci puggalo koci na puggalo 'ti ayam pan' ettha attho. Idam vuttam hoti. Puggalo pi hi rūpādīsu pi vo 7 koci dhammo upalabbhati yeva. Tattha 8 puggalo 'va puggalo rūpādīsu pana 9 koci pi na puggalo 'ti. Tato nam sakavādī āha. Puggalo kehici upalabbhati kehici na upalabbhatīti. Tassatho puggalo upalabbhatīti padadvayassa atthato ekatte 10 yadi upalabbhatīti anuñnāto dhammo puggalato anañño pi koci puggalo koci na puggalo. Puggalo pi te koci upalabbhati koci na upalabbhatīti āpajjati kim sampaticchasi etan 'ti. So puggalassa anupaladdhim anicchanto na h' eva 'ti patikkhipati. Ito param ājānāhi niggahan 'ti ādi sabbam samkhittam. Vittharato pana veditabbam. Puggalo saccikattho 'ti ādīsu pi es' eva nayo. Sabbāni h' etāni upalabbhativevacanān' eva. Api ca yasmā puggalo upalabbhati saccikatthaparamātthenā 'ti ayam puggalavādino patiññā. Tasmā 'ssa yath' eva 11 puggalo upalabbhatīti laddhi. Evam evam puggalo saccikattho 'ti pi āpajjati. Yā pana 'ssa puggalo atthīti laddhi tassāvijjamāno'ti 12 samvijjamāno 13 'ti vevacanam eva. Tasmā sabbāni p' etāni vacanāni sodhitāni. Tattha yam avasane puggalo atthi atthi na sabbo puggalo 'ti ādi vuttam. Tatrāyam adhippāyo. Yam h'

¹ B.—C. omits. ² C. omits. ³ C. onam.

⁴ C. omits. 5 C. omits. 6 C. ko°. 7 C. so.

⁸ B.—C. natthi. 9 C. na. 10 C. onte.

¹² B. yathā. ¹² B. om. ¹³ C. onam.

etam paravādino i puggalo atthi atthi kehici puggalo kehici na puggalo 'ti vuttam tam yasmā atthato puggalo atthi atthi na sabbo puggalo 'ti ettakam hoti. Tasmā tam i sakavādī sampaticchāpetvā idāni nam evam anuyunjati tayā hi atthi puggalo attahitāya patipanno 'ti vacanamattam nissāya puggalo atthīti laddhi gahītā. Yathā ca bhagavatā etam vuttam i yathā sunnato lokam avekkhassu mogharāja sadā sato 'ti ādinā nayena natthīti pi uttam. Tasmā yath' eva te puggalo atthi atthi na sabbo puggalo 'ti laddhi tathā puggalo natthi natthi sabbo puggalo 'ti pi āpajjati. Kim etam sampaticchasīti. Atha nam asampaticchanto na h' e vā 'ti paṭikkhipati sesam ettha niggahādividhānam vuttanayen' eva veditabban 'ti.

VACANASODHANAM NITTHITAM.

Idāni paññattānuyogo nāma hoti. Rūpadhātuyā hi puggalavādī rūpim puggalam pañnapeti tathā arūpadhātuyā arūpim. Tassa tam laddhim bhinditum sabbā pi pucchā sakavādissa patinnā ca patikkhepo ca itarassa. So hi r ū p ī ti vutte rūpakāyasambhāvato ca tathā rūpāya ca tam paññattiyā atthitāya patijānāti. Kāmī ti vutte vītarāgasambhavato ca tatha rupaya ca pannattiya natthitaya ca patikkhipati. Arūpīti vutte pi arūpakkhandhasambhāvato c'eva tathā rūpāya ca paññattiyā atthitāya ca patijā-Dvīsu pi nayesu satto 'ti puggalassa vevacanavasena vuttam. Idāni yasmā so kāye kāyānupassīti āgatatthāne añno kāyo anno puggalo 'ti icchati. Tasmā tam laddhim bhinditum kāyo 'ti vā sarīran 'ti vā 'ti ādi sakavādipucchā hoti. Tattha kāyam appiyam karit vā 'ti kāyam appetabbam alliyāpetabbam ekībbāvam upanetabbam avibhajitabbam katvā pucchāmīti attho. E s e s e 5 'ti eso 5 so 5 yevā 5 'ti. Ese so 6 'ti pi pātho. Eso

¹ B. onā. ² B. nam. ³ C. evam suttam. ⁴ C. vimuttam. ⁵ B.—C. omits. ⁶ B. ese ese.

so i yevā 'ti attho. E kaṭṭhe 'ti ekaṭṭho. Same samabhāgo tajjātiko. Vacanamatte yev' ettha bhedo. Atthato pana kāyo ca² eso 'ti pucchati. Paravādī nānattam apassanto āmantā 'ti paṭijānāti. Puggalo 'ti vā jīvo 'ti vā 'ti ³ pucchāya pi es' eva nayo. Añño kāyo 'ti puṭṭho pana kāyānupassanāya evam tamladdhikattā paṭijānāti. Aññam jīvan 'ti puṭṭho pana āhaccabhāsitam suttam paṭikkhipitum asakkonto avajānāti. Tato paramājānāhi niggahan 'ti ādi uttānattham eva. Paravādipakhhe pana añño kāyo añño puggalo 'ti puṭṭho sakavādī ṭhapanīyapañhattā paṭikkhipati paravādī chalavasena paṭikammam karoti. Tam pi uttānattham evā 'ti.

PAÑÑATTĀNUYOGO NIŢŢĦITO.4

gatiparivattimukhena 5 cutipatisamdhi-anuyogo Tattha yasmā puggalavādī sattakkhattuparamam samdhāvitvāna puggalo 'ti ādīni suttāni nissāya puggalo samdhāvatīti laddhim gahetvā voharati. Tasmāssa tam laddhim bhinditum s a m d h ā v a t ī t i pucchā sakavādissa. Tattha samdhāvatīti samsarati gamanāgamanam karoti. Attano laddhivasena patiññā paravādissa. So puggalo 'ti ādayo anuyogo pi sakavādissa patikkhepo itarassa. Tattha so 'ti so yevā 'ti attho evam pana anuyutto sassataditthibhayena patikkhipati. A ñ ñ o 'ti puttho ucchedaditthibhayena so ca añño cā 'ti puttho ekaccasassataditthibhayena n'eva so na añño 'ti puttho amarāvikkhepaditthibhayena. Puna cattāro pi pañhe ekato puttho catunnam pi ditthīnam bhayena patikkhipitvā puna yāni 'ssa suttāni nissāya laddhi uppannā6 'ti dassento tena hi puggalo samdhāvatīti ādim āha.

¹ B. eso.

² B. va.

³ B. omits.

⁴ B. omits.

⁵ B. °vatta°.

⁶ B. adds: tāni.

Puna sakavādinā sv i āyam tava laddhiyā samdhāvati kim so asmim ca parasmim² ca loke eko yevā 'ti adhippāyena sv evā 'ti niyāmetvā puttho sassatabhayā patikkhipitvā 3 dalham katvā tath' eva puttho yasmā so puggalo va na añño bhavo so tato cuto idh' upapanno 'ti adikam yacanam pi atthi tasmā patijānāti. Sveva manusso 'ti puttho manussass' eva devattābhāvato 4 patikkhipati puna puttho aham tena samayena Sunetto nāma satthā ahosin 'ti ādi suttavasena patijānāti. Atha 'ssa sakavādī devamanussupapattīnam nānattato tava vacanam micchā 'ti pakāsento manusso hutvā 'ti gātham 5 āha. Tattha h' evam maranam na hotīti. Evam sante 6 maranam na bhavissatīti attho. Ito param yakkho peto 'ti attabhāvanānattavasena anuvoganānattam veditabbam. Khattivo 'tiādīni pi jātivasena c' eva angavekalladivasena ca vuttani. Puna na vattabban 'ti paravādinā puttho idhatthakassa upapattivasena paralokassa gamanābhavato patinnā sakavādissa. Puna sotāpannassa bhavantare pisotāpannabhāvāvijahanato dutivapatinna pi tass' eva. Han cīti adivacanam paravādissa. Puna devaloke upapannassa manussābhāvadassanena 7 anuyogo sakavādissa. Tato param anañño a vigato 8 'ti ettha anañño 'ti sabbākārena ekasadiso. Avigato 8 'ti ekena pi ākārena avigato 8 'ti attho. Na h' evā 'ti devaloke upapannassa manussabhāvābhāvato evam āha. Puna dalham katvā 9 anuyutto sv eva puggalo samdhāvatīti laddhivā anujānāti. Hatthacchinno 'ti ādi-ākāravigamadassanena avigato 10 samdhāvatīti laddhibhindanattham vuttam. Tattha alacchinno II yassa angutthakā chinnā kandaracchinno 'ti yassa mahānahāru 12 chinno sa rū po 'ti ādīsu 13 pathame 14 pañhe iminā rūpakāyena saddhim āgamanam samdhāya patikkhipati. Dutiye antarābhavapuggalam samdhāya patijānāti.

¹ B. yo. ² C. omits. ³ B. opetvā, adds: puna.

⁴ C. ottabhāo. 5 C. othā; B. ādi. 6 C. otte.

⁷ C. °ttabhā°. 8 C. avigano; B. adhi°.

⁹ C. adds: ya. 10 B. adhio. 11 B. alao.

¹² B. onhão. ¹³ C. adds : ādi. ¹⁴ C. oma.

tassā laddhiyā sarūpo va gantvā mātukucchim pavisati. Ath' assa tam rupam bhijjati. Tam jivan 'ti yena rupasamkhātena sarīrena saddhim gacchatīti. Kim assa tad eva jīvam tam sarīran 'ti pucchati. Paravādī idha sarīrassa nikkhepā suttavirodhā ca patikkhipati. Savedano 'ti ādīsu asaññupapattim samdhaya patikkhipati. Tadaññam upapattim saındhāva patijānāti. Tam jīvan 'ti vena vedanādisamkhātena sarīrena saddhim gacchati. Kim assa tad eva jīvam tam sarīran 'ti pucchati. Tam jīvam tam sarīram añnam jīvam annam sarīran 'ti etassā i hi laddhiyā pañca pi khandhā sarīran 'ti adhippetā. Paravādī suttavirodhā patikkhipati. Sarūpe ti² ādīsu pathame pañhe antarābhavam samdhāya patikkhipati. Dutiye āruppā 3 āruppam upapajjamānam 4 samdhāya patijānāti. Añnam jīvan 'ti vam rūpasamkhātam sarīram pahāya arūpo samdhāvati. Kin te tam sarīram aññam jīvan 'ti pucchati. Itaro suttavirodhā patikkhipati. Avedano 'ti ādi 5 asañnabhāvam samdhāya patikkhipati. Tad aññam upapattim 6 samdhāva patijānāti. Aññam jīvan 'ti yam vedanādisamkhātam sarīram pahāya avedano aviñnāno samdhāvati. Kin te tam 7 sarīram aññam jīvan 'ti pucchati. Itaro suttavirodhā patikkhipati. Rūpam samdhāvatīti ādīsu ve rūpādavo khandhe upādāva puggalam paññapesi. Kin te tasmim puggale samdhāvante tam pi rūpam samdhāvatīti pucchati. Paravādī avijjānīvaranānam sattānam tanhāsannojanānam samdhāvanam 8 samsaritan 9 'ti sattass' eva samdhāvanavacanato patikkhipati. Puna 10 puttho yasmā rūpādidhammena vinā 10 puggalo n'atthi tasmā tasmim samdhāvante tena pi rūpena samdhāvitabban 'ti saññāya patijānāti. Vedanādīsu pi es' eva nayo. Rūpam na samdhāvatīti ādīsu yasmā te rūpam puggalo na hoti sv eva ca 10 samdhāvatīti vadasi. 11 Tasmā tam puc-

<sup>B. etissā.
B. arūpo.
C. oppa.
C. uppa.
B. osu saññio.
C. uppa.</sup>

⁷ B. adds: aññam aññam sarīram. 8 B. otam.

⁹ C. samsaran 'ti. 10 C. omits.

¹¹ B. vadesi.

chāmi kin te rūpam na samdhāvatīti attho. Itaro puggale¹ samdhāvante 2 na sakkā tassa upādānabhūtena rūpena samdhāvitun'ti saññāya patikkhipati. Puna puttho sattānañ ñeva samdhāvanavacanato patijānāti. Sesam ettha uttānam 3 eva. Gāthānam pana avam eva 4 'ttho āvasmato matena rukkham upādāya chāyā viva indhanam upādāya aggi viya ca yo 5 khandhe upādāya puggalo rūpādīnam samdhāvane asati tesu khandhesu bhijjamānesu 6 so tava puggalo bhijjati ce. Evam sante uccheda bhavati ditthi. Ucchedaditthi te āpajjati. Katarā buddhena vivajjitā akusaladitthi. Ya pana ucchedavadī samaņo Gotamo 'ti pariyāyabhāsitā 8 na tam 9 vadāmā 'ti dasseti. Athāpi tesu tesu 10 khandhesu bhijjamānesu 11 so puggalo na bhijjati. Evam sante sassato puggalo hoti tato so nibbanena samasamo āpajjati. Samasamo 'ti ativiyasamo. vā samo 12 samabhāven' 13 eva samo. Yath' eva nibbānam na uppajjati na 14 bhijjati 14 evam te puggalo pi tena samasamo 'ti.

Gatiparivatti mukhena ^{15} Cutipaṭisaṃdhānuyogo niṭṭhito.

Idāni upādāya pañnatti-anuyogo 16 hoti. Tattha pucchā sakavādissa paṭinnā paṭikkhepo paravādissa. So hi rukkham upādāya chāyā viya indhanam upādāya viya 14 aggissa viya ca rūpādīni upādāya puggalassa pañnattim 17 pannāpanam avabodhanam icchati. Tasmā rū pa m u pādā yā 'ti puṭṭho paṭijānāti. Puna yathā rukkhupādānā chāyā rukkho viya indhanupādāno ca aggi indhanam viya aniccādi dhammo evan te rūpādi-upādāno puggalo rūpādayo viya

anicco 'ti imam attham puttho attano laddhiyam thatvā patikkhipati. Nīla mī upādā ya nīlo 'ti ādīsu nīlarūpena saddhim puggalassa ekattam ekasarīre nīlādīnam bahunnam 2 vasena bahubhāvañ ca anicchanto patikkhipati. Kusalavedanan'ti ettha pi vedanāya saddhim ekattam ekasamtāne bahunnam kusalavedanānam vasena bahubhāvañ ca anicchanto patikkhipati. Dutivanavena 3 maggakusalo 'ti ādivacanasambhāvato 4 chekattham samdhāya patijānāti. Saphalo⁵ 'ti ādīni puttho tathārūpassa vohārassa abhāvato patikkhipati. Akusalapakkhe 6 acchekattham samdhāya patijānāti. Avyākatapakkhe sassatādivasena avyākatabhāvam samdhāva patijānāti. Sesam ettha hetthavuttanayen' eva veditabbam. Cakkhum upādāyā 'ti ādīsu cakkhumā viya 7 mā 'ti ca pāpāni parivajjaveti ādi vohārasambhāvato patijānāti. Cakkhumattadinirodhena puggalassa nirodham anicchanto patikkhipati. Rūpam upādāya vedanam upādāyā 'ti ettha aññe 8 rūpamūlakā 9 dukatikacatukkapañcakā veditabbā. Yasmā pana khandhe upādāya puggalassa paññatti tasmā dve pi tavo pi cattaro pi panca pi upadava pannattim patijanāti. Ekasamtānena 10 pana dvinnam pañcannam vā ābhāvā patikkhipati. Āyatanādīsu pi es' eva nayo. Idāni yam upādāya yassa pañnatti yathā tassa aniccatāya tassāpi ānicchatā 11 tato pi 12 aññattam siddham evam tava puggalassāpi āpajjatīti dassetum yathārukkhan 'ti ādimāha. Tattha u pā dā yā 'ti paticca 13 āgamma na vinā tan 'ti attho. Paravādī pana tathā anicchanto laddhiyam thapetvā 14 patikkhipati. Nigalo'ti samkhalikabandhanam. Negaliko 'ti tena bandhanena bandhako. Yassa rūpam so rūpavā 'ti yasmā yassa rūpam so rūpavā hoti. Tasmā yathā na nigalo —pe— añño rūpavā 'ti attho. Citte citte 'ti ādīsu sarāgādicittavasena sarā-

¹ B. adds: rūpam. ² B. °hūnam. ³ B. °ye.

⁴ B. osabbhao. 5 C. osa elo. 6 C. okkho.

⁷ B. vissamāni va. 8 C. aññā. 9 C. rūpi.

¹⁰ B. ekantāne. ¹¹ B. anicca^o. ¹² B. ca.

¹³ B. onicca. ¹⁴ B. dhatvā.

gāditam i samdhāva cittānupassanāvasena patijānāti. Jāyatīti ādinā nayena puttho puggalassa khanikabhāvam anicchanto patikkhipati. So 'ti vā 2 a ñ ñ o 'ti vā puttho sassatucchedabhayā patikkhipāti. Puna na vattabbam kumārako 'ti vā kumārikā 'ti vā puttho lokavohārasamucchedabhayena vattabban 'ti patijānāti. Sesam ettha pākatam eva. Idāni paravādī 3 aññenākārena laddhim patitthāpetukāmo na vattabbam. puggalo upalabbhatīti ādim āha. Tattha na vattabban 'ti kin te iminā evam bahunā upādāya4 paññatti-anuyogena 5 idam tāva vadehi 6 kim na vattabbam puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenā 'ti. Tato sakavādinā āmantā 'ti vutto 7 nanu yo passatīti ādim 8 āha. Tattha yo 'ti puggalo. Yan 'ti rūpam. Yenā 'ti cakkhunā. So 'ti puggalo. Tan 'ti rūpam. Tenā 'ti cakkhunā. Idam vuttam hoti. Nanu yo yam rūpam yena cakkhunā passati so tam rūpam tena cakkhunā passanto puggalo 'ti. Sakavādī kiñcāpi cakkhuviññānassa nissayabhavam gacchantam cakkhum eva rupam passati. Tathā sotam eva saddam sunāti. Viññānam eva dhammam vijānāti. Atthi arahato cakkhu passati arahā cakkhunā rūpan 'ti ādi. Sammutivasena pana ā m a n t ā 'ti patijānāti. Tato chalavādam nissāya paravādinā puggalassa vattabbatāva sādhitāva tam eva vādam parivattetvā puggalo upalabbhatīti ādim āha. Tattha yo na passatīti andho asaññasatto arūpam upapanno nirodham samāpanno anandho pi ca aññatradassanasamayā 9 na passati nāma. Sesavāresu pi es' eva nayo. Sesam pālivasen' eva atthato veditabbam. Suttasamsandanāya dibbacakkhuno 10 rūpagocarattā rūpam passatīti āha. Dutiyavāre satte II passāmīti vacanato puggalam passatīti āha. Tatiyavāre rūpam disvā puggalam vibhāvetīti laddhito ubhayam passatīti āha. Yasmā pana passitabbam nāma dittham

⁸ B. omits.

¹ C. odī na.

² C. tava.

³ C. odinam.

⁴ C. upādā. ⁷ B. vutte.

⁵ C. ottimanuo.

⁶ C. odesi hi. 9 C. ossanamsamayā.

¹⁰ C. dibbassa.

II C. tante.

sutam mutam viññātan ¹ 'ti catubbidhe ² rūpasamgahe rūpāyatanam eva samgahītam. Tasmā sakavādī rūpam puggalo puggalo rūpam ubho rūpan 'ti anuyogam karoti tass' attho pākaṭo yevā 'ti.

UPĀDĀPAÑÑATTĀNUYOGO NIŢŢHITO.

Idāni purisakārānuyogo hoti.3 Tattha kamme sati niyamato tassa kāraņenāpi4 bhavitabban 'ti laddhiyā pucchā paravādissa. Tathārūpānam kammānam atthitāya patiññā sakavādissa. Puna kattā kāretā 5'ti pucchā paravādissa. Tattha k a t t ā 'ti tesam kammānam kārako. Kār e tā5 'ti ānattidesanādīhi upāyehi kārako. Idāni yasmā paravādī puggalam samdhāya kattā 'ti pucchati na kāraņamattam. Tasmā patikkhepo sakavādissa. Tassa kattā kāretā 'ti ettha yadi yam yam upalabbhati tassa tassa kattā puggalo upalabbhati puggalo te upalabbhati. Kin tassāpi kārako ca añño puggalo upalabbhatīti attho. Paravādī tathā anicchanto issaranimmānavādabhayena patikkhipati. Puna puttho yasmā puggalam mātāpitaro janenti nāmam karonti posenti tasmāssa te kārakā. Ye ca 6 pana tam kalyāņamittā vā ācariyā vā tāni tāni vijjatthāna 7 sippāyatanādīni 8 sikkhāpenti te kārāpakā nāmā 'ti imam attham samdhāya patijānāti. Purimakammam evāssa 9 kattā c' eva kārāpako 10 cā 'ti adhippetam. Tassa tass' evā 'ti iminā imam 11 pucchati. Yadi kammānam kārakassa kattā.¹² Kassāpi ¹³ kattā atth' eva.14 Evam sante purimena purimena avassam pacchā pacchā puggalo kātabbo 'ti. Imināpi te kammānam kārakena puggalena āyatim 15 añño puggalo kātabbo. Tenāpi añño pi natthi. Dukkhassa antakiriyā natthi ca. Vattassa

 ¹ C. oṇan.
 ² C. odhena.
 ³ C. 'ti.
 ⁴ C. okenāpi.
 ⁵ C. reṇāni.
 ⁶ C. omits.
 ⁷ C. oṭṭhāyatana.
 ⁸ C. otanāni.
 ⁹ B. tassa.
 ¹⁰ B. opetā.
 ¹¹ B. idam.
 ¹² atth' eva.
 ¹³ B. tassāpi.

¹⁴ B. tassā katta. ¹⁵ B. oti.

ucchedo i natthi appaccayaparinibbanam. Paccayabhavena paccavapatibaddhassa dukkhassa abhāvā vam nibbānam vuttam natthi te nan 'ti.2 Atha vā tassa tass' evā 'ti vadi kammam kammamattam na hoti tassa pana kārako puggalo tassāpi kārako 'ti evam puggalaparamparā atthi. Evam sante yā 3 esā kammavattassa appavattikāranena 4 dukkhassa antakiriyā vuttā sā natthīti attho. Paravādī tam 5 anicchanto patikkhipati. Ito parāsu pi upalabbhatīti sāmaññena kārakapucchāsu puggalam veva samdhāya kattā kāretā 'ti vuttam. Na paccayo 6 na hi mahāpathavī-ādīnam paccayā. Natthi añño kalyāṇapāpakānam kammānam kattā 'ti 7 pañho samkhāravantam vā attānan 'ti ādi ditthibhayā 8 patikkhitto. Vipāko upalabbhatīti ādi vipākapatisamvedivasena puggalam dassentassa laddhibhindanattham āraddham.9 Tattha vipākapatisam vedīti anuyogo paravādissa. Vipākappavattito aññassa vedakassa abhāvā 10 patikkhepo sakavādissa. Puna pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Tassa vipākapatisamvedīti tassa vipākapatisamvedakassa. Patisamvedī. Yasmā pana patisamveditabbo nāma vipāko. Na ca puggalo vipāko. Tasmā patikkhepo paravādissa. Puna puttho vasmā puñnavipāke thitattā vipākapatisamvedī puttam vā patim vā mātā vā jāvā vā paricumbati parissajati tasmā "tathārūpam patisamveditam 12 samdhāya patijānāti. Tassa tass' evā 'ti yadi vipāko vipākamattam na hoti. Tassa pana pātisamvedipuggalo tassāpi 13 patisamvedīti puggalo tassāpi patisamvedīti evam puggalaparamparā atthi. Evam sante yā 14 esā vipākavattassa appavattikāraņena 15 dukkhassantakiriyā vuttā. Sā natthīti attho. Ito param upalabbhatīti sāmaññena patisamvedīti pucchāsu hetthāvuttanayen' eva attho veditabbo. Añño kalyānapāpakānam kammānam vipākapatisam vedīti panho. Vedanāvan-

B. upa°.
 B. tam.
 C. sā.
 B. okaraņena.
 C. nam.
 B. oye.
 C. ri.
 B. vuttam.
 C. ova.
 C. tathā.

¹² C. onam. 13 C. kassāpi. 14 C. sā. 15 C. one.

tam vā attānan 'ti ādi ditthibhayā patikkhitto. Dibbam sukhan 'ti ādi kalyānapāpakānam kammānam vipākam bhaietva dassanavasena araddham tam sabbam hettha vuttanayen' eva veditabbam. Sakavadino c' ettha puggalavasen' eva patisamvedipatikkhepo veditabbo na r vedavitavasena. Mahāpathavī-ādīni hi ārammanam katvā vedavitānam uppatti appatisiddhā. Kattā kāretā vipākapatisamvedīti ādi vomissakanayavasena āraddham. karotīti yam tvam kattā 'ti ca patisamvedīti ca vadesi. Kim so yeva karoti so patisam vedetīti² avam anuyogo sakavādissa. Suttavirodhabhayena patikkhepo paravadissa. Puna puttho idha nandati pecca 3 nandatīti ādi suttavasena patinnā tass' eva. Ath' assa vacanokāsam patibāhanto sakavādī 4 sayam katam sukhadukkhan 'ti āha. Tattha añño karotīti kārakavedakānam aññattha pucchāvasena vuttam. Tato paravādī suttavirodhabhayena patikkhipityā 5 puna puttho manussabhūto katyā devabhūto patisamvedetīti mañnamāno patijānāti. Evamvādino pana parakatam sukhadukkhan 'ti āpajjatīti. Tassa vasena puttho puna patikkhipati.6 So ca añño cā 'ti kārakavedakānam ekatta 7-aññattapucchāvasena vuttam. paravādī suttavirodhabhayen' eva 8 patikkhipitvā puna puttho purime dve pi naye ekato katva patijanati. Evamvadino pana sayamkatam ca parakatama sukhadukkham āpaijatīti tassa vasena puna 9 puttho pana 10 patikkhipati. N'eva so karotīti kārakavedakānam ekatta-aññattapatikkhepavasena vuttam. Tato paravādī suttavirodhabhayen' 11 eva patikkhipitvā puna puttho yasmā manusso devalokupapattiyā kammam katvā na i manussabhūto va i patisamvedeti nāpi yena kammam katam tato añño 'va r patisamvedeti. Tasmā kārakato 'ti r vedako 12 n' eva so hoti na añño 13 'ti maññamāno patijānāti. Laddhimattam Evamvādino pana asayamkāram aparakāram ev' etam.

¹ C. omits. ² B. odīti. ³ B. pacca. ⁴ C. odim.

⁵ B. opetvā. 6 C. opitvā. 7 C. okam.

⁸ B. ovasen' eva. 9 B. omits. 10 B. puna.

¹¹ B. °vasen'. ¹² C. °kato. ¹³ C. aññe.

adhiccasamuppannam sukhadukkham āpajjatīti. Tassa vasena puṭṭho puna paṭikkhipati. Api ca imasmim vomissakanaye ādito paṭṭhāya imināpi nayena attho veditabbo. Yasmā hi ayam puggalavādī kammānam kārakañ c' eva vedakañ ca icchati. Tasmāssa' yo ī kārako ten' eva vā vedakena bhavitabbam. Aññena vā ubhohi vā pi na bhavitabban 'ti idam āpannam hoti. Evam āpannam eva anuyogam anuyuñjanto ² sakavādī s o k a r o tī t i ādayo cattāro pi vikappe āha. Sesam vuttappakāram eva pariyosāne ³ pana cattāro pi paṇhā ekato puṭṭhā. Tattha paṭikkhepapaṭijānanā ca sayamkatādi⁴dosappavatti ⁵ ca purimanayen 'eva veditabbā. Ito param kalyāṇapāpakānā pakānīti avatvā heṭṭhāvuttanayā eva kammam atthīti ādinā vikappena dassitā. Tesam pi heṭṭhāvuttanayen' eva attho veditabbo.

PURISAKĀRĀNUYOGO NIŢŢĦITO. KALYĀŅAVAGGO 'TI PI ETASS' EVA NĀMAM.

Ito param abhiññānuyogādivasena 6 arahattasādhanā 7 hoti. Tattha 8 āmantā 'ti sakavādinā patiññā te paravādī bahiddhā anindriyabaddharūpena iddhividhādivisesādhigamo n'atthi. Ajjhattam atthi. Tasmā ettha 9 iddhādinibbattakena puggalena bhavitabban'ti maññamāno 10 nanu koci iddhim ca 11 vikubbattādim āha. Tam sabbam uttānattham evā 'ti.

ABHIÑÑĀNUYOGO NIŢŢĦITO.

Idāni mātā 'ti ādiko ñātakānuyogo. Khattiyo 'ti ādiko jāti-anuyogo. Gahaṭṭho pabbajìto 'ti paṭipattianuyogo. Devo manusso 'tī upapatti-anuyogo. So-

¹ C. so. ² C. anuvajanto. ³ B. patio. ⁴ C. otāni. ⁵ C. ottin; B. dosuppatti ca.

⁶ C. anuñātayogādi. 7 B. °sodhanā.

⁸ C. omits. 9 B. omits. 10 C. omane. 11 C. ci.

tāpanno 'ti ādi pativedhānuyogo. Ariyānuyogo 'ti pi Te sabbe uttānatthā veva. Arahā hutvā na vuccati. arahā 'ti pan' ettha moghapaññattā na vuttam. Cattāro purisayugā 'ti samghānuyogo so pi uttānattho yeva. Samkhāto 'ti ādi saccikatthasabhāvānuyogo." Tattha tatiyakotīti 2 pucchā sakavādissa. Tathā rūpassa saccikatthassa abhāvato patikkhepo paravādissa. Puna puttho³ puggālam samdhāya patinnā. Tass' eva anno puggalo 'ti panhe pi samkhatehi khandhehi annattam anicchato patikkhepo tass' eva. Khandhā samkhatā 'ti ādi samkhatā samkhatāni 4 sarūpena dassetvā aññattha 5 pucchanattham vuttam. Rūpam samkhatan 'ti ādi khandhehi 6 vibhāgato dassetvā aññattha pucchanattham vuttam. Puggalassa uppādeti 7 pucchā sakavādissa. Jātidhammā jarādhammā atho maranadhammino 8 'ti ādi suttavasena patiññā paravādissa. Samkhatabhāvam pan'assa so na icchati,9 tasmā patikkhipati. Puna uppādo paññāyatīti ādinā nayena puttho dukkham eva hi sambhoti dukkham titthati vedī cā 'ti ādivacanato puggalassa upādādayo nāma na yujjantīti patijānāti.9 Atth' attham bhīti 10 attham pucchati II nibbanam tattha atthīti pucchati tassa atthitāva puggala12 sassatam natthitāva ucchedo āpajjati. Tad ubhayam pi anicchanto pacchā 13 patikkhipati. Nissāyapañhe bhavanti upapattibhāvam 14 vedivam 15 vedivamānapanhe vedanam vediyamāno pariggahītavedano yogāvacaro va 16 pajānāti. Bālaputhujjano na pajānāti. Kāyānupassanādipañho 17 uttānattho 18 yeva. Pārāyanagāthāya 19 suññato lokam avekkhassū 'ti sattasuññatāvasena khandhalokam olokehīti attho. Puggalo avekkhatīti sakavādipucchā. Paravādissa hi suññato lokam avekkhassū 'ti gāthāya 20 yo avekkhati so puggalo 'ti laddhi

² C. tatiyā. 3 C. pana putthe. ¹ B. otthābhā∘. ⁵ B. ottam. ⁴ C. samkhāti samkhatam. ⁶ B. omits.

⁷ B. upādo. 8 B. omo. 9 C. omits from here till patio.

¹¹ B. vuccati. 10 C.—B. atattham hīti. 12 B. omits.

¹⁶ B. ca. 13 B. omits. ¹⁴ C. bhavam. ¹⁵ B. omits.

tasmā tam revam pucchati. Saha rūpenā 'ti rūpakāyena saddhim tato anissato hutvā 'ti attho.2 Idam pañcavokāravasena anujānitvā puna tam jīvan 'ti puttho suttavirodhabhayena³ patikkhipati. Vinā rūpenā 'ti idam catuvokāravasena anujānitvā puna aññam jīvan 'ti puttho suttavirodhabhayen' 4 eva patikkhipati. Abbhantaragato 'ti ca bahiddhā nikkhamit vā cā 'ti idam saha rūpena vinā rūpenā 'ti hetthāvuttassa lakkhanavacanam. Tattha abbhantaragato 'ti rūpassa anto gato ito vā etto vā anikkhamityā 5 rūpaparicchedavasen' eva thito hutvā 'ti attho. Nikkhamit vā 'ti rūpaparicchedam atikkamitvā rūpam anissito hutvā 'ti attho. Anattā 'ti attanā jīvena6 puggalena rahito. Ekadhamme pi puggalo natthīti attho. Evam sabbasutta 7-āgamatthakathāvuttanaven' 8 eva attho veditabbo. Idha pana samdhāya bhāsitamattam eva vakkhāma. Vuttam ca 9 bhagavatā sappikumbho 'ti ādi sabbā 'va 2 desanā yathārutavasen' 10 eva atthato na gahetabbā 'ti dassanattham āha tam. 11 Yathā hi suvannam gahetvā tato 12 suvannavikāro kumbho suvannakumbho 'ti vuccati. Na evam sappim gahetvā tato 12 sappissa vikāro sappikumbho nāma atthi. Yasmim pana kumbhe sappi pakkhittam so sappikumbho nāmā 'ti ayam ettha attho. Telakumbhādīsu pi es' eva nayo. Yatha ca nibbanam niccam dhuvam na evam bhattam vā yāgum vā atthi. Kālaparicchedam vā 9 pana akatvā divase divase dassāmā 'ti paññattavasena 13 niccabhattanı dhuvayagu 'ti vuccati 9 ayam ettha attho. Atthi puggalo attahitāva patipanno 'ti ādīsu pi yathā rūpādayo dhammā paccattalakkhanasāmaññalakkhanavasena atthi na 9 evam puggalo. Rūpādīsu pana sati evamnāmo evamgotto 'ti vohāro hoti. Iti 14 iminā lokavohārena lokasammutiyā lokaniruttiyā atthi puggalo' ti ayam ettha attho. Vuttam

¹ B. nam. ² C. omits. ³ C. suttam bhayena.

⁴ B. odhanao; C. omits virodha.

⁵ C. atikka°.

⁶ B. attāthitena.

9 B. omits.

7 B. ottānam.

10 C. oruthao.

⁸ B. °suvutta°.

11 B. °āgatā.

¹² B. kato. ¹³ B. paññatti^o. ¹⁴ B.

¹⁴ B. adds: vuccati.

pi c' etam bhagavatā. Imā kho citta lokasāmaññalokaniruttilokavohāralokapaññattiyo 'ti. Rūpādidhammā pana vinā pi lokasammutim paccattasāmañnalakkhanavasena pañnāpanato atthiti ayam ettha attho. Buddhanam pana dve kathā sammutikathā ca ¹ paramatthakathā cā 'ti. Tattha satto puggalo devabrahmā 'ti ādikā sammutikathā nāma. Aniccam dukkham anattā khandhā dhātuvo āvatanāni satipatthana sammappadhana 2 'ti adika paramatthakatha Tattha yo sammutidesanāya satto 'ti vā —pe brahmā cā 3 'ti 4 vutte vijānitum 5 vā 3 pativijihitum nivyātum arahattajayaggāham 6 gahetum sakkoti. Tassa bhagavā ādito 'va satto 'ti vā puggalo 'ti vā poso 'ti vā devo 'ti vā brahmā 'ti vā katheti. So paramatthadesanāya aniccan 'ti vā dukkhan 'ti vā 'ti ādīsu aññataram sutvā vijānitum pativijihitum nivyātum arahattajayaggāham gahetum sakkoti. Tassa aniccan 'ti ādīsu añnataram katheti. Tathā sammutikathāya bujjhanakasattassa pi 3 na pathamam 3 paramatthakatham katheti. Sammutikathaya pana thatvā 7 pacchā paramatthakatham katheti. Paramatthakathāva bujjhanakasattassa pi na pathamam sammutikatham katheti. Paramatthakathāya pana bodhetvā pacchā sammutikatham katheti. Pakatiya pana pathamam eva paramatthakatham kathentassa desanā lūkhākārā hoti tasmā buddhā pathamam sammutikatham kathetvā pacchā paramatthakatham kathenti. Te sammutikatham kathenta pi saccam eva sabhāvam eva amusā 'va kathenti. Paramatthakatham kathentā pi saccam eva sabhāvam eva amusā va kathenti.

Ayam hi.

Duve saccāni akkhāsi sambuddho vadatam varo sammutim paramatthan ca tatiyam n'upalabbhati.

Tattha. Saṃketavacanaṃ saccaṃ lokasammutikāraṇaṃ paramatthavacanaṃ saccaṃ dhammānaṃ tathā lakkhaṇan 'ti.

7 B. vatvā.

C. omits.
 B. samappaṭṭhānā.
 B. omits.
 C. jāo.
 C. odasaggāham.

Aparo navo dve bhagavato desanā paramatthadenanā ca khandhādivasena sammutidesanā ca sappikumbhā-Na i hi bhagavā sāmaññam a atidhāvati.3 divasena. Tasmā atthi puggalo 'ti vacanamattato abhiniveso na kātabbo. Satthārā hi paññattim anatikkamma paramattho Tasmā añño pi pandito paramattham pakāsento pakāsito. sāmaññe 4 nātidhāvaye. Sesā 5 sabbattha uttānatthā 6 vevā 'ti.

PUGGALAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 1.

Idani parihanikatha hoti. Parihanidhammo aparihanidhammo 7 'ti z dve ime bhikkhave dhamma sekhassa bhikkhuno parihānāva samvattanti. Pañc' ime bhikkhave dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya samvattantīti evam ādīni hi suttāni nissāya 8 Sammitiyā 9 Vajjiputtiyā 10 Sabbatthivādino ekacce ca Mahāsamghikā arahato parihānim icchanti. Tasmā te vā hontu aññe yeva vā yesam ayam laddhi tesam laddhibhindanattham parihāyati arahā arahattā 'ti pucchā sakavādissa. Tattha 11 parihā yatīti dve parihāniyo pattaparihāni ca apattaparihāni ca. Tattha dutiyam pi kho āyasmā Godhiko tamhā samādhikāyā 12 cetovimuttiyā parihāyīti ayam pattaparihāni. Mā vo sāmaññatthikānam satam sāmaññattho parihāyīti 13 ayam apattaparihāni. pattaparihāni adhippetā.14 Tam hi samdhāva ā m a n t ā 'ti patinnā paravādissa. Sakavādisamave 15 pana imam pattaparihānim nāma lokiyasamāpattiyā 'va 16 icchanti na ⁷ arahattādisāmaññaphalehi.¹⁷ Parasamaye hi 18 nam sabbasāmaññaphalesu sabbabhavesu sabbakālesu sabbesam ca puggalānam 19 icchanti. Tam pana tesam laddhimattam evā 'ti. Sabbam laddhijālam bhinditum

³ B. abhi^o. ⁴ B. ^oññam. ² B, sao. ¹ C. omits. ⁶ B. ttham. 8 C. nissiva. ⁵ B. °sam. ⁷ B. omits. 9 C. Sammiti. ¹⁰ MSS. sic. ¹¹ B. tatra. ¹² B. samāhitāya. ¹³ B. °hāyati. 14 C. otam. ¹⁵ C. sakasamaye. ¹⁶ B. ca. ¹⁷ B. o ttādīhi. ¹⁸ B. pi. 19 B. adds: na.

puna sabbatthā 'ti ādinā nayena desanā vaddhitā. Tattha yasmā paravādī kamena parihāvitvā sotāpattiphale thitassa arahato parihanim na icchati upariphalesu thitass' Yasmā ca rūpārūpabhavesu thitassa na eva icchati. icchati. Kammārāmatādīnam r pana parihāniyadhammānam 2 bhāvā kāmabhave thitass' eva icchati. sabbatthā 'ti puttho patikkhipati. Puna dalham katvā puttho kāmabhavam samdhāva patijānāti. Sabbasmim pi hi kāmabhave parihānikarā kāmagunā atthi tasmā tattha parihāyatīti tassa laddhi. Tatiyapucchāya parihāyatīti 3 parihānikare dhamme pucchati. Tasmā parihāni nāma kammāramātādidhammā visesato vā kāmarāgavyā-Te ca rūpārūpabhave natthi. Tasmā 4 n a pādā eva. h' e v ā 'ti patikkhepo paravādissa. S a b b a d ā 'ti kālapuc-Tattha pathame panhe vonisomanasikārakāle aparihāvanato patikkhipati. Dutiye ayonisomanasikaroto rattibhāge vā divasabhāge vā sabbadā parihāyanato patijānāti. Tative parihanikaradhammasamayoge sati muhuttam eva parihāni nāma hoti. Tato pubbe aparihīnassa pacchā parihīnassa ca aparihāni nāma natthīti patikkhipati. Sabbe'va 5 arahanto'ti panhānam pathamasmim tikkhindriye samdhaya patikkhipati. Dutiyasmim mudindrive samdhāva patijānātī. Tativasmim pi tikkhindrivā va adhippetā. Tesam hi sabbesam pi parihāni na hotīti tassa laddhi. Setthi-udaharane pathama puccha paravadissa. Dutiyā sakavādissa. Tatrāyam adhippāyo. Yam mam tumhe pucchatha arahā arahattā parihāyanto ca 6 catūhi phalehi ca parihāyatīti. Tatra vo 7 patipucchāmi catūhi satasahassehi setthī 8 setthattam 8 dhārento 8 satasahassehi ⁸ parihīno setthī setthattā parihīno hotīti. sakavādinā ekadesena parihānim samdhāva āmantā 'ti vutte sabbasāpateyyā parihīno hotīti 9 pucchati. Tathā 10 aparihīnattā sakavādī na h'evā 'ti vatvā. Atha nam evam 6

¹ B. °ramatāninam. ² B. °dhammam. ³ B. °hānīti. ⁴ C. yasmā. ⁵ C. adds: sabbe 'va. ⁶ B. omits. ⁷ B. te. ⁸ C. omits.

⁹ C. adds: vuccatīti. 10 B. tato.

evam arahā na 1 pi parihāyati ca na 2 ca catūhi phalehīti uppannam³ laddhikam. Dutiyam bhabbapañham 4 Paravādī setthino abhabbatāva 6 nivamam pucchi.5 apassanto patijanitva arahato catūhi phalehi parihanibhabbatam puttho. Niyato sambodhiparayano 'ti vacanassa avoniso attham gahetvā laddhiyā 7 thito sotāpattiphalato parihāyitum abhabbatam samdhāya patikkhipati. Tam pana 'ssa laddhimattam eva 'ti.

ETTĀVATĀ VĀDAYUTTI NĀMA NIŢŢĦITĀ HOTI.

Idāni ariyapuggalasamsandanā āraddhā. Tattha yasmā keci arahato ca 8 parihānim icchanti. Keci anāgāmino. Keci sakadāgāmissa pi. Sotāpannassa pana sabbe pi na icchanti yeva. Ye arahatta parihayitva anagamisakadagāmibhāve thitā tesam 9 parihānim icchanti na itaresam anāgāmisakadāgāmīnam. Sotāpannassa pana te pi sabbathā pi na icchanti yeva. Tasmā peyyālamukhena pucchākathā. Tattha tesam laddhivasena 10 patinnā ca patikkhepā ca veditabbā. Parihāyati anāgāmī II a nāgāmiphalā 'ti hipanhasmim ye 12 anagamino parihānim na icchanti tesam vasena patikkhepo. Ye pakatianāgāmino vā arahattā parihāyitvā thita-anāgāmino vā parihānim icchanti tesam vasena patiññā 'ti idham ettha navamukham. Tassānusārena sabbapevvālā atthato veditabbā. Yam 13 pan' ettha sotāpattiphalassa anantarā 14 arahattam yeva sacchikarotīti vuttam. Tam parihīnassa puna vāyamato arahattappavattim samdhāya vuttam. Tam 15 itaro sotāpattiphalānantaram arahattassa abhāvā patikkhipati. Tato param parihāni nām' esā kilesappahānassa vā mandatāya bhaveyya 16 maggabhāvanādīnam

¹⁶ C. vaveyya. 15 C. na.

¹ C. omits. ² C. tañ ca. ³ B. onnā. 4 B. sabba°. 5 C. pucchā. 6 C. °vya°. 7 B. oyam. 8 B. 'va. 9 C. yesam. 10 C. yeva. ¹¹ B. omits. ¹² B. yeva. ¹³ C. yā. ¹⁴ C. antarā.

vā anadhimattatāya saccānam vā adassanenā 'ti evam ādīnam vasena anuyunjitum kassa bahutarā kilesā pahīnā 'ti ādi vuttam. Tam sabbam uttānādhippāyam eva. Suttānam pan' attho āgamaṭṭhakathāsu vuttanayen' 3 eva veditabbo. Samaya vimut to arahā arahattā parihāyatīti ettha mudindriyo samayavimutto tikkhindriyo asamayavimutto 4 'ti tesam laddhi. Sakasamaye pana avasippatto jhānalābhī samayavimutto. Vasippatto 5 jhānalābhī c'eva sabbe ca ariyapuggalā ariye vimokkhe asamayavimutto 'ti samniṭṭhānam. So pana tam attano laddhim gahetvā samayavimutto parihāyatī itaro na parihāyatīti āha. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

ARIYAPUGGALASAMSANDANĀ NIŢŢĦITĀ.

Idāni suttasādhanā hoti. Tattha uccāvacā 'ti uttamahīnabhedato uccā ca avacā ca. Paṭipadā 7 'ti paṭipadā samaṇena 8 pa kāsitā 'ti. Buddhasamaṇena 8 jotitā 9. Sukhā paṭipadā hi 10 khippābhiññā uccā. Dukkhā paṭipadā dandhābhiññā avacā. Itarā dve ekenaṅgena uccā. Ekena 11 avacā. Paṭhamaṃ vuttā eva 12 uccā. Itarā tisso pi avacā. Tāya 13 uccāvacāya paṭipadāya na pāraṃ diguṇaṃ yanti. Ekamaggena dvikkhattuṃ nibbānam na gacchantīti attho. Kasmā yena maggena ye 14 kilesā pahīnā tesaṃ puna appahātabbato. Etena parihānidhammābhāvaṃ dīpenti. 15 Nayidaṃ ekaguṇaṃ mutan 'ti tañ ca idaṃ ekavāraṃ yeva phusanārahaṃ pi na hoti. Kasmā 5 ekena maggena sabbakilesānam

¹ B. kassā.

² B. ettha.

³ C. o nasevan'eva.

⁴ C. samao.

⁵ B. omits.

⁶ C. va.

⁷ C. paṭipāṭipadā. 8 B. oyena. 9 B. okā.

¹⁰ C. omits. ¹¹ B. onangena. ¹² B. adds: va.

¹³ C. adds: te tāya. 14 B. yena. 15 B. dīpeti.

appahānato. Etena ekena maggen'ı eva arahattābhāvam dīpenti.2 Atthi chinnassa chedanīvan3 'ti. Chinnassa kilesavattassa puna chinditabbam kiñci atthīti pucchati. Itaro tikkhindriyam samdhaya patikkhipitvā puna puttho mudindriyam samdhāya patijānāti. Sakavādī suttam āharitvā natthibhāvam dasseti.4 oghapāso6'ti kilesogho c'eva kilesapāso ca. Katassa paticayo 'ti bhavitassa maggassa puna bhavana. Idhāpi patikkhepapatijānanāni purimanayen' eva vedi-Parihānāva samvattantīti paravādinā 7 āhatasutte pañca dhammā appattaparihānāya c' eva lokiyasamāpattiparihānāya ca samvattanti. Yo 8 pana pattassa arahattaphalassa parihānāya sallakkheti. Ten' eva na 9 atthi arahato 10 kammārāmatā 'ti Itaro asamayavimuttam samdhāya patikkhipitvā itaram samdhāya patijānāti. Kāmarāgavasena vā pavattamānatam patikkhipitvā itarathāpavattamānatam 11 paţijānāti. Rāgādīnam pana atthīti12 puttho patijānitum na sakkoti. Kim pariyutthito 'ti kena pariyutthito anubaddho 13 ajjhotthato 14 vā hutvā 'ti attho. Anusayapucchāya 15 pi tikkhindriyamudindriyavasen' eva patikkhepapatijānanāni veditabbāni. Kalyānanusayo 16 'ti vacanamattasāmaññena vā patijānāti. Rāgo upacayam gacchatīti bhāvanāya pahīnam samdhāyāha. Parato dosamohesu pi es' eva nayo sakkāyaditthādīnam pana dassanena pahīnattā upacayam na icchati. Sesam sabbattha uttānattham evā 'ti.

PARIHĀNIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 2.

Idāni brahmacariyakathā hoti. Tattha dve brahmacari-

² B. dīpeti. ³ B. ccheriyan 'ti. ¹ B. ekama^o. 4 B. dīpeti. 6 C. opāso. 5 B. attha. 7 B. odī c' ettha. 10 C. onto. 9 B. nam. 8 B. so. 11 C. omānam. 12 C. adds: otama. 13 B. obandho. 14 B. oto. ¹⁵ C. anussa°. 16 B. onadavo.

vavāsā maggabhāvanā ca pabbajjā ca. Pabbajjā 1 sabbadevesu natthi. Maggabhāvanā thapetvā asaññasatte sesesu appatividdhā.2 Tattha ve paranimmitavasavattideve upādāva³ taduparidevesu maggabhāvanam pi na icchanti seyyathāpi Sammitiyā te samdbāya natthi devesū 'ti pucchā sakavādisa. Tīhi bhikkhave thānehi Jambudīpikā+ manussā Uttarakuruke ca manusse adhiganhanti deve ca Tāvatimse. Katamehi tīhi surā satimanto idha 5 brahmacariyavāso 'ti imam 6 suttam nissāya dve pi brahmacariyavāsā natthi devesū 'ti uppannaladdhivasena patinnā paravādissa. Puna dvinnam pi brahmacariyānam antarāvikadhammavasena sabbe devā jaļā 'ti pucchā sakavā-Tattha hat thas am vācikā7 'ti mūgā8 viya hatthamuddāya vattāro. Parato atthi devesū 'ti pañhe pi 9 maggabhāvanam samdhāva patiññā sakavādissa. Patiññāya 10 adhippāyam asallakkhetvā pabbajjāvasena anuvogo paravādissa. Yattha natthi pabbajjā 'ti pañhe gihinañ c' eva ekaccanañ ca devanam maggapatilabham samdhāya patikkhepo tass' eva. Puna puttho paccantavāsino c' eva asannasatte ca samdhāya patinnā tass' eva. Yo 11 pabbajatīti ādipucchāsu 12 pi es' eva navo. Puna atthi deves ū 'ti pañhe pi maggabhāvanam samdhāy' eva patiññā sakavādissa. Sabbadeves ū'ti vutte asaññe¹³ samdhāya patikkhepo tass' eva. Manussesū 'ti pañhadvaye Jambudīpake samdhāya patinnā paccantavāsino samdhaya patikkhepo veditabbo. Atthi yattha atthīti atthi te devā atthi vā so padeso vattha atthīti evam sattapadesavibhāgamukhena vissajjanam sakavādissa. Iminā navena sabbe ekantarikapañhā veditabbā. nuyoge 14 kuhim phalappattīti 15 tassa anāgāmino arahattaphalappatri 15 kuhin 'ti pucchā sakavādissa. Tatth' evā 'ti suddhāvāsesū 'ti attho. Handa hīti

¹ C. omits.

² B. °siddha. 3 C. upādā. 4 C. °dvī°.

⁵ B. magga. ⁶ B. idam. ⁷ C. hattham sāpikā.

¹⁸ B. mūlāgā. ⁹ B. pucchā paravādissa. ¹⁰ B. ⁹yam. ¹¹ C. so. ¹² B. ⁹chādisu. ¹³ C. ⁹nam.

¹⁴ C. oyogo.

¹⁵ B. phaluo.

kāraņatthe nipāto. Idam vuttam hoti. Yasmā anāgāmipuggalo idha loke bhavitena maggena tattha suddhavasesu phalam sacchikaroti. Na ¹ tatth' ² aññam maggam bhāveti. Tasmā natthi devesu brahmacariyavāso 'ti. Idāni yadi aññattha bhavitena maggena aññattha phalasacchikiriya hoti. Sotāpannādīnam pi siyā 'ti etam attham dassetum puna an āgāmīti ādi 3 samsandanapucchā sakavādissa. Tattha anāgāmissa phalasacchikiriyāya patiññā sesānam phalasacchikiriyāya patikkhepo paravādissa. Idha bhāvitamaggo hi anāgāmī idha vihāya nittho 4 nāma hoti. So idha anāgāmimaggam bhāvetvā opapātiko hoti. Tattha parinibbāyīti vacanato puna maggabhāvanam vinā upapattivasen' 5 eva arahattaphalam sacchikarotīti tassa 6 laddhi. Sotāpannasakadāgāmino pana tattha i maggam bhāvetvā tatr' upapattikā 7 nāma honti. Tesam idhāgamanañ ñeva 8 natthi. Iti so anagamissa phalasacchikiriyam puttho pati-Itaresam patikkhipati. Anāgāmipuggalo iānāti. tattha bhāvitena maggenā 'ti panhe anagamino tattha maggabhāvanā 'va 1 natthīti laddhiyā patikkhipati: Maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti pucchā sakavādissa rūpāvacaramaggam samdhāya patiññā itarassa. Rūpāvacaramaggena hi so idha vihāya nittho nāma jāto. Anāgā mipuggalo katakaranīyo 'ti panhe opapātiko. Tattha parinibbāyīti vacanato upapattiyā va 'ssa 9 katakaranīyādibhāvam samdhāya patijānāti. Arahā 'ti pañhe idha parinibbāyito arahato vasena patikkhipati puna puttho tattha parinibbāyino vasena patijānāti. Atthi arahato p u n a b b h a v o 'ti ādīsu pi tattha parinibbāyi-idha-parinibbāvi-vasen' eva 'ttho veditabbo. Appatividdhākuppo 'va tattha parinibbāyatīti¹o puttho idh' eva bhavitena maggena tassa akuppapativedham icchanto patikkhipati. Yathā migo 'ti pathamam

T. C. cmits.

2 B. adds: kuhi.

3 B. ādīnam.

4 C. tiṭṭho.

5 C. uppattio.

6 C. 'ssa.

7 C. uppao.

⁸ B. ñene va. ⁹ C. uppatti c' assa. ¹⁰ B. ^oyīti.

udāharaṇam paravādissa dutiyam sakavādissa sesam sabbattha uttānattham' evā 'ti.

BRAHMACARIYAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 3.

Idāni odhisokathā nāma hoti. Tattha ye z sotāpannādīnam z jhānābhisamayavasena dukkhadassanādīhi odhiso z ekadesena kilesappahānam icchanti seyyathāpi etarahi Sammitiyādayo. Tesam tam laddhim bhinditum odhiso iti pucchā sakavādissa. Paṭiññā paravādissa. Puna anuyogo sakavādissa. Ekadesena sotāpannādibhāvassa abhāvato paṭikkhepo paravādissa. Iminā upāyena sabbavāresu attho veditabbo iti.

ODHISOKATHĀ NITTHITĀ. 4.

Idāni jahatikathā nāma hoti. Tattha yesam jhānalābhī puthujjano saha saccābhisamayā anāgāmī nāma hoti. Tassa puthujjanakāle yeva kāmarāgavyāpādā pahīnā 'ti laddhi seyyathā pi etarahi Sammitiyānam. Tesam tam laddhim bhinditum jahati puthujjano 'ti pucchā Jhānavikkhambhitānam pana tesam parisakavādissa. yutthānam apassantassa patinnā paravādissa. pana tesam jhānavikkhambhitānam pi anāgāmimaggen' eva accantam 3 pahānam hoti. Tasmā puna accantan 'ti ādi anuyogo sakavādissa. Tathārūpassa pahānassa abhāvato patikkhepo itarassa. Vikkhambhetīti accantavikkhambhanam eva samdhāya pucchā sakavādissa. param anagamimaggatthena saddhim puthujjanasamsandanam hoti. Tam uttānattham eva. Tato param a nāgāmiphale samthātīti puttho jhānanāgāmitam 4 samdhāya patijānāti. Arahatte sam thātīti puttho

¹ B. omits. ² C. adds: odhiso. ³ C. onta.

⁴ B. jhānānāgāmīti; C. ongādīnam.

dassanamaggena uddhambhāgiyānam pahānābhāvato patikkhipati. A p u b b a m ā c a r i m a m t a y o m a g g e ^r 'ti puṭṭho tathārūpāya bhāvanāya abhāvā paṭikkhipati. Puna puṭṭho tiṇṇam maggānam kiccasambhāvam ² saṃdhāya paṭijānāti. Sāmaññaphalapucchāsu pi es' eva nayo. K a t a m e n a m a g g e n ā 'ti puṭṭho anāgāmimaggenā 'ti jhānānāgāmitam ³ saṃdhāya vadati. Puna saṃyojanappahānam puṭṭho anāgāmimaggena tesam kilesānam appaheyyattā paṭikkhipati. Dutiyam puṭṭho paṭhamamaggass' eva jhānānāgāmimaggabhāvam saṃdhāya paṭijānāti. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

JAHATIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni sabbam atthīti vādakathā hoti. Tattha yesam yam kiñci rūpam atītānāgatapaccuppannam —pe— ayam vuccati rūpakkhandho 'ti ādivacanato sabbe pi atītādibhedā dhammā khandhasabhāvam na vijahanti. Tasmā sabbam atthi yeva nāmā 'ti laddhi. Seyyathā pi etarahi Sabbatthivādānam. Tesam laddhivisodhanattham sabbam atthī ti pucchā sakavādissa vuttappakārāya laddhiyā thatvā patinnā itarassa. Sabbatthā 'ti sabbasmim sarīre sabbam atthīti pucchati. Sabbadā 'ti sabbasmim kāle sabbam atthīti pucchati. Sabbena sabban 'ti sabbenākārena sabbam atthīti pucchati.4 Sabbesū 'tis sabbesu 6 dhammesu sabbam atthīti pucchati. Ayogan 'ti ayuttam. Nānāsabhāvānam 7 hi yogo hoti na ekasabhāvassa 8 iti imasmim panhe rupam vedanaya vedana va rūpena anānam ekalakkhanam eva katvā sabbam atthiti pucchati. Yam 9 pi natthi tam pi atthi. Yam chatthakhandhādikam sasavisānādikam vā kiñci natthīti siddham. Tam pi te atthīti pucchati. Sabbam

¹ C. maggo. ² B. °sabhāvaṃ.

<sup>C. jhānaṅgādīnaṃ.
B. omits.</sup>

⁴ C. omits. 5 B. hi. 7 B. nānāsakavādasaññī.

⁸ C. ekabhā°.

⁹ C. nam hi natthi tam p' atthīti.

atthīti yā ditthi sār ditthir micchāditthīti yā ditthi sammāditthīti h' evam atthīti iminā idam pucchati. Yā te esā sabbam atthīti ditthi sā ditthi ayāthāvakattā micchāditthīti evam yam amhākam ditthi sā ditthi yāthāvakattā sammāditthīti evam tava samaye na 1 atthi. Itaro sabbesu pi etesu nayesu vuttappakārāya atthitāya abhāvato patikkhipati. Imesu pana sabbesu pi nayesu ājānāhi niggahan 'ti ādim katvā sabbo kathāmaggabhedo vitthārato veditabbo 'ti. Avam tāv' ettha vādayutti. Idāni atītam atthīti kālasamsandanam 2 hoti. Tattha atītam atthīti ādikam suddhikasamsandanam. Atītam rūpam atthīti ādikam³ khandhavasena kālasamsandanam. Paccuppannam rūpam appiyam karitvā iti atītānāgatam pahāya paccuppannam rūpam eva appiyam avibhajitabbam karitvā. Rūpabhāvam 4 jahatīti panhe niruddhassāpi rūpassa rūpakkhandhassa samgahītattā patikkhipati. Rūpabhāvam na jahatīti patilomapanhe pi rūpakkhandhena 5 samgahītattā 'va 6 patijānāti. Odā tam va ttham appiyam karitvā 'ti ettha kincapi na sabbavattham odātam iminā pana vatthan 'ti avatvā odātam vattham appiyam karitvā 'ti vutte sakavādinā ekatthatā 7 anuññātā. Odātabhāvam8 jahatīti pañhe vaņnavigamam samdhāya patinnā sakavādissa. Vatthab h ā v a m ja h a t ī ti ettha pañnattiyā adhigatattā patikkhepo tass' eva. Patilome pi es' eva navo. Atītam atītabhāvam na jahatīti puttho pana yadi jaheyya anāgatam vā paccuppannam vā siyā 'ti maññamāno patijānāti. Anāgatam anāgatabhāvam n a 6 ja h a tī ti puttho pana yadi na jaheyya anāgatam eva 'ssa paccuppannabhāvam na pāpuneyyā 'ti maññamāno patikkhipati. Paccuppannapanhe pi atītabhāvam anāpajjanadoso siyā 'ti patikkhipati. Anulomapañhesu pi iminā navena attho veditabbo. Evam suddhikanavam vatvā

¹ B. omits. ² C. onā. ³ B. ādi. ⁴ C. obhavam. ⁵ C. odhe 'va. ⁶ C. omits. ⁷ B. ekaṭṭhatā. ⁸ C. adds: na.

puna khandhavasen' eva dassetum atītam rūpan 'ti ādi vuttam tam sabbam pi pāli-anusāren' eva sakkā jāni-Idāni atītamī atthīti ādi vacanasodhanā hoti. Tattha hañci a tītam n v'2 a tthīti yadi atītam no atthīti attho. Atītam3 atthīti3 micchā 'ti. Atītañ ca tam 3 atthi vā 4 'ti micchā. Evam tañ h' eva 5 anāgatam paccuppannan 'ti puttho anāgate khaņe yev' assa paccuppannatāya abhāvam samdhāya kālanānattena patikkhipati. Dutiyam puttho yam uppādato pubbe anā-Tassa uppannakāle paccuppannattā patigatam ahosi. jānāti. Hut vā hotī ti 6 yad 7 eva tam tayā anāgatam hutvā 8 paccuppannam hotīti vadatā tañ ñeva anāgatam paccuppannan 'ti laddhivasena anagatam va paccuppannam vā hutvā hotīti vuttam hoti. Kim te tam pi hutvā hotīti. Itaro hutvā 8 bhūtassa puna 9 hutvā abhāvato na h' e v ā 'ti patikkhipati. Dutiyam pi puttho yasmā tam anāgatam hutvā paccuppannam hontam 10 hutvā hotīti samkham gatam tasmā patijānāti. Atha nam sakavādī 11 yadi 3 te 3 anāgatam hutvā paccuppannam hotīti12 samkham gatam 13 puna hutvā paccuppannam hontam na hutvā na hotīti samkham gatam sasavisānam 14 kin te tam pi puna hutvā na hotīti adhippāyena hutvā hotī ti pañham pucchati. Itaro yam natthi tam natthitāya evam 15 anāgatam na hutvā paccuppannam na 16 hotīti. Na hut vā na hoti¹⁷ nāma. Tāva hotu. Puna na hutvā na hoti. Bhāvo pan' assa kuto 'ti maññamāno patikkhipati.

¹ B.—C. adds: na ca. ² B.—C. na ca. ³ B. omits. ⁴ B. cā. ⁵ B. tañ ñe n' eva.

⁶ B. adds: hutvā hoti. 7 B. etam.

B. omits the whole sentence till itaro hutvā.
 B. pana.
 B. honti.
 B. odissa.
 B. honti hutvā hotīti.

¹³ B. adds: punapunam hutvā na hotīti.

¹⁴ B. omits the whole sentence till: natthitāya.

¹⁵ B. yam.

¹⁶ C. omits.

¹⁷ B. hotīti saṃkhagataṃ asadhi jhākaṃ (?) ki ddhe (kin te?) taṃ pi puna na hutvā na hotīti adhippāyena na hutvā na hoti na hutvā na hoti na comits next till p. 47.

ñeva anāgatam tam paccuppannam tam atīd a m 'ti panhe pi paccuppannam khane yeva 'ssa atītatāya abhāvam samdhāva kālanānattā patikkhipati. Dutiyapañham puttho ayam atītabhāvato pubbe paccuppannam ahosi. Tass' eva atītattā patijānāti. Hutvā hoti hutvā hotīti yad eva tam tayā paccuppannam hutvā atītam hotīti vadatā tañ ñeva paccuppannam tam atītan 'ti laddhivasena paccuppannam vo atītam hutvā hotīti vuttam. Kin te tam pi hutvā hotīti. Itaro hutvā bhūtassa puna hutvā abhāvato na h' evā 'ti Dutiyapañhe yasmā tam paccuppannam hutvā atītam hontam hutvā hotīti yad etam tayā paccuppannam hutvā atītam hotīti vadatā tañ ñeva paccuppannam samkham gatam tasmā patijānāti. Atha nam sakavādī yadi te paccuppannam hutvā atītam hontam hutvā hotīti samkham gatam tam pana hutvā hoti yam pana paccuppannam hutvā atītam na hontam hutvā hotīti samkham gatam Kin te tam pi puna hutvā na hctīti adhipsasavisānam. Na hutvā na hotīti panham pucchati. Itaro yam² natthi tam natthitāya evam paccuppannam hutvā atītam na hotīti tam na hotīti na hutvā na hoti na Puna hutvā na hoti bhāvo pan' assa mattā 'va hoti. kuto 'ti maññamāno patikkhipati. Ubhayam ekato katvā āgate tatiyapanhe pi iminā ubhayena yojanā kātabbā.

Aparo nayo yadi tañ ñeva anāgatam paccuppannam anāgatassa paccuppanne vutto hoti bhāvo. Paccuppannassa anāgate vutto hutvā bhāvo āpajjati. Evam sante anāgatam pi hutvā hoti yeva nāma. Tena tam pucchāma kin te etesu ekekam hutvā hoti hutvā hotīti. Itaro tañ ñeva anāgatam paccuppannan 'ti pañhe paṭikkhittanayen' eva paṭikkhipitvā puna puṭṭho dutiyapañhe paṭiññātanayen' eva paṭijānāti. Atha nam sakavādī tañ ñeva anāgatam tam paccuppannan 'ti pañhavasena tesu ekekam hutvā hoti hutvā hotīti paṭijānantam purimapaṭikkhittam pañham parivattetvā pucchanto. Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti pucchati. Tass' attho nanu tayā tañ ñeva anāgatam paccuppannan 'ti vuttam. Paṭhamapañham patikkhipantena anāga-

¹ C. adds: na.

² C. itaresam.

tassa hoti bhāvo paccuppannassa ca hutvā bhāvo patikkhitto 'ti tena anagatam na hoti nama paccuppannam na hutva nāma. Dutiyapanhe ca te tan neva anagatam tam paccuppannan 'ti patiññātam. Evam sante anāgatam pi na hutvā na hoti nāma paccuppannam pi na hutvā na hoti yeva nāma tena tam pucchāma kin te etesu ekekam na hutvā na hoti na hutvā na hotīti paravādī sabbato andhakārena pariyonaddho viva. Tesam na hutvā na hoti bhāvam apassanto na h' eva 'ti patikkhipati. Dutiyavare pi yadi tan neva paccuppannam tam atītam paccuppannassa atīte vutto hoti bhāvo atītassa ca paccuppanne vutto hutvā bhāvo āpajjati. Evam sante paccuppannam pi hutvā hoti nāma atītam pi hutvā hoti yeva nāma. Tena tam pucchāma. Kin te etesu ekekam 1 hutvā hotīti. Itaro tañ ñeva anāgatam 2 paccuppannam tam atītan 'ti pañham 3 patikkhittanayen' eva patikkhipityā puna puttho dutiyapanhe patinnātanayen' eva patijānāti. Atha nam sakavādī tañ ñeva paccuppannam tam atītan 'ti pañhavasena tesu ekekam hutvā hoti hutvā hotīti patijānantam purimam patikkhittam pañham parivattetvā 4 pucchanto na hutvā na hotīti pucchati. Tass' attho nanu taya tan neva paccuppannam tam atitan 'ti vutte pathamam pañham patikkhipantena paccuppannassa hoti bhāvo. Atītassa ca hutvā bhāvo 2 patikkhitto 'ti. Tena paccuppannam te 2 na hoti nāma. Atītam nāma hutvā na.5 Dutiyapanhe ca te tan neva paccuppannam tam atītan 'ti patiññātam. Evam sante paccuppannam pi na hutvā na hoti nāma. Atītam pi na hutvā na hoti veva Tena 6 tam 6 pucchāma kin te etesu etesu 6 ca 6 ekekam na hutvā na hoti na hutvā na hotīti. Paravādī sabbato andhakārena pariyonaddho viya tesam nahutvānahotibhāvam apassanto. Na h' evā 'ti patikkhipati. Tatiyavāre pi yadi 6 tañ ñeva anāgatam tam 6 paccuppannam tam atītan 'ti anāgatapaccuppannānam paccuppannā 'ti tesu vutto hoti bhavo. Paccuppannatītanan ca anagata-

¹ B. adds: hutvā hoti. ² B. omits. ³ B. pañhe.

⁴ B. adds: pañham na hotīti. 5 B. na hutvā nāma.

6 C. omits.

paccuppannesu vutto hutvā bhāvo āpajjati. Evam sante anāgatam pi hutvā hoti nāma. Paccuppannam pi atītam pi hutvā hoti yeva nāma. Tena tam pucchāma. Kin te tīsu pi etesu ekekam hutvā hoti hutvā hotīti. tañ ñeva 3 anagatam tam paccuppannam tam atītan 'ti pañhe patikkhittanaven' eva patikkhipitya puna puttho dutiyapañhe patiññātanayen' eva patijānāti. Atha nam sakavādī tañ ñeva anāgatam tam paccuppannan tam atītan 'ti pañhavasen' eva tesu ekekam hutvā 2 hoti 2 hutvā hotīti patijānantam purimam patikkhittapanham parivattetvā pucchanto na hutvā na hoti na hutvā na hotīti pucchati. Tass' attho. Nanu tayā tañ ñeva anāgatam tam paccuppannam tam 4 atītan 'ti vutte pathamapañham patikkhipantena anagatapaccuppannanam hoti bhavo. Paccuppannātītānañ ca⁵ hutvā bhāvo patikkhitto 'ti. Tena anāgatam tena 6 paccuppannañ ca 5 na hoti nāma 7 paccuppannam 8 atītañ ca na 9 hutvā nāma. Dutiyapanhe va 10 tan neva anāgatam tam paccuppannam atītan 'ti patinnātam. Evam sante anāgatam pi na hutvā na hoti nāma. Paccuppannam pi atītam pi na hutvā na hoti yeva nāma. Tena tam pucchāma kin te etesu ekekam na hutvā na hoti na hutvā na hotīti. Paravādī sabbato II andhakārena pariyonaddho viya tesam nahutvanahotibhavam apassanto na h' evā 'ti patikkhipatīti.

VACANASODHANĀ NIŢŢĦITĀ.

Niggahādīni pan' ettha hetthāvuttanayen' eva yojetabbāni. Atītam cakkhum atthīti ādīsu pi cakkhādibhāvavijahanen' eva atthi tam patijānāti. Pa ssa tīt i ādīni puttho pana tesam viññānānam kiccasabhāvavasen' 12 eva patikkhipati. Tena ñānena ñānakaranīyam karotīti pi pañhe tassa ñānassa niruddhattā. Kiccabhāvam 13

² C. omits. ¹ B. adds: pi. 3 B. pañhe va. 4 B. ti. ⁵ B. va. 6 C. te. 7 C. adds: hoti nāma. 9 C. tam. ¹⁰ C. tate. 11 C. 080. 8 B. adds: ca.

¹² B. kiccābhāvao. 13 B. kiccābhāvam.

assa apassanto patikkhipati. Puna pi puttho atītārammanam paccuppannañanam atitanam dhammanam jananato atītañānan 'ti lesena r paccuppannam eva atītam ñānan 'ti katvā tena ñānena karanīyassa atthitāya patijānāti. Atha 'ssa sakavādī lesokāsam 2 adatvā tena ñānena dukkham patijānātīti ādim āha. Itaro atītārammanen' eva ñanena imesam catunnam kiccanam abhava patikkhipati.

Anagatapañhe pi es' eva nayo. Paccuppannapañho ca 3 samsandanapañho 4 ca 4 uttanattha yeva.

Arahato atīte⁵ rāgo atthīti ādīsu pi rāgādibhāvavijahanato6 evam patijānāti. Sarāgo'ti ādīsu suttavirodhabhayena c' eva yuttivirodhabhayena ca patikkhipati. Evam sabbam pāļi-anusāren' eva viditvā parato atthi sivā. Atītam siyā nātītan 'ti ettha evam attho veditabbo.

Yam 7 atītam eva atthi tam atītam yam paccuppannānāgatam atthi 8 tam no atītan 'ti. Tenātītam na vātītam na vātītam 4 atītan 'ti. Tena kāraņena atītam no atītam 4 no 4 atītam 4 atītan 'ti. Anāgatapaccuppannapucchāsu pi es' eva navo.

Na vattabbam atītam atthi anāgatam atthīti suttasādhanāya pucchā paravādissa patinnā sakavādissa. Puna attano laddhim nissāya yam 4 kiñci bhikkhave rūpan 'ti anuvogo paravādiss' eva.9 Dutiyanave pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Evam sabbattha pucchā ca patinnā ca veditabbā 'ti. Yam pan' etam paravādinā anāgatassa atthibhāvasādhanattham. Nanu vuttam bhagavatā kabalimkārāhārā ce 4 bhikkhave 'ti suttassa pariyosane atthi tattha ayatim punabbhayabhinibbattīti adi dassitam na tam anāgatassa atthibhāvasādhakam. Tam hi hetūnam parinitthitattā avassabhāvitam samdhāya tattha vuttam. Ayam suttādhippāyo. Sesam sabbattha uttānattham evā 'ti.

SABBAMATTHIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

9 B. omits.

¹ B. kilesena. ² B. adds: nam. 3 C. va. 6 B. obhāvāvio. 4 C. omits. ⁵ B. oto. 7 C. ayam. 8 C. paccuppannam atthi anagatam.

Idāni 1 atītādikhandhā 'ti 2 ādi kathā hoti. Tattha k h a n d h ādibhāvāvijahanato 3 atītānāgatānam atthitam icchantassa atītam khandhā 'ti pucchā paravādissa. Atītassa khandhassa 4 samgahītattā āmantā 'ti patiññā Puna atītam atthīti pucchā paravāsakavādissa. Tassa niruttipathasuttena⁵ atthitāya nivāritattā patikkhepo sakavādissa. Āyatanadhātupucchāsu pi anāgatapañhesu pi paccuppannena saddhim samsandetvā 6 anulomapatilomato āgatapañhesu 7 pi atītam rūpan 'ti ādipanhesu pi iminā 8 upāyena attho veditabbo. Suttasādhane 9 pana na vattabban 'ti pucchā sakavādissa. Tattha 10 n a t t h i c e t o 'ti natthi ca ete dhamma 'ti attho. Khandhādibhāve sati natthitam anicchantassa āmantā 'ti patiñña paravadissa. Atha nesam natthibhavasadhanattham suttāharanam sakavādissa. Dutiyapucchā pi para-Patinnā sakavādissa. Suttāharanam paravāvādissa. dissa na 11 pana nesam khandhādibhāvam eva sādheti. Na 12 atthi bhāvan 'ti āhatam pi anāhatasadisam evā 'ti.

ATĪTAM KHANDHĀ 'TI ĀDIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni ekaccam atthīti kathā hoti. Tattha ye ekaccam atītam atthīti maññanti seyyathā pi Kassapikā. Tesam laddhibhindanattham atītam atthīti pucchā sakavādissa ekaccam atthīti vissajjanam paravādissa. Ayam hi 'ssa adhippāyo.

Avipakkavipākam ¹³ atthi vipakkavipākam natthīti. E k accam niruddhan 'ti anuyogo sakavādissa. Tass' attho. Yadi te atītam ekaccam atthi ekaccam natthi evam sante ekaccam atītam ¹⁴ niruddham. Ekaccam atītam ¹⁵ na

¹ B. atītam. ² B. khandhādi. ³ B. oti bhāvāo; C. obhāvao.

⁴ C. khandha. ⁵ B. °padha°; C. °pata°. ⁶ B. °ditvā. ⁷ C. pañhāsu. ⁸ B. adds: va. ⁹ C. °nam.

¹⁰ C. tathā. ¹¹ B. tam. ¹² C. atthi bhāvatthi.

¹³ B. adhimutta. 14 C. atthīti. 15 C. omits.

niruddham tath' eva thitan 'ti āpajjati. Vigatan 'ti ādīsu pi es' eva nayo.

Avipakkavipākā ² dhammā ekacce 'ti idam yasmā so avipakkavipākānam atthitam icchati. Te pi atītā yeva. Tasmā ³ yathā te atītam ekaccam atthi. Tathā ⁴ a v i p a kka v i p ā kā ⁵ pi dhammā ekacce at thi ekacce nat thī ti codetum vuttam. V i p a kka v i p ā kā ⁶ 'ti idam yesam so natthitam icchati tesam vasena codetum vuttam. A v i p ā kā 'ti idam avyākatānam ⁷ vasena codetum vuttam. Iti imesam tinnam rāsīnam vasena sabbesu anulomapaţilomesu paţiññā ca paţikkhepo ca veditabbo.

Atītā ekadesam vipakkavipākā ekadesam avipakkavipākā 'ti. Vippakkavipākā ⁸ vuccanti. Yena hi kammena paṭisaṃdhi nibbattitā bhavaṅgam pi ⁹ cutim pi tass' eva vipāko. Tasmā paṭisaṃdhito yāva cuti tāva ¹⁰ taṃ vipakkavipākaṃ nāma hoti. Tathārūpe dhamme saṃdhāy 'etaṃ vuttaṃ. Vipaccissantīti katvā te atthīti pucchā sakavādissa.¹¹ Yathā dhammadharassa puggalassa niddāyantassāpi ¹² bahupavattino dhammā atthīti vuccanti. Evaṃ lokavohāravasena atthitaṃ saṃdhāya paṭiññā paravādissa. Vipaccissantīti ñatvā.¹³ Paccuppannā 'ti dutiyapañhe kammānaṃ avippanāsasaṃkhato ¹⁴ kammupacayo ¹⁵ nām' eko ¹⁶ atthīti laddhiyā ¹⁷ ṭhapetvā ¹⁸ paṭiññā paravādissa.

Anāgatam atthīti ādīsu ekaccam atthīti uppādino dhamme samdhāya vadatīti. Sesam sabbattha heṭṭhā vuttanayattā uttānattham evā 'ti.

EKACCAM ATTHĪTI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 8.

¹ C. viha^o. ² C. avipā^o. ³ C. yasmā.

4 B. ki tathā; C. tatthā. ⁵ B. ^okānaṃ. ⁶ C. vipākā.

⁷ C. avipākānaṃ. ⁸ C.—B. vipakata^o. ⁹ B. omits.

¹⁰ B. cutitā ca. ¹¹ C. adds: dhammaṃ. ¹² B. niddhā^o.

¹³ B. vatvā; C. adds: katvā. ¹⁴ C. ^onāyā^o; B. ^onnāsa^o.

¹⁵ B. kammapacayo. ¹⁶ C. ko.

¹⁷ B. ^oyaṃ. ¹⁸ B. thatvā.

Idāni satipatthānakathā hoti. Tattha catunnam bhikkhave satipatthananam samudayan ca atthagaman ca dassessāmīti i satipatthānasamvutte vuttanaven' eva vesam sativā ārammanadhamme gahetvā dhammā satipatthānā 'ti laddhi seyyathāpi etarahi Andhakā nāma Pubbaseliyā Aparaseliyā Andhakānam. Rājagiriyā Siddhatthikā 'ti ime pacchā-uppannanikāyā. Tesam laddhivivecanattham pucchā sakavādissa. Patiññā paravādissa. Tattha vasmā patitthāti tesū 3 'ti patthānā. Sati. Satiyā patthānā satipatthānā 'ti Kā 4 patitthāti. iminā atthena satigocarā pi 5 satipatthānā. Patitthahantīti patthānā. Kā patitthahantīti. Sativo. Sativo 'va patthana satipatthana 'ti. Imina atthena sativo yeva 6 satipatthānā. Tasmā dve pi vādā pariyāyena yujjanti. Ye pan' etam pariyayam pahaya ekanten' 7 eya sabbe dhamma satipatthānā 'ti vadanti. Te samdhāya pucchā sakavādissa. Ārammanavasena patinnā paravādissa. Sabbe dhammā satīti anuvuttassa pana sabbesam satisabhāvābliāvato 8 patikkhepo tass' eva. Tattha 9 khayagāmīti ādīni ¹⁰ maggavisesanāni. Ekāvanamaggo hi kilesānam khāyabhūtam nibbānam gacchatīti khayagāmī. saccāni bujjhanto gacchatīti bodhagāmī. apacinanto gacchatīti apacayagāmī. II Evam etehi padehi kin te sabbe dhammā evarūpo ekāvano maggo hontīti pucchati. Anāsavā asamvojanīvā 'ti ādīni pi lokuttarabhāvapucchanatthāya vuttāni. Buddhānussatīti ādīni pabhedapucchāvasena vuttāni. yatanam satipatthanan 'ti adi sabbadhammanam pabhedapucchāvasena vuttam. Tatthāpi 12 sativasena paṭikkhepo ārammanavasena patinnā 'ti evam sabbapanhesu attho veditabbo.

Sutta-sādhanā uttānatthā yevā 'ti.

SATIPAŢŢĦĀNAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 9.

<sup>B. desessāmi.
C. otayena.
B. kā satipaṭṭhānā 'ti.
C. adds: sati.
C. va.</sup>

 ⁷ B. ete yeva.
 8 B. satibhāo.
 9 C. tassa.
 10 C. ādi.
 11 B. apacagāmī.
 12 B. tathāpi.

Idāni h' evatthikathā i nāma hoti. Tattha yesam sabbe pi atītādibhedā dhammā rūpādivasena atthīti. Atītam anāgatapaccuppannavasena anāgatapaccuppannāni vā atītādivasena natthi. Tasmā sabbam ev' idam evam atthi evam natthīti vesam laddhi sevvathāpi etarahi vuttappabhedānam Andhakānam. Te samdhāya atītam atthi pucchā sakavādissa. H'evatthih'eva natthīti visajjanam paravādissa. Tattha 2 h' e vā 'ti hi 3 evam. Atha tam sakavādī 4 yadi atīto va evam natthīti 5 evam sante so yeva atthi so yeva natthiti nāmā 'ti pucchanto h' evatthi h' eva natthīti āha. Itaro ten' eva sabhāvena atthitam 6 ten' eva natthitam samdhaya patikkhipati. Dutiyam puttho sakabhāvena atthitam parabhāvena natthitam samdhāya pati-Tato param atthattho7 natthattho 'ti atthisabhāvo natthisabhāvo nāma hotīti pucchati 8 iminā va 5 upāyena sabbavāresu attho veditabbo. Parivosāne pana tena hi atītam h' evatthi h' evam natthīti ca. hi rūpam h' evatthi h' evam natthīti vā 'ti9 ādīni vatvā kincāpi paravādinā laddhi patitthāpitā. Ayoniso patitthāpitattā pan' esā appatitthāpitā yevā 'ti.

> н' evatthikathā 10 niţţhitā. 10. манаvaggo niţţhito. I.

¹ B. everywhere: so' va°.

² C. natthi.

³ B. so.

⁴ B. °ssa.

⁵ C. omits.

⁶ C. atītam.

⁷ B. °ddho.

⁸ B. °tīti.

⁹ B. omits.

¹⁰ B. so 'va°.

Idāni parupāhārakathā nāma hoti. Tattha ye arahattam patijānantānam apatte pattasaññīnam adhimānikānam 1 kuhakānam vā arahattam patijānantānam sukkavisatthim disvā Mārakāyikā devatā arahato asucim upasamharantīti mañnanti seyyathāpi etarahi Pubbaseliyā ca Aparaseliyā Te samdhāya atthi arahato asucisukkavisatthīti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. yasmā sukkavisatthi nāma rāgasamutthānā hoti tasmā atthi arahato rāgo 'ti anuyogo āraddho so sabbo pi uttānattho yeva. Mārakāyikā devatā attano iti ādipanhe vasmā tāsam devatānam sukkavisatthi nāma Aññesam pi sukkam gahetvāna upasamharanti. Arahato sukkam eva natthi. Tasmā na h' e vā 'ti patikkhipati. N' eva attano 'ti pañhe pana nimminitvā 2 upasamharantīti laddhiyā patijānāti. Lomakūpehīti panhe sappitelanam viya lomakupe upasamharanabhavam 3 disvā patikkhipati. Handa hīti vavassaggatthe 4 nipāto. Arahā nu kho aham nā 5 'ti evam vimatim gāhāyissāmā 'ti evam vavasāyam katvā upasamharantīti attho. arahato vimatīti puttho atthavatthukam vicikiccham samdhāya patikkhipati. Dutiyam puttho itthipurisādīnam nāmagottādīsu samnitthānābhāvam samdhāya patijānāti. Atthitassa āsayo 'ti tassa sukkassa uccārapassāvatthānam 6 viya patitthānokāso atthīti pucchati. Sadhammakusalassā 'ti attano arahattadhammamatte veva kusalassa paññāvimuttam samdhāy' evam vadati. dhammakusalassā 7 'ti dhammato 8 parasmim attha samā-

7 C. pavara. 8 C.—B. adhamo.

C. otikānam.
 B. nimmitvā.
 B. onābhāvam.
 B. vavasāyatthe.
 B. no.
 B. ovānam.

pattidhamme pi kusalassa ubhato bhāgavimuttam samdhāy' evam vadati.

Sesam ettha pāli-anusāren' eva veditabban 'ti

PARUPĀHĀRAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 1.

Idāni i annānakankhāparavitaranā 'ti tisso va 2 kathā nāma 2 honti. Tattha yesam arahato itthipurisādīnam nāmagottādīsu nānappavattiyā abhāvena atthi annānam. Tatth' eva samniṭṭhānābhāven' eva atthi kankhā. Yasmā ca yesam 3 tāni vatthūni pare vitaranti pakāsenti ācikkhanti tasmā tesam 3 atthi parivitaranā 'ti imā laddhiyo seyyathāpi etarahi Pubbaseliyānam. Tesam tam laddhim bhinditum tīsu pi kathāsu pucchā sakavādissa. Paṭinnā ca paṭikkhepo ca itarassa. Tattha sabbesu pi panhesu 5 c' eva vissajjanesu ca pāļim anugantvā attho veditabbo 'ti.

aññānakañkhāparavitaraņakathā 6 niŗṛhitā. 2.

Idāni vacībhedakathā hoti. Tattha yesam sotāpattimaggakkhaņe paṭhamajjhānam samāpannassa dukkhan 'ti vācā bhijjatīti laddhi. Seyyathāpi etarahi Pubbaseliyādīnam. Te saṃdhāya samāpannassa atthi vacībhedo 'ti pucchā sakavādissa laddhiyam ṭhatvā paṭiññā paravādissa. Puna sabbatthā 'ti tayo bhave saṃdhāya puṭṭho āruppam saṃdhāya paṭikkhipati. Sabbadā 'ti kālavasena puṭṭho paṭhamamaggakkhaṇe paṭhamajjhānasamāpattito aññam sabbam² samāpattikālam saṃdhāya paṭikkhipati. Sabbesam² samāpannānan 'ti lokiyasamāpattiyo samāpanne saṃdhāya paṭikkhipati. Sabbasamāpattiyo samāpanne saṃdhāya paṭikkhipati. Sabbasamāpattiyo samāpanne saṃdhāya paṭikkhipati.

¹ B. aññānam.

² C. omits.

³ B. nesam.

⁴ B. °yadini.

⁵ B. adds: pi.

⁶ C. everywhere: °vitā°.

⁷ B. ottikālam.

Kāyabhedo 'ti patikkamavasena pavattā 2 kāyaviñnatti idam vani cittani vacivinnattim samutthapenti tān' eva kāyaviññattim. Evam sante kasmā kāyabhedo pi na hotīti codanattham pucchati. Itaro laddhivasena patikkhipati c' eva patijānāti ca. Idāni vadi so maggakkhane dukkhan 'ti vācam bhāsati samudavo 'ti ādikam pi bhāseyya. Yadi vā tam na bhāsati itaram pi na bhāseyyā 'ti codanattham dukkhan 'ti jānanto 'ti ādayo pañhā vuttā. Itaro pana attano laddhivasen' eva patijānāti c' eva patikkhipati ca. Lokuttaram pathamajjhanam samapanno dukkham dukkhan 'ti vipassatīti hi 'ssa laddhiñānan 'ti lokuttaram catusaccañānam sotan 'ti sotaviññānam adhippetam. Yena tam saddam sunāti dvinnam phassānan 'ti sotasamphassamanosamphassānam. vata re vattabbe 'ti yadi avisesena yam kiñci samāpannassa natthi vacībhedo na avisesena na vattabbam samāpannassa atthi vacībhedo 'ti seram ettha uttānattham eva.

Saddhim suttasādhanāya yam pana tena 3 Sikhissa ⁴ Ānanda bhagavato 'ti pariyosāne suttam ābhatam ⁵ tattha yena samāpatticittena yo ⁶ vacībhedo samuṭṭhito kāyabhedo ⁷ pi tena samuṭṭhāti. Yena ⁸ ca tam lokuttaram paṭhamajjhānacittam tasmā asādhakan 'ti.

VACĪBHEDAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 3.

Idāni dukkhāhārakathā nāma hoti. Tattha dukkhan 9 'ti vācam bhāsanto dukkhe 10 ñānam āharati. 11 Tam dukkhāhāro nāma vuccati. Tañ ca pan' etam maggangam maggapariyāpannan 'ti yesam laddhi seyyathāpi etarahi Pubbaseliyānam. Te samdhāya dukkhāhāro 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā paravādissa. Ye kecīti paṭhama-

¹⁰ C. dukkha. ¹¹ B. ārahati.

¹ B. abhikkamādivasena. ² B.—C. ottakāyam. ³ B. etena.

⁴ B. sikkhissamānanda^o. ⁵ B. āgatam. ⁶ B. so. ⁷ B. adds: 'ti. ⁸ C. ye vacanam. ⁹ C. dukkhadukkhan.

pañhe avipassake saṃdhāya paṭikkhipati. Dutiyapañhe vipassake saṃdhāya paṭijānāti. Taṃ pan' assa laddhimattam eva. Tasmā sabbe te'ti vādassa bhindanatthaṃ bālaputhujjanā 'ti ādim āha. Tam uttānattham evā 'ti.

DUKKHĀHĀRAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni cittatthitikathā nāma hoti. Tattha yesam samāpatticittañ c' eva i bhavangacittañ ca anuppabandhena pavattamānam disvā ekam eva cittam ciram titthatiti laddhi seyyathapi etarahi hetthavuttappabhedanam Andhakanam tamladdhivisodhanattham ekam cittam divasam pi titthatīti pucchā sakavādissa patinnā paravādissa. Upaddhadivas o uppādakkhano 'ti ettha thitikkhanam anāmasitvā aniccā vata samkhārā uppādavayadhammino 'ti desanāvasāne 2 uppādavayavasen' eva pucchā katā te dhammā cittena lahuparivattā 'ti puttho cittato lahutaraparivattino 3 dhamme apassanto patikkhipati. Dutiyam puttho yassa cittassa dīghappavattim 4 icehati tam samdhāya paţijānāti. Cullāsītisahas-Yāvatāyukam titthatīti pañhe. sāni kappāni titthanti ye marū 'ti ādivacanavasena āruppato aññatra patikkhipati āruppe patijānāti. Muhuttam muhuttam uppajjatīti panhe 5 paravādissa. Uppādavayadhammino 'ti ādīsu suttavirodhabhayena patijanati thitim pan' assa laddhivasena icchati. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

сіттаттнітікатна піттніта. 5.

Idāni kukkulakathā nāma hoti. Tattha yesam sabbam bhikkhave ādittam sabbe samkhārā dukkhā 'ti ādīni suttāni ayoniso gahetvā nippariyāyen' eva sabbe samkhārā kukkulā vītaccikangārasammissā 6 chārikanirayasadisā 7 'ti laddhi

¹ B. omits. ² B. desanānayena. ³ B. lahupa°. ⁴ B. °tthiti. ⁵ C. pañham.

⁶ B. vitajjita-angāra. 7 B. chādikac.

seyyathāpi etarahi Gokulikānam. Tesam nānappakārasukhasamdassanena tam laddhim vivecetum pucchā sakavādissa patinnā paravādissa. Tattha a nodhikat vā 'ti odhim mariyadam i kotthasam akaritya avisesena sabbe vevā 'ti attho.

Sesam sabbam pālinayen' eva veditabbam. Saddhim suttasādhanāyā 'ti.

KUKKULAKATHĀ 2 NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni anupubbābhisamayakathā hoti. Tattha yesam

Anupubbena medhavī thokam thokam khane khane Kammāro rajatass' eva niddhame 3 malam attano 'ti.

Ādīni suttāni ayoniso gahetvā sotāpattiphalasacchikiriyāya patipanno ekacce kilese dukkhadassanena pajahati ekacce samudayanirodhamaggadassanena. Tathā sesāpīti. Evam solasahi kotthāsehi anupubbena kilesappahāņam katvā arahattapatilābho hotīti. Evarūpā nānābhisamayaladdhi uppannā seyyathāpi etarahi Andhaka-Sabbatthivāda - Sammitiya - Bhadrayānikānam. laddhivivecanattham anupubbābhisamayo 'ti pucchā sakavādissa. Patinnā itarassa. Anupubbena sotāpattimaggan 'ti puttho pana ekassa maggassa bahubhāvāpattibhayena patikkhipati. Dutiyam puttho dukkhadassanādivasena patijānāti. Tāni vā cattāri pi ñanani eko sotapattimaggo yeva 'ti patijanati. Phalam pana ekam eva icchati tasmā patikkhipati. Sakadāgāmimaggādīsu pi es' eva nayo. Magge ditthe 'ti panhe yasmā dukkhadassanādīhi dassanam aparinitthitam maggadassanena parinitthitam nāma hoti. Tadā sotāpattiphale 4 thito 'ti samkham gacchati tasmā patijānāti. Dukkhe ditthe cattāri saccānīti pucchā paravādissa. Ekābhisamayavasena patinnā paravādissa.5

¹ B.—C. °yādāyam.

² B. olao everywhere.

³ B. nitthitam eva. ⁴ B. sophale.

⁵ B. saka°.

Puna dukkhasaccam cattāri saccānīti anuyoge z catunnam pi nānāsabhāvattā patikhhepo tass' eva ca. Rūpakkhandhe aniccato ditthe 'ti pucchā sakavādissa. Samuddato ekabindussa rase patividdhe sesa-udakarasaveddho z viya ekadhamme aniccādito patividdhe sabbe pi patividdhā hontīti laddhiyā patiññā paravādissa.

Catūhi ñānehīti dukkhe ñānādīhi. Aṭṭhahi ñānehīti sāvakānam sādhāraņehi³ saccañānehi c' eva paṭisaṃbhidāñānehi ca. D vādasahi ñānehīti dvādasaṅgapaṭiccasamuppādañānehi. Catucattārīsāya ñānehīti⁴ jarāmaraṇe ñānam jarāmaraṇasamudaye ñānan 'ti evam nidānavagge vuttañānehi. Sattasattatiyā ñānehīti jarāmaraṇam bhikkhave aniccam saṃkhatam paṭiccasamuppannam khayadhammam vayadhammam virāgadhammam nirodhadhamman 'ti evam tatth' eva vuttañānehi sesam ettha pāṭinayen' eva veditabbam saddhim suttasādhanenā 'ti.

ANUPUBBĀBHISAMAYAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni vohārakathā nāma hoti. Tattha buddhobhagavā lokuttarena vohārena voharatīti yesam laddhi seyyathāpi etarahi Andhakānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa laddhivasena patiñnā paravādissa. Lokuttaro sotā 7'ti ādīni tassa ayuttavādibhāvadīpanattham vuttāni. Ayam h'ettha adhippāyo. Saddāyatanam eva te sokuttaram udāhu sotādīni pīti. Hañcibuddhassa bhagavato vohāro lokiye sotepaṭihaññatīti. Ettha yadi lokuttare paṭihaññeyya lokuttaro siyā 'ti evam attho na gahetabbo. Lokiye paṭihaññamānassa pana sokuttaratā nāma natthīti ayam ettha adhippāyo. Lokiye na viññānenā 'ti etthāpi

¹ C. °go. ² B. udakassapaṭiveddho. ³ C. °hīti. ⁴ C. °rīsa. ⁵ C. omits. ⁶ B. °re.

⁷ B. sote. 8 B. °vāda°. 9 B. ñānenā.

lokiyen 'evā ¹ 'ti attho. Itarathā anekatthatā siyā. Lokuttaram hi lokiyenapi nanena nayati. Evam sabbam yathanurupato veditabbam. Sabbe te maggam bhāventīti pañhesu ye maggam na patilabhanti te samdhāya patikkhipati. Ye patilabhanti te samdhāya patijānāti. Sovanna yā yā 'ti suvannamayāya idam paravādissa udāharanam. Elanda yā yā 2 'ti elandamayaya 2 idam sakayadissa udaharanam. Lokiyam voharantassa lokiyo 'ti ayam pi ekā laddhi. Sā etarahi ekaccānam Andhakānam atthi.3

Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

VOHĀRAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8.

Idani nirodhakatha nama hoti. Tattha yesam appatisamkhā 4 nirodhañ ca patisamkhā nirodhañ ca dve pi ekato katvā nirodhasaccan 'ti laddhi. Sevvathāpi etarahi Mahimsāsakānañ c'eva Andhakānañ ca. samdhāya dve nirodhā 'ti pucchā sakavādissa patinnā paravādissa. Dve dukkhanirodhā 'ti panhesu yasmā dve dukkhasaccāni na icchati tasmā patikkhipati. Yasmā dvīh' ākārehi dukkham nirujihatīti icchati tasmā patijānāti. Dve nirodhasaccānīti pañhesu dvinnam dukkhasaccānam nirodhavasena 5 anicchanto patikkhipati dvīh' ākārehi dukkhassa nirujihanato patijānāti. Dve tanhānīti6 ādīsu pi es' eva nayo. Atthi dvinnam nibbānan 'ti ādīsu pucchāsu uccanīcatādīni 7 apassanto patikkhipati. Appatisamkhā niruddhe 'ti ve patisamkhāva lokuttarena ñānena aniruddhā suddhapakatikattā vā uddesaparipucchādīnam vā vasena 8 samudācaranato niruddhā 'ti vuccanti. samkhāre patisamkhā nirodhentīti lokuttarañānena nirodhenti anuppattibhavam gamenti. Nanu appațisam-

5 B. osaccena.

4 C. okhāra.

^I C. vā. ² C. eladdhamayā.

³ B. laddhi. 6 C. tātīti.

⁷ C. ucchatimatādīti.

⁸ B. adds: na.

khā niruddhā samkhārā 'ti pucchā sakavādissa. Tattha bhaggānam puna na i bhañjanato 2 appaṭisamkhāniruddhānam vā ariyamagge uppanne tathā niruddhato va sakavādī accantabhaṅgatam 3 paṭijānāti.

Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

NIRODHAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 9.

DUTIYO VAGGO.4

- ¹ B. omits.
- ² C. bhajanato.
- ³ B. ogaggatam.
- ⁴ C. omits.

Idāni balakathā nāma hoti.¹ Tattha yesam Anuruddhasamyutte imesan ca ² pahānam ³ āvuso catunnam satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā ṭhānan ca ṭhānato aṭṭhānan ca aṭṭhānato yathābhūtam pajānāmīti ādīni dasa suttāni ayoniso gahetvā ta thā ga ta balam sāva ka sādhāraņan 'ti laddhi seyyathāpi etarahi Andhakānam. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa laddhiyam ṭhatvā paṭinnā paravādissa.

Tathāgatabalañ ca nām' etam sāvakehi sādhāraṇam pi atthi asādhāranam pi sādhāranāsādhāranam Tattha āsavānam khaye ñānam sādhāranam. Indriyaparopariyattam ñānam asādhāranam. Sesam dhāranam asādhāranañ 'ca. Thanathanadini hi savaka Tathāgatā nippadesena iti. padesena jānanti. Tani uddesato sādhāraņāni.4 Niddesato asādhāraņāni.5 pana avisesena 6 sabbam pi sādhāranan 'ti āha. enam tato vivecetum. Tathagatabalam k a b a l a n 'ti puna anuyogo āraddho. Tattha pathamapañhe 7 niddesato sabbākāravisayatam samdhāya paţikkhi-Dutiyapanhe niddesato 8 thanathanamattadijananavasena patijānāti. Taññevā 'ti ādi sabbākārena9 ninnānākaranatāya 10 abhāvena patikkhipati. Pubbayogo ca pubbacariyā 11 ca atthato ekam. dhammakkhānañ ca dhammadesanā ca. Indrivaparopariyattipañhe ekadesena sādhāranatam samdhāya sāvakavisaye patijānāti.

Idāni yasmā uddesato ṭhānāṭhānādīni 12 sāvako jānāti. Tasmā sāvakassa tattha jānanam pakāsetvā. Tena jāna-

 ¹ C. omits.
 ² B. ime pañca.
 ³ B. panāhasā.
 ⁴ B. adds: na.
 ⁵ B. omits.
 ⁶ C. visesena.
 ⁷ C. opañha.
 ⁸ B. uddeo.
 ⁹ B. oresu.
 ¹⁰ C. tio.
 ¹¹ C. pubbāo.
 ¹² C. thānādīnam.

namattasāmañnena tesam sāvakasādhāranattham patithāpetum sāvako thānāthānam jānātīti ādayo paravādipanhā honti. Tattha indriyaparopariyattinānam channam asādhārananānānam annataran 'ti na gahītam. Āsavakkhayena vā āsavakkhayan 'ti yam tathāgatassa āsavakkhayena saddhim sāvakassa āsavakkhayam paticca vattabbam siyā nānākaranam natthi.

Vimuttiva ca vimuttin 'ti pade pi es' eva navo. Sesam ettha uttānattham eva. Idāni vam sakavādinā āsavānam khave ñānam sādhāranan 'ti anuññātam. Tena saddhim samsanditva² sesānam³ pi asādhāranabhāvam pucchitum puna ā sa vā na m kha ye 'ti ādayo paravādīpanhā va honti. Tesam vissajjane sakavādinā āsavakkhaye visesābhāvena tam ñānam sādhāranan 'ti anuññātam. Itaresu pi visesābhāvena sādhāranatā patikkhittā. Puna thānāthanadinam asavakkhayen' eva saddhim samsanditva 2 asādhāranapucchā paravādiss 'eva. Tattha 3 āsavakkhavañāne patikkhepo sesesu pi patinnā sakavādissa. indriyaparopariyattena saddhim samsandetvā asādhāranapucchā paravādissa. Sā samkhipitvā dassitā. indriyaparopariyatte 5 paţiññā sesesu paţikkhepo sakavādissa. Tato thanathanadihi saddhim samsandetva indriyaparopariyattassa sādhāranapucchā parayādissa. Sā pi samkhipitvā dassitā. Tattha indriyaparopariyatte patikkhepo sesesu paţiññā sakavādissā 'ti.

BALAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 1.

Idāni ariyan 'ti 3 kathā nāma 3 hoti. Tattha yesam na kevalam āsavakkhayañānam eva ariyam atha kho purimāni pi nava balāni ariyānīcc' eva laddhi seyyathāpi etarahi Andhakānam. Te samdhāya a riyan 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Puna yadi tam ariyam maggādīsu tena aññatarena bhavitabban 'ti maggādivasena pucchā sakavādissa. Paṭikkhepo itarassa. Puna suññatāram-

¹ B. oṇataṃ. ² B. odetvā. ³ C. omits. ⁴ B. tatthāpi. ⁵ B. ottena.

manādivasena pucchā sakavādissa. Tattha dve suññatā sattasuññatā ca samkhārasuññatā ca. Sattasuññatā nāma ditthiyā parikappetabbena r sattena suññā pañca khandhā. Samkhārasuñnatā nāma sabbasamkhārehi suñnam vivittam 2 nissatam 3 nibbānam. Tattha paravādī nibbānārammanatam samdhāya patikkhipati. Samkhārārammanatam samdhāya patijānāti. Manasi karotīti puttho pi nibbanam eva samdhaya patikkhipati samkhare samdhaya Tato sakavādinā thānāthānamanasikāro samkhārārammano suñnatāmanasikāro nibbānārammano 'ti imam nayam gahetvā dvinnam phassānam dvincittanam samodhanam hotīti puttho lesokāsam alabhanto 4 patikkhipati. Animittappanihitesu pi es' eva navo.

Sattanimittābhāvato hi khandhā animittā. Samkhārānimittābhāvato nibbānam. Ekadhammasmim pi āropetvā thapetabbasamkhātena ca 5 panidahitabbatthena 6 panidhīti samkham gatena sattapanidhinā ca appanihitā khandhā. Tanhāpanidhinā tanhāsavā 7 ārammanabhūtena sabbasamkhārapaņidhinā appaņihitam nibbānam. Tasmā idhāpi patikkhepo ca 8 patinnā ca 8 purimanayen' eva veditabbā.9 Tato yathā satipatthānādayo lokuttaradhammā ariyā c' eya suñnatadi-arammana ca kin te evam thanathanañan an 'ti anulomapatilomapucchā honti. Tattha sabbā 10 pi patinnā sabbe pi 11 patikkhepā paravādiss' eva. Iminā ca 12 upāvena sesañānesu pi pucchāvissajjanam veditabbam. Pāliyam pana sesāni samkhipitvā avasāne cutupapātañānam eva vibhattam. Tato param sakasamaye pi ariyan 'ti sabbena 13 āsavānam khayañānena saddhim samsandetvā sesañānānam anulomato ca patilomato ca ariyabhāvapucchā honti. Tā sabbā paravādissa. Patiññā ca 14 patikkhepo ca 14

¹ B. oppitao. ² C. vicio. ³ B. nisaṭaṃ. ⁴ C. onte; B. ontā. ⁵ B. on'eva. ⁶ B. paṇidhihio. ⁷ B. oya vā. ⁸ B. va. ⁹ B. obbo; C. obbaṃ. ¹⁰ C. sabbe. ¹¹ B. ca. ¹² C. omits. ¹³ B. siddhena. ¹⁴ B. va.

sakavādissa. Te uttānatthā yeva. Pāļiyam pan' ettha ¹ paṭhamanavamān' eva dassetvā satta ñānāni ² samkhittāni.

ARIYAN 'TI KATHĀ NIŢTHITĀ. 2.

Idāni vimuttikathā nāma hoti. Tattha yesam vītarā-gacittānam vimuttippayojanan nāma natthi. Yathā pana malinam vattham dhovīyamānam malā vimuccati evam sarāgam cittam sarāgato vimuccatīti laddhi. Seyyathāpi etarahi Andhakānam. Te samdhāya sarāgan 'ti pucchā sakavādissa patiñīnā itarassa. Tato rāgasah agatan 'ti ādinā nayena puṭṭho maggakkhaṇe cittam vimuccati nāma. Tadā ca³ evarūpam cittam natthīti paṭikkhipati. Saphassan 'ti ādinā nayena puṭṭho va⁴ yathā phasso ca cittañ ca ubho rāgato vimuccanti. Evam rāgassa vimuttim apassamāno paṭikkhipati. Sadosādīsu pi iminā va upāyena attho veditabbo.

VIMUTTIKATHĀ NIŢTHITĀ. 3.

Idāni vimuccamānakathā nāma hoti. Tattha yesam jhanena vikkhambhanavimuttiya vimuttam cittam maggakkhane samucchedavimuttiyā vimuccamānam 5 nāma Te samdhaya vimuttam hotīti laddhi. vimuccamānan 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Puna ekadesan 'ti pucchā sakavādissa. ekadesan 'ti bhāvanapumsakam. Yathā vimuttam ekadesam 6 vimuttam 6 ekadesena vā 6 ekadese 6 vā vimuttam hoti. Kim 6 evam ekadesam vimuttam ekadesam avimuttan 'ti pucchati. Kim kāraņā evam pucchatīti. Vimuttam vimuccamānan 'ti vippakatabhāvena vuttattā. Yathā hi kayiramānā kaṭādayo vippakatattā ekadesena katā ekadesena akatā honti. Tathā idam pi ekadesam vimuttam ekadesam avimuttan 'ti āpajjati. Tato paravādī

¹ C. omits.

² C. viññā°.

³ B. va.

⁴ B. pi.

⁵ B. vijjamānam.

⁶ B. omits.

katādīnam viya cittassa ekadesabhāvapaṭhamapañhe r paṭikkhipitvā dutiye vimuccamānassa apariniṭṭhitavimuttitāya ² paṭijānāti. Lokiyajhānakkhaṇam vā saṃdhāya paṭikkhipati. Na hi taṃ tadā samucchedavimuttiyā vimuccamānam ³ lokuttarajhānakkhaṇam saṃdhāya paṭijānāti. Taṃ hi tadā samucchedavimuttiyā vimuttekadesena vimuccamānan 'ti 'ssa laddhi. Tato sakavādī yadi te ekam eva cittaṃ ekadesaṃ vimuttaṃ ekadesaṃ avimuttaṃ evaṃ sante yo eken' eva cittena sotāpanno hoti so pi te ekadesaṃ sotāpanno ekadesaṃ na sotāpanno hoti so pi te ekadesaṃ sotāpanno ekadesaṃ na sotāpanno āpajjatīti codanatthaṃ ek a de saṃ sotāpanno 'ti ādim āha. Itaro taṃ vidhānaṃ apassanto paṭikkhipati. Sesavāresu pi es' eva nayo. Uppādakkhaṇe pañhe yadi ekam eva cittaṃ vimuttañ ca vimuccamānañ ca ekasmiṃ khaṇe vimuttaṃ ekasmiṃ vimuccamānam āpajjati kin te evarūpaṃ cittan 'ti attho.

Suttasādhane pathamam suttam paravādissa. Tatrassa ayam adhippāyo. Vimuccatīti vippakataniddeso tasmā yam tassa yogino evam janato evam passato etehi asavehi cittam vimuccati 4 tam 5 vimuccamānam nāma hotīti. Dutivasuttam sakavādissa. Tatrassa avam adhippāvo. Yadi te vimuccatīti vacanato vimuttam vimuccamānam idha vimuccatīti vacanābhāvato vimuttam eva siyā na vimuccamānan 'ti. Idāni yathā te vippakatavimuttitāya vimuccamānam 'ti.6 Kim evam vippakatarāgāditāya rajjamānādīni pi atthīti codanattham puna atthi cittan 'ti ādi 7 āraddham. Paravādinā pi tathārūpam cittam apassantena sabbam patikkhittam. Atha nam sakavadī dve yeva kotiyo tatiya 8 natthiti anubodhento. Nanu ratta n c'eva arattañ cā 'ti ādim āha. Tass' attho nanu bhadramukha 9 rāgasampayuttam cittam rattam cittam 10 vippayuttam arattan 'ti dve yeva kotiyo. Rajjamānam nāmā 'ti tatiyā koti natthīti. Dut thā dīsu pi es' eva nayo. Atha nam āmā II 'ti patijānitvā thitam.

¹ B. pathamabhāvāpañhe.

² B. pari^o.

³ C. vimuttao.

⁴ C. otīti.

⁵ C. evam.

⁶ C. omits.

⁷ B. ādim.

⁸ B. oyo.

¹⁰ B. omits.

Vimuttipakkhe pi dve yeva kotiyo dassetum hañci rattañ c' evā 'ti ādim āha. Tassa 'ttho yadi etā dve z kotiyo sampaticchasi avimuttañ c' eva vimuttañ cā 'ti imā pi sampaticchati. Kilesasampayuttam hi cittam avimuttam vippayuttam z vimuttam vimuccamānam nāmā 'ti. Paramatthato tatiyā koti natthīti.

VIMUCCAMĀNAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni atthamakakathā nāma hoti. Tattha yesam anulomagotrabhū maggakkhane kilesānam samudācārābhāvato 3 atthamakassa sotāpattimaggatthapuggalassa dve parivutthana pahīna 4 'ti laddhi. Seyyathapi etarahi Andhakanañ c' eya Sammitiyanan ca tesam annataram samdhaya pucchā sakavādissa. Maggakkhanato patthāya ditthiyā anuppattim samdhāya patiññā itarassa. Tato yasmā ditthi nām' esā sotāpannass' eva pahīnā na maggatthassa. Tasmā atthamako puggalo sotāpanno 'ti anuyogo sakavādissa. Vicikichāpañhe pi es' eva navo. Anusayapañhe pariyutthanato añño 5 anusayo 'ti tesam laddhi. Tasmā na h' e vā 'ti patikkhittam. Sīlabbataparāmāsapañhe sīlabbataparāmāsapariyutthānan 'ti vohāran na passati tasmā patikkhipati. Pariyutthānam eva pahīnan 'ti laddhi. Maggo bhāvito 'ti pañhe tasmim khane bhāveti na bhāvito. Tasmā patikkhipati. Am aggenā 'ti ādi anuyoge pathamamaggen' eva pahīnabhāvam samdhāva patikkhipati. Yadi hi amaggena pahīvetha gotrabhūpuggalādīnam pi 6 pahīyethā 'ti āpajjanto 7 u p p a j j i ssatīti pucchā paravādissa vissajjanam sakavādissa. Sesam sabbattha uttānattham evā 'ti.

AŢŢĦAMAKAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 5.

Idāni aṭṭhamakassa indriyakathā nāma hoti. Tattha yesam aṭṭhamako maggakkhaṇe indriyāni paṭilabhati

¹ C. adds: dve. ² B. omits. ³ B.—C. orabhāvato.

⁴ B. pario. 5 C. omits. 6 B. odini. 7 B. ojjato.

nāma no ca 'ssa paṭiladdhāni hontīti laddhi. Seyyathāpi etarahi Andhakānam. Te saṃdhāya natthi saddhindriyan x 'ti pucchā sakavādissa patiññā itarassa. Natthi saddhā 'ti puṭṭho pana saddhindriyato saddhāya nānattam sallakkhetvā paṭikkhipati. Sesesu pi es' eva nayo. Yathā pana ² yassa atthi mano tassa manindriyam pi atthi. Evam yassa saddhādayo atthi tassa ³ saddhindriyādīni 4 pīti dīpanattham atthi mano atthi manindriyan 'ti ādi 5 āraddham.

Tam sabbam uttānattham eva saddhim suttasādhanenā 'ti.

AŢŢHAMAKASSA INDRIYAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni dibbacakkhukathā nāma hoti. Tattha yesam catutthajhānadhammupatthaddham 6 mamsacakkhum [eva dibbacakkhu nāma hotīti laddhi. Seyyathāpi etarahi Andhakānam c'eva Sammitiyānañ ca. Te samdhāya mamsacakkhun 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Puna mamsacakkhum dibbacakkhum dibbacakkhum dibbacakkhum Tam-mattam zeva tam na hotīti paṭikkhipati.

Yādisan 'ti ādipucchāsu pi ubhinnam ekasabhāvābhāven' eva paṭikkhipati. Visayo 'ti ādīsu ubhinnam pi rūpāyatanam eva visayo. Maṃsacakkhuṃ pana āpāthagataṃ ⁸ eva passati. Itaraṃ anāpāthagataṃ tiropabbatādigataṃ pi dibbacakkhussa ca atisukhumaṃ pi rūpaṃ gocaro. Na tādisaṃ ⁹ itarassā 'ti evam etesaṃ ānubhāvagocarā ¹⁰ asadisā. U pādinnaṃ hutvā ⁵ anupādinnaṃ naṃ ⁵ hotīti puṭṭho yasmā maṃsacakkhuṃ upādinnaṃ dibbacakkhuṃ anupādinnaṃ. Na ca maṃsacakkhum eva dibbacakkhun 'ti icchati. Tasmā paṭikkhipati. Dutiyaṃ puṭṭho yasmā ⁵ maṃsacakkhussa uppādo maggo dibbassa

¹ C. °yānī ti. ² B. omits. ³ C. adds: patthi. ⁴ B. °yāni. ⁵ C. omits. ⁶ C. °ddhattham. ⁷ B.—C. katakammantam. ⁸ B. ābādham āgatam.

⁹ C. adds: na.

10 C. anubhao.

cakkhuno 'ti vacanam nissāya mamsacakkhupaccayā dibbacakkhum uppajjati. Tañ ca rūpāvacarakānam catunnam mahābhūtānam pasādo 'ti icchati tasmā patijānāti. Kāmāvacaram hutvā 'ti puttho pi yasmā nam mamsacakkhum eva dibbacakkhum icchati patikkhipati.¹ Dutiyam puttho rūpāvacarajhānapaccayena uppannattā rūpāvacaram nāma iātan 'ti patijānāti. Rūpāvacaram hutvā arūpāvacaran puttho pi tato param bhāvanāya arūpāvacarakkhane. Rūpāvacaracittassa abhāvā² patikkhipati: puttho arūpāvacarakānam 3 catunnam mahābhūtānam pasādo hutvā uppajjatīti laddhiyā patijānāti. Apariyāpannabhāvam pana 'ssa na 4 icchati. Tasmā patikkhipati yeva.

Dibbacakkhu dhammupatthaddhan 'ti. Kāmāvacaradhammena upatthambhitam hutvā. Puna dhammupatthaddhan 'ti lokuttaradhammena upatthaddham. Dve5 cakkhunīt i puṭṭho kiñcāpi dibbacakkhuno dhammupatthaddhassa paññācakkhubhāvam na icchati paññācakkhussa pana atthitāya paṭikkhipati. Puna puṭṭho maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti laddhivasena paṭijānāti.

Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

DIBBACAKKHUKATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni dibbasotakathā nāma hoti. E kañ 6 ñ e va sotan 'ti puṭṭho dvinnaṃ atthitāya paṭikkhipitvā. Puna 4 puṭṭho yasmā tad eva dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ nāma hoti tasmā patijānāti.

Sesam hetthā vuttanayam evā 'ti.

dibbasotakathā niţthitā. 8.

¹ C. omits from above yasmā etc.

² C. bhagavā. ³ B. ^orikānaṃ. ⁴ C. omits.

⁵ B. adds: va. 6 C. etañ.

Idāni yathākammupagañānakathā hoti. Tattha yesam iti dibbena cakkhunā visuddhena —pe— yathā kammupagañānam eva dibbacakkhun 'ti laddhi. Te samdhāya pucchā sakavādissa. Paṭiññā itarassa. Puna yathā kammupagatañ reamanasi karotīti puṭṭho ekacittassa ārammaṇadvayābhāvā paṭikkhipati dutiyam puṭṭho nānācittavasena paṭijānāti. Puna lesokāsam adatvā d v innam phassānan 'ti puṭṭho paṭikkhipati. Iti yathā iminā ² yathā kammupagatapadena evam eva ito³ vata bhonto sattā 'ti ādipadehi pi saddhim yojanāsu attho veditabbo.

Āvasmā Sāriputto vathā kammupagatam ñānam jānātīti idam sakavādī. Yasmā thero appicchatāva abhinnānānāni 4 na valanjetīti. 5 Ekaccena jahanti 6 tāni. Pana 'ssa n' eva atthīti maññati tasmā tam dibbacakkhuno alābhī thero 'ti maññamānam 7 pucchati. eva kāranena atth' āyasmato Sāriputtassa dibbacakkhun 'ti parato 8 puttho patikkhipati. Dutiyam puttho yam kiñci 9 sāvakena pattabbam sabban tam therena pattan 10 'ti patijānāti. Idān' assa patikkhepam 11 karonto sakavādī nanu āvasmā Sāriputto 'ti ādim āha. Imam hi gātham thero valanjanapanidhiyā 12 evam abhāvena 13 āha. Abhiññānassa 14 abhāvena. Paravādī pana abhāven' eva cā 'ti attham sallakkhesi. Tasmā tassa laddhiyā therassa yathākammupagatañānam eva atthi no dibbacakkhum. Tena vuttam tena hi na 15 vattabbam yathākammupagatañānam dibbacakkhun 'ti.

YATHĀKAMMUPAGATAÑĀNAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 9.

B. ogañ.
 C. adds: na.
 B. ime.
 B. oña 'ti.
 B. pacti.
 B. jānanti.
 C. ono.
 B. padato.
 C. omits.
 B. anupattan.
 B. vikkhepam.
 C. odhāyā.
 C. evam sāve.
 B.—C. onam.
 C. tam.

Idāni saṃvarakathā nāma hoti. Tattha yesaṃ tāvatiṃse deve upādāya tat' uttariṃ devesu yasmā te pañcaverāni na samācaranti tasmā saṃvaro atthīti laddhi. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa. Verasamudācāraṃ apassato paṭiññā itarassa. Tato yasmā saṃvaro nāma saṃvaritabbe asaṃvare sati hoti. Tasmā asaṃvarapucchā sakavādissa. Devesu pāṇātipātādīnaṃ abhāvena paṭikkhepo itarassa. Atthimanussesū'ti ādi saṃvare sati asaṃvarassa asaṃvare ca sati saṃvarassa pavattisaṃdassanatthaṃ vuttaṃ. Pāṇātipātā veramaṇīti ādipañhesu pāṇātipātādīnaṃ asamācāravasena paṭiññā. Pāṇātipātādīnaṃ natthitāya paṭikkhepo veditabbo.

Patilomapañhā uttānatthā yevā 'ti.

Avasāne natthi devesu samvarābhāvam 6 samdhāya paṭiññā sakavādissa. Tato chalavasena yadi samvaro natthi sabbe devā pāṇātipātino 'ti ādi pucchā paravādissa. Devānam verasamudācārassa 7 abhāvena paṭikkhepo sakavādissa. Na h' evā 'ti vacanamattam gahetvā laddhipatiṭṭhāpanam paravādissa. Evam patiṭṭhitā te 8 laddhi appatiṭṭhitā 'va hotīti.

samvarakathā niţţhitā. 10.

Idāni asaññakathā 9 nāma hoti. Tattha ye saṃkhārappaccayā vīññānan 'ti vacanato vinā viññānena paṭisaṃdhi nāma natthi. Saññuppādā 10 va 11 pana te 12 devā tamhā kāyā cavantīti vacanato asaññasattānaṃ pi cutipaṭisaṃdhikkhaṇe saññā atthīti laddhi. Seyyathāpi etarahi Andhakānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa. Paṭiññā itarassa. Tato naṃ sakavādī 13 kin te taṃ ṭhānaṃ s a ñ ñ ā-

¹ B. ori. ² B. oyato. ³ C. tam. ⁴ B.—C. ore. ⁵ B. ocaranao. ⁶ B. dinam vagabhāvam. ⁷ B. devao.

⁸ B. va na. 9 C. asamvarao. 10 B. sappaññuo.

¹¹ B. ca. ¹² C. omits. ¹³ C. adds: nam.

bhāvo 'ti ādīhi codetum saññābhāvo 'saññāgatī ti ādim āha. Tam sabbam tato parañ ca pāļinayen' eva veditabban 'ti.

ASAÑÑAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 11.

Idāni n'evasaññānāsaññāyatanakathā nāma hoti. Tattha yesam n'evasaññānāsaññāyatanan 'ti vacanato na vattabbam tasmim bhave saññā atthīti. Seyyathāpi etarahi Andhakānam. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa.

Sesam ettha sabbam 2 pāļinayen' eva viditabban 'ti.

n'evasaññānāsaññāyatanakathā niṛṭhitā. 12.

TATIYO VAGGO.

¹ B. ogate.

² C. omits.

Idāni gihī'ssa arahā 'ti kathā nāma hoti. Tattha vesam Yasakulaputtādīnam gihivyañjane thitānam arahattappattim disvā gihī assa r arahā 'ti laddhi. Seyyathāpi etarahi Uttarāpathakānam 2 te samdhāya pucchā sakavā-Tattha gihī 's sā 'ti yo gihisamyojanasamyuttatāva gihī so arahā 3 assā 'ti attho.

Paravādī pana adhippāyam asallakkhetvā 'ti gihivyañjanamattam eva passanto patijānāti. Idāni 'ssa gihī nāma gihisamvojanena hoti na vyanjanamattena yathaha bhagavā.

> Alamkato ce pi samam careyya Santo danto nivato brahmacārī Sabbesu bhūtesu nidhāya dandam So brahmano so samano sa bhikkhū 'ti.

Imam nayam dassetum atthi arahato 'ti ādi āraddham. Tam sabbam uttānattham evā 'ti.

> GIHĪ 'SSA ARAHĀ 'TI KATHĀ NITTHITĀ. 1.

Idāni uppattikathā 4 nāma hoti. Tattha yesam opapā-Tattha parinibbāyīti ādīni vacanāni ayoniso tiko hoti. gahetvā Suddhāvāsesu uppanno saha uppattiyā arahā hotīti laddhi. Yesam vā upahacca parinibbāyīti idam 5 parivattetvā uppajja parinibbāyīti pariyāpuņantānam saha uppattiyā arahā hotīti laddhi. Seyyathāpi etarahi Uttarāpathakānam 6 te samdhāya pucchā sakavādissa

¹ B. ssa. ² B. opadhamao.

³ C. oham.

⁴ B. everywhere upapa°.

⁵ B. padam.

⁶ B. opadhamakānam.

patiññā itarassa. Tattha yasmā uppatticittam nāma lokiyam tena sotāpannādayo pi na honti pag eva arahā. Tasmāssa imam nayam dassetum saha uppattiyā sotāpanno 'ti ādi āraddham. Sāriputto 'ti ādi imesu mahātheresu ko eko pi saha uppattiyā arahā nāmā 'ti codanattham vuttam. Uppattesino 'i patisamdhicittena tam hi uppattim esati gavesati tasmā uppattesī yan 'ti vuccati.

Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

UPPATTIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 2.

Idāni anāsavakathā 4 nāma hoti. Tattha ye dhammā anāsavassa arahato sabbe te 5 anāsavā 'ti yesam laddhi. Seyyathāpi etarahi Uttarāpathakānam 6 te samdhāya a rahato'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam anāsavā nāma maggādayo kin 7 tassa te yeva uppajjantīti codanattham maggo phalan 'ti ādi āraddham. Cakkhum anāsavan 'ti puttho sāsavattā patikkhipati. Dutiyam puttho anāsavass' etan 'ti patijānāti. rapañhe 8 eko ya dhammo anasavo ca na 9 hotīti. Lakkhanavirodhabhayā patikkhipati. yam puttho anāsavass' eva 9 hutvā sāsavassa hotīti patijānāti.10 Tañ ñeva anāsavan 'ti pañhadvaye es' eva Sakavādī pana tam tañ ñevā 'ti anuññātattā maggo anāsavo hutvā 'ti ādīhi codeti. Iminā upāyena sabbattha attho veditabbo 'ti.

anāsavakathā niņņhitā. 3.

Idāni samannāgatakathā nāma hoti. Tattha dve samannāgamā paccuppannakkhaņe samangibhāvasamannāgamo ca rūpāvacarādīsu añňatarabhūmippattito paṭilābhasam-

¹ B. ya. ² B. hi. ⁴ C. anāpattio.

⁶ B. opadhamakānam.

<sup>B. upapa tte pi yenā 'ti.
C. sabbato.</sup>

⁷ B. omits.8 B. opaññe.10 B. otīti.

annāgamo ca. So yāva adhigataviseso i na parihāyati. Tāvad eva labbhati. Yesam pana thapetvā ime dve samannāgame añño pattidhammavasena 2 eko samannāgamo nāma hotīti laddhi seyyathāpi etarahi Uttarāpathakānam.3 Tesam pattidhammo nāma koci natthīti anubodhanattham arahā catūhi phalehisamannāgato4 'ti pucchā sakavādissa pattim samdhāya patinnā itarassa. Ath' assa vadi te arahā 5 catūhi khandhehi viva catūhi phalehi samannāgato evam sante yeva catūsu phalesu cattaro phassadayo tehi te arahato samannagatatta papunātīti codanattham arahā catūhi phassehīti Tam sabbam paravādinā ekakkhane ādi āraddham. catunnam phassādīnam abhāvā 6 patikkhittam. Anāgāmipañhādīsu pi es' eva navo. Sotā pattiphalam vītivatto 'ti na pathamajhānam viya dutiyajhānalābhī puna anuppattiyā pana vītivatto 'ti pucchati. Sotāpattimaggan 'ti ādi vam vītivatto ten' assa puna asamannāgamam 7 dassetum āraddham. Tehi ca aparihīno 'ti 8 pañhe yasmā yathā paccanīkasamudācārena lokiyajhānadhammā parihāyanti. Na evam lokuttaramaggena hi ye kilesa pahiyanti phalena ca 9 patippassambhanti te tathā pahīnā va tathā patippassaddhā yeva ca honti. Tasmā sakavādinā āmantā 'ti 10 patinnātam. Sv āyam 11 attho parato 12 arahato cattaro magga patiladdha 'ti ādīsu pakāsito veva.

Sesam uttānattham evā 'ti.

SAMANNĀGATAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Arahā chahi upekkhāhīti kathāya pi iminā va nayena attho veditabbo. Arahā hi chasu dvāresu 13 upekkhānam

¹ C. aviga^o. ² B. upapatti^o. ³ B. ^opadhapakānam.

⁴ B. samannāgame arahā 'ti. ⁵ B. ^oham.

⁶ B. arahāvā. ⁷ C. ^ogatam. ⁸ C. va.

⁹ C. phale tava. ¹⁰ B. ^otīti. ¹¹ C. ayam.

¹² B. padato. ¹³ C. vāresu.

uppattibhabbatāya ¹ hi ² samannāgato 'ti vuccati na ekakkhaņe. Sabbāsaṃ uppattibhāvenā 'ti.

UPEKKHĀSAMANNĀGATAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 5.

Idāni bodhiyā buddho 'ti kathā nāma hoti. Tattha b o d h ī ti catumaggañānassāpi sabbaññutañānassāpi adhivacanam tasmā yesam yathā odātena vannena odāto sāmena vannena 3 sāmo. Evam bodhiyā buddho 'ti laddhi seyyathapi etarahi Uttarapathakanam yeva te samdhāya pucchā ca anuyogo ca sakavādissa. Patiñña ca Atītāyā 4 'ti pañhe tasmim patikkhepo ca itarassa. khane abhavato patikkhipati. Dutiyam puttho patilabham samdhāva patijānāti. Puna kiccavasena 5 puttho kiccābhāvato patikkhipati. Dutiyam puttho yan tena tāya karanīyam katam tattha sammohābhāvā 6 patijānāti. Lesokāsam 7 pana adatvā dukkham patijānātīti ādinā navena puttho tassa kiccassa abhāvā patikkhipati. Anāgatapañhe tasmim khane maggañānassa abhāvā patikkhipati. Dutiyam puttho agamā 8 Rājagaham buddho 'ti anāgatāva bodhiyā buddhabhāvam maññamāno patijānāti. Bodhikaranīyam karotīti puttho tasmim khane kiccābhāvena patikkhipati. Dutiyam puttho yadi na kareyya buddho 'ti na vucceyya. Yasmā avassam karissati tasmā karoti 9 veva nāmā 'ti patijānāti. Puna lesokāsam adatvā puttho patikkhipati. Paccuppannapanhe saddhim samsandanāya uttānattho yeva 10 tisso bodhiyo ekato katyā buddho 11 sabbaññutañānam 12 samdhāya 13 tīhi pi buddho 'ti pi vattabbabhāvato 14 patijānāti. Puna tī hī ti puttho sabbāsam ekakkhane abhāvā patikkhipati. Dutiyam

¹ B. °gabba°; C. °vya°. ² B. tāhi. ³ C. omits. ⁴ B. °tassā. ⁵ B. kiṃvasena.

⁶ B. samohā°; C. sammohāvā.
⁷ C. lokānam.
⁸ C. āgama.
⁹ C. tato ti.
¹⁰ B. va.
¹¹ C. puttho.

¹² C. oṇāya. ¹³ C. oyata. ¹⁴ C. adds: tā.

puttho atītānāgatapaccuppannassa sabbaññutañānassa vasena patijānāti. Puna lesokāsam adatvā satatam samitan 'ti puttho patikkhipati. Nar vat tabbam bodhiyā 'ti pucchā paravādissa. Bodhiyā abhāvakkhane buddhabhāvāpattito 2 patiññā sakavādissa.3 Nanu bodhipatilābhā 'ti panhe pana yasmim samtane bodhisamkhātam maggañānam uppannam. Tattha buddho 'ti sammuti sabhāvato patinnā tass' eva. Tassa adhippāyam ajānitvā h a ñ c ī ti laddhitthapanā paravādissa. Idāni vadi sallakkhanam pākatam kātum bodhipatilābhā buddho 'ti bodhiyā buddho 'ti pucchā sakavādissa. Tass' attho tan te 4 yasmā bodhipatilābhā buddho tasmā bodhiyā buddho 'ti. Itaro bodhipatilābho nāma bodhiyā uppajjitvā niruddhāya pi samtāne uppanne 5 bhāvo yeva bodhi nāma maggakkhane ñānan 'ti imam vibhāgam asallakkhento ca 6 puna patijānāti. Tato sakavādinā bodhipatilābho b odhīti puttho vacanokāsam alabhanto patikkhipatīti.

BODHIYĀ BUDDHO 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

Iti imā tisso pi kathā Uttarāpathakānam 7 yeva. Idāni lakkhaņakathā nāma hoti. Tattha yehi samannāgatassa mahāpurisassa dve gatiyo bhavantīti imam 8 suttam ayoniso gahetvā lakkhaņasamannāgato 9 bodhisatto 10 va 11 hotīti yesam laddhi. Seyyathāpi etarahi Uttarāpathakānam 12 te samdhāya pucchā sakavādissa. Paṭiññā itarassa. Ca k-ka va t t i s a t t o 'ti pañhesu yasmā cakkavattisatto bodhisatto pi abodhisatto 1 pi 1 tasmā abodhisattam samdhāya patikhhipati bodhisattam 13 samdhāya patijānāti. Dvat-

¹ C. omits. ² B. abu°. ³ C. omits till tass' attho.

⁴ B. ki te. 5 B. ona.

⁶ B. va.

⁷ B. uttānā va padhamakānam. 9 C. ote. 10 C. tte.

⁸ B. idam.

⁹ C. ote. 10 C. tte.
12 B. opadhamakānam.

¹³ B. omits.

tims' imānīti suttam bodhisattam eva samdhāya vuttam. So hi pacchime bhave buddho hoti. Itaresu cakkavattī. Tasmā āgatam pi anāgatasadisam evā 'ti.

LAKKHAŅAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 7.

Idāni niyāmokkantikathā nāma hoti. Tattha vesam Ghatikārasutte Jotipālassa pabbajjam samdhāya bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo 'ti laddhi. Seyyathapi etarahi Andhakānam. Te samdhāya bod his atto 'ti pucchā sakavādissa laddhiyam thatvā r patinnā itarassa. Tato yasmā niyāmo 'ti vā brahmacariyan 'ti vā ariyamaggassa nāmam bodhisattānañ ca thapetvā pāramīpūraņam aññā niyāmokkanti nāma natthi. Yadi bhaveyya bodhisatto sotāpanno sāvako bhavevva. Na c'etam eva kevalam hīnam. dhā 2 attano 3 ñānabale thatvā ayam buddho bhavissatīti Tasmā puna bodhisatto 'ti anuyogo vyākaronti. sakavādissa. Pacchimabhavam samdhāya patikkhepo ita-Dutiyapanhe Jotipalakalam 4 samdhaya patinna tass' 5 eva. Sāvako hutvā 'ti ādīsu pi es' eva navo. anussavapatividdhadhamme 6 pac-Anussaviko 'ti chimabhavam 7 samdhāya patikkhipitvā Jotipālakāle anussavam samdhaya patijanati. Aññam sattharan 'ti Ālārañ ca Rāmaputtañ ca samdhāya vuttam. Āyasmā Ānando 'ti ādi okkantaniyāmā 'va sāvakā honti na itare okkantaniyāmā evarūpā hontīti dassetum vuttam sāvako jātivītivatto 'ti yāya jātiyā sāvako tam vītivatto aññasmim 8 bhave asāvako hotīti pucchati. Itaro sotāpannādīnam sāvakabhāvato patikkhipati. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

NIŢŢĦĬŢĀ. 8.

¹ B. datvā. ² B. buddho. ³ C. atthano. ⁴ C. °kānam. ⁵ B. tam yeva.

⁶ B. anussavena odhammo. 7 B. obhāvam.

8 B. aññatarasmim.

Idāni aparā pi samannāgatakathā hoti. Tattha yesam catutthamaggaṭṭho puggalo pattadhammavasena tāhi phalehi 2 samannāgato 'ti laddhi seyyathāpi etarahi Andhakānam. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha heṭṭhā catūhi phalehi samannāgatakathāya vuttanayen' eva veditabban 'ti.

SAMANNĀGATAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 9.

Idāni saṃyojanakathā nāma hoti. Tattha yesaṃ nippariyāyen' eva sabbasaṃyojanappahānaṃ arahattan 'ti laddhi. Seyyathāpi Andhakānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa. Paṭiññā itarassa. Puna sabbe saṃyojanā 'ti puṭṭho heṭṭhāvuttamaggattayena pahīne saṃdhāya paṭikkhipati. Dutiyaṃ puṭṭho tena maggena appahīnāya abhāvā paṭijānāti. Sakkāyadiṭṭhi-ādīsu viya paṭhamamaggena pahīnapahīnabhāvaṃ saṃdhāya paṭikkhipati. Catutthamaggena anavasesappahānaṃ saṃdhāya paṭijānāti. Es' eva nayo sabbatthā 'ti.

samyojanappah $\bar{a}$ nakath $\bar{a}$ ni $\bar{r}$ thit $\bar{a}$. ^{2} 10.

CATUTTHO VAGGO.

^I B. pattio.

² C. omits the kathā 10.

Idāni vimuttikathā nāma hoti. Tattha vipassanā maggo phalam paccavekkhanan i 'ti catunnam ñānānam vimuttiñānan 'ti nāma. Tesu pi vipassanāñānam niccanimittādīhi 2 vā vimuttattā tadaigavimuttibhāvena vā vimuttattā vimuttiñānam. Maggo samucchedavimutti. Phalam patippa-Paccavekkhanañānam ³ pana vimuttim ssaddhivimutti. jānātīti vimuttiñānam. Evam catubbidhe vimuttiñāne nippariyāyena phalañānam eva vimuttam.4 Sesāni vimuttānīti vā na 5 vattabbāni. Tasmā idam nāma vimuttinānam vimuttan 'ti avatvā. Avisesen' eva vimuttiñānam 6 vimuttan 'ti yesam 7 laddhi seyyathapi Andhakanam. Te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. yam kiñcīti puttho paccavekkhanādīni samdhāva patikkhipati. Patipannassā 'ti puttho maggañānassa anāsavatam samdhāya patijānāti.8 Yasmā pana tam 9 sotāpannassa phale thitassa ñānam na 10 hoti tasmā vimuttam 11 nāma na 12 hotīti codanattham. Puna sakavādī 13 sotāpannassā 'ti ādim āha. Iminā upāyena sabbattha attho veditabbo 'ti.

VIMUTTIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 1.

Idāni asekkhakathā nāma hoti. Tattha yasmā Ānandattherādayo sekkho 14 uļāro bhagavā 'ti ādinā nayena asekkhe jānanti. Tasmā sekkhassa asekkhañā-

<sup>B. okkhan.
B. niccādi.
B. oṇāñānam.
B. adds: sesāni vimuttam.
B. ti.</sup>

⁶ B. vimuttam. 7 C. tesam. 8 B. adds: na.

⁹ B. etam. 10 B. omits. 11 B. otti. 12 C. omits.

¹³ B. odissā. ¹⁴ C. sekhā; B. sekkha.

nam atthīti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Jānāti passatīti idam attanā adhigatassa jānanavasena vuttam. Gotrabhūno'ti ādi heṭṭhimāya heṭṭhimāya bhūmiyā ṭhitassa uparupariñānassa abhāvadassanattham vuttam. Nanu ayasmāĀnandosekkho uļārobhagavā'ti pavattattānam 3 asekkham ñānan 'ti icchati. Napan' etam asekkham. Tasmā evam patiṭṭhāpitā pi laddhi appatiṭṭhāpitā 'va hotīti.

ASEKKHAÑĀNAKATHĀ 4 NIŢŢĦITĀ. 2.

Idani viparītakatha nama hoti. Tattha yv 5 ayam pathavīkasine pathavīsañnī samāpajjati. Tassa tam nānam viparītañānan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāva pucchā sakavādissa. Patinnā itarassa. Pathavin nissāya uppannanimittam hi na pathavī yeva. Tatrāyam 6 pathavīsaññī tasmā viparītam tam 7 ñānan 'ti ādim āha itaro.7 Ayam 8 h' etassa 9 adhippāyo. Tato sakavādī lakkhanapathavī pi sambhārapathavī pi nimittapathavī pi pathavīdevatā 10 pi sabbā pathavī yeva. Tāsu pathavīti ñānam viparītam na hoti. Anicce niccan 'ti ādi vipariyeso pana viparītam ñānam nāma. Kin te idam etesu aññataran 'ti codetum anicce niccan 'ti ādim āha. Itaro vipallāsalakkhanābhāvam 11 samdhāya patikkhipati. Pathavīnimittam samdhāya patijānāti. Kus alan 'ti sekkhaputhujjanānam nanam samdhaya vuttam. Atthi arahato 'ti pañhesu 12 pi vipallāsalakkhanābhāven' 13 eva patikkhipati. Pathavīnimittam samdhāya patijānāti. Sabb' eva pathavī hotī ti sabban tam pathavīkasinalakkhanam pa-

B. odhakānam. 2 C. omits.

³ C. ontānam; B. ottātam. ⁴ B. asekkhakathā.

⁵ C. sv.
6 C. tatra vāyam.
7 B. omits.
8 C. yam.
9 B. hi tassa.
10 C. devatā.

¹¹ C. onabhāvam. ¹² B. saññāsu. ¹³ C. onabhāvena.

thavī yeva hotīti pucchati. Sakavādī tathā abhāvato paṭik-khipati. Nanu paṭ havī atthi atthi caī koci paṭ havi m² paṭ havi to samā pajjatīti pucchā sakavādissa. Tass' attho nanu nimittapaṭ havī atthi atthi ca³ koci tam paṭ havī paṭ havi to ca samā pajjatī na āpato vā tejato vā 4 paṭ havī atthīti ādi yadi yam 5 yathā atthi tam tathā samā pajjantassa ñā nam viparītam hotī. Nibbā nam atthi tam pi samā pajjantassa sabbam vipariyesasamugghātanamaggañānam 6 pi te viparītam hotīti 7 dassanattham vuttan 'ti.

VIPARĪTAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 3.

Idāni niyāmakathā nāma hoti. Tattha yo puggalo samattaniyāmam 8 okkamissati tam bhabbo esa dhammam abhisametun 'ti yasmā 9 bhagavā jānāti tasmā aniyatassa puthujjanass' eva sato 10 puggalassa niyāmagamanāya ñānam atthīti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam. Te samdhāva anivatassā 'ti pucchā sakavādissā 'ti.2 Tattha niyām agam anāyā 'ti niyāmo vuccati maggo maggagamanāya maggokkamanāyā 'ti attho. Yam pan' assa ñānam disvā bhagavā bhabbo ayan 'ti jānāti tam samdhāya paţiññā paravādissa. Ath' assa sakavādī ayuttavāditam dīpetum niyatassā 'ti viparītānuyogam āha. Tattha II pathamapañhe maggena niyatassa niyāmagamanāya 12 ñānam nāma natthīti patikkhipati. Dutiyena natthibhāvena patijānāti. Tatiye aniyatassa 13 natthīti pucchā tam 14 laddhivirodhena patikkhipati. Puna pathamapañhe 15 catuttham ñatvā 16 aniyatassa niyāmagamanādivasena tayo pañhakathā. Tesu pathame yasmā ādimaggena niyatassa puna

<sup>B. va. ² B. omits. ³ C. omits.
B. yad idam. ⁶ B. oghāṭakam.</sup>

⁸ C. sammatta^o; B. samattaṃ. ¹⁰ B. tā. ¹¹ B. sabba.

¹³ B. niya°. ¹⁴ B. puṭṭhattā. ¹⁶ B. katvā niya°.

⁴ B. adds: 'ti.

⁷ B. hotū 'ti.

⁹ C. tasmā.

¹² C. aniyao.

¹⁵ B. adds: va.

tadatthāya ñānam natthi tasmā patikkhipati dutivenatthibhāven' eva patijānāti. Tative laddhivirodhen' z eva patikkhipati. Puna pathamam pañham atthamam katvā aniyatassa 2 aniyamagamanadiyasena tayo panhakatha. Tesam attho vuttanayen' eva veditabbo. Puna pathamapañham eva dasamam³ katvā tammūlakā⁴ atthi nivā mo'ti ādavo pañhakathā. Tattha yasmā niyāmagamanāya ñānam nāma maggañānam eva hoti tasmā tam samdhāva atthi nivāmo 'ti vuttam. Itaro pana niyāmo 'ti vutte patikkhipati ñānan 'ti vutte patijānāti. Satipatthānādīsu pi es' eva navo. Paccanīkam uttānattham eva. Gotrabhuno 'ti ādinā nayena yam 5 appattam tassa tam natthīti dassanattham. Vuttam bhagavatā 6 jānātīti attano ñānabalena jānāti. Na 7 tassa nivāmagamanañānam sabhāvato.8 Tasmā iminā kāranena patitthitā pi 'ssa laddhi appatitthitā yevā 'ti.

NIYĀMAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni paṭisaṃbhidākathā nāma hoti. Tattha yesaṃ yaṃ kiñci ariyānaṃ ñānaṃ sabbalokuttaram evā 'ti gahetvā sabbam ñā naṃ paṭisaṃbhidā 'ti laddhi. Seyyathāpi Andhakānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sammutiñānapañhesu paṭhavīkasiṇasammutiyaṃ samāpattiñānaṃ saṃdhāya paṭikkhipati niruttiñānaṃ saṃdhāya paṭijānāti. Ye keci sam mutin 'ti pañhe puthujane saṃdhāya paṭikkhipati. Cetopariyāyapañhesu puthujanassa ñānaṃ saṃdhāya paṭikkhipati. Ariyassa ñānaṃ saṃdhāya paṭijānāti. Sabbāpaññattipañhesu pathavīkasiṇasamāpattipañhaṃ 9 saṃdhāya paṭikkhipati lokuttaraṃ saṃdhāya paṭijānāti. Paṭhavīkasiṇasamāpattin 'ti ādi yā etesu ettakesu ṭhānesu paññā kiṃ sabbā sā ro paṭisaṃbhidā

¹ B. obhāven' eva. ² B. omits. ³ B. dvāo.

⁴ C. na. 5 B. 'ssa. 6 B. ovā. 7 C. omits.

⁸ C. sabbāo. 9 B. osaññam. 10 B. sappassa.

'ti pucchanattham vuttam. Tena hi sabbam ñānan 'ti yasmā sabbā i lokuttarapaññā paṭisambhidā tasmā sabban 'ti vacanasāmaññato chalena ² saddhim patiṭṭhāpetīti.

PAŢISAMBHIDĀKATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni sammutinānakathā nāma hoti. Tattha sammutisaccam paramatthasaccan 'ti dve saccāni. Ye pana etam vibhāgam akatvā saccan 'ti vacanasāmañīena sammutinānam pi saccārammaṇam evā 'ti vadanti 's seyyathāpi Andhakā+te' ayuttavādino 'ti tesam vādavisodhanattham ayam kathā āraddhā. Tattha na vattabban 'ti pucchā paravādissa. Paramatthasaccam samdhāya paṭiñīnā sakavādissa. Sammutisaccamhīti sammuti-anupaviṭṭhe saccamhi paccatte 'o vā bhummavacanam. Sammutisaccan 'ti attho sammutiñānam saccārammaṇañ ñevā 'ti pucchā sakavādissa paṭiñīnā itarassa. Tato na yadi tam avisesena saccārammaṇañ ñevā 'ti tena ñānena dukkhapaṭiñūādīni 'z kareyyā 'ti codetum tena ñānenā 'ti ādim āha.

SAMMUTIKATHĀ NIṬṬHITĀ. 6.

Idāni cittārammaṇakathā nāma hoti. Tattha cetopariyāye ñānan 'ti vacanamattam eva gahetvā tam nānam cittārammaṇam evā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiñnā itarassa. Atha 'ssa yo sarāgādivasena cittam jānāti tassa rāgādayo pi ārammaṇā honti. Tasmā na vattabbam cittārammañ ñevā 'ti codanattham nanu at thi kocīti ādi āraddham. Phassārammaṇe' 'ti phassasaṃkhāte ārammaṇe' vedanārammaṇe' 'ti ādīsu pi es' eva nayo. Puna phassārammaṇe' ñānam na vattabban

C. sabba.
 B. phalena.
 B. okānam.
 C. omits.
 C. opario.
 B.—C. ono.
 B. onā-ārammane.
 B.—C. onā.

'ti puṭṭho phassassa¹ phusanalakkhaṇam manasikaronto² phasse³ vārammaṇam hotīti paṭijānāti. Kim pan' etam phassapariyāye ñānan' ti puṭṭho pana tādisassa suttapadassa abhāvā paṭikkhipati. Vedanādīsu pi es' eva nayo. Idāni yam nissāya yassa⁴ laddhi⁵ tad⁴ eva⁴ dassetvā laddhim patiṭṭhāpetum nanu cetopariyāye ñānan' ti ādim fāha. Sā pan' esā vacanamattābhinivesena patiṭṭhāpitā pi appatiṭṭhāpitā va hotīti.

CITTĀRAMMAŅAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni anāgatakathā 7 nāma hoti. Tattha anāgatam nāma anantaram pi atthi na anantaram pi. Etesu 8 anantare ekanten' eva ñanam natthi. Yatha ca anantare tatha ekavīthi-ekajavanapariyāpanne 9 pi. Tattha ye sabbasmim pi anāgate ñānam icchanti seyyathāpi Andhakā 10 te samdhāya puccbā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yan te anagate ñanam kim tena anantaram anagatam mūlādivasena jānātīti codetum anāgatam mūlato 'ti Tattha mūlato 'ti ādīni sabbāni kāranavevaādim āha. canān' 11 eva kāraņam hi yam 12 attano phalam 13 karoti. Tam tattha mūlayati patitthātīti mūlam. Tato 'va tam hinoti pavattayatīti 14 hetu. Tad eva nam deti 15 handa nam ganhathā 'ti niyyāteti 16 viyā 17 'ti nidānam. Tato tam sambhavati sambhavo. Pabhavatīti pabhavo. Tattha va tam 18 samutthäti tam va nam samutthäpetīti samutthänam. Tad eva tam 19 āharatīti āhāro. Tam ca tassa apaticcajitabbatthena 20 ārammaņam. Tad eva c' etam paticca etīti Tato tam samudetīti samudavo 'ti vuccati.6 paccavo.

19 B. nam. 20 C. araricchitabbao.

¹ B. phassa. ² C. oroto. ³ B. phasso.

⁴ B. omits. 5 B. laddhivāre. 6 C. omits.

⁷ B. anāgatañāna°. 8 B. tesu. 9 C. °kapavana°.

B. okānam. II B. kāranavacao. II B. yam hi.
II C. ottatīti. II B. nideti.

¹⁶ B. niyyāde°. ¹⁷ C. viyāyati. ¹⁸ C. matam.

Yasmā pana anantaram cittam eteh' ākārehi na sakkā jānitum tasmā na h' e vā 'ti patikkhipati. Anāgatam hetu ¹ paccayatantiyā anantarā-anāgate ² citte hetupaccavattam janati. Ye tattha dhamma 3 hetupaccayena paccava honti. Te jānātīti attho. Sesapadesu pi es' eva nayo. Gotrabhuno 'ti ādi. Yasmim anāgate ñānam na uppajjati tam sarūpato dassetum vuttam. Pāṭaliputtassā 'ti suttam yasmā i anāgate nānam uppajjati tam dassetum āhaṭam. Yasmā pan' etam na 5 sabbasmim anāgate ñānassa sādhanam tasmā anāhatam evā 'ti.

ANĀGATAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8.

Idāni paccuppannakathā nāma hoti. Tattha vesam sabbasamkhāresu aniccato ditthesu tam pi ñānam 6 aniccato dittham hotīti vacanam nissāya avisesena sabbasmim paccuppanne⁷ ñānam atthīti laddhi. Seyyathāpi Andhakanam. Te samdhaya paccuppane 8 'ti puccha sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yadi avisesena paccuppanne nana atthis khanapaccuppanne pi tena bhavitabbam. Evam sante dvinnam ñānānam ekato abhāvā 10 ten' eva ekañānena tam jānitabbam. Hotīti codetum 11 tenā 'ti anuyogo sakavādissa. Tattha pathamapanhe ten' eva tam janitum na sakka 'ti patikkhepo itarassa. Dutiyapanhe pana samtatim samdhaya patinna tass' eva. Patipātito bhangam passanto 'ti hi 5 bhangānupassanā ñānen' eva bhangānupassanāñānam 12 passatīti tassa adhippāyo. Tena ñānena tam ñānam jānātīti ādīsu pi es' eva nayo. Tena phassena tam phassan 'ti ādīni assa lesokāsanivāranattham vuttāni. Yam pan' etena 13 laddhim patitthāpanattham

¹ B. hetum.

² B. °rānāgate. ⁵ B. omits.

³ B. tasmā.

⁴ C. yasmim.

⁶ B. viññānam.

⁷ C. onnena.

⁸ B. samuppanne.

⁹ B. atthīti.

¹⁰ B. ovo.

II B. codanattham. 13 B. tena.

¹² C. ossane.

nanu sabbasamkhārehīti ādi vuttam. Tattha na sato tañ ñānam diṭṭham hoti na ārammaṇato 'ti adhip-pāyena paṭiññā sakavādissa. Tasmā evam patiṭṭhitā pi tassa laddhi appatiṭṭhitā va hotīti.

PACCUPPANNAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 9.

Idāni phalañānakathā nāma hotīti. Tattha buddhā pi sattānam arivaphalappattivā 2 dhammam desenti sāvakā pīti iminā sāmañnena buddhānam viva sāvakānam pi tena 3 sattena pattaphale 4 ñānam atthīti yesam laddhi sey-Te samdhāya sāvakassā 'ti vathāpi Andhakānam. Atha nam yadi pucchā sakavādissa patinnā itarassa. sāvakassa phale ñānam atthi vathā buddhasamā 5 te pi sotāpattiphale attano ñānabalena ayam bījī ayam kolamkolo ayam sattakkhattuparamo'ti phalassa katam paññapenti. Kin 6 te evam sāvako pīti codetum sāvako phalassa katam paññapetītiāha. Itaro patikkhipati. Atthi sāvakassa phale paropariyattīti ādi phale ñānassa atthitāya paccayapucchanattham vuttam. Ayam h' ettha adhippayo buddhānam idam oram 7 idam param 8 evam phalānam uccāvacabhāvajānanasamkhātā phalaparopariyatti nāma atthi.9 Tathā indriyapuggalā paropariyattiyokāsam-atthitāya tassa tassa 10 puggalassa tesam tesam indriyanam vasena tam tam phalam jānanti. Kin te sāvakassāpi etā paropariyattivo atthīti. Atthi sāvakassa khandhapaññattīti ādīni pi yadi te sāvakassa buddhānam viya phale nanam atthi imahi pi 'ssa pannattihi bhavitabbam.11 Kim assa tā atthi 12 sakkoti so etā paññattiyo attano balena jānitum 'va 13 paññapetum vā 6 'ti 6 codanattham 14 vuttāni.

¹ C. yato. ² B. ādissaphaluppa°. ³ C. adds: tena.

⁴ B. vattabbe phalena. 5 B. buddhā samā ne.

⁶ C. omits.
7 B. phalam.
8 B. padam opadanti.
9 B. adds: tathā indriyapuggalaparo pariyatti nāma atthi.

¹⁰ B. kāya. 11 B. adds: ti. 12 B. adds: na.

¹³ B. va. 14 C. patio.

Sāvako jino i 'ti 2 ādi. Yadi sāvakassa buddhānam viya phale ñānam atthi. Evam sante 3 yeva jino 'ti codanattham vuttam. Sāvako anuppannassā 'ti pañhe pi ayam eva nayo. Aññānīt i pañhe avijjāsamkhātassa aññānassa vibhattapaṭikkhitto 4 na pan' assa buddhänam viya phale ñānam atthi tasmā appatiṭṭhito ca 5 paravādo 6 'ti.

PHALAÑĀNAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 10.

PAÑCAMO VAGGO.

MAHĀPANNĀSAKO SAMATTO.

¹ C. pi no.
² B. tīti.
³ B. ontesv eva.
⁴ B. vihatattā pao.
⁵ B. va.
⁶ B. ovādīvādo.

Idāni niyāmakathā nāma hoti. Tattha niyāmo hoti 1 bhabbo 2 niyamam okkamitum kusalesu dhammesu samattan³ 'ti vacanato ariyamaggo vuccati. Yasmā pana tasmim uppajjitvā niruddhe pi puggalo aniyato nāma na hoti. Tasmā so niyāmo 4 niccatthena asamkhato 'ti yesam laddhi seyyathā pi Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Tato yadi so asamkhato evarūpena tena bhavitabban 'ti dīpento nibbānan 'ti ādim āha. Samsandanapucchā uttānatthā yeva. Atthi kocīti niyāmassa asamkhatabhāvam dīpanattham vuttam. Maggo asamkhato 'ti panhe tassa uppadanirodhabhāvato patikkhipati. Niyāmo samkhato 'ti pañhe niruddhe pi magge niyāmassa atthitam 5 samdhāva patikkhipati. Sotā pattiniyā mo'ti ādi panhesu pi anulomato ca patilomato ca imina 'va nayena attho veditabbo. Pañca a sam khatānī ti puttho pancannam asamkhatanam agatatthanam 6 apassanto patikkhipati. Dutiyam puttho catunnam samattaniyāmānam niyāmavacanato nibbānassa 7 ca asamkhatabhāvato patijānāti. Micchattaniyāmapañho niyāmavacanamattena asamkhatatāya ayuttabhavadīpanattham vutto 'ti.

NIYAMAKATHA NIŢŢHITA. 1.

Idāni paṭiccasamuppādakathā nāma hoti. Tattha yesam nidānavagge uppādā vā tathāgatānam anuppādā vā tathāgatānam ṭhitā va sā dhātudhammaṭṭhitatā 'ti vacanato

¹ B. omits. ² B. gabbo. ³ C. samma^o.

⁴ B. adds: 'ti. 5 B. atthīti. 6 C. anāgao.'

⁷ C. omits till the end of the page.

paticcasamuppādo asamkhato'ti laddhi. yathāpi Pubbaseliyānañ ca Mahimsāsakānañ ca te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Avijjā as amkhatā 'ti ādayo panhā avijjādīnam yeva paticcasamuppādabhāvadassanattham vuttā. Yena pan' atthena tattha ekekam aigam paticcasamuppādo 'ti vuccati so paticcasamuppādavibhange vutto yeva. Avijjāpaccayā samkhārā 'ti yā tattha dhammatthitatā 2 'ti ādinayena suttena laddhi patitthāpitā. Tass' eva 3 atthadassanena laddhibhindanattham vuttam. Ayam h' ettha attho. Yā ayam hetthā thitā va sā dhātudhammatthitatā 'va dhammaniyāmatā 'ti vuttā na sā añnatra avijjādīhi visum ekā atthi. Avijjādīnam pana paccayānam yev' etam nāma 4 uppanne pi 5 hi tathāgate anuppanne pi hi tathagate avijjato samkhara sambhavanti samkhārādīhi ca viññānādīni tasmā avijjāpaccayā samkhārā 'ti yā etasmim pade 6 samkhāradhammānam kāranatthena thitatā 7 'ti 3 dhammatthitatā.3 Tesam yeva ca 3 dhammanam karanatthen' va niyamata 'ti dhammaniyāmatā 'ti avijjā vuccati. Sā ca asamkhatā 'ti.8 Nibbānañ ca asamkhatan 'ti pucchati. Paravādī laddhivasena patijānitvā puna dve asamkhatānīti puttho suttābhāvena 9 patikkhipitvā va laddhivasen' evapatijānāti sesapadesu pi es' eva nayo. Hetthā vuttasadisam pana tattha vuttanayam 10 evā 'ti.

> **PATICCASAMUPPĀDAKATHĀ** NIȚŢĦITĀ. 2.

Idāni saccakathā nāma hoti. Tattha yesam cattārīmāni bhikkhave tathāni avitathānīti suttam nissāya cattāri saccāni asamkhatānīti laddhi. Seyyathāpi Pubbaseliyānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa

² C. ottā. 3 C. omits. ^I C. vuttam. 4 B. nāmam. ⁵ B. siti. ⁶ B. pāde. 7 C. thitā. 8 B. na. 9 C. suttabhāvena. 10 B. oven' eva veditabban 'ti.

patinnā itarassa. Ayam hi 'ssa adhippāyo. Dukkhasamudayamaggesu vatthusaccam samkhatam lakkhanasaccam asamkhatam. Nirodhe vatthusaccam nāma natthi asamkhatam eva tan i 'ti. Tasmā āmantā 'ti āha. Tam pan' assa laddhimattam eva yo² hi dukkham vatvā3 saccam icchati4 tathā samudayam maggañ ca. nesam bādhanapabhavaniyyānikalakkhanāni tāni lakkhanasaccam nāmā 'ti. Na ca⁵ bādhanalakkhanādīhi aññāni dukkhādīni nāma atthīti. Tānānīti ādīsu adhippāyo vuttanāven' eva veditabbo. Dukkhan6'ti pañhe laddhivasena lakkhanam samdhāya patijānāti. Dukkhan 'ti pañhe vatthum samdhāya patikkhipati. Tato 7 param suddhikapañhā samsandanapañhā ca sabbe pāli-anusāren' Avasane laddhipatitthapanattham ahataeva veditabbā. suttam atthassa micchāgahītattā anāhatasadisam evā 'ti.

SACCAKATHĀ NITTHITĀ. 3.

Idāni āruppakathā nāma hoti. Tattha yesam cattāro āruppā anekajā⁸ 'ti vacanam nissāya sabbe pi te dhammā asamkhatā 'ti laddhi te samdhāya ā kā sān añ cā ya tanan 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha uttānattham evā 'ti. Sādhakasuttam pi ajānitvā āhaṭattā anāhaṭasadisam evā 'ti.

ĀRUPPAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni nirodhasamāpattikathā nāma hoti. Tattha nirodhasamāpattīti catunnam khandhānam appavatti yasmā pana sā karīyamānā karīyati o samāpajjīyamānā samāpaj-

¹ B. etan. ² B. so. ³ C. vatthu. ⁴ C. itthi. ⁵ B. na ca tadhala°: C. tañ ce bodha°.

⁶ B. dukkhasaccan. ⁷ B. ito. ⁸ B. ānañcā 'ti.

⁹ B. adds: attham. 10 B. oyyati.

jīyati 1 tasmā nippannā2 'ti vuccati. Samkhatāsamkhatalakkhanānam³ pana abhāvena na 4 vattabbā. 'ti vā asamkhatā 'ti vā tattha yesam yasmā samkhatā na hoti tasmā asamkhatā 'ti laddhi. Sevyathāpi Andhakānam eva Uttarāpathakānañ ca te samdhāya nirodhasamāpattīti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Uppādentīti 5 ādi samāpajjanapatilābhavasen' eva vuttam. Yathā pana rūpādayo samkhatadhamme uppādenti na tathagatam keci uppadenti nama nirodhavodanam 6 vutthānan 'ti phalasamāpatti veditabbā. Asamkhatam 7 pana 8 natthi yeva tasmā patikkhipati. hīti yasmā samkhatā na 9 hoti tasmā asamkhatā 'ti laddhi. Idam pana asamkhatabhāve kāranam na hotīti vuttam pi avuttasadisam 10 evā 'ti.

NIRODHASAMĀPATTIKATHĀ NIȚTHITĂ. 5.

Idāni ākāsakathā nāma hoti. Tattha tividho ākāso paricchedākāso kasiņugghātimākāso ajatākāso tucchākāso 'ti pi tass' eva nāmam. Tesu paricchedākāso samkhato itarā dve paññattimatta. Yesam pana duvidho pi yasmā samkhato na hoti tasmā asamkhato 'ti laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam Mahimsāsakānañ ca te samdhāya ā kā so 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

ĀKĀSAKATHĀ NITTHITĀ. 6.

Idāni ākāso sanidassano 'ti kathā nāma hoti. Tattha yesam tāļacchiddādīsu nānappavattim nissāya sabbo pi

10 C. vuttao.

¹ B. oiiissati. ² B. nibbannā. 3 B. oni.

⁵ C. odinti. ⁶ C. odhāvodhānam. 4 B. omits. 8 B. adds: tam. 7 B. otā. 9 B. otānam.

ajaṭākāso sanidassano 'ti laddhi. Seyyathāpi Andhakānam te saṃdhāya ā kā so sanidas sano 'ti pucchā sakavādissa. Paṭiññā itarassa. Atha nam yadi sanidassano evam vidho bhaveyyā 'ti codanattham rūpan 'ti ādi vuttam. Cakkhuñ capaṭiccā 'ti pañhesu evarūpassa suttassa abhāvena paṭikkhipitvā thūṇantarikādīnam upaladdhim saṃdhāya paṭijānāti dvinnam rukkhānam antaran² 'ti ettha rukkharūpam cakkhunā disvā antare rūpābhāvato³ ākāsan 'ti manodvāraviññānam uppajjati na cakkhuviññānam. Sesesu pi es' eva nayo. Tasmā asādhakam etan 'ti.

ākāso sanidassano 'ti kathā niṭṭhitā. 7.

Idāni paṭhavīdhātu sanidassano 'ti ādikathā nāma hoti. Tattha yesaṃ pāsāṇa-udaka-thala+-rukkhacalanānañ c' eva pañcindriyapatiṭṭhokāsānañ ca vaṇṇāyatanaṃ kāyaviññat-tikāle hatthapādādirūpañ ca disvā paṭhavīdhātu-ādayo sanidassanā 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānaṃ te saṃdhāya sabbakathāsu ādipucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesaṃ sabbattha pāḷi-anusārena c' eva heṭṭhāvuttanayen' eva veditabban 'ti. Paṭhavīdhātu sanidassanā 'ti ādi katvā kāyakammaṃ sanidassanan 'ti.

PARIYOSĀNAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8. CHAŢŢĦO VAGGO.

¹ B. dhūṇanantikādīnaṃ.

² B. aṇanan 'ti.

³ C. rūpabhāvato.

⁴ C. jālā.

Idāni samgahakathā nāma hoti. Tattha yasmā dāmādīhi balivaddādavo z viya keci dhammā kehici dhammehi samgahītā nāma natthi. Tasmā natthi keci dhammā kehici dhammehi samgahītā. Evam sante ekavidhena rūpasamgaho 'ti ādi niratthakan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Rājagirikānañ 2 c' eva Siddhatthikānañ 3 ca. Te samdhāva aññen' atthena samgahabhāvam dassetum pucchā sakavādissa. Attano laddhivasena patiññā itarassa. Idāni yen' atthena samgaho labbhati tam dassetum nanu atthi keci dhammā 'ti ādi āraddham. Tam sabbam hetthāvuttanavattā uttānattham eva. Yā 4 pan' esā paravādinā attano laddhipatitthāpanattham vathā dāmena vā5 'ti ādikā upamā āhatā. Sakavādinā tam 6 anabhinanditvā appatikkositvā. Hañci dāmena vā 'ti tassa laddhi bhinnā 'ti veditabbā. Avam h' ettha attho. Yadi te dāmādīhi ca balivaddādayo 7 samgahītā 8 nāma natthi keci dhammā kehici dhammehi samgahītā 'ti.

SAMGAHAKATHĀ NITTHITĀ. 1.

Tattha yasmā Idāni sampayuttakathā nāma hoti. tilamhi 9 telam viva na vedanādayo saññādīsu anupatitthā 10 tasmā natthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā. Evam sante ñānasampayuttan 'ti ādi niratthakam hotīti yesam laddhi seyyathāpi Rājagirikānañ ca Siddhatthikā-

5 B. cā.

6 B. ti.

¹ B. obandhādayo ² B. Rājākirivānañ ca.

³ C. omits. ⁴ C. sā. 7 B. obandhādayo. 8 B. otvā. 9 C. ti laddhimhi. 10 C. anupacio.

nañ c' eva. Te saṃdhāya aññe va r sabbe va r saṃpayuttaṃ 3 dassetuṃ pucchā sakavādissa attano laddhivasena paṭiññā itarassa. Sesam idhāpi heṭṭhāvuttanayattā uttānattham eva. Yo pan' eso 4 paravādinā y a t hā t i l a m h i t e l a n 'ti ādikā-upamāpañhe āhaṭo so yasmā vedanāsaññānaṃ viya tilatelānaṃ lakkhaṇato nānatthavavatthānaṃ natthi. Sabbesu pi hi tela-aṭṭhitacesu tilo 'ti vohāramattaṃ. Ten' eva tilaṃ nibbattetvā gahīte purimasaṃṭhāne na tilo nāma paññāyati tasmā anāhaṭasadisam ve eva hotīti.

SAMPAYUTTAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 2.

Idāni cetasikakathā nāma hoti. Tattha yasmā phassikādayo nāma natthi. Tasmā cetasikenāpi na 11 bhavitabbam. Iti natthi cetasiko dhammo 'ti yesam laddhi seyyathāpi Rājagirika-Siddhatthikānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sahajāto 'ti sampayuttasahajātam samdhāya vuttam. Phassikā 12 'ti tādisam vohāram apassantassa pucchā paravādissa. Iš Kim vohārena yathā 14 cittanissitako 15 'ti cetasiko 'ti. 16 Evam so pi phassanissitakattā 17 phassanissitako 18 'ti vutte 19 doso natthīti paṭiññā sakavādissa. Sesam uttānattham evā 'ti.

CETASIKAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 3.

Idāni dānakathā nāmā hoti. Tattha dānan nāma tividham cāgacetanā pi virati pi deyyadhammo pi saddhā

C. bbena; B. aññen' eva tthe.

C. so.

C. opaño.

B. olādīnam.

B. nānattao.

B. purimabhavam samo.

B. purimabhavam samo.

B. phassasikā.

B. onisidato.

B. onisidato.

B. onisidakattā.

B. phassasiko.

C. nibbethetvā.

B. onits.

B. onits.

B. onits.

B. nisīdakattā.

hiriyam kusalañ ca dānan 'ti. Āgatatthāne cāgacetanā dānam. Abhayam detīti āgatatthāne virati. Dānam deti annam pānan 'ti āgatatthāne deyyadhammo. Tattha cagacetanā deti vā deyyadhammam denti vā etāya deyyadhamman 'ti dānam virati. Avakhandanatthena i lavanatthena vā dānam. Sā hi uppajjamānā bhayabheravādisamkhātam dusselvacetanam² khandeti lunāti cā 'ti dānam. Deyyadhammo devyatīti 3 dānam. Evam etan tividham pi atthato cetasiko c' eva dhammo devvadhammo cā 'ti duvidham hoti. Tattha yesam cetasiko va dhammo danam na deyyadhammo 'ti Seyyathāpi Rājagirika 4-Siddhatthikānam samdhāva cetasiko 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam deyyadhammavasena codetum labbhā ti pucchā sakavādissa. Annādīni 5 viya so na sakkā dātun 'ti patikkhepo itarassa. Puna dalham katvā puttho abhayam detīti suttavasena patinnā tass' eva. Tassa6 patinnādīsu pana tassa 7 detīti ādi vohāram apassanto patikkhipat' eya. Anitthaphalan 'ti ādi 8 acetasikassa 9 dhammassa dānabhāvadīpanattham vuttam. Na hi acetasiko annādidhammo āyatim vipākam deti itthaphalabhāvaniyācanattham 10 pan' etam vuttan 'ti veditabbam. Ayam pi h' ettha adhippāyo yadi acetasiko annādidhammo dānam bhaveyya hitacittena anittham akantam bhesajjam dentassa nimbabījādīhi viva nimbādayo anittham eva phalam nibbatteyya vasmā II pan' etthahitaharanacāgacetanā I2 dānam tasmā anitthe pi deyyadhamme danam itthaphalam eva hotīti. Evam paravādinā cetasikadhammassa dānabhāve patitthā pite sakavādī itarena pariyāyena deyyadhammassa dānabhāvam sādhetum dānam itthaphalam vuttam bhagavatā 'ti ādim āha. Paravādī pana cīvarādīnam 13 itthavipākatam apassanto 14 patikkhipati. Suttasadhanam paravadivade 15 Sakavādivāde 15 pi na puna ekena 'tthena 13 pi yujjati.

¹⁴ B. oko. ¹⁵ B. ovāre.

¹ C.akaṇḍa°. ² C. °nānaṃ°. ³ B. deyya°. ⁴ C. °ya. ⁵ C. adinnā°.

⁶ C. ssa; B. phassa pañhādīsu.
7 B. phassam.
8 B. ādīnam.
9 C. cetao.
10 B. oniyādhanattham.

⁸ B. adinam. 9 C. ceta. 10 B. onlyadnanattham. 11 C. yasmim. 12 C. opharanao. 13 C. omits.

deyyadhammo iṭṭhaphalo hoti iṭṭhaphalabhāvamattam ² eva paṭikkhittam. Tasmā tena hi na va t t a bban 'ti ettha iṭṭhaphalabhāven' eva na vattabbatā yujjati. Dātabbaṭṭhena pana deyyadhammo dānam eva. Dvinnam hi dānānam sāgarabhāvamocanattham ³ eva ayam kathā 'ti.

DĀNAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 4.

Idāni paribhogamayapuññakathā nāma hoti. Tattha yesam 4 divā ca ratto ca sadā puññam pavaddhatīti ca 5 yam 6 bhikkhave bhikkhu cīvaram paribhuñjamāno 'ti ca evam ādīni suttāni ayoniso gahetvā yesam 7 paribhogamayam nāma puñnam atthīti laddhi seyyathāpi Rājagirika8-Siddhatthika-Sammītiyānam te samdhāya paribhogamayan'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. nam puññam nāma phassādayo kusalā dhammā na tato aññam tasmā phassādīhi te vaddhitabban 'ti codetum paribhogamayo phasso9 'ti ādi āraddham tam sabbam itarena tesam avaddhanato 10 patikkhittam. Latā viyā 'ti ādīni kiriyāya 11 vā bhāvatāya 12 vā vinā pi yathā latādīni sayam eva vaddhanti. Kinte evam vaddhantīti codanattham vuttāni. Tathā pan' assa avaddhanato na h' evā 'ti patikkhittam. Na samannāharatīti panhe patiggāhakānam paribhogena 13 purimacetanā pavaddhati. Evam tam hoti puññan 'ti laddhivasena patijānāti. anāvajjantassā 14 'ti ādīhi puttho dāyakassa cāgacetanam tam 15 samdhāva patikkhipati. Tattha anāvajjantassā 16 'ti dānacetanāya pure cārikena āvajjanena 17 aparivattentassa 19 anāvattantassa 18 bhavangam

² B. ophalābhāo. ¹ B. ti. 3 B. sangārao. 4 B. yesam. ⁶ B. yassa. 5 C. omits. 8 C. ova. 9 B. ossā 'ti. 7 C. sesam. ¹⁰ C. avaddhamnato: B. avadhinato. 11 B. oyassa. ¹² B. onāya. ¹³ B. panabhogena. ¹⁴ B. °vatta°. ¹⁶ B. °vatta°. ¹⁵ B. omits. 17 B. one nam. 18 C. ottassa. 19 B. ottantassa.

anābhogassa 'ti nirābhogassa asamannāharant a s s ā 'ti. Āvajjanam hi bhavangam pi vicchinditvā attano gatamaggen' i eva uppajjamanam danacetanam samanna-Evam kiccena iminā cittena 2 asamannāhaharati nāma. rantassa puññam hotiti pucchati. Amanasikarontassā 'ti manam akarontassa. Āvajjanena 3 hi tad anantaram uppajjamānam manam karoti nāma evam Upayogavacanasmim hi4 etam 5 karontassā 'ti attho. Acetayantassā 'ti cetanam anuppādenbhummam. tassa appatthayantas sā'ti patthanāsamkhātam kusalacchandam akarontassa apanidahantassā 'ti dānacetanāvasena cittam atthapentassā 'ti attho. Nanu ca āvattantassā 'ti vāre 6 abhogassā 7 'ti abhogavato.8 Atha vā abhogo 9 assa abhogassa 9 vā anantaram tam puñnam hotīti pi attho. Dvinnam phassānan 'ti ādīsu ekakkhane dāyakassa dvinnam pliassādīnam abhāvā patikkhipati. Dāyakassa ca paribhuñjantassa vā 'ti ubhinnam phassādayo samdhāya patijānāti. Api 10 c' assa pañcannam viññānānam samodhānam hotīti laddhi tassāpi vasena patijānāti. Atha nam sakavādī pariyāyassa dvāram pidahitvā ujuvipaccanīkavasena codetum kusalādipañham 11 pucchi. 12 Tatrāpi kusalākusalānam 13 ekassa ekakkhane 14 sampayogabhavam 15 samdhaya patikkhipati. Paribhogamayam pana cittavippayuttam uppajjatīti laddhivā patijānātī. Atha nam sakavādī suttena nigganhāti suttasādhane ārāmaropakādīnam 16 anussaraņapatisamkharanādivasena anantarā 17 uppajjamānam puññam samdhāya sadā 6 puññam pavaddhatīti vuttam. Appamāno tassa puññābhisando 'ti idam pi appamānavihārino dinnapaccayatta ca evarupo me civaram paribhunjatiti anumodanavasena vuttam. Tam so paribhogamayan 'ti sallak-

¹ B. gamanamagge. ² C. kiccena. ³ B. āvajjamānena. ⁴ C. omits. ⁵ B. evam. ⁶ B. omits. ⁷ B. ābho^o. ⁸ B. ābhogavacanato. ⁹ B. ābho^o. ¹⁰ B. adhi.

¹¹ B. kussalassā 'ti. ¹² B. pucchati. ¹³ B. kusalānam. ¹⁴ B. oṇam. ¹⁵ B. gābhāvam. ¹⁶ B. onādīnam. ¹⁷ B. antarantarā.

khetīti. Yasmā pana paṭiggāhakena paṭiggāhetvā aparibhutte pi deyyadhamme puñnam hoti yeva. Tasmā sakavādīvādo 'va balavā.' Tattha paṭiggāhake paṭiggahīte 'ti attho daṭṭhabbo. Sesam uttānattham evā 'ti.

PARIBHOGAMAYAPUÑÑAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni itodinnakathā nāma hoti. Tattha yesam itodinnena yāpenti petā kālamkatā tahin 'ti vacanam nissāya yam ³ ito cīvarādi dinnam ten' eva yāpentīti laddhi seyyathāpi Rājagiriya-Siddhatthikānam. Te samdhāya ito dinnenā 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Puna cīvarādivasena anuyutto paṭikkhipati. Añño⁴ aññassa kārako 'ti aññassa vipākadāyakānam kammānam añño kārako na attanā va attano kammam karotīti vuttam hotīti evam puṭṭho pana itaro suttavirodhabhayena paṭikkhipati. Dānam dentan 'ti dānam dadamānam disvā 'ti attho. Tattha yasmā attānam 5 anumodittha 6 va 7 te 8 tattha bhogā uppajjanti. Tasmā ssa iminā kāraņena laddhi 9 patiṭṭhāpentassāpi appatiṭṭhāpitā ¹o va hoti. Na hi te itodinnen' eva vatthunā yāpentīti. Sesesu pi suttasādhanesu es' eva nayo.

ITODINNAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni pathavī kammavipāko 'ti kathā nāma hoti. Tattha issariyasamvattanīyam kammam adhipaccasamvattanīyam kamman 'ti. Tattha issarānam issariyam nāma adhipatīnam adhipaccam nāma pathavī issariyādhipaccassa samvattanikan ca kammam atthīti vuttam. Tasmā yesam pathavī

¹ B. phalavā. ² C. padassa. ³ B. omits. ⁴ C. añña-aññam. ⁵ B. ono. ⁶ B. othā; C. anumāditatthā. ⁷ B. ca. ⁸ B. tesam.

Otthä; C. anumäditatthä.
 B. ca.
 B. tesam
 C. laddhim.
 B. otthitä.

kammavipāko 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya pathavīti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Sukhavedanīyā 'ti ādi kammavipākassa bhāvadassanavasena vuttam. Phasso hotītir ādinā navena nidditthesu vipākesu phasso sukhavedanīvādibhedo hoti. Te² saññadayo ca 3 sukhavedanadihi sampayutta vedanadayo saññādīhi sabbe pi sārammanā.4 Atthi 5 va nesam pure cārikam āvattanādisamkhātam āvaijanam kammapaccayabhūtā cetanādayo 6 tattha itthavipāko tassa patthanā panidhānavasena pavattā mūlatanhā. Kin te evarūpā pathavīti pucchati. Itaro patikkhipati. Patilomapucchādīni uttānatthā 7 yeva. Kammavipāko paresam sādhārano 'ti pañhe phassādayo samdhāya patikkhipati. Kammasamutthānarūpañ ca pathavī-ādīnam veva ca sādhāraņābhāvam samdhāya patijānāti. Asādhāraņapañhe santisuttam parasamayato 8 āharitvā dassitam sabbe sattā pathavim paribhunjantīti panhe. thavī-anissite samdhāya patikkhipati. Nissite samdhāya patijānāti. Pathavim aparibhuñjitvā parinibbāyantānam 9 vasena patijānāti. Kammavipākam akhepetvā 10 'ti idam parasamayavasena II vuttam. Kammavipākam hi khepetvā va 5 parinibbāyantīti tesam laddhi sakasamaye pana katokāsassa kammassa uppannam vipākam akhepetvā parinibbānam natthīti tesañ ca laddhiyā pathavīsādhāranavipākattā uppannavipāko yeva hoti tam vipākabhāvena thitam akhepetvā parinibbānam na yujjatīti codetum vattati. Itaro pi laddhivasen' eva patikkhipati. Cakkavat tisattassa kammavipākan 'ti panhe 5 asādhāranam phassādīni 12 samdhāya patikkhipati. Sādhāranam samdhāya patijānāti. Pathavīsamuddacandasuriyādayo 13 pi 14 sabbesam sādhāranakammavipāko 'ti tesam laddhi. Is sa-

¹ B. adds: hi.

² B. so ca.

³ B. va. 4 C. onādi.

⁵ C. omits.

⁶ C. onā so.

⁷ B. uttānam eva. 10 C. atthapetvā.

⁸B. pada^o. 9 C. otamtam. 11 B. padasamassanao.

¹² B. odi.

¹⁴ B. hi.

¹³ B. osurivacandimādayo.

riyasam vattanīyan 'ti. Ettha issariyam nāma bahudhanatā. Adhipaccam nāma sesajane attano vase vattetvā tehi gurukātabbaṭṭhena adhipatibhāvo. Tattha kammapaṭilābhavasena tam samvattanikam nāma hoti na janakavasena. Tasmā kammavipākabhāve i asādhāranam etan 'ti.

PAŢHAVĪKAMMAVIPĀKAKATHĀ ² NIŢŢĦITĀ. 7.

Idāni jarāmaranam vipāko 'ti kathā hoti. Tattha yesam atthi dubbannasamvattanīyam kammam appāyukasamvattanīyam kamman 'ti. Ettha dubbannakā nāma jarā. Appāyukatā nāma maraņam tamsamvattanīyañ ca kammam atthi tasmā jarāmaraņam vipāko 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānam. Te samdhāva pucchā sakavādissa patinnā Patilomapañhe anārammanan 'ti rūpadhamitarassa. mānam tāva anārammanañ c' Arūpānam pi eva. pana jarāmaranasampayogalakkhanābhāvā anārammanañ c' eva akusalānam dhammānam jarāmaranam akusalānam dhammānam vipāko 'ti panhe jarāmaraņena anitthavipākena bhavitabban 'ti laddhiyā patijānāti ten' eva kāranena kusalānam dhammānam jarāmaranassa kusalavipākatam patikkhipati. Parato c' assa akusalavipākatañ ñeva patijānāti. Kusalānañ ca akusalānañ cā 'ti pucchāvasena ekato katam. Ekakkhane pan' etam 3 natthi avyākatuvipākānam 4 jarāmaranavipāko 5 'ti vattabbatāya pariyāyo atthi.6 Tasmā avyākatavasena pucchā na katā. Dubbannasam vattanīyan 'ti ettha dubbanniyam nāma aparisuddhavannatā. Appāyukatā nāma āyuno ciram pavattitum asamatthatā. Tattha akusalakammam kammasamutthanassa dubbannarupassa kammapaccayo Asadisattā pan' assa tam vipāko na hoti. Utusamutthānādino pana tam patilābhavasena āyuno 'va ucche-

¹ C. opāke bhāve. ² B. opāko 'ti kathā. ³ B. tam.

⁴ B. abyākatānam avipākānam.

⁵ B. oṇam virāko.

⁶ B. natthi.

danavasena i paccayo hoti. Evam etam pariyāyena tam 'va samvattanikam nāma hoti navipākaphassādīnam viya janakavasena tasmā vipākabhāve asadhakam. Sesam ettha heṭṭhāvuttasadisam evā 'ti.

jarāmaraņavipāko 'ti kathā niţţhitā. 8.

Idāni ariyadhammavipākakathā nāma hoti. Tattha vesam kilesappahānamattam eva sāmaññaphalam cittacetasikā dhammā 'ti laddhi. Seyyathāpi Andhakānam. Te samdhaya natthi ariyadhammavipāko 'ti pucchā sakavādissa. Tattha ariyadhammavipāko 'ti maggasamkhātassa 3 ariyadhammassa vipāko kilesakkhayamattam arivaphalan 'ti laddhiyā patinnā itarassa. Sāmaññan 'ti samanabhāvo. Maggass' etam nāmam. Sāmañnañ ca vo bhikkhave desissāmi sāmañnaphalañ cā 'ti hi vuttam. Brahmaññe pi es' eva nayo. Sotāpattiphalam 4 na 5 vipāko 'ti ādīsu sotāpattimaggādīnam ācayagāminam 6 samdhāya ariyaphalānam na vipākabhāvam patijānāti. Dānaphalādīnam patikkhipati. So ca 7 ācayagāmīti 8 kassa evam attham dhāreti. Vipākasamkhātam ācayam gacchati. Tam vā ācayam ācinantā gacchantīti ācayagāmino vipākam apacinantā gacchantīti apacayagāmino 'ti tasmā evam patijānāti ca patikkhipati ca. Kāmāva caraku salavi pākam 9 āpacayagāmīti ādikā pucchā 10 paravādissa patinnā ca patikkhepo ca sakavādissa. Lokikam II hi kusalam savipākam cutipatisamdhiyo c' eva vattañ ca ācinantam gacchatīti ācayagāmi.12 Lokuttarakusalam cutipatisamdhiyo c' eva vattañ ca apacinantam gacchatīti apacāyagāmī.

¹ B. upacchedaka°. ² B. °bhāva. ³ C. vasagga°. ⁴ U. °lānaṃ. ⁵ C. omits. ⁶ B. apaca°; C. acca°. ⁷ B. hi. ⁸ C. āmayagāmin; B. °gāmitti.

⁹ B. akusala°; C. °pāka. 10 B. pucchāya. 11 B. °yam. 12 B. apacaya°.

Evam c' etam savipākam eva hoti na apacayagāmīti vacanamattena avipākam. Imam attham samdhāy' ettha sakavādino paṭiññā ca paṭikkhepo r ca veditabbo 'ti.

ARIYADHAMMAVIPĀKAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 9.

Idāni vipāko vipākadhammadhammo 'ti kathā hoti. Tattha yasmā vipāko 2 vipākassa annamannādipaccayavasena paccayo hoti. Tasmā vipāko pi vipākadhammadhammo 3 'ti yesam laddhi seyyatha pi Andhakanam. Te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Tassa vi pāko 'ti tassa vipākadhammadhammassa 4 vipākassa yo vipāko so pi te vāde vipākadhammadhammo hotīti pucchati. Itaro āyatim 5 vipākadānabhāvam 6 samdhāya patikkhipati. Dutiyam puttho tappaccayapi annassa vipākassa uppattim samdhāya patijānāti. Evam sante pana 'ssa kusalākusalassa viva tassāpi vipākassa 7 vipāko tassa 2 vipāko 2 'ti vattānupacchedo 8 āpajjati. Tam 9 puttho samayavirodhabhayena patikkhipati. Vipāko 'ti vā 2 ādimhi vacanasodhanena yadi vipākassa vipākadhammadhammena ekattham 10 bhaveyya. Kusalākusalāvyākatānam ekattam āpajjeyyā 11 'ti patikkhipatī. Vipāko ca vipākadhammadhammo cā 'ti ettha ayam adhippāyo. So hi catūsu vipākakkhandhesu ekekam aññamaññapaccayādīsu paccayatthena vipākadhammadhammam tam paccayuppannatthen' eva vipākam maññamāno vipāko vipākadhammadhammo 'ti puttho āmantā 'ti patijānāti. Atha nam sakavādī yasmā tayā ekakkhaņe catūsu khandhesu vipāko pi vipākadhammadhammo pi anuññāto tasmā tesam sahagatādibhāvo āpajjatīti codetum

¹ C. opañ ca. ² B. omits. ³ C. vipākadhammo.

⁴ C. vipākadhammavipākassa. ⁵ B. oti.

⁶ B. onābhāvam. 7 B. adds: tassāpi.

⁸ B. oppacchedo. 9 C. sam. 10 B. otā bhaveyyam. 11 B. vāpao.

evam āha. Itaro kusalākusalasamkhātam vipākadhammadhammam samdhāya patikkhipati. Tañ ñeva akusalan an 'ti yadi te vipāko vipākadhammadhammo yo akusalavipāko so akusalam āpajjati. Tasmā vipākadhammadhammena ekattā. Tañ ñeva kusalan 'ti ādīsu pi es' eva nayo. Aññamaññapaccayā 'ti idam sahajātānam paccayamattavasena vuttam. Tasmā asādhakam³ mahābhūtānam pi ca aññamaññapaccayatā vuttā na ca tāni vipākāni 4 vipākadhammadhammānīti.

VIPĀKO VIPĀKADHAMMADHAMMO 'ti KATHĀ NITTHITĀ. 10.

SATTAMO VAGGO.

¹ B. kasmā. ² B. paccayavasena. ³ C. °kataṃ. ⁴ B. adds: na.

Idāni gatikathā nāma hoti. Tattha asurakāyena saddhim cha gatiyo 'ti yesam laddhi seyyathapi Andhakanam c'eva Uttarāpathakānañ ca te samdhāva pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam sakavādī panca kho pan' imā Sāriputta gatiyo 'ti lomahamsanapariyāye' paricchinnanam gatinam vasena codetum nanu pañca gatiyo 'ti adim aha. Itaro suttavirodhabhayena patijānāti. Tasmā pana sakavādī cha gatiyo na sampaticchati. Nanu catūhi apāyehi vimutto 3 ettha asurakāyo pi gahīto 'ti saccam gahīto na pan' esā gati kasmā visum abhāvato asurakāyasmim hi Kālakanjakā 4 asurapetagatiyā samgahītā Vepacittiparisādevagatiyā asurakāyo 'ti visum ekā gati nāma natthi. Idāni etam eva attham dassetum nanu Kāļakañjakā 4'ti āraddham. Tattha samānavannā 'ti sadisarūpasamthānā. Bībhacchā5 'ti virūpā duddasikā. Samānabhogā 'ti sadisamethunasamācārā samānāhārā 'ti sadisakheļasinghānikapubbalohitādi-āhārā. Samānāyukā 'ti sadisa-āyuparicchedā. Āvāhavivāhan 'ti kannāgahanan 6 c' eva kaññādānañ ca. Sukkapakkhe samānavannā sadisarūpasamthānā abhirūpā pāsādikā dassanīyā pabhāsampannā samānabhogā 'ti sadisapancakāmaguņabhogā. Samānāhārā 'ti sadisasuddhā bhojanādi-āhārā. Sesam vuttanayam eva. Nanu atthi as urakāyo 'ti idam asurakāyass' eva sādhakam 7 tassa pana visum gatiparicchedābhāvena gatisādhakan 'ti.

GATIKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 1.

¹ C. panc' ime.

² B. oyena.

³ C. vimatto.

⁴ B. kālañcukā.

⁵ B. vigacchā.7 B. okakatam.

⁶ C. oganhañ.

Idāni antarābhavakathā i nāma hoti. Tattha yesam antarāparinibbāyīti suttapadam ayonisogahetvā antarābhavo nāma atthi yattha satto dibbacakkhuko viya adibbacakkhuko iddhimā viya aniddhimā mātāpitisamāgamañ ca utusamayañ ca olokayamāno sattāham vā atirekasattāham vā titthatīti laddhi seyyathāpi Pubbeseliyānam 2 eva Sammitiyānañ ca te samdhāya atthīti pucchā sakavādissa laddhiyam thatvā patinnā itarassa. Atha nam ye bhagavatā tayo bhavā vuttā tesam vasena codetum kāmabhāvo 'ti ādim āha. Tatrāyam adhippāvo. Yadi te antarābhavo nāma koci bhavo atthi. Tena kāmabhavādīnam yeva añnatarena bhavitabbam. Pañca vokārabhavādīnam viya tena tam pucchāma. Kin te yadi antarabhavo nama kamabhavo udahu rupabhavo arūpabhavo 'ti.3 Itaro tathā 4 anicchanto sabbam paṭikkhipati. Kāmabhavassa vā 'ti ādi. Yadi antarābhavo nāma atthi imesam bhavānam antarā dvinnam sīmānam sīmantarikā viya bhaveyyā 'ti codetum āraddham. Paravādī pana tathā anicchanto sabbapañhe patikkhipati. Kevalam laddhiyā na 5 sahadhammena ten' eva tam 6 sakavādino vata re 7 'ti patisedheti.8 Pancavīsā yonīti 9 yathāpariechinnayoni-ādīsu so samodhānam 10 na gacchati. Atha tena tato atirekena bhavitabban 'ti codetum vuttāni. Antarābhāvūpagam kamman 'ti yadi so pi eko bhavo yathā kāmabhavūpagādīni 11 kammāni atthīti satthārā vibhajitvā dassitāni. Evam tadūpagenāpi 12 kammena bhavitabban 'ti codanattham vuttam. Yasmā pana parasamaye antarābhavūpagan nāma pātiekkam kammam natthi. Yam yam bhavam upapajjissati tadupagen' eva kammena antarābhave nibbattīti tesam laddhi. Tasmā na h'evā 'ti patikkhittam. At thi antarābhavupagā s a t t ā 'ti puṭtho pi kāmabhavarūpabhavūpagā yeva nāma

¹ B. °gatākathā. ² B. onañ c' eva.

³ B. 'titi; C. omits. 5 C. iddhiyā nam. 4 C. kathā. ⁶ B. omits. 7 B. va vāde. 8 C. odhati.

⁹ B. adds: ādīni pi. 10 C. 0kam. 11 C. obhāvādīni.

te laddhiyā patikkhipati. Jāyantīti ādīni puttho pi. jātijarāmaranāni c'eva cutipatisamdhiparamparañ ² ca anicchanto patikkhipati. Rūpādivasena puttho pi yasmā antarābhavūpagasattassa 3 anidassanam rūpavedanādayo pi añnesam viya na oļārikā 'ti 'ssa 4 laddhi tasmā patikkhipati. Iminā ca 5 kāraņena pañca vokārabhave 6 patikkhepo veditabbo. Idāni kāmabhavo gatīti ādi bhavasamsandanam nāma hoti. Tatrāyam Yadi te antarābhavo 7 nāma koci gatibhavo 8 adhippāvo. Yathā kāmabhavādīsu bhavagati-ādibhedo 9 bhavevva. labbhati. Tathāpi 10 labbhetha yathā vā tatra na labbhati tathā imesu pi na labbhetha.¹¹ Samānasmim hi bhayābhave 12 etesv ev' esa vibhago 13 atthi na itarasmin'ti ko ettha visesahetū 'ti. Itaro pana laddhimattavasena tam tam patijānāti c'eva patikkhipati 14 ca. Sabbesañ ñeva sattānam atthi antarābhavo 'ti put-Yasmā nirayūpaga-asaññasattūpaga-arūpūpagānam antarābhavam na 4 icchati tasmā patikkhipati. Ten' eva kāranena patilome patijānāti. Anantarikassā 15 'ti ādi. Yesam so antarābhavam 16 na icchati te tāva 4 vibhajitvā dassetum vuttam. Tam sabbam pāli-anusāren' eva veditabbam. Saddhim suttasādhanenā 'ti.

ANTARĀBHAVAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 2.

Idāni kāmaguṇakathā nāma hoti. Tattha sakasamaye tāva kāmadhātūhīti vatthukāmā 'ti ¹⁷ pi vuccanti kilesakāmā pi kāmabhavo 'ti. ¹⁸ Etesu pi ¹⁷ hi vatthukāmā kāmanīyaṭṭhena kāmā ¹⁹ sabhāvanissattasuññataṭṭhena dhātū 'ti

¹ C. ādim āha. ² B. ^orānañ ca. 3 C. obhavasattassa. 4 C. omits. 6 B. obhavabhāve. ⁵ B. va. 7 C. anantao. ⁸ C. bhavo. 9 C. bhavagatibhedo. 10 B. tatrāpi. II B. labbhati 12 B. bhavabhāve. 13 B. oge. ¹⁴ B. okhepati. 15 B. ānano. ¹⁷ B. omits. 16 B. anantao. ¹⁸ B. pi. 19 B. oma.

kāmadhātu. Kilesakāmanīvatthena r ca kāmā. vutten' ev' atthena dhātū' ti kāmadhātu. Kāmabhavo kāmanīyatthena kammanatthena 2 vatthukāmappattidesatthenā 3 'ti tīhi kāraņehi 4 kāmā yathāvutten' ev' atthena dhātū 'ti kāmadhātu. Parasamaye pana pañc' īme bhikkhave kāmagunā 'ti vacanamattam nissāya pañc' eva 5 kāmagunā kāmadhātū 'ti gahītam. Tasmā vesam ayam laddhi seyyathapi etarahi Pubbaseliyanam.6 Te samdhaya kāmadhātunānattam bodhetum panc'evā 'ti pucchā sakavādissa laddhivasena patinnā itarassa. atthītiādi. Kilesakāmadassanattham vuttam. Tattha tappatisamyutto 'ti kāmagunapatisamyutto kāmagunarammano 'ti attho. No vata re vattabbe panc' evā 'ti imesu tappatisamyuttachandādīsu sati pañc' eva kām agunā kām adhāt ū 'ti na vattabbam. Ete pi hi chandadayo kamaniyatthena 7 kama ca 8 dhātu cā 'ti pi kāmadhātu. Kamanatthena kāmasāmkhātā dhātu pi kāmadhātū 'ti attho. Manussānam cakkhun 'ti ādi vatthukāmadassanattham vuttam. Tattha paravādī channam pi āyatanānam vatthukāmabhavena 9 kāmadhātubhāvam patikkhipitvā puna mano 'ti puttho mahaggatalokuttaram samdhāya 'ssa 9 na 9 kāmadhātubhayam patijānāti. Yasmā pana sabbe pi te bhūmakamano kāmadhātu yeva. Tasmā nam sakavādī suttena nigganhāti. Kāmagunabhavo 10 'ti ādibhavassa 11 kāmadhātubhavadassanattham vuttam. Yasmā 12 pana kāmaguņamatte bhavo 'ti vohāro natthi tasmā paravādī na h'evā 'ti patikkhipati. Kāmagunupagam 13 kamman 'ti ādi sabbam 14 kāmagunamattassa na 9 kāmadhātubhavadassanattham 15 vuttam kāmadhātusamkhātam kāmabhavūpagam eva hi kammam atthi kāmabhavūpagā eva ca sattā

<sup>B. kilesakāmakā°.
C. kamaņa°.
B. c. °kānaṃ.
B. kama°.
C. omits.
B.—C. °kānaṃ.
B. kamma°.
C. °bhāva°.
C. tasmā.
B. bhavaṃ.
C. fabbā.
C. kāmabhāva°.</sup>

VIII. 3, 4, 5, 6.] KATHĀVATTHU-PPAKARĀNA-AŢŢHAKATHĀ. 109

honti. Tattha jäyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjanti ¹ na kāmaguņesu 'ti iminā upāyena sabbattha attho veditabbo 'ti.

KĀMAGUNAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 3.

Idāni kāmakathā nāma hoti. Tattha yesam pañc' ime bhikkhave kāmaguṇā 'ti vacanamattam nissāya rūpāyatanādīni pañc' evāyatanāni kāmā 'ti laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānam tesam kilesakāmass' eva nippariyāyena kāmabhavam dassetum pañc' evā' ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

KĀMAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni rūpadhātukathā nāma hoti. Tattha rūpino va dhammā rūpadhātu nāmā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānam. Te samdhāya rūpino 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam sakavādī yasmā rūpadhātu nāma rūpabhavo na rūpamattam eva tasmā ten' atthena codetum rūpabhavo 'ti ādim āha. Tam² sabbam kāmaguṇakathāya vuttanayen' eva veditabbam. Sā ca kāmadhātū 'ti puṭṭho bhūmipacchedavirodham sampassamāno paṭikhipati puna daļham katvā puṭṭho attano laddhivasena paṭijānāti. Evam sante pana dvīhi bhavehi samannāgatattā 3 āpajjati tena tam sakavādī kāmabhavena vā 'ti ādim āha. Itaro ekassa dvīhi samannāgamābhāvato 4 paṭikkhipatīti.

RŪPADHĀTUKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 5.

Arūpadhātukathāya pi iminā 'va upāyena attho veditabbo arūpadhammesu pana vedanākkhandham eva gahetvā vedanābhavo 'ti ādinā nayena tattha 5 desanā katā.⁶ Tattha

¹ C. uppa^o. ² B. sā taṃ. ³ B. ^otatā. 4 B. ^ogatābhagavato. ⁵ B. ettha. ⁶ B. gatā.

kinte arūpino dhammā 'ti saṃkhaṃ gatā vedanābhavādīsu aññataro hotīti evam attho daṭṭhabbo. Sesaṃ heṭṭhāvuttanayen' eva veditabban 'ti.

ARŪPADHĀTUKATHĀ. NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni rūpadhātuyā āyatanakathā nāma hoti. Tattha vesam rūpī manomavo sabbangapaccangī ahīnindrivo 'ti suttam nissāya brahmakāyikādīnam ghānanimittādīni pi āyatanān' evā 'ti kappetvā salāyataniko tesam attabhāvo 'ti laddhi seyyathapi Andhakanan c' eva Sammitiyanam te samdhāya saļāyataniko 'ti pucchā sakavādissa laddhivasena patiññā itarassa. Atha nam yam tattha codetum atthi āyatanam natthi tassa I vasena tattha² ghānāyatanan 'ti ādi āraddham. paravādī yam tattha ajjhattikānam tinnam āyatanānam ghānādikam 3 samthānanimittam tad eva āvatanan 'ti laddhiyā patijānāti. Bāhirānam 4 gandhāyatanādīnam vasena puttho ghanappasadadayo tattha na icchati tasma tesam gocaram patisedhento patikkhipati. Patilomapañhe samsandanapañhesu pi imina va upayena attho veditabbo. Atthi tattha ghānāyatanam atthi gandhāyatanam tena ghanena tam gandham ghay a tī ti⁵ tasmim yeva pana ⁶ samaye ekacce ācariye samdhāva vuttam te kira tattha cha ajjhattikāvatanāni 7 paripunnāni icchanti āyatanena ca 8 nāma sakiccakena 9 bhavitabban 'ti tehi ghāṇādīhi te gandhādayo ghāyanti sāyanti phusantīti 10 pi icchanti tam laddhim samdhāya paravādī āmantā 'ti patijānāti. Atthi tattha 11 mūlagandho 'ti ādīni pana puttho atthibhāvam sādhetum asakkonto patikkhipati. Nanu atthi tattha

r C. tattha.

2 C. tassa.

3 B. otam.

4 C. bāhiram.

5 C. ontīti.

6 C. para.

7 B. okāni āyao.

8 C. omits.

9 C. kiccao.

¹⁰ C. adds: icchantīti pi. 11 B. kattha.

g hāṇa nimit tan 'ti ādi saṃṭhānamattass' eva sādhakaṃ na āyatanassa tasmā udāhaṭaṃ pi anudāhaṭasadisam evā 'ti.

 $R\bar{U}PADH\bar{A}TU^{I}-\bar{A}YATANA^{2}KATH\bar{A}$ $NI\bar{T}THIT\bar{A}$. 7.

Idāni āruppe rūpakathā nāma hoti. Tattha yesam viññānapaccayā nāmarūpan 'ti vacanato āruppabhave pi oļārikarūpanissatam ³ sukhumarūpam atthīti laddhi. Seyyatthāpi Andhakānam te samdhāya atthi rūpan 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

ĀRUPPE RŪPAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8.

Idāni rūpakamman 4 'ti kathā nāma hoti. Tattha yesam kāyavacīviñnattisamkhātam rūpam eva kāyakammam vacīkammam nāma. Tañ ca kusalasamuṭṭhānam kusalam akusalasamuṭṭhānam akusalan 'ti laddhi seyyathāpi Mahīsāsakānan c' eva Sammitiyānan ca te samdhāya ku salacit tena s samu ṭṭhitan 'ti pucchā sakavādissa paṭiñnā itarassa. Atha nam sace tam kusalam sv āyam sārammaṇādibhedo kusalassa labbhati. Atthi te so tassā 'ti codetum sārammaṇan 'ti ādi āraddham. Tattha patthanā paṇidhīti ca vuccati. Parato pana kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā sañnā cetanā saddhā 'ti ro ādīsu vedanādīnan ñeva cetanā patthanā paṇidhīti labbhati na cetanāya. I Kasmā dvinnam cetanānam

¹ C. ārū°. ² B. omits.

⁴ B. rūpan 'ti kamman 'ti.

⁶ C. omits. 7 C. ona.

⁹ B. padato. 10 C. sati.

³ B. adds: yā āyatana.

⁵ B. kusalena cittena.

⁸ C. pakappavasena.

п В. vedanāya.

ekato abhāvā sotapatitattā pana eva i tantigatā 'ti veditabbā. Rūpāyatanan 'ti ādīsu purimavāre 2 sabbam tam kusalan 'ti samkhittassa pabhedadassanattham vuttam. Sesā samsandanayā vacīkammapathā 3 akusalena cittena samuṭṭhitan 'ti ādi vidhānañ ca sabbam pāli-anusāren' eva veditabbam. As u cīti pan' ettha sukkam adhippetam. Suttasādhanam uttānattham evā 'tī.

RŪPAKAMMAN 4 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 9.

Idāni jīvitindriyakathā nāma 'hoti. Tattha yesam jīvitindriyam nāma cittavippayutto arūpadhammo tasmā rūpajīvitindriyam natthīti laddhi. Sevvathāpi Pubbaseliyānañ c' eva Sammitiyānañ ca te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Natthi rūpīnam d h a m m ā n a m 5 ā y ū 'ti pañhe. Upādinnarūpādīnam pi tinakatthādīnam pi samtānavasena 7 pavattañ 8 c' eva āyutthitiyāpanā 9 yāpanā iriyanā pavattanā 10 pālanā 'ti icchati tasmā patikkhipati. Atthīti panhe pi iminā 'va kāranena 11 patijānāti. At thi ar ūp ajīvitin driyan 12 'ti pañhe arupadhammanam cittavippayuttam jīvitindriyasamtānam nāma atthīti icchati tasmā patijānāti. Rūpīnam dhammānam āyu arūpajīvitindrivan 'ti panhe rūpasattasamtane 13 rūpino va dhamma honti 14 arūpino vā sabbesam cittavippayuttam arūpajīvitindriyam eva icchati tasmā patijānāti. Nirodhasamāpannapañhesu pi cittavippayuttam arūpajīvitindriyam eva samdhāya patikkhipati ca patijānāti ca. Sakavādī pana tam asam-

3 B. okatā.

6 B. opānam.

¹ B. evam.

² B. °vāde.

⁴ B. rupam.

⁵ C. omits.

⁷ C. sattāna°; B. saṃdhā yana°.

⁹ B. oyandhā; C. oyapanā.

и В. pakā°.

¹² C. rūpa^o.

¹⁴ C. hontu.

B. pavattim eva.

ю В. vattanā.

¹³ C. sattasattāne.

paticchanto yam ¹ arūpappavatte asati atthi rūpena tena bhavitabban 'ti codetum hañcīti ādim āha. khārakkhandhapañhesu ² phassādisamkhārakkhandham ² samdhāya patikkhipati kāyakammādisamkhārakkhandham samdhāya patijānāti. Kāyaviñnattivacīvinnatti-sammāvācā-sammākammanto pi jīvitindriyan 'ti evam ādayo pi dhammā samkhārakkhandhapariyāpannā 'ti yassa 3 laddhi. Sakavādī pana tam asampaticchanto 4 yadi niruddhe pi arūpappavatte samkhārakkhando atthi catunnam pi khandhānam atthitā hotū 'ti codetum atthi vedanakk h a n d h o 'ti ādim āha. Itaro antosamāpattim 5 samdhāva Samāpajjantassa ca vutthahantassa 6 ca patikkhipati. pubbāparabhāgam⁷ samdhāya patijānāti. Asaññasattavāre 8 pi es' eva nayo. Tassa hi laddhiyā asaññasattānam patisamdhikāle cittam uppajjitvā nirujjhati. Tena saha cittavippayuttam arūpajīvitindriyam uppajjitvā yāvatāyukam pavattati 9 tasmā tesam jīvitindriyam natthīti puttho patikkhipati. Atthīti puttho patijānāti. Vedanakkhandhadayo pi tesam pavattivasena patikkhipati. Cutipatisamdhivasena patijānāti. Sakavādī pana tam anicchanto ca 2 sa ce tattha ekakkhane pi vedanādayo atthi pañcavokārabhavattham 10 pāpunātīti codetum pañcavokārabhavo 'ti ādim āha. Itaro suttavirodhabhayena 11 patikkhipati. Ekadesam bhijjatīti 12 panhe sampayuttam bhijjatīti 12 vippayuttam titthatīti tassa laddhi. Tasmā patijānāti. Dve jī vitindriyānīti pucchā paravādissa patinnā sakavādissa. rūpavasena hi dve jīvitindriyāni tehi yeva satto jīvati 13. tesam bhangena maratīti vuccati. Cutikkhanasmim hi dve pi 2 jīvitāni sah' eva bhijjantīti.14

JĪVITINDRIYAKATHĀ NIṬṬHITĀ. 10.

9

<sup>B. tam.
C. ante.
B. vuṭṭhāº.
C. obāgam.
B. ovāde.
B. ovattā.
C. obhavavatthā.
B. obhayā.
B.—C. bhajjaº.
C. pavatti.
B.—C. bhajjanti.</sup>

Idāni kammahetukathā nāma hoti. Tattha yena arahatā purimabhave arahā abbhācikkhitāpubbo so tassa kammassa hetu arahattā parihāyatīti yesam laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānañ c' eva Sammitiyānañ ca. Te samdhāya kammam hetū 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam parihānikathāya vuttanayam eva. Handa hi arahantānam abbhācikkhatīti idam yassa kammassa hetu parihāyati ² tam sampaṭicchāpetum vadati. Atha nam sakavādī tam pakkham paṭijānāpetvā yadi evam ye³ hi arahanto abbhācikkhitapubbā te sabbe arahattam pāpuņeyyun⁴ 'ti codetum ye kecī ti ādim āha. Itaro tassa kammassa arahattam 5 sampāpuņeyya 6 niyāmam apassanto paṭikkhipatīti.

KAMMAHETUKATHĀ NITTHITĀ. 11.

ATTHAMO VAGGO.

¹ C. kamma. ² B. °yanti. ³ C. omits. ⁴ B. °yyan. ⁵ C. °ntam. ⁶ B. °pūne.

Idāni ānisamsakathā nāma hoti. Tattha sakasamaye samkhāre ādīnavato nibbānañ ca ānisamsato passantassa samyojanappahānam hotīti nicchayo. Yesam ¹ pana tesu ² dvīsu ekamsavādam 3 gahetvā ānisamsadassāvino evam samyojanappahānam hotīti laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha 'ssa ekamsavādo tayā gahīto ādīnavo pi datthabbo yevā 'ti. Vibhāgadassanattham sakavādī samkhāre Samkhāre ca aniccato manasikaroti nibbāne ca 4 gahetvā⁵ ānimsamsadassāvī hotīti pañhasmim ayam adhippāyo. Ānisamsadassāvissa 6 samyojanānam pahānam 7 hotīti tesam 8 laddhi. Nanu samkhāre aniccato manasikaroto samyojanā pahīyantīti puttho āmantā 'ti patijānāti. Tena te samkhāre 9 ca aniccato manasi karoti nibbāne ca ānisamsadassāvī hotīti idam āpajjatīti kim sampaticcasi 10 pi 11 etan 'ti tato ekacittakkhanam samdhāya paravādī patikkhipati. Dutiyam puttho nānācittavasena patijānāti. Sakavādī pan' assa adhippāyam madditvā aniccamanasikārassa ca ānisamsadassāvitāya ca ekato patiññātattā 12 dvinnam phassānam dvinnam cittānam samodhānam hotīti pucchati. samodhānam apassanto - patikkhipati. Itaro dvinnam Dukkhato 'ti 13 ādipanhesu 14 pi es' eva nayo. Kim pan' ettha samnitthanam kim aniccadito manasikaroto 15 samyojanā pahīyanti. Udāhu nibbāne ānisamsadassāvissa 16

¹ C. sesā. ² B. yesu. ³ B. ekaṃsaka^o.

⁴ B. va. ⁵ B. omits. ⁶ B. ossāvī viya.

 ⁷ B. ojanapahānam.
 8 B. yesam.
 9 B. ote.
 10 B. oti.
 11 C. omits.
 12 B. patiññattā.

¹⁰ B. oti. ¹¹ C. omits. ¹² B. patiñňattā. ¹³ C. pi. ¹⁴ B. opañňāsu. ¹⁵ B. okabhedo.

¹⁶ B opadassā viya.

udādu dve pi ekato karontassā 'ti r yadi tāva aniccādito manasikaroto pahānam bhaveyya vipassanā citten' eva ca bhaveyya. Atha vā 2 ānisamsadassāvino anussavavasena nibbāne 3 ānisamsam passantassa vipassanā citten' eva Atha dve pi ekato karontassa bhaveyya. bhaveyva. Dvinnam phassādīnam samodhānam bhaveyya. pana ariyamaggakkhane aniccādimanasikāram 4 tassa 2 kiccam nipphattim 5 gacchati. Puna aniccato 'ti ādigahanassa anuppattidhammato nibbane paccavekkhato6 ca ānisamsadassanam icchati. Tasmā kiccanipphattivasena aniccādito manasikaroto 7 ārammanam katvā pavattivasena ca nibbāne ānisamsadassāvissa samvojanānam pahānam hotīti veditabbam. Nibbāne sukhanupassatīti suttam nibbane sukhanupassanadibhavam eva sadheti na ānisamsadassāvitamattena samyojanānam pahānam tasmā anāgatasadisam evā 'ti.

ānisamsakathā niţthitā. 1.

Idāni amatārammaņakathā nāma hoti. Tattha yesam nibbānam maññatīti ādīnam ayoniso attham gahetvā amatārammaņam samyojanam hotīti laddhi. Seyyathāpi Pubbaseliyānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa: Atha nam sace amatārammaṇam samyojanam amatassa samyojaniyādibhāvo āpajjatīti codetum amatam sam yojanam paṭikkhipati. Itaro suttavirodhabhayena sabbam paṭikkhipati. Iminā va upāyena sabbavāresu 10 attho veditabbo: Nibbānam nibbānato 'ti āhaṭasuttam 11 pana diṭṭhadhammanibbānam 12 samdhāya bhāsitam tasmā asādhakan 'ti.

AMATĀRAMMAŅAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 2.

¹ B. pi. ² B. omits. ³ C. nibbānam. ⁴ B. orassa. ⁵ B. kicçanipphatti. ⁶ B. paceakkhato. ⁷ B. okabhedo. ⁸ C. adds: na. ⁹ B. oniyan 'ti. ¹⁰ B. sabbadhātu. ¹¹ C. āgattao. ¹² B. oniṭṭhānam.

Idāni rūpam sārammaṇan 'ti kathā nāma hoti. Tattla rūpam sapaccayaṭṭhena sārammaṇam nāma hoti na aññam ārammaṇam karotīti ārammaṇapaccayavasena yesam pana avisesena rūpam sārammaṇan 'ti laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam te saṃdhāya ārammaṇassa vibhāgadassanattham pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa sesam ettha pāḷi-anusāreṇ' eva veditabbam. Na vattabbam 'ti pañhe oṭṭhabbhārammaṇam saṃdhāya paṭiññā tass' eva. Iti sappaccayatthen' ev' ettha sārammanatā pi siddhā 'ti.

RŪPAM SĀRAMMAŅAN 'TI KATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8.

Idāni anusayā anārammaņā 'ti kathā nāma hoti. Tattba yesam anusayā nāma cittavippayuttā ahetukā avyākatā ten' eva anārammaņā 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānañ c' eva ekaccānañ ca Uttarāpathakānam te samdhāya anusavā pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam evamvidhe**na** anārammanena nāma bhavitabban codetum rūpan 'ti ādim āha. Kāmarāgo 'ti ādi kāmarāgānusayato anaññattā dassitam samkhārakkhandho anārammano 'ti panhe cittasampayuttam samkhārakkhandham samdhāya patikkhipati anusayañ ca jīvitindriyam kāyakammādirūpañ ca samkhārakkhandhapariyāpannam tam 3 samdhāya patijānāti. Iminā va upāyena sabbavāresu attho veditabbo. Sānusayo 'ti pañhe pana appahīnānusayattā sānusayatā anuññātā. anusayānam pavattisambhavā 4 yo hi 5 appahīno na so atīto nānāgato na paccuppanno maggavajjhakileso pan' esam 6 appahīnattā nāma 7 atthīti vuccati evamrūpassa ca idam nāma ārammanan 'ti na vattabbam. Tasmā tam pi

¹ B. oṇaṭṭhassa na. ² B. olubbhāo. ³ C. opannatam.

⁴ B. °sambhāva. 5 C. ti. 6 C.—B. esa. 7 B. va.

118 KATHĀVATTHU-PPAKARAŅA-AŢŢHAKATHĀ. [IX. 4, 5, 6, 7.

patikkhittam pan' etam na i kevalam anusayassa rāgādīnam pi tādisam eva. Tasmā anusayānam anārammaṇatāsādhakam i na hotīti.

ANUSAYĀ ANĀRAMMAŅĀ 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni ñānam anārammaṇan 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā arahā 3 cakkhuviññānasamaṅgī ñānīti vuccati tassa ñānassa tasmim khaṇe ārammaṇam 4 natthi tasmā ñānam anārammaṇan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha anusayakathāya vuttanayen' eva veditabban 'ti.

ÑĀNAM ANĀRAMMAŅAN 'TI KATHĀ NIŢŢĦITĀ. 5.

Idāni atītārammaṇakathā nāma hoti. Tattha yasmā atītānāgatārammaṇam nāma natthi. Tasmā tadārammaṇana cittena ārammaṇassa natthitāya anārammaṇena bhavitabban 'ti. Atītam ārammaṇan 5 'ti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam te samdhāya atītārammaṇa n 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha yathā pāļim eva niyyatīti.6

ATĪTĀRAMMAŅAKATHĀ
NIŢŢĦITĀ. 6.

Idāni vitakkānupatitakathā nāma hoti. Tattha vitakkānupatitā nāma duvidhā ārammaṇato ca saṃpayogato ca. Tattha asukacittaṃ nāma vitakkassārammaṇaṃ na 7 hotīt;

² C. omits. ² C. āra°. ³ C. aho cakkhuviññānan 'ti. ⁴ C. anāra°. ⁵ C. anā°. ⁶ B. adds : dhi. ⁷ B. omits.

niyamābhāvato siyā sabbam cittam vitakkānupatitam. Vitakkavippayuttacittasambhāvato pana na sabbam cittam vitakkānupatitam iti imam vibhāgam akatvā avisesen' i eva sabbam cittam vitakkānupatitan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha pāļivasen' eva niyyatīti.

VITAKKĀNUPATITAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 7.

Idāni vitakkavipphārasaddakathā nāma hoti. Tattha 2 yasmā³ vitakkavicārā vacīsamkhārā 'ti vuttā tasmā⁴ sabbaso vitakkavato 5 vicāravato antamaso 6 manodhātuppavattikāle pi vitakkavipphäro 7 saddo yevä 'ti yesam laddhi seyyathäpi Pubbaseliyānam te samdhāya sabbaso 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yadi vitakkavipphāramattam saddo phassādivipphāro pi saddo bhaveyyā 'ti codetum sabbato phassato 'ti ādim āha. tādisam suttalesam apassanto patikkhipati. vipphārasaddo sotaviñneyyā 'ti vitakkassa vipphāramattam eva saddo 'ti katvā pucchati. Na vitakkavipphārasamutthitam suttappamattānam saddam. Itaro patikkhipati. Nanu vitakkavipphāro na 3 saddo na sotaviñneyyo 'ti idam tass' eva laddhiyā dasseti. So hi vitakkavipphāramattam eva saddam vadati. So na sotaviññeyo 'ti itaro pana vitakkavipphārasaddam sutvā ādissatīti 8 vacanato sotaviññeyyo cā 'ti vadati.9

VITAKKAVIPPHĀRASADDAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 8.

Idāni na yathā vitakkassa vācā 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā koci aññam bhanissāmīti aññam bhanati tasmā na yathā cittassa vācā cittānurūpā cittānugatikā na

¹ C. vise°. ² B. tasmā. ³ B. omits. ⁴ C. taṃpana. ⁵ C. vitakkato. ⁶ C. mantamayo. ⁷ C. °ra. ⁸ C. ādisāti. ⁹ C. omits.

hoti. Vinā pi cittena pavattatīti vesam laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānam te samdhāya pucchā sakavādissa patiññā itarassa. Atha nam yadi tam samutthapakam cittam 1 na siyā phassādayo pi tasmim khane na siyun 'ti codetum aphassakassā² 'ti ādim āha. Na bhanitukāmo 'ti ādīsu yasmā añnam bhanissāmīti añnam bhananto pi bhanitukāmo yeva nāma hoti. Tasmā na h' evā 'ti patikkhipati. Nanu atthi koci aññam bhanissāmīti ādīsu 3 cīvaran 4 'ti bhanitukāmo cīran 5 'ti Tattha tam 6 aññam bhanitukāmatācittam aññam bhananacittam iti pubbabhagacittena 7 asadisatta ayathācitto nāma hoti. Ten' assa kevalam anāpatti nāma hoti. Na pana cīran 'ti vacanasamutthāpakacittam natthi. Iti acittikā sā vācā 'ti attham samdhāya imina udāharaņena na yathācitassa 8 vācā pi 9 patitthāpitā pi appatitthāpitā 'va 10 hotīti

NA YATHĀCITTASSA VĀCĀ 'TI KATHĀ NIṬṬHITĀ. 9.

Idāni na yathācitassa kāyakamman 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā koci aññatra gacchissāmīti aññatra gacchati. Tasmā na yathācittassa kāyakamma cittānurūpam cittānugatikam na hoti vinā pi cittena pavattatīti yesam laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānam yeva. Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha heṭṭhāvuttanayen' eva veditabban 'ti.

NA YATHĀCITTASSA KĀYAKAMMAN 'TI KATHA NIŢŢĦITĀ. 10.

Idāni atītānāgatehi samannāgatakathā nāma hoti. Tattha samannāgatapaññatti patilābhapaññattīti dve paññattiyo

¹ B. adds: kassa vācācittā. ² C. athassa tassā. ³ C. ādi. ⁴ C. vicaran. ⁵ B. cīvaran. ⁶ B. omits.

⁷ B. orāgao. 8 B. ocitta. 9 B. ti. 10 B. pi.

veditabbā. Tāsu paccuppannadhammasamangī samannāgato 'ti vuccati aṭṭhasamāpattilābhino pana samāpattiyo kiñcāpi na ekakkhaṇe pavattanti. Aññā atītā honti aññā anāgatā aññā paccupannā paṭivijjhitvā appahīnatāya pana lābhīti vuccati. Tattha ye imaṃ vibhāgaṃ agahetvā yasmā jhānalābhīnaṃ atītānāgatāni pi pi jhānāni atthi tasmā te atītena pi anāgatena pi sammannāgatā 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānam. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Aṭṭha vimokkhā jhāyīti fādi pana lābhibhāvassa sādhakaṃ na samannāgatabhāvassā 'ti.

ATĪTĀNĀGATASAMANNĀGATAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 11.

NAVAMO VAGGO.

B. apario.
C. omits.
C. anenā pi.
C. okā.
C. Andhakā.
C. jhānādīti.

Idāni nirodhakathā nāma hoti.¹ Tattha yesam uppatti siyeti 2 samkham gatassa 3 bhavangacittassa bhavangakkhaņena 4 h' eva kiriyā 'ti samkhātā kusalā vā akusalā vā cattāro khandhā cittasamutthānam rūpañ cā 'ti pañca khandhā uppajjanti. Tesu⁵ hi anuppannesu bhavange ⁶ niruddhe samtativicchedo bhaveyyā 'ti laddhi. thāpi Andhakānam te samdhāya uppattizsiyeti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Tattha uppatti 8 siyeti catūsu pi padesu bahuvacanam bhummatthe ekavacanam bhummam. Uppatte9 siy' esupañcasu khandhesu aniruddhesū 10 'ti ayam h' ettha attho. Dasannan 'ti uppatte siyā II khandhānañ ca kiriyākhandhānañ ca vasena vuttam. Tattha pathamapañhe khandhalakkhanavasena pañc' eva nāma te samdhāyā 12: 'ti patikkhipati. Dutiyapanhe purimapacchimavasena 13 uppatte siyā 14 kiriyāvasena ca nānattam samdhāya patijānāti. Dvinnam vā pana phassānam cittānañ ca samodhānam puttho suttalesābhāvena patikkhipati. Kiriyā cattāro 15 'ti rūpena vinā kusalā vā akusalā vā cattāro gahītā. Kiriyā ñānan 'ti paravādinā cakkhuviñnānasamangikkhaņe arahato anuññātam anārammananānam. Niruddhe¹⁶ magge uppajjatīti pucchā paravādissa. Aniruddhe 17 anuppajjanato paţiññā sakavādissa. Mato maggam bhāvetīti chalena 18

¹ B. hotīti. ² B. upapatti pisiyun 'ti.

³ B. saṃkhārā tassa. 4 C. bhaṅgao; B. adds: sa.

⁵ C. tesam.
⁶ C. ogesu.
⁷ B. upapatti.
⁸ C. uppanne.
⁹ B. upapatte.
¹⁰ B. niruo.

⁸ C. uppanne. ⁹ B. upapatte. ¹⁰ B. niru^o

¹¹ B. siye. ¹² B. khandhā.

¹³ B. purimapacchimānam ca. ¹⁴ C. sisa.

¹⁵ B. cittano. 16 B. oddho maggo.

¹⁷ C. ananuruddhe. ¹⁸ C. palena.

pucchā paravādissa. Yasmā pana paṭisaṃdhito yāva cuti cittāsatto jīvati yeva nāma tasmā sakavādī na h' e v ā 'ti paṭikkhipati.

NIRODHAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 1.

Idāni rūpam maggo 'ti kathā nāma hoti. Tattha yesam sammāvācā-kammantājīvā rūpan 'ti laddhi. Seyyathāpi Mahimsāsaka-Sammitiya-Mahāsamghikānam. Te samdhāya maggasamangissā 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam yadi te sammāvācādayo rūpam na r viratiyo yathā sammādiṭṭhādimaggo sārammaṇādibhāvo e evam tam pi rūpam siyā 'ti e codetum sārammaṇo 'ti ādim āha. Tattha paṭikkhepo ca paṭiññā ca paravādino laddhi-anurūpena veditabbā. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

RŪPAM MAGGO 4 'TI KATHĀ NIṬŢĦITĀ. 2.

Idāni pancavinānasamangikathā nāma hoti. Tattha yesam cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hotīti suttam nissāya pancavinānasamangissa atthi maggabhāvanā 'ti laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭinānā itarassa. Atha nam sacetassa maggabhāvanā atthi pancavinānangatikena vā maggena maggagatikehi vā pancavinānangatikena vā maggena maggagatikāni anibbānārammanattā alokuttarattā na ca maggo pancavinānangatiko. Tena 5 lakkhanena asamgahītattā 'ti codetum. Nanu panca vinānānā uppannavatthukā 'ti ādim āha. Tatrāyam adhippāyo yadi pancavinānansamangissa maggabhāvanā siyā. Yena manovinānanena maggo sampayutto tam pi pancavinānansamangissa siyā. Evam' sante yad idam 6

¹ C. ka. ²

² B. °sabhāvo.

³ B. pi.

⁴ B. rūpamaggo.

⁵ B. tesam.

⁶ C. yadi tam.

pañcaviññānā uppannavatthukā 'ti ādi lakkhanam vuttam. Evam avatvā cha i vinnānā 'ti 2 vattabbam sivā tathā 3 pana avatvā panca vinnānā t' eva 4 vuttam. Tasmā na vattabbam pañcaviññānasamaigissa atthi maggabhāvanā 'ti yasmā c' ettha ayam eva adhippāyo. Tasmā sakavādī tam 5 lakkhanam paravādim sampaticchāpetvā no 6 va ta re 'ti vattabbe pañcaviññānasamangissa atthi maggabhāvanā 'ti piāha. Aparo nayo pañcaviññānā 7 uppannavatthukā 8 maggo avatthuko hoti. ca 9 uppannārammaņā maggo na vattabbārammaņo te purejātavatthukā va maggo avatthuko pi te purejātārammanā maggo apurejātārammano 10 te ajjhattikavatthukā va maggo avatthuko pi te rūpādivasena bāhirārammanā maggo nibbānārammaņo te aniruddham vatthunissāyam 11 katvā pavattanato asambhinnavatthukā maggo avatthuko pi te aniruddhān' eva rūpādīni ārabbha pavattanato āsambhinnārammaņā maggo nibbānārammaņo te nānāvatthukā maggo avatthuko vā ekavatthuko vā te attano attano 9 ca 12 rūpādigocare pavattanato na 13 aññamaññassa 14 gocaravisayā 15 paccanubhonti 16 maggo rūpādīsu pi 13 ekam pi gocaram na karoti te kiriyamano dhātum pure cārikam 17 caritvā 18 uppajjanato na asamannāhārā na amanasikārā uppajjanti maggo nirāvajjano 19 va te 20 sampaticchannādīhi vokinnā uppajjanti maggassa vokāro yeva natthi. aññamaññam pubbacarimabhāvena uppajjanti maggassa tehi saddhim purimapacchimatā 21 va 22 natthi tesam anuppattikāle 23 paccitā 13 va 13 natthi 13 tesam anuppattikāle 23 tikkhavipassanāsamaye tesam anupattidese āruppe hi 24 ca uppajjanato. Te sampaticchannādīhi antaritattā na

 ¹ C. ca.
 ² C. onāni.
 ³ B. tam.
 ⁴ C. on' eva.
 ⁵ C. nam.
 ⁶ B.—C. na.
 ⁷ C. ona.
 ⁸ C. oko.
 ⁹ C. omits.
 ¹⁰ C. ajātāo.
 ¹² B. va.

¹³ B. omits. 14 B. oña. 15 B. gocaram viya.
16 B. obhavanti. 17 C. vātikam. 18 B. katvā.

¹⁹ C. oto. ²⁰ C. ne. ²¹ C. purimattā. ²² C. ca. ²³ C. olo. ²⁴ B. pi.

aññamaññassa samanantarā i uppajjanti maggassa sampaticchannādīhi antaritabhāvo va natthi tesam añnatra abhinipātā 2 abhogamattam pi kiccam natthi maggassa kilesasamugghātanam kiccan 'ti yasmā c' ettha ayam pi adhippāyo tasmā 3 sakavādī imeh' ākārehi paravādīmaggassa apañcaviññānagatikabhāvam sampaticchāpetvā no vattabbe pañcaviññānasamaigissa atthi maggabhāvanā 'ti āha. Suññatam ārabbhā 'ti vathā lokuttaramagge suññātam nibbānam ārabbha lokiyo suddham samkhārapunjam ārabbha uppajjati. Kin te evam cakkhuviññānan 'ti pucchati. Itaro cakkhuñ ca paticca rupe ca 'ti vacanato patikkhipati. Dutiyam puttho na nimittaggāhīti vacanato vam tattha animittam tad eva suññatan 'ti samdhāya pati-Cakkhuñ ca paticcā 'ti pañhadvaye pi es' eva nayo cakkhuviññānam atītānāgatam ārabb h ā 'ti ettha ayam adhippāyo. Manoviññānasamangissa atthi maggabhāvanā manoviñnānañ ca atītānāgatam pi ārabbha uppaijati. Kin te evam cakkhuviñnānam pīti. Phassam ārabbhā 'ti ādīsu pi es' eva nayo. Cakkhunā rūpam disvā na nimit taggāhī ti ettha javanakkhane 4 na nimittaggāhitā vuttā na cakkhuviññānakkhane tasmā lokikamaggam⁵ pi samdhāy' etam asādhakam.

pañcaviññānasamangissa maggakathā niţţhitā. 3.

Idāni pancavinnānākusalā pīti kathā nāma hoti. Yathā 6 hetthāvuttanayen' eva atthato veditabbo 'ti.

PAÑCAVIÑÑĀNĀ KUSALĀ PĪTI KATHĀ NIŢŢĦITĀ. 4.

¹ C. samantarā.

² B. ovātā.

³ B. tattha.

⁴ B. clakkhane.

⁵ B. lokiya°.

⁶ B. sā.

Idāni sābhogakathā ¹ nāma hoti. Tattha ābhogo nāma kusalākusalavasenā 'ti ² satthārā va cakkhunā rūpam disvā nimittaggāhī hoti na nimittaggāhī hotīti ādi vuttam. Tam ³ ayoniso gahetvā pañca viñnānā sābhogā ⁴ 'ti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiñnā itarassa. Sesam ettha purimakathā sadisam evā 'ti.

SĀBHOGAKATHĀ 5 NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni dvīhi sīlehīti kathā nāma hoti. Tattha sile patitthāya naro sapañño 6 'ti ādi vacanato lokiyena sīlena sīlavā lokuttaram maggam bhāveti tasmā purimena ca lokiyena maggakkhane lokuttarena cā 'ti dvīhi sīlehi samannāgato nāma hotīti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam yeva te samdhāya maggasama i gīti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yadi 3 so 3 ekakkhane lokiyalokuttarehi dyīhi sīlehi samannāgato dvīhi phassādīhi pi tena samannāgatena bhavitabban 'ti codetum d vīhi phassehīti ādim Itaro 7 tathārūpam nayam apassanto patikkhipati. Lokiyena ca lokuttarena cā 'ti pañhe pubbasamādinnañ 8 ca maggakkhane uppannam sammāvācādi 9 samdhāya patijānāti. Lokiyasīle 10 niruddhe 11 ti 12 pucchā paravādissa 13 khanabhanganirodhabhangam 14 samdhāya patiññā sakavādissa itaro pana tam vītikkamam viva sallakkhanto dussīlo 'ti ādim āha. Laddhipatitthāpanam 15 pan' assa pubbe abhinnasīlatam yeva dīpeti na dvīhi samannāgamam 16 tasmā appatitthā va laddhīti.

DVĪHI SĪLEHĪTI KĀTHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

¹ B. ābho°. ² B. hoti. ³ C. omits. 4 B abhoo. ⁵ B. abhoga°. ⁶ B. samaro. 7 B. omits. 8 C. onno. 10 B. oye sîle. 9 B. odīni ca. 11 B. oddho. 13 B. sakao. ¹² C. hi. 14 B. onirodham. 15 B. osanam. 16 B. otam.

X. 7, 8, 9, 10.] KATHĀVATTHU-PPAKARAŅA-AŢŢHAKATHĀ. 127

Idāni sīlam acetasikan 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā sīle uppajjitvā niruddhe pi samādānahetuko sīlopacayo nāma atthi yena so i sīlavā yeva nāma hoti. Tasmā sīlam acetasikan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha dānam acetasikan 'ti kathāyam vuttanayen' eva veditabbam. Laddhipatiṭṭhāpanam pi ayoniso gahītattā appatiṭṭhāpanam evā 'ti.

sīlam acetasikan 'ti kathā niţţhitā. 7.

Idāni sīlam na ² cittānuparivattīti kathā nāma hoti. Tattha na ³ cittānuparivattīti bhāsantaram ³ eva nāma.⁴ Sesam purimakathāsadisam evā 'ti.

> NA CITTĀNUPARIVATTIKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8.

Idāni samādāhahetukathā ⁵ nāma hoti. Tattha ārāmaropā 'ti gāthāya attham ayoniso gahetvā sadā puññam pavaddhatīti vacanato samādānahetukam sīlam pavaddhatīti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam yeva te samdhāya pucchā sakavādissa cittavippayuttam sīlopacayam samdhāya paṭiññā paravādissa sesam purimakathāsadisam evā 'ti.

samādānahetukathā niţţhitā. 9.

Idāni viñnatti sīlan 'ti kathā nāma hoti. Idāni kāyavinnatti kāyakammam vacīvinnatti vacīkamman 'ti gahītattā vinnatti sīlan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam c' eva Sammitiyānan ca ete 6 samdhāya viñnat tīti

¹ C. omits. ² B. omits. ³ C. ore me va yāma. ⁴ B. nānam. ⁵ B. ohetukao. ⁶ B. te.

pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam yasmā sīlam nāma virati na rūpadhammo tasmā ten' atthena codetum pā nā ti pā tā vera ma nī ti ādim āha. Abhivādanasīlan 'ti ādi yathā rūpam viññatti so r sīlan 'ti maññati tam uddharitvā dassetum vuttam yasmā pana sā virati na hoti tasmā pana pāṇātipātā 'ti ādim āha. Laddhi pan' assa chalena patiṭṭhāpitattā 2 appatiṭṭhitā yevā 'ti.

VIÑÑATTI SĪLAN' TI KATHĀ.

NIȚŢĦITĀ. 10.

Idāni aviñnatti dussīlyan 'ti kathā nāma hoti. Tatha katthaci³ cittavippayuttam apunnupacayan⁴ c' eva āṇattiyā ca pāṇātipātādīsu aṅgapāripūrim saṃdhāya aviñnatti dussīlyan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsaṃghikānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiñnā itarassa. Atha naṃ sace sā dussīlyaṃ pāṇātipātādīsu añnatarā siyā 'ti codetuṃ pāṇātipāto 'ti ādim āha. Pāpakammaṃ samādīyitvā⁵ 'ti asukaṃ nāma ghātessāmā⁶ 'ti asukaṃ bhaṇḍaṃ avaharissāmā⁷ 'ti evaṃ pāpasamādānaṃ katvā ubho vaḍḍhantīti puṭṭho dānakkhaṇe pāpassa anuppattiṃ saṃdhāya paṭikhhipati. Dutiyaṃ puṭṭho cittavippayuttaṃ pāpupacayaṃ s saṃdhāya paṭijānāti sesam ettha paribhogamayakathāya '9 vuttanayen' eva veditabbaṃ. Laddhipatiṭṭhāpanaṃ pi 'ssa pāpassa samādinnapubbabhāgam eva sādheti na aviñnattiyā dussīlyabhāvan ¹o 'ti.

AVIÑÑATTI DUSSĪLYAN 'TI KATHĀ

NIŢŢĦITĀ. 11.

DASAMO VAGGO.

DUTIYO PANNASAKO SAMATTO.

¹ C. yo. ² B. pati	tthatattam. 3	B. omits.
C. opasavayañc' eva.	5 B. odayitvā.	⁶ B. omi.
7 B. avaharāmīti.	⁸ C. pāpapaccayam.	
9 C. °samaya°.	ю В. olābhavan 'ti.	

Idāni anusayā avyākatā ahetukā cittavippayuttā 'ti tisso anusayākathā nāma honti. Tattha yasmā puthujjano z kusalāvyākate 2 citte vattamāne sānusayo 'ti na vattabbo yo 3 c' assa tasmim khaņe hetu na tena hetunā anusayā sahetukā na tena cittena 4 sampayuttā. Tasmā te avyākatā ahetukā cittavippayuttā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānañ c' eva Sammitiyānañ 5 ca. Te samdhāya tīsu pi kathāsu pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam heṭṭhāvuttanayattā sakkā pāļimaggen' eva jānitun 'ti tasmā na vitthāritan 'ti.

TISSO PI ANUSAYAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 1.

Idāni ñānakathā nāma hoti. Tattha maggañānena aññāne vigate pi puna cakkhuviñnānādivasena ñānavippayutte
citte vattamāne yasmā tam maggacittam na pavattati tasmā
na vattabbam ñānīti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiñnā itarassa. Atha nam yadi añnāne vigate ñānīti pañnātti na
siyā rāgādīsu vigatesu vītarāgādi 6 pañnātti pi na siyā 'ti.
Puggalapañnāttiyam akovido sīti codetum rāge 7 vigate
'ti ādim āha. Itaro tesu vigatesu rāgādibhāve 8 yuttim
apassanto paṭikkhipati. Pariyosāne yasmā ñānapaṭilabhena so ñānīti vattabbatam arahati tasmā na h'e vā
'ti paṭikkhepo sakavadissā 'ti.

ñānakathā niţţhitā. 2.

¹ B. onā. ² B. olabyāo. ³ C. so. ⁴ B. adds: na.

⁵ C. °kānañ. ⁶ B. °dīsu. ⁷ C. rāgo. ⁸ B. sarā°.

Idāni ñānam cittavippayuttan 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā arahā cakkhuviññānādisamangī paṭiladdham maggañānam saṃdhāya ñānīti r vuccati na c' assa taṃ tena cittena saṃpayuttam tasmā ñānam cittavippayuttan 'ti yesaṃ laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānam. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha naṃ yadi te ñānaṃ cittavippayuttan 'ti cittavippayuttesu rūpādīsu aññataraṃ siyā 'ti codetuṃ rūp a n 'ti ādim āha. Itaro paṭikkhipati. Sesaṃ heṭṭhāvuttanayam eva pariyosāne pana paññavā ² 'ti vā ³ puṭṭho paṭilābhavasena taṃ paññattim icchati 4 tasmā patijānātīti.

$\tilde{\text{Nanam}}$ cittavippayuttan 'ti kathā niṭṭhitā. 3.

Idāni idam dukkhan 'ti kathā nāma hoti. Tattha yesam lokuttaramaggakkhane yogavacaro idam dukkhan 'ti vacam bhāsati evam 5 assa idam dukkhan 'ti vācam bhāsato ca idam dukkhan 'ti ñānam pavattatīti laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa. Maggakkhane tathā vācābhāsanañ 6 ca ñānappavattiñ ca saṃdhāya patinnā itarassa. Yasmā pana so sesasaccapatisamyuttam vācam puthujjano ca 7 bhāsati na c'assa 8 tathā ñānam pavattatīti icchati. Tasmā samudayā 'ti pañhesu paṭikkhipati. Rūpam aniccan 'ti ādi dukkhapariyāyadassanavasena 9 vuttam. Itaro pana sakavādisamaye 10 tādisam vohāram apassanto patikkhipati. Iti vadanti cā 11 'ti ādi vadi tassa dukkhe ñānam pavattatīti ikāra-damkāra-dukārakkhakāresu patipātiyā catūhi ñānehi pavattitabban 'ti dassetum vuttam itaro pana tathā na icchati tasmā patikkhipatīti.

IDAM 12 DUKKHAN 'TI KATHĀ NIŢŢĦITĀ. 4.

 ¹ C. ñāna 'ti.
 2 C. paññam evā.
 3 B. omits.
 4 C. ga°.
 5 C. imassa.
 6 C. vābhā°.
 7 B. va.
 8 B. tassa.
 9 C. dukkham.
 10 B. sakasamaye.
 11 C. vā.
 12 B. iti.

Idani iddhibalakatha nama hoti. Tattha iddhipadabhavanānisamsassa attham ayonisogahetvā iddhibalena samannāgato kappam tittheyyā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam te samdhāya iddhibalena samannāgato kappam tittheyyā 'ti pucchā saka-Tattha kappo nāma mahākappo kappekadeso āyukappo 'ti tividho. Cattārīmāni bhikkhave kappassa asamkheyyānīti ettha hi mahākappo 'va kappo 'ti vutto.2 Brahmakāyikānam devānam kappo āyuppamānan 'ti ettha kappekadeso. Ekam 3 kappam nirayamhi paccati kappam saggamhi modatīti ettha āyukappo. Āyukappānam āyuvi. dhānam kammassa vipākavasena vā vassagananāva vā āyuparicchedo 'ti attho. Tesu mahākappam samdhāya pucchati itaro patijānāti. Atha nam sakavādī sace te 4 iddhibalena samannāgato yo cīram jīvati so vassasatam appam vā bhiyyo vā 'ti evam paricchinnā āyukappā uddham 5 mahākappam vā mahākappekadesam vā jīveyva6 iddhimavikena 'ssa āyunā bhavitabban 'ti codetum iddhimayiko so4 āyū 'ti ādim āha. Itaro jīvitindriyam nāma iddhimayikam natthi kammasamutthanam 7 eva 'ti vuttatta patikkhipati. Ko pan' ettha iddhimato viseso. Nanu aniddhimā pi āyukappam vā 3 tittheyyā 'ti ayam 8 viseso Iddhimā hi yāvatāyukam jīvitappavattiyā antarāvakare 9 dhamme iddhibalena patibāhitvā antarā 10 akālamaranam nivāretum 11 sakkoti aniddhimato etam balam natthi. Ayam etesam viseso. Atītam anāgatan 'ti idam avisesena kappam tittheyyā 'ti patinnātattā codeti. Dve kappe 'ti ādi yadi iddhimā jīvitaparicchedam atikkamitum sakkoti na kevalam ekam aneke pi kappe tittheyya 'ti codanattham vuttam. Uppanno phasso 'ti ādi na sabbam iddhivā

¹ C. okhanena. ² C. vuttam. mits. ⁴ C. omits. ⁵ C. laddham.

³ B. omits. ⁴ C. omits. ⁵ C. laddham. ⁶ C. bhaveyya. ⁷ B. kammam.

⁸ C. mahā. 9 B. anantao. 10 B. antārā.

labbhati iddhiyā avisayo pi atthīti dassetum vuttam. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

IDDHIBALAKATHĀ NITTHITA. 5.

Idāni samādhikathā nāma hoti. Tattha yesam ekacittakkhane uppannāpi ekaggatā samadānatthena samādhīti agahetvā sattarattimdivāni ekantasukhapatisamvedī viharan ¹ 'ti ādi vacanam nissāya cittasamtati samādhīti laddhi. Sevvathāpi Sabbatthivādānañ c' eva Uttarāpathakānañ ca te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yadi cittasamtati samādhi nāma atītā pi atthi anāgatā pi atthi na hi ekam paccuppannacittam eva cittasamtatīti nāma hoti. Kin te sabbā pi sā samādhīti codetum a tī tā 'ti ādim āha. Itaro tathā anicchanto patikkhipati. atītam niruddhan 'ti ādimhi' cittasamtatiyam paccuppannam eva cittam 3 kiccam karato 4 atītānāgatam niruddhattā anuppannattā ca natthi. Atha katham tam samādhi nāma hotīti dassetum vuttam. Ekacittakkhaniko 'ti pucchā paravādissa. Tato ⁵ sakasamaye samādhim bhikkhave bhavethā 'ti ādīsu paccuppannakusalacittasampayuttā ekaggatā samādhīti vuttā. dhāya patinnā sakavādissa. Cakkhuviññānasamangīti ādi ekacittakkhaniko 'ti vacanamattam gahetvā chalena vuttam. Ten' eva sakavālinā patikkhittam. Nanu vuttam bhagavatā 'ti purimapacchimavasena vattamānassa samādhissa abbokinnatam sādheti na samtatiyā samādhibhāvam tasmā asādhakan 'ti.

SAMĀDHIKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 6.

Idāni dhammatthitatākathā 6 nāma hoti. Tattha thitā 'va sā 7 dhātū 'ti vacanam nissāya paticcasamuppādasam-

7 B. sādhū 'ti thanam.

¹ B. viharitum. ² C. ādīni. ³ C. citta. 6 C. otthitao. 4 B. kiccakaram. 5 B. adds: yā.

khātā dhammaṭṭhitatā¹ nāma ekā atthi sā ca parinipphannā² 'ti yesaṃ laddhi seyyathāpi Andhakānaṃ. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha naṃ yadi parinipphannānaṃ² avijjādīnaṃ aññā dhammaṭṭhitatā³ nāma parinipphannā atthi tāya pi ca te dhāmmaṭṭhitatāya aññā ṭhitatā parinipphannā āpajjatīti codetuṃ tāya ṭ h i tatā yā 'ti ādim āha. Paravādī evarūpāya laddhiyā abhāvena paṭikkhipati. Dutiyaṃ puṭṭho anantarapaccayatañ c' eva aññamaññapaccayatañ cā saṃdhāya paṭijānāti. Sesaṃ heṭṭhā⁴ vuttanayattā⁵ uttānattham evā 'ti.

рнамматтнітатакатна ⁶ міттніта. **7**.

Idāni aniccatākathā nāma hoti. Tattha aniccatānam 7 rūpādīnam aniccatā pi rūpādayo viya parinipphannā 'ti yesam laddhi seyyathapi Andhakanam. Te samdhaya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam vadi te rūpādayo viya aniccatā parinipphannā tassāpi aññāya parinipphannāya aniccatāya bhavitabban 'ti codetum tāya a niccatā yā 'ti āha. Itaro dvinnam aniccatānam ekato abhāvena patikkhipitvā puna yasmā sā 8 aniccatā niccā na hoti ten' eva aniccena saddhim antaradhāyati tasmā patijānāti. Ath' assa sakavādī lesokāsam adatvā yā tena dutiyā aniccatā patinnātā tāya pi tato parāya 9 pīti paramparavasena anupacchedadosam āropento tā yathā yevā 'ti ādim āha.⁵ Jarā parinipphannā 'ti ādi. Yasmā uppannassa jarāmaranato aññā aniccatā nāma natthi. Tasmā aniccatā vibhāgānuyunjanavasena vuttam. Tatrāpi paravadino purimanayen' eva patinna ca patikkhepo ca veditabbo. Rūpam parinipphannan 'ti ādi yesam

¹ C. otthitā.

² C. °ppannā. 3 C. °tthitā.

⁴ B. omits.

⁵ C. vuttā natthā m' evā 'ti.

⁶ C. otthitao.

⁷ B. aniccādi. ⁸ C. tāya.

⁹ C. parādham.

sā aniccatā tehi saddhim samsandanattham vuttam. Tattha yathā parinipphannānam rūpādīnam aniccatā jarāmaranāni atthi. Evam parinipphannānam aniccatādīnam tāni natthīti maññamāno ekantena patikkhipati yevā 'ti.

ANICCATĀKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8.
VAGGO EKĀDASAMO.

Idāni samvaro kamman 'ti kathā nāma hoti. cakkhunā rūpam disvā nimittaggāhī hotīti suttam nissāya samvaro pi asamvaro i pi kamman 'ti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam 'te samdhāya pucchā sakavādissa patiññā itarassa. Atha nam yā sakasamaye² cetanā kamman 'ti vuttā. Yathā sā kāyavacīmanodvāresu pavattamānā kāyakammādināmam labhati. Tathā yadi te samvaro kammam so 3 pi cakkhundriyādīsu pavattamāno cakkhukammānam 4 nāmam labheyyā 'ti codetum. Cakkhundriyam samvaro cakkhukamman 'ti ādim āha. tādisam suttapadam apassanto ca catūsu dvāresu patikkhipitvā pancame kāyadvāre pasādakāyam samdhāya patikkhipati viññattikāyam samdhāya patijānāti. So hi pasādakāyam pi viññattikāyam pi kāyindriyatte 5 va icchati. Manodvāre pi kāyadvāram samdhāya patikkhipati kammadvaram samdhāya patijānāti. Asamvare pi es' eva nayo. Cakkhunā rūpam disvā 'ti suttam tesu dvāresu samvarāsamvaram eva dīpeti na tassa kammabhāvam tasmā asādhakan 'ti.

> SAMVARO 6 KAMMAN 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 1.

Idāni kammakathā nāma hoti. Tattha nāham bhikkhave sacetanikānam kammānan 'ti suttapadam nissāya sabbam kammam savipākan 'ti yesam laddhi. Seyyathāpi Mahāsamghikānam. Tesam cetanāham bhikkhave kammam vadāmīti satthārā avisesena cetanā kamman 'ti vuttā. Sā ca kusalākusalā va savipākā avyākatā avipākā 'ti imam vibhāgam dassetum sabbam kamman 'ti pucchā saka-

¹ B. omits.

² C. sama^o.

³ B. kammato.

⁴ C. °kammādi.

⁵ B. oyante.

vādissa paṭiññā itarassa. Puna sabbā cetanā 'ti pañhesu avyākatam saṃdhāya paṭikkhepo r kusalākusale saṃdhāya paṭiññā veditabbā. Vipāka-avyākatā 'ti ādīsu vipākāvipākacetanam z sarūpena dassetum vuttam. Sesam ettha uttānattham eva nāham bhikkhave 'ti suttam satipaccaye diṭṭhadhammādīsu pi vipākapaṭisaṃvedanam saṃdhāya vuttam tasmā asādhakan 'ti.

KAMMAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 2.

Idāni saddo vipāko 'ti kathā nāma hoti. Tattha sotassa kammassa katattā upacitattā ussannattā vipulattā brahmassaro hotīti ādīni ayoniso gahetvā saddo vipāko 'ti yesam laddhi. Seyyathāpi Mahāsaṃghikānaṃ. Tesaṃ kammasamuṭṭhānā arūpadhammā 'va vipākā 'ti nāmaṃ labhanti. Rūpadhammesu panāyaṃ vohāro va natthīti dassetuṃ pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa s u k h a v e d a n ī y o 'ti ādi vipāko nāma evarūpo hotīti dassetuṃ 'vi vuttaṃ. Sotassa kammassā 'ti suttaṃ lakkhaṇapaṭilābhadassanatthaṃ vuttaṃ. Mahāpuriso 'ti kammassa katattā suciparivāro pi na 4 hoti na va 5 parivāro vipāko. Tasmā asādhakam etan 'ti.

SADDO VIPĀKO 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 3.

Idāni saļāyatanakathā nāma hoti. Tattha yasmā saļāyatanam kammassa katattā uppannam tasmā vipāko 'ti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam. Te samdhāya cakkhāyatanam vipāko 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam heṭṭhāvuttanayam eva. Saļāyatanam vipāko 'ti ettha manāyatanam siyā vipāko 'ti. Sesāni kevalam kammasamutthānāni na vipāko tasmā asādhakam etan 'ti.

saļāyatanakathā niţţhitā. 4.

¹ B. ∘khipati.

² B. vipākātivio.

³ B. dassanattham.

⁴ B. omits. 5 B. ca.

Idāni sattakkhattuparamakathā nāma hoti. yasmā sattakkhattuparamo 'ti vuttam tasmā sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatāya niyato 'ti yesam laddhi seyyathapi Uttarapathakanam. Tesam thapetya ariyamaggam añño tassa niyāmo natthi yena so sattakkhattuparamatāva nivato bhaveyyā 'ti imam r vibhāgam dassetum pucchā sakavādissa patinnā itarassa. jīvitā2'ti ādīsu ayam adhippāyo dve niyāmā sammattaniyāmo ca micchattaniyāmo ca. Sammattaniyāmo ariyamaggo tassa 3 avinipātadhammatam c' eva phalappatiñ 4 ca niyameti. Micchattaniyamo anantarīyakammam 5 tam anantarīyuppattim 6 niyāmeti. Tattha sattakkattuparamo sotāpattimaggena 7 avinipātadhammatāya ca phalappattiyā 8 ca nivāmito sesamagganiyāmo 9 pan' assa natthi anadhigatattā 10 anantarīyakam 11 pi kātum so abhabbo 'ti. Tvam 12 pan' assa niyamam icchasi. 13 Tena tam vadāmi. Kin te so iminā micchattaniyāmena niyato 14 Abhabbo anantarā 15 'ti panhesu anantarīyabhāvam 16 samdhāya patikkhipati. Sattakkhattuparamam samdhāya patijānāti. At thi so niyāmo 'ti pañhe sattakkhattuparamatāya niyāmam apassanto patikkhipati. Atthi te satipatthānā 'ti ādi niyāmasamkhāte maggadhamme dassetum vuttam. Tassa pana 17 pathamamaggānuppattito te pi natthi tasmā patikkhipati. Sesam ettha uttānattham eva. Nanu so 12 sattakkhattuparamo 'ti ettha bhagavā ayam puggalo ettake bhave samdhāvitvā parinibbāyissati.18 Ayam ettake 'ti attano ñānabalena vyākaroti. Na bhavaniyāmam nāma kiñci tena 19

<sup>B. idam.
C. opitā.
B. yo.
B. phaluo.
B. anantarā nirayūpapatti.
C. maggena.
B. phaluo.
C. niyāmo.</sup>

¹⁰ B. anatthikā°. ¹¹ B. ānantariyam. ¹² C. omits.

¹³ C. oti. 14 B. niyāmito. 15 C. antarā.

¹⁶ C. antarī°; B. °yābhāvam.

¹⁷ C. adds: puna. ¹⁸ B. °ssāmīti. ¹⁹ B. adds: tena.

sattakkhattuparamo kolamkolo zekabījīti vuttam. Tasmā asādhakam etan 'ti.

SATTAKKHATTUPARAMAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 5.

Kolamkolo-ekabījī ti kathā ² pi iminā va upāyena veditabbā. 6.

Idāni jīvitā voropanakathā 3 nāma hoti. Tattha yasmā dosasampayuttacittena pānātipāto hoti. Doso ca ditthisampannassa 4 appahīno tasmā ditthisampanno samcicca pāņam jīvitā voropeyyā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Pubbaseliyanam te samdhaya ditthisam panno 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Samcicca mātaran 'ti ādipañhesu pana atthānam etam anavakāso 'ti suttabhayena patikkhipati. Satthari agāravo 'ti ādi satthādīsu 5 sagāravassa sikkhāpadavītikkamabhāvadassanattham vuttam. Itaro akusalavasena tassa agāravo nāma natthīti patikkhipitvā sagāravañ 6 ca sampaticchitvā puna agaravo 'ti puttho tesu tesu kiccesu pasutataya vikkhittānam 7 asatiyā amanasikārena cetiye abhivādanapadakkhinakaranābhāvam samdhāya patijānāti. Puna o v adeyyā8 'ti ādinayena puttho tādisāya kiriyāya samcicca akāranato 9 patikkhipati. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

JĪVITĀ VOROPANAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni duggatikathā nāma hoti. Tattha ye duggatin ca duggatisattānam rūpādi-ārammaṇam tanhan cā 'ti ubha-

¹ B. kolakolo.

² B. kathāyo.

³ B. ovoropitao.

⁴ B. onnāya.

⁵ B. otthārādīsu.

⁶ C. agā°.

⁷ C. pațio.

⁸ B. odaheyyā.

⁹ B. aka°.

yam pi duggatīti gahetvā puna tathā avibhajitvā ¹ avisesen' eva diṭṭhisampannassa pahīnā duggatīti vadanti seyyathāpi Uttarāpathakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Ā pā y i k e rū p e rajje y yā 'ti ādi yā paravādino laddhi yā diṭṭhisampannassa duggati appahīnā tassa vasena codetum vuttam. Sesam ettha uttānattham evā 'ti. Nirayā ² uppajjeyyā 'ti duggatipahānam ³ eva ³ duggatigāmīti 4 tañhāpahānam vā dīpeti. Na duggatisattānam rūpādi-ārammaṇāya vā ³ tañhāya pahānam tasmā 5 ca asādhakam eva tan 'ti.

DUGGATIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 8.

Sattamabhavissa⁶ kathāya pi es' eva nayo 'ti. 9.

¹ B. ^ojjetvā. ² B. ^oyam. ³ C. omits. ⁴ B. ^omini. ⁵ C. tassa. ⁶ C. ^oya.

Idāni kappatthakathā nāma hoti. Tattha yesam samgham samaggam bhetvāna kappam nirayamhi paccatīti sakalam pi kappam samghabhedako niraye titthatīti laddhi seyyathāpi Rājagirikānam. Te samdhāya kappatthitiko 'ti 2 pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Buddho ca loke 'ti idam vinā buddhuppādena samghabhedakābhāvadassanattham 3 vuttam. Kappo ca 4 sam thā ti samgho ca bhijjatīti ādi. Yadi so sakalam kappam titthati samthanato 5 patthaya tam kammam katva tattha uppajjitvā tittheyyā 'ti dassetum vuttam. Atītan 'ti ādi hetthāvuttādhippāyam eva. Kappattho iddhimā 'ti6 panhesu bhavanamayam samdhaya patikkhipati. Parasamaye 7 pan' assa jātimayam iddhim icchanti tam samdhāya patijānāti. Chandiddhipādo 'ti ādi jātimayāya iddhiyā 8 iddhimā 'ti laddhimattam etam. Kin te 9 yadi pan' assa iddhi atthi ime nena iddhipada bhavita bhaveyyun 'ti codanattham vuttam. Āpāyiko 10 nerayiko 11 'ti suttam yam so ca 11 ekam kappam asītibhāge katvā tato ekabhāgamattam kālam tittheyya. Tam āyukappakam 12 samdhāya vuttam tasmā asādhakan 'ti.

> KAPPATTHAKATHĀ 13 NITTHITĀ. 1.

Idāni kusalapatilābhakathā nāma hoti. Tattha kap-

¹ B. okirivakānam. ² B. vā. ⁴ B. va. ³ C. obhedassanattham. 5 B. ohanato. 6 C. su. 7 B. pada^o. 8 C. omits. 9 C. tena. ¹¹ B. omits. 12 B. oppam. 10 C. oke.

¹³ C. kappakathā.

paṭṭho sakasamaye kāmāvacarakusalam eva paṭilabhati. Yena pana taṃ uppattiṃ r paṭibāheyya taṃ mahaggataṃ lokuttaraṃ vā paṭilabhati. Yesaṃ pana imaṃ vibhāgaṃ akatvā avisesena eva so kusalacittaṃ na paṭilabhatīti laddhi. Seyyathāpi Uttarāpathakānaṃ. Tesaṃ vibhāgadassanena taṃ laddhiṃ bhindituṃ pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa sesam ettha uttānattham evā 'ti.

KUSALAPAŢILĀBHAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 2.

· Idāni anantarāpayuttakathā 2 nāma hoti. Tattha anantarāpayutto 3 nāma yena 4 khandhabhedato anantarā vipākadāvakam mātughātādi 5 anantarīvakammam ānattam. Tattha yassa niyatā ānatti avassan tāya ānattiyā ānatto tam kammam karissati so atthasādhikāya 6 cetanāya 7 uppāditattā micchattaniyato hoti. Abhabbo sammattam okkamitum.8 Yassa aniyatāya ānattiyā ānatto tam kammam karissati so atthasādhikāya 9 cetanāya anuppāditattā na micchattaniyato bhabbo sammattaniyamam okkamitun 'ti idam sakasamaye samnitthanam. Yesam pana anivatāva pi ānattivā abhabbo veva sammattanivāmam okkamitun 'ti laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam. Tesam tam laddhim bhinditum sakavadī 10 pubbapakkham bhinditvā 11 anantarā pay utto 12 'ti paravādinā attānam pucchāpeti. Ten' ettha pathamapucchā paravādissa. thasādhakacetanāya abhāvam samdhāya patiññā sakavādissa. Tato paravādī mātughātādikammassa 13 ānattattā ca so micchattanivato 'ti mañnati. Tasmā micchattaniyamañ cā 'ti pañham pucchati. Sakavādī pana 14

¹ B. upapa^o. ² B. ^osampa^o. ³ B. anantarasampa^o.

⁴ B. vedanā. 5 B. mātio. 6 C. attasoo.

⁷ C. coda°. ⁸ B. °pitum. ⁹ C. atta°. ¹⁰ B. °di ssa.

¹² C. datvā. ¹² B. antarā saṃpao.

¹³ C. mānighātādīnam. 14 B. ssa.

ekassa puggalassa dvinnam niyamānam anokkantimattam eva samdhāya na h'evā 'ti paṭikkhipati. Nanu tam kamman 'ti pañhe kamman 'ti mātughātādikam kammam tattha aniyatānattim samdhāya ā m a n t ā 'ti patinnā sakavādissa aniyatam pi hi ānattim payojetvā thitassa ananucchavikam mayā katan 'ti kukkuccam uppajjato 2 va vippatisāro jāyat' eva. Hañ 3 cīti ādi kukkuccuppattimattam 4 gahetvā paravādinā laddhipatitthāpanattham vuttam.5 Idāni yassa aniyatāņattikassāpi anantarā payuttassa paravādinā sammattaniyāmokkamanam patisiddham tam eva puggalam gahetvā anantarā payutto puggalo abhabbo 'ti pucchā sakavādissa attano laddhivasena patinnā itarassa. Atha nam sakavādī.6 Abhabbo nāma mātughātādikammānam kārako. Kin te tena tāni kammāni katānī ti codetum mātā jīvitā voropitā? 'ti ādim āha. Itaro tesam vatthūnam arogatāya 8 tathārūpam kiriyam apassanto na h' evā 'ti patikkhipati. kammam patisamharitvā 'ti aniyatānattikammam samdhāya vuttam. Tam hi mā kho mayā ānattam akāsīti. Āṇattaṃ 9 nivārentena 10 patisaṃhatam nāma hoti. Patisamhatattā yeva c'ettha kukkuccam pativinoditam vippatisaro pativineto i nama hoti. Evam sante pi pan' ettha purimānattam 12 yeva niyamabhāvam mañnamāno paravādī āmantā 'ti patijānāti. Atha nam sakavādī tassa kammassa patisamhatabhāvam sampaticchāpetvā attano laddhim patitthapento hañcīti adim aha. Puna anantarā 13 pavutto 'ti pariyosānapanhe pathamapanhe viya pucchā paravādissa patinna sakavādissa. Nanu tam kamman 'ti anuyogo paravādissa. Patinnasamhatakālato pubbe payuttakālam samdhāya patinnā sakavadissa. Payuttapubbatāmattam 14 gahetva aniyatāladdhi

¹ C. °dīnaṃ. ² C. °jjan' eva.

3 B. māhe cīti; C. ahañ. ⁴ C. °ccappattimaggattaṃ.

5 B. omits. ⁶ B. °dissa. ⁷ C. °petā.

8 C. āro°. ⁹ C. °tte. ¹⁰ C. °nto na.

¹¹ B. °nito. ¹² B. °ttiyā. ¹³ C. antarā.

vasena i hañcīti laddhipatiṭṭhāpanam paravādissa.² ayam³ pana laddhi ayoniso patiṭṭhitattā apatiṭṭhitā va hotīti.

ANANTARĀPAYUTTAKATHĀ
NIŢTHITĀ. 3.

Idāni niyatassa niyamakathā 4 nāma hoti. duvidho niyamo micchattaniyamo anantarīyakammam sammattaniyamo ca ariyamaggo. Ime dve niyame thapetvā añño niyamo nāma natthi sabbe pi hi sesā te bhūmakadhammā aniyatā nāma tehi samannāgato pi aniyato veva. Buddhehi pana attano ñānabalena ayam satto anāgate bodhim pāpuņissatīti vyākato bodhisatto puññassa datvā 5 niyato 'ti 6 vuccati.7 Iti imam vohāramattam gahetvā pacchimabhaviko bodhisatto tāya jātiyā bhabbo dhammam abhisametun 8 'ti adhippāyena niyato. Niyamam okkamatīti yesam laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānam Aparaseliyānam te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Micchattaniyato 'ti ādi aññena niyamena 9 niyatassa. 10 Aññaniyamābhāvadassanattham 11 vuttam. Pubbe maggam bhāvetvā 'ti ādi niyamappabhedadassanattham vuttam. Satipat thānan 'ti ādi ekasmim pi niyame dhammappabhedadassanattham vuttam. Bhabbo bodhisatto'ti vacanam kevalam bodhisattassa bhabbatam dīpeti. Na niyatassa niyamokkamanam tasmā asādhakan 'ti. So 12 hi pubbe ekena pi niyatadhammena aniyato bodhimule saccadassanena niyamam okkanto 13 'ti.

NIYATASSA NIYAMAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 4.

¹ C. onantivasena. ² B. sakao. ³ B. yam.

⁴ B. niyā. 5 B. dattā. 6 B. vi. 7 C. omits.

 ⁸ C. omena.
 9 C. niyāo.
 10 C. yam yam tassa.
 11 C. abhiññāniyāmāo.
 12 C. yo.
 13 B. okkamanto.

Idāni nivutakathā nāma hoti. Tattha suddhassa suddhikiccābhāvato nīvaraņehi i nivuto ovuto i pariyonaddho i ca nīvaraņam jahatīti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam te samdhāya nivuto 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Ratto rāgan 'ti ādi nivutassa nīvaraṇajahane 4 dosadassanattham vuttam. Parisuddhe pariyodāte 'ti ādi vikkhambhanavisuddhiyā 'ti i visuddhassa samucchedavisuddhidassanattham vuttam. Tassa evam jānato 'ti ādi jānato passato āsavakkhayam dīpeti. Na invutassa i nīvaraṇajahanam tasmā asādhakan 'ti.

NIVUTAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 5.

Idāni saṃmukhībhūtakathā nāma hoti. Tattha saṃmukhībhūto 'ti saṃyojanānaṃ saṃmukhībhāvaṃ tehi 6 samaṅgibhāvaṃ 6 upagato. Sesam ettha nivutakathāsadisam eva 9 hoti.

SAMMUKHĪBHŪTĀKATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni samāpanno assādetīti kathā nāma hoti. Tattha paṭhamaṃ jhānaṃ upasaṃpajja viharati. So tad assādetīti ādi vacanaṃ nissāya samāpanno assādeti sā ca 'ssa jhānanikanti jhānārammaṇā hotīti yesaṃ laddhi. Seyyathāpi Andhakānaṃ te saṃdhāya samāpanno 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Taṃ jhānaṃ tassa 5 jhānaṃ 5 tassa jhāṇassa ārammaṇan 'ti pañhesu tass' eva 10. tad ārammaṇataṃ apassanto suttavirodhabhayena paṭikkhipati. Tad as-

¹ B. niva^o; C. nivā. ² B. ohuto. ³ B. ondo.

⁴ C. nivão. ⁵ B. omits. ⁶ C. omits.

 ⁷ C. nimmitassa.
 8 B. nivā°.
 9 B. evā 'ti.
 10 B. tam yeva.

s ā de tī ti vacanamattena paṭijānāti. So tad assādetīti suttaṃ jhānalābhino jhānā vuṭṭhāya jhānassādanaṃ sādhetīti. Na anto z sammāpattiyaṃ z yāva z jhānanikantiyā jhānārammaṇataṃ 4 tasmā asādhakan 'ti.

SAMĀPANNO ASSĀDĒTĪTI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni asātarāgakathā 5 nāma hoti. Tattha yam kiñci vedanam vedeti sukham vā dukkham vā adukkham asukham va so tam vedanam abhinandatīti abhivadatīti sutte ditthabhinandanavasena vuttam. Abhinandatīti vacanam nissāya dukkhavedanāya virāgassādavasena o abhinandanā hotīti. Tasmā atthi asātarāgo 7 'ti 8 yesam laddhi seyyathā pi Uttarāpathakānam te samdhāva atthi asātarāgo 'ti pucchā sakavādissa. Tattha asātarāgo 'ti asāte dukkhavedavite aho vata me etad eva bhavevvā 'ti rajjanā. Āmantā 'ti laddhivasena patinnā paravādissa. Sesam ettha uttānattham evā 'ti. So tam vedanam abhinandatīti abhivadatīti 9 sutte pana vinivattetvā dukkhavedanam eva ārabbha rāguppatti 10 nāma natthi. hagatena II pana vedavitalakkhanam dhammam dukkhavedanam eva vā atthato samanupassanto ditthi maññamānā 12 samkhātāya 13 ditthābhinandanāya vedanam abhinandati dukkhāya vedanāya viparināmatam 14 abhinandati. Dukkhāya vedanāya abhibhūto tassā patipakkham kāmasukham patthavanto pi dukkhavedanam abhinandati nāma evam dukkhavedanāya abhinandanā hotīti adhippāyo tasmā asādhakam etam asātarāgassā 15 'ti

ASĀTARĀGAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 8.

¹ C. ante.	² C. otti yeva.	³ C. omits.
4 C. otā.	⁵ B. asāda° or assāda°.	
⁶ C. odivasena.	7 B. assādao. 8 (	C. pi. 9 B. omits.
ю С. adds: yā.	11 B. ogaņane.	12 C. maññanā.
13 C. otā.	14 B. oṇāmam.	15 B. assāda°.
	11	

Idāni dhammataṇhā avyākatā 'ti kathā nāma hoti. Tattha rūpataṇhā—pe 'I— dhammataṇhā 'ti imāsu chasu taṇhāsu yasmā sabbapacchimā taṇhā dhammataṇhā 'ti vuttā tasmā sā avyākatā 'ti yesaṃ laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesaṃ '2 pañhānaṃ pāḷiyā attho niyyāti. '3 Kāmataṇhā 'ti ādīhi tīhi koṭṭhāsehi cha 4 pi taṇhā saṃkhipitvā dassitā. Rūpādīsu pi chasu ārammaṇesu kāmassādavasena pavattā taṇhā kāmataṇhā bhavissati. Attā ca 5 loko cā '2 'ti sassatadiṭṭhisahagatā taṇhā bhavataṇhā. Na bhavissatīti ucchedadiṭṭhisahagatā taṇhā vibhavataṇhā 'ti. Nanu sā dhammataṇhā 'ti padaṃ taṇhāya dhammārammaṇaṃ ārabbha pavattiṃ dīpeti na avyākatabhāvaṃ tasmā asādhakan 'ti.

DHAMMATAŅHĀ AVYĀKATĀ 'TI KATHĀ NIŢŢĦITĀ. 9.

Idāni dhammataṇhā na dukkhasamudayo 'ti kathā nāma hoti. Tatrāpi yasmā sā dhammataṇhā 'ti vuttā tasmā na dukkhasamudayo 'ti yesaṃ laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānaṃ yeva. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa sesam purimakathāsadisam evā 'ti.

DHAMMATANHA NA DUKKHASAMUDAYO 'TI KATHA

NIȚTHITĂ. 10.

TERASAMO VAGGO.

¹ B. la. ² C. omits. ³ C. niyāti. ⁴ B.—C. chasu pi. ⁵ C. va. ⁶ B. adds: tattha.

Idāni kusalākusalapatisamdhānakathā nāma hoti. tha kusalam vā akusalassa akusalam vā kusalassa anantarā uppannakam i nāma natthīti tesam annamannapatisamdhānā 2 na yujjati yena pana yasmā ekavatthusmim yeva rajjati ca virajjati ca tasmā tam aññamaññam patisamdahatīti 3 laddhim gahetvā thitā seyyathāpi Mahāsamghikā te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Āvattanā panidhīti ubhayam āvajjanass' eva nāmam. Tam hi bhavangam āvattetīti āvattanā bhavangārammanato aññasmim ārammane cittam panidahati 4 yāpetīti 5 panidhi. Kusalam anāvajjati 6 yam tam akusalānantaram patisamdahantam kusalam uppajjati tam anāvattantassa uppajjatīti pucchati. Itaro pana vinā 7 āvajjanena kusalassa uppattim apassanto patikkhipati. Kusalam ayoniso manasikaronto 'ti idam yadi akusalanantaram kusalam 7 uppajjeyya. Akusalass' eva āvajjanena ayoniso manasikaroto uppajjevyā 'ti codanattham vuttam. Sesam yathā pālim eva nivyāti. Nanu vasmiñ ñeva vatthusmim 'ti vacanam ekārammane va 7 sarāgavirāguppattim dīpeti na kusalākusalānam anantaratam. Tasmā asādhakan 'ti.

kusalākusalapaţisamdhānakathā 8 niţţhitā. 1.

Idāni saļāyatanuppattikathā nāma hoti. Tattha 9 uppatte 10 siye 11 na paṭisaṃdhicittena sah' eva opapātikānaṃ

B. uppajjanakam.
 B. aññamaññam patisamdhā.
 B. samdhahatīti; C. samdhin dahatīti.

⁴ B. panitarati. 5 C. yapeo; B. dhapeo.

⁶ B. āvajjantassā ti. 7 C. omits. 8 B. samdhāhana.
9 C. tathā. 10 B. upapatte.

II C. adds: no patisamdhicitte siye na patisamdhicitte siye.

salāyatanānam uppajjati. Gabbhaseyyakānam ajjhattikāvatanesu manāvatanakāvāvatanān' eva patisamdhikkhane ca i uppajianti sesani cattari sattasattatirattimhi. ca kho² vena kammanā patisamdhigahītā tass' eva aññassa vā katattā 'ti ayam sakasamaye vādo. Yesam 3 pana ekakammasambhayattā sampannasākhāvitapādīnam 4 rukkhādīnam ankuro viya bījamattam salāyatanam mātukucchismim patisamdhikkhane ca uppajjatīti laddhi seyyathāpi Pubbaseliyāparaseliyānam. Te samdhāya salāvatanan 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. gapaccangīti 5 ādi salāvatane sati evarūpo hutvā okkameyyā 'ti codanattham vuttam. Mātukucchigatassā 'ti pucchā paravādissa.6 Parato mātukucchigatassa pacchā z sesāni pucchā sakavādissa. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

SAĻĀYATANUPPATTIKATHĀ NITTHITĀ. 2.

Idāni anantarapaccayakathā nāma hoti. Tattha naccagītādīsu rūpadassanasaddasavanādīnam lahuparivattitam disvā imāni vinnānāni annamannassa anantarā uppajjissantīti 8 yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam. samdhāya cakkhuviññānassā 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Sotavinnānam rūpārammanam vevā 'ti yadi cakkhuviññānassa anantarā uppajjeyya vipākamanodhātu viya rūpārammaņam siyā 'ti codetum vuttam. Cakkhuñ ca paticca rupe ce uppajjati sotaviññānan 'ti pañhe 9 suttābhāvena patikkhipitvā anantaruppattim sallakkhento laddhivasena patijanati. cakkhuviññānam sotaviññānan 'ti vathā tam pathamajavanānantaram dutiyajavanam 10 manoviññānabhāvena tañ ñeva hoti. Kin te tathā etam pi dvayam ekam evā 11 'ti pucchati. Iminā va nayena sabbavāresu

¹ B. va. ² C. kāyena. ³ C. sesam.

⁴ B. °sākhāvidhānam.
5 B. °gā 'ti.
6 B. saka°.
7 B. pucchakesādi.
8 B. °jjantīti.
9 B. pañhesu.

¹⁰ B. dutiyam. 11 C. ekato m' evā.

attho veditabbo. Naccati gāyatīti ādivacanam ārammaņasamādānena i lahuparivattatāya vokiņņabhāvam dīpeti na antarapaccayatam tasmā asādhakan 'ti.

ANANTARAPACCAYAKATHĀ NIṬṬHITĀ. 3.

Idāni ariyarūpakathā nāma hoti. Tattha sammāvācā-kammantā 2 rūpam tañ ca kho sabbam rūpam cattāri ca mahābhūtāni catunnañ ca mahābhūtānam upādāya rūpan 'ti vacanato upādāya rūpan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam te samdhāya ariyarūpam mahābhūtānam upādāya 'ti pucchā sakavādissa. Tattha ariyānam rūpam ariyam vā rūpan 'ti ariyarūpam. Āmantā 'ti laddhiyam thatvā paṭiññā itarassa. Kusalan 'ti puṭtho laddhivasen' eva paṭijānāti. Anāsavapucchādīsu pi es' eva nayo. Yam kiñci rūpan 'ti suttam thapetvā bhūtāni sesarūpassa upādānabhāvam 3 dīpeti. Na sammāvācākammantānam. Tesam hi rūpattañ ñeva asiddham kuto upādārūpatā. 4 Tasmā asādhakan 'ti.

ARIYARŪPAKATHĀ' NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni añño anusayo 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā puthujjano kusala-avyākate ⁵ citte vattamāne sānusayo 'ti vattabbo na pana ⁶ pariyuṭṭhīto tasmā añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānan 'ti yesaṃ laddhi sēyyathāpi Andha-kānaṃ te saṃdhāya añño kāmarāgānusayo 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha heṭṭhā anusayakathāya vuttanayen' eva veditabbaṃ. Sānusayo 'ti ādi pana tasmiṃ samaye anusayassa appahīnattā sānusayo 'ti vattabbataṃ. Anuppannattā ⁷ ca pari-

⁶ C. omits. ⁷ C. onnañ ca.

¹ B. samodhānena. ² C. sammākammantā.

³ C. upādā°. ⁴ C. °nā. ⁵ B. kusalā°.

yuțțhito 'ti avattabbatam dipeti na anusayapariyuțțhānam añnattam tasmā asādhakan 'ti.

AÑÑO ANUSAYO 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni pariyutthānam cittavippayuttan 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā aniccādito manasikaroto pi rāgādayo uppajjanti. Vuttam pi c'etam app' ekadā bho Bhāradvāja asubhato manasikarissāmīti subhato manasikarotīti tasmā pariyutthānam cittavippayuttan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānam yeva. Te samdhāya pucchā sakavādissa patiññā itarassa. Sesam ettha hetthāvuttanayattā uttānattham evā 'ti.

PARIYUȚȚHĀNAM CITTAVIPPAYUTTAN 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni pariyāpannakathā nāma hoti. Tattha yasmā kāmarāgo kāmadhātum 2 anuseti kāmadhātupariyāpanno Tasmā rūparāgārūparāgā pi rūpadhātu-'ti ca vuccati. arūpadhātuyo anusenti rūpadhātu-arūpadhātupariyāpannā yeva ca nāma te 3 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānam c' eva Sammītiyānañ ca te samdhāya rūparāgo 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Tattha anusetīti vathā kāmarāgo kāmavitakkasamkhātam kāmadhātum saha jātavasena anuseti. Kin te eva rūparāgo rūpadhātun 'ti Pariyāpanno 'ti yathā ca so tividhāya kāmadhātuyā kilesakāmavasena pariyāpannattā kāmadhātupariyāpanno kin te evam rūparāgo pi 4 rūpadhātupariyāpanno 'ti pucchati. Itaro pan' assa adhippāyam asallakkhento 5 kevalam laddhivasena ām an tā 'ti patijānāti. Atha nam tam attham sallakkhāpetum kusalavipākakiriyāsamkhātehi 6 samāpatte siyādīhi samsandetvā pucchitum samāpatte siyā 'ti ādim āha. Sesam ettha yathā

¹ C. cittan 'ti. ² C. nāma dhātum. ³ B. hoti.

⁴ C. ti. ⁵ B. okhanto. ⁶ B. otena bhi.

pāļim eva niyyāti ¹ nanu kāmarāgo 'ti ādivacanam pi kamarāgass' eva kāmadhātu yam anusayanabhāvañ ca pariyāpannañ ² ca dīpeti. Na itaresam itaradhātūsū 'ti.

PARIYĀPANNAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 7.

Idāni avyākatakathā nāma hoti. Tattha vipākakiriyārūpanibbānasamkhātam catubbidham avyākatam vipākattā 3 avyākatam 'ti vuttam. Ditthigatam sassato loko 'ti kho pacchā avyākatam etan 'ti sassatādibhāvena akathitattā yesam pana imam vibhāgam agahetvā purima-avyākatam viya ditthigatam pi avyākatan 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānañ c' eva Uttarāpathakānam ca tesam tam vibhāgam dassetum ditthigatam avyākatan 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha yathāpāļim eva niyyātīti.

AVYĀKATAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 8.

Idāni apariyāpannakathā nāma hoti. Tattha yasmā puthujjano jhānalābhī kāmesu vītarāgo 'ti vattabbo hoti. Na pana vigataditthiko 'ti tasmā ditthigatam apariyāpannan 'ti yesam laddhi seyyathāpi tesam 4 yeva te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha yathā pāļim eva niyyātīti.

APARIYĀPANNAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 9.

CUDDASAMO VAGGO.

¹ C. oyati. ² B. onnātañ ca.

3 B. avio.

4 B. Pubbaseliyanam.

Idāni paccayakathā nāma hoti. Tattha yoʻz dhammo hetupaccayena paccayo so yesam² hetupaccayena paccayo tesañ ñeva yasmā ārammaṇānantaram samanantarapaccayena paccayo na hoti yo vā ārammaṇapaccayena paccayo so yasmā tesam yeva anantarasamanantarapaccayena³ paccayo na hoti. Tasmā paccayatā⁴ vavatthitā 'ti⁵ yesam laddhi seyyathāpi Mahāsaṃghikānam te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha pālim eva niyyātīti.

PACCAYAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 1.

Idāni añnamañnapaccayakathā nāma hoti. yesam 6 samaye avijjāpaccayā samkhārā 'ti ayam eva tan 'ti. Samkhārapaccayā pi avijjā 'ti ayam natthi. avijjā va samkhārānam paccayo na pana samkhārā avijjāyā 'ti laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam te samdhāya avijjāya samkhārādīnam añnamannapaccayatā pi atthīti dassetum pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Avijjā samkhārenā 'ti ettha apuñnābhisamkhāro va gahīto tasmā samkhārapaccayā pi avijjā 'ti ettha sahajāta-añnamañña-atthi-avigatasampayuttavasena paccayatā veditabbā. Upādānapaccayā 7 pi tanhā ti 8 ettha thapetvā kāmupādānam⁹ sesāni 10 tīni 10 upādānāni 10 avijjā pi 10 yā 10 samkhārā viya tanhāpaccayā hontīti veditabbāni. Sesam yathā pāļim Jārāmaranapaccayā 'ti pucchā paraeva nivvātī. Nāmarūpaviñānapaccavā 'ti sakavādissā 'ti.

AÑÑAMAÑÑAPACCAYAKATHĀ NIṬṬHITĀ. 2.

<sup>B. so.
C. sa.
B. anantarasabbassena.
C. oyā.
C. pi.
B. ro parao.
C. upādāo.
B. onāni.
B. omits.</sup>

Idāni addhākathā nāma hoti. Tattha tīnīmāni bhikkhave kathāvatthūnīti suttam nissāya kālasamkhāto addhā nāma parinipphanno atthīti yesam laddhi tesam addhā nāma koci parinipphanno natthi añnātra kālapañnāttimattā rūpādayo pana khandhā va parinipphanno 'ti vibhāgam dassetum addhā parinipphanno 'ti pucchā sakavādissa paṭinnā itarassa. Atha nam sa ce so parinipphanno rūpādīsu tena annātarena bhavitabban 'ti codetum rū pan 'ti ādim āha. Itaro paṭikkhipati. Sesam yathā pāṭim eva niyyātīti.

ADDHĀKATHĀ² NIŢŢĦITĀ. 3.

Khaṇalayamuhuttakathāsu pi es' eva nayo. Sabbe pi h' ete khaṇādayo addhāpariyāyā evā 'ti.

KHAŅALAYAMUHUTTAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni āsavakathā nāma hoti. Tattha yasmā catūhi āsavehi uttarim añño āsavo nāma natthi yena cattāro āsavā sāsavā siyum. Tasmā cattāro āsavā anāsavā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Hetuvādānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam yadi te āsavā anāsavā evam te 3 tehi maggādilakkhaṇappattehi 4 bhavitabban 'ti codetum maggo 'ti ādim āha. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

ASAVAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 5.

Idāni jarāmaraņakathā nāma hoti. Tattha jarāmaraņam nāma aparinipphannattā 5 lokiyan 'ti vā lokuttaran 'ti vā

¹ B. nena. ² C. addhāna^o. ³ B. omits. ⁴ C. vaggādīhi. ⁵ B. pari^o.

154 KATHĀVATTHU-PPAKARAŅA-AŢŢHAKATHĀ. [XV. 6, 7, 8, 9.

na vattabbam. Lokiyā dhammā lokuttarā dhammā 'ti tīhi dukehi jarāmaraṇam n' eva lokiyapade ¹ na lokuttarapade niddiṭṭham. Tattha yesam imam lakkhaṇam anādīyitvā lokuttarānam dhammānam jarāmaraṇam lokuttaran 'ti laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha yathā pālim eva niyyātīti.

JARĀMARAŅAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 6.

Idāni sannāvedayitakathā nāma hoti. Tattha sannāvedayitanirodhasamāpatti nāma na koci dhammo catunnam pana khandhānam nirodho iti sā n' eva lokiyā na 2 ca lokuttarā yasmā pana lokiyā na hoti tasmā lokuttarā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Hetuvādānam 3 yeva. Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭinnā itarassa. Sesam purimakathāsadisam evā 'ti.

SAÑÑĀVEDAYITAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni yasmā 4 lokuttarā nāma 5 na 5 hoti. Tasmā lokiyā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Hetuvādānam. 6 Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam purimakathāsadisam evā 'ti.

DUTIYASAÑÑĀVEDAYITAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8.

Idāni yasmā asuko maraṇadhammo asuko 7 na 7 maraṇadhammo 7'ti sattānam maraṇadhammatāya niyāmo natthīti saññāvedayitanirodhasamāpanno pi kālam kareyyā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Rājagirikānam. Tesam samāpannāya 8

¹ B. lokiyan 'ti. ² B. lokiyā; C. lokiyānañ ca.

³ B. odīnam. ⁴ B. adds: sā. ⁵ B. omits.

⁶ B. odīnam. 7 C. omits. 8 C. samānāya.

pi maranadhammataya maranasamayañ ca arammanasamayañ I ca dassetum pucchā sakavādissa patiññā itarassa. Atha nam vasmā kālam karontassa nāma maranan 'ti tehi2 phassādīhi bhavitabbam. Tasmā tena kāranena codetum atthīti ādim āha. Aphassakassa³ kālakirivā 'ti ādīni puttho 4 sesasatte samdhāya patikkhipati. Visamkāmeyyā⁵ 'ti ādīni puttho samāpatti-ānubhāyam samdhāya patikkhipati. Dutiyavāre sarīrapakatim 6 samdhāya patijānāti. Evamsante pana samāpatti-ānubhāvena 7 hotīti. Ten' eva nam nirodhasamāpanno 'ti anuyunjati na kālam kareyyā 'ti pucchā sakavādissa atthi so niyāmo 'ti ca paravādissa panhe pana 8 vasmā 8 evarūpo niyāmo natthi tasmā patikkhipati. Ca kkhuviññāsama ngīti ādi sakavādinā niyāme āsante pi maranasamayen' eva marati na asamayena 'ti dassetum vuttam. Tatra ayam adhippāyo. Yadi niyāmabhāyena 9 kālakiriyā bhaveyya cakkhuviññānasamangino pi bhaveyya tato pancahi pi nanehi na cavati na uppajjatiti 10 suttavirodho siyā. Yathā pana cakkhuviññānasamangissa kālakiriyā na hoti tathā nirodham samāpannassāpīti.

TATIYASAÑÑĀVEDAYITAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 9.

Idāni asaññāsattūpikā ¹¹ 'ti kathā nāma hoti. Tattha saññāvirāgavasena pavattā bhāvanā asaññāsamāpatti pi nirodhasamāpatti pi. Saññāvedayitanirodhasamāpatti nāma. Iti dve saññāvedayitanirodhasamāpattiyo lokiyā ca lokuttarā ca. Tattha lokiyā puthujjanassa asaññāsattūpikā hoti. Lokuttarā ariyānam panāsaññāsattūpikā ¹² hoti. Imam pana vibhāgam akatvā avisesen' eva saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññāsattūpikā 'ti yesam

¹ B. marana°. ² B. kehi. ³ B.—C. pha°.

⁴ B. pubbe. ⁵ B. visamka°. ⁶ B. sadisa°.

⁷ B. adds: nāma na. 8 C. omits. 9 B. omābhāve.

¹⁰ B. upapa°. 11 C. asaññe sattupakā 'ti.

¹² C. sandasaññaº.

laddhi seyyathāpi Hetuvādānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam yasmā asaññā-samāpattisamāpannassa alobhādayo atthi na nirodha-samāpatti tasmā tesam vasena codetum at thīti ādim āha. Idhāpi as aññīti pañhe idha saññāvirāgavasena samāpannattā asaññitā anuññātā tatra asaññasatten' eva. Tasmā imam paṭiññam gahetvā laddhipatiṭṭhāpentena chalena patiṭṭhāpitā hoti. Idha vā nirodhasamāpattim saṃdhāya asaññitā anuññātā tatrāpi ito cutassa anāgāmino nirodhasamāpattim eva tasmā pi imāya paṭiññāya patiṭṭhāpitā yevā 'ti.

ASAÑÑĀSATTŪPIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 10.

Idāni kammupacayakathā nāma hoti. Tattha yesam kammupacayo nāma kammato añño cittavippayutto avyākato anārammaņo 'ti laddhi. Sevvathāpi Andhakānam c'eva Sammītiyānañ ca. Te samdhāya a ñ ñ a m k a m m a n 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yadi kammato añño kammupacayo phassadito pi aññena phassupacayādinā bhavitabban 'ti codetum a ñ n o p h a s s o 'ti ādim āha. Itaro laddhiyā abhāvena patikkhipati. Kammena sahajāto 'ti panhesu cittavippayuttam samdhaya patikkhipati cittasampayuttam samdhaya patijanati. Kus a lo'ti panhesu pi vippayuttam patikkhipati sampayuttam samdhāya patijānāti. Parato a ku s a lo² 'ti pañhesu pi es' eva nayo. Sārammaņā 'ti puttho pana ekantam anārammanam eva icchati. Tasmā patikkhipati. Citta m bhajjamānan 'ti yadā cittam bhajjamānam hoti tadā kammam bhajjamānam 3 hotīti 4 attho. Bhummatthe vā paccattam. Citte bhajjamane 'ti attho. Ayam eva 5 patho. Tattha yasmā sampayutte 6 bhajjati vippayutte na bhajjati tasmā patijānāti c' eva patikkhipati ca. Kammamhi kam mupacayo 'ti kamme sati kammupacayo kamme

¹ C. °katten°.

² B. kusalo.

³ B. bhajjatīti.

⁴ B. omits.

⁵ B. adds: vā.

⁶ B. otto.

vā patiṭṭhite kammupacayo va kammupacayato ¹ ca vipāko nibbattatīti tasmiṃ pana kamme ² niruddhe yāva aṅkuruppādā bījaṃ viya yāva vipākuppādā kammupacayo tiṭṭhatīti 'ssa laddhi tasmā paṭijānāti. Tañ ñeva kammaṃ so kammupacayo so kammavipāko 'ti. Yasmā kammamhi kammupacayo so ³ ca yāva vipākuppādā tiṭṭhatīti laddhi 'ssa ³ tasmā taṃ ⁴ tesaṃ tiṇṇaṃ pi ekattaṃ ⁵ pucchati vipāko sārammaṇo ⁶ 'ti idaṃ vipāko viya vipākadhammadhammo pi ārammaṇapaṭibaddho yevā 'ti codanatthaṃ pucchati itaro pana laddhivasena ekaṃ ʔ paṭijānāti ekaṃ paṭikkhipati. Paṭilome pi es' eva nayo. Sesam ettha yathā pāḷim eva niyyātīti.

KAMMUPACAYAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 11.

PANNARASAMO VAGGO.

TATIYO PANNĀSAKO NIŢŢHITO.

¹ C. °yo. ² B. kamma. ³ C. omits. ⁴ B. nam. ⁵ C. °ttakam. ⁶ B. āra°. ⁷ B. tam.

Idāni niggahakathā nāma hoti. Tattha ye loke balappattā vasībhūtā te yadi parassa cittam nigganhitum na sakkuneyyum kā tesam balapatti ko vasībhāvo balappattiyā pana vasībhāvena ca addhā te parassa cittam nigganhantīti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam te samdhāya paroparassā 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa tattha nigganhatīti sakilesāpattito nivāreti. Sesam ettha yathā pāļim eva niyyātīti.

NIGGAHAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 1.

Paggahakathāya pi es' eva nayo. 2.

Idāni yathā ² sukhānuppādānakathā nāma hoti. Tatthā bahunnam vata no bhagavā sukhadhammānam ³ upahatattā 'ti suttam nissāya paroparassa sukham anuppādetīti yesam laddhi seyyathāpi Hetuvādānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Dukham anuppādētēti puṭṭho pana tādisam suttapadam apassanto paṭikkhipati. Attano sukhan 'ti ādipañhe yam attano ca parassa vā tam anuppādātum na sakkā. Yam tass' eva kin te tattha anuppādānam nāmā 'ti paṭikkhipati. N' e va attano 'ti ādipañhe pana yam evarūpam na tam anuppādīnnam nāma bhavitum arahatīti laddhiyā paṭijānāti. No vata re ti tādisassa sukhassa abhāvā vuttam. Sukhadhammānam upahattā 'ti vacanam bhagavato paresam

¹ B. opadassā.

² B. omits.

³ B. sukhapahatattā.

sukhuppattiyā ¹ paccayabhāvam ² dīpeti. Na ³ annādīnam viya sukhassa anuppādānam tasmā asādhakan 'ti.

SUKHĀNUPPĀDĀNAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 3.

Idāni adhigayha manasikārakathā nāma hoti. Tattha duvidho manasikāro nayato ca ārammanato ca. Tattha ekasamkhārassa pi aniccatāya ditthāya sabbe samkhārā anicca 'ti avasesesu nayato manasikaro hoti. Atīte pana samkhāre manasikaronto na 4 anāgate manasikātum na 4 sakkotīti. Atītādīsu añnataram manasikaronto āramman-Tattha paccuppanne manasikaronto ato manasikāro hoti. yena cittena te manasikaroti tam paccuppannakkhane manasikātun na sakkoti. Tattha vesam sabbe samkhārā aniccā 'ti ādi vacanam nissāya manasikaronto nāma adhigayha adhiganhitvā sabbe samkhāre ekato manasikarotīti laddhi. Seyyathāpi Pubbaseliyāparaseliyānam. Te samdhāva pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam vasmā sabbe ekato manasikaronto 5 yena 6 cittena 4 manasikaroti tam pi Tasmā tam cittatāva codetum manasikātabbam hoti. Itaro ārammanam katvā na tena cittenā 'ti āha. sakkā jānitun 'ti samdhāya patikkhipati. Evamlakkhanam cittan 'ti ñātattā 7 pana tam pi cittam ñātam eva hotīti samdhāya patijānātīti. Atha vā tañ ñeva tassa ārammanam na hotīti patikkhipati. Sabbe samkhārā aniccā 'ti vadā paññāya passatīti ādi 8 nissāya uppannaladdhivasena patijānāti. Sesapañhadvaye pi es' eva nayo. Na 3 tena phassenā 'ti ādīsu pana tathārūpam suttam apassanto patikkhipat' eva. Atītādīsu pañhesu hetthāvuttanayen' eva patikkhepapatiññā veditabbā. Sesam yathāpālim eva niyyātīti. Sabbe samkhārā 'ti ādivacanam nayato dassanam samdhāya ·

¹ B. sukkhappa^o.

² B. bhāvam.

³ C. omits.

⁴ B. omits.

⁵ B. orontena.

⁶ B. te.

⁷ C. ñāna^o.

⁸ B. ādīnam.

160 KATHĀVATTHU-PPAKARANA-AŢŢHAKATHĀ. [XVI. 4, 5, 6, 7.

vuttam. Na ekakkhane ārammanato tasmā asādhakan 'ti.

ADHIGAYHA MANASIKĀRAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni rūpam hetū 'ti kathā nāma hoti. Tattha hetū 'ti kusalamūlādino ' hetu hetussāpi nāmam yassa kassaci paccayassāpi. Imam ' pana vibhāgam akatvā. Cattāro mahābhūtā hetū 'ti vacanamattam nissāya avisesen' eva rūpam hetū 'ti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. A lobho hetū 'ti kin te rūpam alobhasamkhāto hetū ti pucchati itaro paṭikkhipati. Sesesu pi es' eva nayo. Mahābhūtā upādārūpānam uppādāya hetū 'ti. Ettha paccayaṭthena hetubhāvo vutto na mūlaṭṭhena tasmā asādhakan 'ti.

RŪPAHETŪ 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Sahetukakathāya pi iminā va nayena attho veditabbo 'ti.

RÜPAM SAHETUKAN 'TI KATHĀ NITTHITĀ. 6.

Idāni rūpam kusalākusalan 'ti kathā nāma hoti. Tattha kāyakammam vacīkammam kusalam pi akusalam pīti vacanam nissāya kāyavacīkammasamkhātam kāyaviñnatti vacīviñnatti rūpam kusalam pi akusalam pīti yesam laddhi seyyathāpi Mahimsāsakānan c' eva Sammītiyānan ca te samdhāya rūpam kusalam 'ti pucchā sakavādissa paṭinnā itarassa. Atha nam yadi te rūpam kusalam 3 evam 4 vidhena eva na 5 bhavitabban 'ti codetum sāra m-

B. odihetuyā pi nāmam.

³ C. omits. ⁴ C. adds: ti.

² B. idam.
⁵ C. vidhena nena.

XVI. 7, 8, 9, 10.] KATHĀVATTHU-PPAKARAŅA-AŢŢHAKATHĀ. 161

ma na n'ti ādim āha. Parato akusalapañhe pi es' eva nayo. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

RŪPAM KUSALĀKUSALAN 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni rūpam vipāko 'ti kathā nāma hoti. Tattha z kammassa katattā uppannā cittacetasikā viya kammassa katattā uppannam rūpam pi vipāko 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānañ c' eva Sammītiyānañ ca te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam yadi te rūpam vipāko evamvidhena te na z bhavitabban 'ti codetum s u k h a v e d a n ī y a n 'ti ādim āha. Sesam pāļim eva niyyātīti.

RŪPAM VIPĀKO 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 8.

Idāni rūpam rūpāvacaram arūpam arūpāvacaran 'ti kathā nāma hoti. Tattha yam kāmāvacarassa kammassa katattā rūpam tam yasmā kāmāvacaram tasmā rūpāvacarārūpāvacarakammānam pi katattā rūpena rūpāvacarārūpāvacarena 3 bhavitabban 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya atthi rūpam rūpāvacarārūpāvacarena caran 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa sesam ettha heṭṭhāvuttanayam evā 'ti.

rūpāvacarārūpāvacaran 'ti kathā niţţhitā. 9.

Idāni rūparāgo rūpadhātupariyāpanno arūparāgo arūpadhātupariyāpanno 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno tasmā rūparāgārūparāgehi pi rūpadhātu-arūpadhātupariyāpannehi bhavitabban

I C. tassa.

² B. nena.

³ B. care.

'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam heṭṭhāvuttanayen' eva veditabban 'ti. Kevalam hi tattha rūpadhātum anuseti arūpadhātum anusetīti padaviseso. Sā ca laddhi seyyathāpi z Andhakānam c' eva Sammītiyānañ c' eva. Ayam Andhakānam yevā 'ti.

RŪPARĀGO RŪPADHĀTUPARIYĀPANNO ARŪPARĀGO ARŪPADHĀTUPARIYĀPANNO 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 10.

SOLABAMO VAGGO.

^I C. omits.

Atthi arahato puññupacayo 'ti kathā nāma hoti. Tattha yesam arahato dānasamvibhāgañ cetiyavandanādīni kammāni disvā atthi arahato puññupacayo 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam arahā nāma pahīnapuññapāpo so yadi puññam kareyya pāpam pi kareyyā 'ti codetum a puññupa cayo 'ti ² āha. Itaro pāṇātipātādikiriyam apassanto paṭikkhipati puññābhisamkhāran³ 'ti ādīsu bhāvagāmikammam arahato natthīti paṭikkhipati. Dānam dadeyyā 'ti ādīsu kiriyācittena dānādipavattisambhavato sakavādī paṭijānāti. Itaro cittam anādīyitvā kiriyāpavattimattadassanen' eva laddhim patiṭṭhāpeti. Sā pana ayoniso patiṭṭhāpitattā appatiṭṭhāpitā hotīti.

ATTHI ARAHATO PUÑÑUPACAYO 'TI 4 KATHĀ NIŢŢĦITĀ. 1.

Idani natthi arahato akālamaccū 'ti kathā nāma hoti. Tattha nāham bhikkhave samcetanikānam katānam upacitānam vipākam appatisamveditvā vyantibhāvam vadāmīti suttassa attham ayoniso gahetvā arahatā nāma sabbam kammavipākam patisamvedayitvā parinibbāyitabbam tasmā natthi arahato akālamaccū 'ti yesam laddhi seyyathāpi Rājagirikānañ c' eva Siddhatthikānañ ca te samdhāya pucchā sakavādissa patiññā itarassa. Atha nam sace tassa natthi akālamaccu arahantaghātakena nāma na 7 bhavitabban 'ti codetum natthi a rahantaghātakena ghā tako 'ti 8 āha. Itaro ānantariyakammassa c' eva

² C. hi. ² C.—B. otīti. ³ B. otan. ⁴ C. ca. ⁵ B. paccao. ⁶ C. ontā. ⁷ B. omits. ⁸ B. adds: ye.

tādisānam ca puggalānam sambhāvato patikkhipati. Visam na kameyyā 'ti panhe yava pubbe katam kammam parikkhayam na gacchati tāva na kamatīti laddhiya patikkhipati. Sesam ettha yatha palim eva nivyatīti. Nāham bhikkhave 'ti suttam idam samdhāya vuttam. Samcetanikānam kammānam katānam vipākam appatisamveditvā avinditva 1 ananubhavitvā 2 vyantibhāvam tesam kammānam parivatum paricchinnabhāvam³ na vadāmi. Tañ ca kho ditthadhammavedanīyānam ditthe va dhamme na tato 2 param 4 uppajja 5 vedanīyānam anantaram uppattim uppajjitvā va na tato param aparāpariyāyavedanīyānam 6 na 2 yadā vipākokāsam labhati 7 tathārūpe 8 apare vā pariyāye evam sabbathā pi samsārapavatte sati laddhavipākavāre kamma na 9 vijjatīti so jagatippadeso vattha thito 10 muñceyya pāpakammā 'ti evam sante yad etam 11 aladdhavipākavāram pi kammam avassam arahato patisamveditabban 'ti kappanāvasena natthi arahato akālamaccū 'ti laddhipatitthāpanam katam tam dukkatam evā 'ti.

NATTHI ARAHATO AKĀLAMACCŪ 'TI KATHĀ NIŢŢĦITĀ. 2.

Idāni sabbam idam kammato' ti kathā nāma hoti. Tattha kammunā vattati loko 'ti suttam nissāya sabbam idam kammam kilesavipākavatṭam kammato va hotīti yesam laddhi seyyathāpi Rājagirikānam c' eva Siddhatthikānañ ca te samdhāya s a b b a m i d a n 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam evam sante kammam pi kammato āpajjatīti codetum kammam pi kammato ¹² ti ¹³ āha. Itaro yadi kammam pi kammato va nāma tam kammam vipāko yeva siyā 'ti paṭikkhipati. Pubbekatahetū 'ti yadi sab-

¹ B. acintitvā. ² B. omits. ³ B. apario.

⁴ B. pana. ⁵ B. upa°. ⁶ B. aparaṃ apa°.

⁷ B. onti. 8 C. opena. 9 C. kammena.

¹⁰ B. sa muccheyya. ¹¹ C. edam. ¹² B. kammakato. ¹³ hoti.

bam idam kammato pubbekatahetunanena bhavitabban 'ti codetum pucchati. Itaro pubbekatahetuvādabhayena patikkhipati. Kammavipākato 1 'ti yadi sabbam idam kammato yam atītabhave pavattassa hetubhūtam kammam vā pi purimabhave 2 kammato 'ti kammavipāko sampajjati tena te sabbam idam kammavipākato³ 'ti 4 āpajjatīti codetum Itaro bijato ankurass' eva paccuppanna-pavattassa kammato nibbattim samdhāya patikkhipati. yam puttho tassāpi tassāpi kammassa bījassa purimabījato viva purimakammato pavattattā 5 patijānāti. Pānam 6 Yadi sabbam kammam vipākato hanevvā 'ti ādi. pāṇātipātādīni kammavipāken' eva kareyyā 'ti codetum vuttam. Itaro dussīlyacetanā pi purimakammanibbattattā ekena pariyāyena vipāko yevā 'ti laddhiyā patijānāti. Atha nam yadi te pāṇātipāto vipākato 7 nibbattati. Pāṇātipāto viva vipāko pi saphalo āpajjatīti codetum saphalo 'ti āha. Itaro pānātipātassa nirayasamvattanikādibhāvato saphalatam passanto patijānāti. Kammavipākassa pana idam nāma phalan 8 'ti vuttatthānam apassanto patikkhipati. Adinnādānādīsu pi es' eva nayo. Gilāna paccay abhesajjaparikkhāro saphalo 'tiāha deyyadhammavasena danaphalam pucchati. Kammuna vattatīti suttam. Natthi kamman 'ti akammavāditam patikkhipitvā atthi kamman 'ti kammavāditam kammassa katam dīpeti. Na sabbass' 9 eva kammato nibbatti tasmā asādhakan 'ti.

SABBAM IDAM KAMMATO 'TI KATHĀ NIŢŢĦITĀ. 3.

Idāni indriyabaddhakathā nāma hoti. Tattha duvidham ¹⁰ dukkham indriyabaddham anindriyabaddham ca indriyabaddham dukkhavatthutāya dukkham. Anindriyabaddham

¹ C. °ko. ² B. °vārebhave. ³ B. vipākato. ⁴ B. omits. ⁵ C. pavattā 'ti.

B. pāṇi pāna yyā 'ti ādissati.
 B. kamma^o:
 B. mahappalan.
 B. sabbaṃssa.
 D. tividham.

udayabbayapatipilanatthena 1 yad aniccam tam dukkhan 'ti samgahītattā dukkham imam vibhāgam agahetvā yassa patiññāya² bhagavati brahmacariyam vussati tam indriyabaddham eva dukkham na itaran'ti yesam laddhi seyyathā pi Hetuvādānam tesam 3 itarassa pi dukkhabhāvam dassetum indrivabaddhañ ñevā 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yasmā bhagavatā yad 4 aniccam tam 5 dukkhan 'ti vuttam. Yasmā indriyabaddhen' eva aniccena bhavitabban 'ti codetum indriva haddhañ ñeva aniccan 'ti ādim āha. Nanu anindriyabaddham aniccan 'ti nanu pathavīpabbatapāsānādi anindriyabaddham pi aniccan 'ti attho. Na vattabbam indrivabaddhañ ñeva dukkhan 'ti pañhe ā m a n t ā 'ti patinnā sakavādissa. Anindriyabaddham hi dukkhadomanassānam ārammanam hoti. Unhakālasmim hi aggi sītakāle ca vāto dukkhassārammanam niccam pi bhogavināsādayo domanassassa tasmā vinā pi aniccatthena anindriyabaddham dukkhan 'ti vattabbam. Kammakilesehi pana anibbattatta dukkham arivasaccan 'ti na vattabbam. Tathā maggena apariññeyyattā6 yasmā pana tinakatthādinirodho 7 vā utubījādinirodho vā dukkhanirodha-arivasaccam nāma na hoti. Tasmā indriyabaddham dukkham c' eva ariyasaccañ ca itaram pana dukkham evā 'ti. Idam nānattam dassetum patijānāti. Yathā indriyabaddhassā 'ti ādi vacanam 8 indriyabaddhassa pariññeyyā 9 brahmacariyavāsañ ca pariññātassa 10 puna anuppattim dīpeti. Ten' ev' ettha sakavādinā patikkhepo kato yad aniccam tam dukkhan 'ti vacanena pana samgahītassa anindriyabaddhassa dukkhabhāvam patisedhetum na sakkā 'ti. Tasmā asādhakan 'ti.

INDRIYABADDHAKATHĀ NIṬṬHITĀ: 4.

B. udayabbayassa.
 B. yam.
 B. vā.
 C. apariyeyattā;
 B. paṭiññē°.
 C. odhā.
 C. onassa.
 B. paṭiññāya.
 B. paṭiññāya.

Idāni thapetvā ariyamaggan 'ti kathā nāma hoti. Tattha yasmā ariyamaggo dukkhanirodhagāminī patipadā 'ti vutto tasmā thapetvā ariyamaggam avasesā samkhārā dukkhā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Hetuvādānam te samdhāya pucchā sakavādissa patiññā itarassa. Atha nam yadi evam samudayassāpi dukkhabhāvo āpajjatīti codetum dukkhasam udayo pītiāha. Itaro hetulakkhanam samdhāya patikkhipati. Puna puttho pavattipariyāpannabhāvam samdhāya patijānāti. Tīņ' e vā 'ti pañhe suttavirodhabhayena patikkhipati. Laddhivasena patijānāti. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

ŢHAPETVĀ ARIYAMAGGAN 'TI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni na vattabbam samgho dakkhinam patiganhātīti kathā nāma hoti. Tattha paramatthato maggaphalān' eva samgho maggaphalehi añño samgho nāma natthi. Maggaphalāni ca na kiñci patiganhanti. Tasmā na vattabbam samgho dakkhinam i patiganhātīti yesam laddhi seyyathāpi etarahi mahāsuñnatāvādasamkhātānan ca Vetulvakānam.2 Te samdhāya na vattabban 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yadi samgho na patiganheyya na nam satthā āhuneyyo 'ti ādīhi thomeyyā 3 'ti codetum nanu samgho āhuneyyo 'ti ādim āha. Samghassa danam dentīti ye te samghassa denti te patiggāhakesu 4 asati 5 kassa dadeyyun 'ti codanattham vuttam. Āhutim jātavedo cā 6 'ti suttam parasamayato āgatam. Tattha mahāmeghan 'ti meghavutthim samdhāya vuttam. Vutthim hi medinī patiganhāti na megham eva maggo patiganhātīti. Maggaphalāni samgho 'ti laddhiyā vadati. Na ¹ ca ¹ maggaphalān' eva samgho. Maggaphalahetubhā-

¹ C. omits.

² C. cetu^o; B. vatullakānam.

³ B. kopeyyā.

⁴ B. onesu. 5 B. apati.

⁶ B. oro vā.

vam i parisuddhe pana khandhe upādāya pañnattā aṭṭha puggalā saṃgho tasmā asādhakam etan 'ti.

NA VATTABBAM SAMGHO DAKKHIŅAM PATIGAŅHĀTĪTI KATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni na vattabbam saṃgho dakkhiṇam visodhetīti kathā nāma hoti. Tattha maggaphalān' eva saṃgho nāma na ca tāni dakkhiṇam visodhetum sakkonti tasmā na vattabbam saṃgho dakkhiṇam visodhetīti yesam laddhi seyyathāpi tesañ ñeva te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiñnā itarassa. Ā h u n e y y o 'ti ādi. Yadi saṃgho dakkhiṇam visodhetum na sakkuṇeyya² na naṃ satthā evaṃ thomeyyā³ 'ti dassanattham vuttam. V i s o d h e t ī ti mahapphalam karoti. Saṃghasmiṃ hi appaṃ dinnaṃ bahum hoti bahum dinnam bahutaram. Da k k h i n e y y ā 'ti dakkhiṇārahā dakkhiṇāya anucchavikā dakkhiṇam visodhetum samatthā 'ti attho. Da k k h i n a m ā r ā d h e n t ī ti saṃpādenti appamattikāya pi dakkhiṇāya mahantaṃ phalam pāpuṇantīti attho. Sesaṃ heṭṭhāvuttanayam evā 'ti.

na vattabbam samgho dakkhinam visodhetīti kathā niţţhitā. 7.

Idāni na vattabbam samgho bhunjatīti kathā nāma hoti. Tatrāpi maggaphalān' eva samgho nāma na ca 4 kinci bhunjanti. Tasmā na vattabbam samgho bhunjati pivati khādati sāyatīti yesam laddhi seyyāthāpi tesan neva te samdhāya pucchā sakavādissa paṭinnā paravādissa. 5 Atha nam yadi samgho na bhunjeyya samghabhattādikaranam niratthakam bhaveyyā 'ti codetum nanu at thi 6 keci samghabhattāni karontīti ādim āhaganabhojanan 'ti ādi. Yadi samgho na bhunjeyya

C. olāpātubhāva.
 B. nisakkā.
 B. byādheyyā.
 C. va.
 B. itarassa.
 B.—C. attha.

kassa ganabhojanādīni siyun 'ti codanattham vuttam. Attha pānānīti idam pi yadi samgho na piveyya kass' etāni pānāni satthā anujānevyā 'ti codanattham vuttam. Sesam idhāpi hetthāvuttanaven' eva veditabban 'ti.

> NA VATTABBAM SAMGHO BHUNJATITI KATHĀ NITTHITÄ. 8.

Idāni na vattabbam samghassa dinnam mahapphalan 'ti kathā nāma hoti. Tatrāpi maggaphalān' eva samgho nāma na ca sakkā tesam kinci dātum na tehi patiganhitum na tesam dānena koci upakāro ijihati i tasmā na vattabbam samghassa dinnam mahapphalan 'ti yesam laddhi seyyathāpi tesañ ñeva te samdhāya pucchā sakavādissa patiñnā itarassa. Āhuneyyo 'ti ādi yadi samghassa dinnam na mahapphalam bhaveyya na nam satthā evam thomeyyā 'ti dassanattham vuttam sesam yathā pālim eva niyyātīti.

> NA VATTABBAM SAMGHASSA DINNAM MAHAPPHALAN 'TI KATHĀ NITTHITĀ. 9.

Idani na vattabbam buddhassa dinnam mahapphalan 'ti Tattha buddho bhagavā na kiñci parikathā nāma hoti. bhunjati lokanuvattanattham 2 pana 3 paribhunjamanam viya attānam 4 dasseti 5 tasmā 6 nirupakārattā na vattabbam tassa 7 dinnam mahapphalan 'ti yesam laddhi seyyathāpi tesañ ñeva te samdhaya puccha sakavadissa patiñña itarassa. Dipadānam aggo 'ti ādi mānussadussīle pi dānam sahassagunam hoti kim anga8 pana evarūpe aggapuggale 'ti dassanattham vuttam. Sesam ettha yathā pālim eva nivyātīti.

NA VATTABBAM BUDDHASSA DINNAM MAHAPPHALAN 'TI KATHĀ NITTHITĀ. 10.

¹ B. icchati.

² B. nekā na vattabbam nattham.

³ B.—C. na.

⁴ B. sattānam. 5 B.—C. otum.

⁶ B. vasmā.

⁷ B. tasmī.

⁸ C. aham.

Idani dakkhinavisuddhikatha nama hoti. Tattha yadi patiggāhakato dakkhinā visujjheyya 1 mahaphalā bhaveyya. Dāyakena dānam dinnam patiggāhakena vipāko nibbattito 'ti. Añño aññassa kārako bhaveyya. Parakatam sukhadukkham āpajjeyya. Añño kareyya añño patisamvedeyya. Tasmā dāyakato va dānam visujihati 3 no patiggāhakato dāyakass' eva cittavisuddhi vipākadāyikā hotīti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Āhunevyo 'ti ādi. Yadi patiggāhakato dānam na visujjheyya kim assa āhuneyyādibhāvo kāreyyā 'ti dassanattham vuttam. Añño aññassa kārako 'ti yadi dāyakassa dānacetanā patiggāhakena katā bhaveyya yuttarūpam siyā 4 tassa 5 pana dānacetanā parisuddham 6 patiggāhakasamkhātam vatthum paticca mahāvipākatthena visujjhati 7 tasmā acodanā esā patiggāhakato pi dānam visujihatīti.

> DAKKHIŅĀVISUDDHIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 11.

SATTARASAMO VAGGO.

¹ C. sujjheyya.
² B. onena.
³ B. otīti.
⁴ B. piyā.
⁵ B. kassa.
⁶ B. patisuddhi.
⁷ B. vibhūti.

Idani manussalokakatha nama hoti. Tattha bhagava loke jāto loke samvaddho lokam abhibhuyya viharati anupalitto lokenā 'ti suttam avoniso gahetvā bhagavā Tusitabhavane nibbatto tatth' eva vasati manussalokam āgacchati nimmittarūpamattakam i pan' ettha dassetīti yesam laddhi seyyathāpi etarahi Vetulyakānam yeva. Te samdhāva pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam vuttokāsena 2 c'eva suttasādhanena ca saññāpetum na nu atthīti ādim āha. Loke jāto 'ti paravādī Tusitapuram samdhāya vadati. Satthārā pan' etam manussalokañ ñeva samdhāya vuttam. Lokam abhibhuvyā 'ti paravādī manussalokam abhibhuvva viditvā 3 'ti di-Satthā pana ārammanalokam abhibhatthivā 4 vadati. vitvā vihāsi anupalitto manussalokenā5 'ti paravādī manussalokena anupalittatam samdhāya vadati. Satthā pana lokadhammesu kilesehi anupalitto vihāsi. Tasmā asādhakam etan 'ti.

MANUSSALOKAKATHĀ. NIŢŢĦITĀ. 1.

Idāni dhammadesanākathā nāma hoti. Tattha Tusitapure thito bhagavā dhammadesanatthāya abhinimmitam⁶ peseti. Tena c' eva tassa ca desanam sampaticchitvā āyasmatā Ānandena dhammo desito na buddhena bhagavatā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Vetulyakānañ ' c' eva te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam yadi tena dhammo desito so yeva satthā bhaveyyā 'ti codetum abhinimmito jino 'ti ādim āha. Itaro

¹ C. nimitta^o. ² B. puṭṭho^o.

⁴ B. ditthitā. 5 B. lokenā.

⁷ B. Vethullakānañ.

³ B. abhibhavitā 'ti.

⁶ C. animittam.

⁸ B. eva.

172 KATHĀVATTHU-PPAKARANA-AŢŢHAKATHĀ. [XVIII. 2, 3, 4, 5.

tathā asampaticchanto patikkhipati. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

DHAMMADESANĀKATHĀ NIŢŢHITĀ. 2.

Idāni karuṇākathā nāma hoti. Tattha piyāyitānam vatthūnam vipattiyā sarāgānam rāgavasena karuṇāpatirūpakam pavattim disvā rāgo va karuṇā nāma so bhagavato natthi. Tasmā natthi buddhassa bhagavato karuṇā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Uttarāpathakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam karuṇā nām' esā nikkilesatāya c' eva sattārammaṇatāya ca cetovimuttiyā ca ekādasānisaṃsatāya 2 ca mettādīhi samānajātikā. Tasmā yadi bhagavato karuṇā natthi mettādayo pi ssa na siyun 'ti codanattham natthi buddhassa bhaga vato mettā 'ti ādim āha. Akāruṇiko 'ti pañhe tatḥārūpaṃ apassanto paṭikkhipati. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

karuņākathā niţţhitā. 3.

Idāni gandhajātakathā nāma hoti. Tattha yesam buddho bhagavā 'ti ayoniso pemavasena bhagavato uccārapassāvo aññagandhajāte ativiya adhigaṇhāti ³ natthi tato sugandhataram gandhajātan 'ti laddhi seyyathāpi ekaccānam Andhakānam c' eva Uttarāpathakānañ ca te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha yathāpāļim eva niyyātīti.

GANDHAJĀTAKATHĀ NIṬṬHITA. 4.

Idāni ekamaggakathā nāma hoti. Tattha yesam bhagavati ayoniso pemavasena bhagavā sotāpanno hutvā

¹ B. adds: ca. ² B. ekārasā°. ³ B. abhi°.

sakadāgāmī sakadāgāmī hutvā anāgāmī anāgāmī hutvā arahattam sacchākāsi.2 Eken' eva pana ariyamaggena cattari phalani sacchakasīti 3 laddhi sevvathapi tesañ ñeva. Te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. nam catūhi 4 phalehi saddhim uppannānam catunnam catunnam phassādīnam ekato samodhānavasena codetum catunnam phassādīnan 'ti ādim āha. Sotāpattimaggenā 'ti ādi kataramaggena sacchikarotīti pucchanattham vuttam. Arahattamaggenā 'ti ca vutte tena sakkāyaditthādīnam pahānabhāvavasena 5 codeti. Bhagavā sotāpanno sotāpannabhāvo natthīti patikkhipati. buddhabhūtassa Parato pañhadvaye pi es' eva nayo sesam ettha yathā pālim eva niyyātīti.

EKAMAGGAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni jhānasamkantikathā nāma hoti. Tattha yesam idha bhikkhave bhikkhu vivicc' eva kāmehi -pe- pathamajjhānam upasampajja viharati vitakkavicārānam vūpasamā dutiyajjhānam tatiyajjhānam catutthajjhānam upasampajja viharatīti imam patipātidesanam nissāya tassa jhānassa upacārappavattim 6 vinā va jhānā jhānam samseyyathāpi Mahimsāsakānañ c' eva kamatīti laddhi ekaccānañ ca Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa patiññā itarassa. Atha nam yadi te dutiyajjhānupacāram appatvā uppatipātiyā pathamajjhānā 7 dutiyajjhānañ c' eva samkamati pathamato tatiyam 8 dutiyato 8 catuttham pi samkameyyā 'ti codetum pathamajjhānā 'ti ādimāha. Yā pathamassā 'ti ādi. Yadi pathamato anantaram 9 dutiyam 10 dutiyādīhi vā tatiyādīni samāpajjati ekāpajjanena 11 samāpajjeyyā 'ti codanattham vuttam. Kāme 12 ā dīnavato 'ti pathamam kāme ādīnavato manasikaroto

¹ B. adds: vā. ² C. saccikāsi. ³ C. saccikāsīti.

⁴ B. adds: catūhi. 5 B. pahānā°. 6 B. °sampatti.

⁷ C. onam. 8 B. omits. 9 C. antaram.

¹⁰ C. omits. 11 C. ovajjanena. 12 C. ñane.

pacchā uppajjati i jhānakkhaņe pan' esa nimittam eva manasikarotīti. Tañ ñeva paṭhaman 'ti yadi purimajavanato pacchimajavanam viya anantaram uppajeyya. Thapetvā purimapacchimabhāvam lakkhaņato tañ ñeva tam bhaveyyā 'ti codetum pucchati. Iminā upāyena sabbattha attho veditabbo. Vivicc' eva kāmehīti ādīhi paṭipāṭiyā jhānānam desitabhāvam dīpeti na anantaruppatti. Tasmā asādhakan 'ti.

JHĀNASAMKANTIKATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni jhānantarikakathā 2 nāma hoti. Tattha yesam samaye pancakanaye panca jhanani na vibhattani kevalam Samādhi udditthā 3 'ti avitakkavicāramattassa samādhino okāsam ajānantānam pathamassa ca dutiyassa ihānassa anantare ihānantarikā nāma esā 'ti laddhi seyyathāpi Sammītiyānañ c' eva ekaccānañ ca Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam jhanam pi cetasika dhamma phassadayo pi tasma yadi jhanantarika nama na 4 bhaveyya phassantarikadihi pi te bhavitabban 'ti codanattham at thi phassantarikā 'ti ādim āha. Dutiyassa ca jhānassā 'ti yadi jhānantarikā nāma bhaveyya dutiyatatiyādīni pi jhānān' eva tesam pi antarikāya 5 bhavitabban 'ti codanattham vuttam. So 6 kevalam laddhiyā abhāvena pațikkhipati c' eva patijanati ca. Pathamassa cā 'ti puttho laddhivasena patijānāti. Savitakko savicāro Tinnam pi samādhīnam samādhibhāve samāne avitakko avicāramatto va samādhijihānantariko na itaro 'ti koci7 ettha visesahetū8 'ti codanattham vuttam d vinna m j hānānam paccuppannānan 'ti pathamadutiyāni samdhāya pucchati. Itaro tesam paccuppannānam yeva

<sup>B. uppajja.
C. oyakathā.
C. uddhio;
B. udio.
C. oyā.
C. omits.
B. ko.
C. visesabhū.</sup>

anantare i avitakko vicāramatto samādhijjhānantarikā nāma hotīti laddhiyā paṭijānātī. Paṭhamajjhānam niruddhan²'ti puṭtho. Tiṇṇaṃ ekakkhaṇe pavatti na yuttā 'ti paṭijānātī. Animittavihāramatto³ samādhi paṭhamaṃ jhānan 'ti catukkana-yavasena pucchati. Sakavādī tasmiṃ naye tassa abhāvā paṭikkhipatī. Nanutayo samādhīti ettha assamadhippāyena gatesu tīsu samādhīsu dve samādhī jhānān' eva na jhānantarikā. Evaṃ itarena pi jhānen' eva bhavitabbaṃ na jhānantarikāyā 'ti.

JHĀNANTARIKAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni samāpanno ¹ saddam suņātīti kathā nāma hoti. Tattha yasmā paṭhamajjhānassa ⁵ saddo kaṇṭako ⁶ vutto bhagavatā. Yadi ca samāpanno tam suṇeyya katham kaṇṭako siyā. Tasmā samāpanno saddam suṇātīti yesam laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Cakkhunā rūpam passa satīti ādi samāpannassa tāva pañcadvāram ⁷ pavattam natthi. Tasmā ⁸ asati yadi so saddam suṇeyya rūpam pi passeyyā 'ti codanattham vuttam. Saddo kaṇṭako 'ti vikhepakaraṇattā ⁹ vuttam. Oḍārikena hi saddena sote ghaṭṭite ¹⁰ paṭhamajjhānato vuṭṭhānam hoti. Tena tam ¹¹ vuttam tasmā asādhakam. Dutiyajjhānas sā 'ti ādi yathā añño pi kaṇṭako anto ¹² samāpattiyam natthi. ¹³ Evam saddasavanam pīti codanattham vuttam. Sabbam uttānattham evā 'ti.

samāpanno¹ saddam suņātīti kathā. niṭṭhitā. 8.

¹ C. omits.

² C. nirujjhan.

³ B. avitakko vicāramatto.

⁴ C. omits till the end of 7.

⁵ B. paṭhamassa.

⁶ C. khandhake; B. kaṇḍako.

⁷ B. pañca.

⁸ B. tasmī.

⁹ B. okadattā.

¹⁰ C. sotena sadhim tena. ¹¹ B. netam.

¹² C. attano. ¹³ B. tattha.

Idāni cakkhunā rūpam passatīti kathā nāma hoti. Tattha cakkhunā rūpam disvā 'ti vacanam nissāya pasādacakkhum eva rūpam passatīti yesam laddhi seyyathāpi Mahāsamghikānam te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam yadi cakkhuna rupam passeyya rupena rupam passeyyā 'ti codetum r rūpena rūpam passatīti ādim āha. Itaro rūpāyatanam samdhāya patikkhipitvā puna puttho cakkhum eva samdhāya patijānāti.2 Patijānātīti ettha assa adhippāyo. Passatīti mayam pațijananam samdhaya pucchama na cakkhupasamharamattam 3 tasmā vadehi 4 tāva kin te cakkumā rūpena rūpam patijānātīti. Itaro purimanayen' eva patikkhipati c' eva patijānātīti ca. Atha nam evamsante rūpam pi manoviññanam āpajjati tam 5 hi patijanāti nāmā 6 'ti codetum rūpam manoviññānan 'ti āha. Itaro lesam alabhanto patikkhipat' eva. Atthi cakkhussa ā vajja nā 7'ti ādi. Yadi cakkhu patijānanatthena passati cakkhuviññānassa viya 8 tassāpi āvaṭṭanāya 9 bhavitabban 'ti codetum pucchati. Itaro yasmā na 10 āvajjanapatibaddham II cakkhunā tam āvajjanānantaram uppajjati tasmā na h' evā 12 'ti patikkhipati. Sotena saddam 'ti ādīsu pi es' eva nayo. Idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpam passatīti sambhārakathānayena vuttam. Yathāpi usunā vijjhanto pi dhanunā vijjhatīti vuccati. Evam cakkhuviññānena passanto cakkhunā passatīti vutto. Tasmā asādhakam etam. Sesesu pi es' eva nayo.

CAKKHUNĀ RŪPAM PASSATĪTI KATHĀ

иітініта. 9.

ATTHĀRASAMO VAGGO.

¹ C. adds: tvam.
² C. omits till samdhäya.
³ B. cakkhumasamo.
⁴ B. hi tehi.
⁵ B. otīti hi.
⁶ B. paṭijānāmā 'ti.
⁷ C. ājānā; B. vajjanā.
⁸ B. omits.
⁹ B. āvajjanāssa.
¹⁰ C. omits.

¹¹ B. obandham. ¹² B. hetū.

Idani kilesappahanakatha i nama hoti. Tattha yasma kilesappahānam nāma atthi. Pahīnakilesassa ca atītā pi kilesā pahīnā ca 2 honti anāgatā pi paccuppannā pi tasmā³ atīte kilese jahati anāgate na 4 pi paccuppanne na 4 piti yesam laddhi seyyathā pi ekaccānam Uttarāpathakānam te samdhāya a tīte 'ti ādīsu 5 pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Sesam yathāpālim eva niyyātīti. Natthi kilesajahanā 'ti imasmim pana paravādipañhe yasmā kacavaram 6 jahantassa kacavare 6 chaddanavāyāmo viya kilese jahantassa na atītādibhedesu kilesesu vāyāmo atthi nibbānārammane 7 pana ariyamagge pavattite kilesā anuppannā yeva na 4 uppajjantīti pahīnā nāma honti. Tasmā na h' evā 'ti patikkhipati. Tena hi atīte kilese8 jahatīti ādi pana yasmā natthi kilesajahanā 'ti na vattabbam tasmā 9 atītādibhede pajahatīti chalena vuttam.

KILESAJAHANAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 1.

Idāni suñnatākathā nāma hoti. Tattha suñnatā 'ti dve suñnatā khandhānan ca anattalakkhaṇam nibbānan ca tesu anattalakkhaṇam tāva ekaccam ekena pariyāyena siyā saṃkhārakkhandhapariyāpannam nibbānam apariyāpannam eva imam pana vibhāgam agahetvā suñnatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānam te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭinnā itarassa. An imittan 'ti sabbanimittarahitam nibbānam appaṇihito 'ti pi tass' eva nāmam. Kasmā pan' etam ābhatan 'ti

<sup>B. ojahanao.
B. va.
B. omits.
B. nipphannāo.
C. yasmā.
C. yasmā.</sup>

Avibhajjavadivade dosaropanattham. Yassa hi avibhajitya i ekamsen' eva suñnatā samkhārakkhandhapariyāpannā 'ti Tassa nibbānam pi samkhārakkhandhapariyāpannan 'ti āpajjati. Imassa dosassāropanattham animittam appaṇihitan 'ti ābhatan.2 Itaro tassa pariyāpannabhāvam anicchanto patikkhipati. Samkhārakkhandho na anicco 'ti ādi nibbānasamkhātāya suñnatāya aniccabhāvapattidosadassanattham vuttam. Samkharakkhandhassa suñnatāyā 3 'ti yadi añnassa khandhassa sunnatā annakhandhapariyapannasamkharakkhandhasuññataya 4 pi sesakkhandhapariyapannaya bhavitabban'ti codanattham vuttam. Samkhārakkhandhassa suñnata na vat-Yadi samkhārakkhandhasuññatā6 tabbā 'ti ādi.5 sesakkhandhapariyāpannā na hoti. Sesakkhandhasuññatā pi samkhārakkhandhapariyāpannā nāma ahosīti patilomadassanattham vuttam. Suñnam idam bhikkhave samkhārā 'ti suttam parasamayato 7 ābhatam.8 Tattha samkhārā 'ti sabbe samkhārā aniccā 'ti āgatatthāne viya pañca khandhā te ca 9 attaniyasuññatā 10 suñnatā 11 'ti sāsanāvacaram 12 hoti. Na virujihati tasmā anuññātam. Yasmā pan' etam suññatāya samkhārakkhandhapariyapannatam 13 dipeti tasma asadhakan 'ti.

SUÑÑATĀKATHĀ NIŢŢHITĀ. 2.

Idāni sāmaññaphalakathā nāma hoti. Tattha maggavīthiyam pi phalasamāpattiyam pi ariyamaggassa vipākacittam sāmaññaphalam nāmā 'ti sakasamaye samniṭṭhānam yesam pana tathā ¹⁴ agahetvā kilesappahānañ c' eva phalapattiñ ¹⁵ ca sāmaññaphalam tasmā asamkhatan 'ti laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānam te samdhāya pucchā

<sup>B. avibhajjitvā.
C. āhatam.
B. okhandhassa.
B. pasassamassato.
B. ādissati.
B. okhandhassa.
B. āgatam.
C. va.</sup>

¹⁰ C. attatta^o; B. ^oniyam. ¹¹ B. suññā. ¹² B. ^ocavaram. ¹³ B. ^obhāvam. ¹⁴ C. panatthā. ¹⁵ B. phaluppattiñ.

XIX. 3, 4, 5, 6.] KATHĀVATTHU-PPAKARAŅA-AŢŢHAKATHĀ. 179

sakavādissa paţiññā itarassa. Sesam ettha heṭṭhāvuttanayattā yathā pāļim eva niyyātīti.

sāmaññaphalakathā niţţhitā. 3.

Idāni pattikathā nāma hoti. Tattha yam yam paṭilabhati tassa tassa paṭilābho patti nāma sā ca asamkhatā 'ti yesam laddhi seyyathāpi Pubbaseliyānañ ñeva te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam idhāpi heṭthāvuttanayattā yathā pāṭim eva niyyāti. Na vat tabban 'ti ādi yāya laddhiyā patti asamkhatā 'ti maññati. Tam pakāsetum vuttam. Tattha sakavādī na h' e va vat tabbe 'ti paṭikkhipanto kevalam pattiyā rūpādibhāvam na sampaṭicchati. Na hi patti nāma koci dhammo atthi na pana asamkhatabhāvam anujānāti. Itaro pana paṭikkhepamatten' eva asamkhatā 'ti laddhim paṭiṭṭhāpetī. Sā ayoniso patiṭṭhāpitattā appatiṭṭhāpitā yevā 'ti.

раттікатна піттніта. 4.

Idāni tathatākathā nāma hoti. Tattha yesam rūpādīnam sabbadhammānam rūpādisabhāvatā samkhatā tathatā nāma atthi. Sā ca samkhatesu rūpādīsu apariyāpannattā asamkhatā 'ti laddhi seyyathāpi ekaccānam Uttarāpathakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa sesam idhāpi heṭṭhāvuttanayattā pākaṭam evā 'ti.

татнатакатна піттніта. 5.

Idāni kusalakathā nāma hoti. Tattha anavajjam pi kusalam iṭṭhavipākānam 3 pi anavajjam nāma kilesavippayuttam ayam nayo ṭhapetvā akusalam sabbadhamme 4

¹ B. opento. ² B. tada. ³ B. idha vipākam. ⁴ B. odhammo.

bhajati. Iṭṭhavipākan ɪ nāma āyatim ² āyati-uppattipavattesu iṭṭhaphalanipphādakam ³ puññam ⁴ ayam nayo kusalattike ādipadam eva bhajati yesam pana imam vibhāgam agahetvā anavajjabhāvamatten' eva nibbānam kusalan 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānam tesam iṭṭhavipākaṭṭhena nibbānassa kusalatābhāvam ⁵ dīpetum pucchā sakavādissa attano laddhivasena paṭiññā itarassa. Sesam idhāpi heṭṭhāvuttanayattā uttānattham evā 'ti.

KUSALAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

Idāni accantaniyāmakathā nāma hoti. Tattha vesam sakim nimuggo va hotīti suttam nissāya. Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā 'ti laddhi seyyathāpi ekaccānam Uttarāpathakānam. Te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Mātughātako 'ti ādi niyatamicchāditthikassa ca mātughātakādīnañ ca samāne micchattaniyāme mātughātakādīhi pi te accantaniyatehi bhavitabban 'ti codanattham vuttam itaro nivatamicchāditthiko samkhārakhānuko 6 bhavantare niyato va. Ime pana ekasmiñ ñeva attabhāve 'ti laddhiyā na h' evā 'ti patikkhipati. Vicikicchā uppajje y yā 'ti ayam 7 niyato vā 8 no 9 vā 'ti evam uppajjeyyā 'ti pucchati. Itaro anuppattikāranam apassanto patijānāti. An uppajjeyyā 'ti puttho pana yam ditthim āsevanto 10 niyāmam okkanto tattha anuppattim samdhāva patijānāti. Tato pahīnā 'ti puttho maggena appahīnattā patikkhipati ditthim ārabbha asamudācārato II patijānāti. Atha nam yasmā pahānam nāma vinā ariyamaggena natthi tasmā tassa vasen' eva codetum sotā pattimaggenā 12 'ti ādimāha. So ekamaggenāpi 13 appahīnattā patikkhipati. Puna katamenā

¹ B. idha.

² B. omits.

³ B. idhao.

⁴ B. suññam. 5 C. 7 C. āhidi. 8 C. on

⁵ C. ottābhāvam.
8 C. omits.
9 C. ne.

⁶ B. saṃsāra°.

¹¹ B. apao.

¹² B. oggenāpattīti.

¹³ B. oti.

'ti puttho micchāmaggam samdhāya akusalenā 'ti āha. Ucchedaditthi uppajjeyyā 'ti dutiyaniyāmuppattim pucchati. Itaro vasmā ve pi te ukalāvassahaññā I natthikavādā 2 ariyavādā ahetuvādā 'ti vacanato tisso pi niyatamicchāditthiyo ekassa uppajjanti. Tasmā patijānāti Atha nam nanu 3 nāma so accantaniyato 4 'ti codetum hañcīti ādim āha. Accantanivatassa hi dutivanivāmo niratthako. N' uppajje yyā 'ti panhe yam sassataditthiyā sassatan 'ti gahītam tad eva ucchijjissatīti gahetvā anuppattim samdhāya patijānāti. Pahīnā 'ti puttho maggena appahīnattā patikkhipati. Vuttanavena anuppajjanato patijānāti. Sassatadit thi uppajje y yā 'ti ādīsu pi es' eva navo. Sesam vicikicchāvāre vuttanavam eva. Na vattaban 'ti pucchā sakavādissa tassa suttassa atthitāya patinnā sakavādissa. Na pana so bhavantare pi nimuggo va. Imasmiñ ñeva hi bhave abhabbo so tam ditthim pajahitum 'ti ayam ettha adhippayo. Tasmā asādhakam etan 'ti. Sabbakālam ummujjitvā 5 nimujjatīti ādi vacanamatte 6 abhinivesam akatvā attho pariyesitabbo 'ti dassanattham vuttan 'ti.

ACCANTANIYĀMAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 7.

Idāni indriyakathā nāma hoti. Tattha lokiyā saddhā yeva nāma na saddhindriyam. Tathā lokiyam viriyam sati samādhi paññā. Paññā yeva nāma na 7 paññindriyan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Hetuvādānañ c' eva Mahimsāsakānañ ca te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Natthi 7 lokiyā saddhā 'ti ādi yasmā 8 lokiyā pi saddhādayo va 9 dhammā ādhipatiyaṭṭhena 10 indriyam na

¹ B. ukkatthakavassa rāñā. ² B. ovāti.

³ B. omits. 4 B. oniyamo. 5 B. uppajjitvā.

⁶ B. napajjana^o. 7 C. omits. 8 C. yasmim. 9 C. ca. 10 B. adhio.

saddhādīhi añnam saddhindriyādi i nāma atthi. Tasmā lokiyānam pi saddhādīnan neva saddhindriyādibhāvadassanattham vuttam. Atthilokiyo mano 'tiādi. Yathā te lokiyā pi manādayo va dhammā manindriyādīni evam lokiyā saddhādayo pi saddhindriyādīnīti upamāya tass' eva 'tthassa vibhāvanattham vuttam. Sesam ettha yathā pāļim eva niyyātīti.

INDRIYAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 8. EKÜNAVĪSATIMO VAGGO.

¹ C. oyāni.

Idāni asamcicca kathā nāma hoti. Tattha anantariyavatthūni nāma garūni bhāriyāni. Tasmā asamciccāpi z tesu vatthūsu vikopitesu anantariko 2 hotīti vesam laddhi seyyathāpi ekaccānam Uttarāpathakānam. Te samdhāya a s a m c i c c ā 'ti pucchā sakavādissa laddhivasena patiññā Atha nam yasmā anantarikakammam nāma kammapathappattam yadi ca asamciccakammapathabhedo sivā avasesā pānātipātādayo pi asamcicca 3 bhaveyyun 'ti codanattham a sam cicca pānam hant vā 'ti Itaro tathārūpāya laddhiyābhāvena patikkhipati. Sesam yathā pālim eva niyyātīti. Na vattabbam mātughātako 'ti pucchā paravādissa.4 Rogapatikārādikāle asamcicca ghātam samdhāya patinnā saka-Nanu mātā jīvitā voropitā 'ti panhe hi 5 pi asamcicca voropitam samdhāya patiñīā sakavādiss' eva. Adhippāyam pana agahetvā hañcīti laddhipatitthāpanam itarassa. Tam ayoniso patitthāpitattā appatitthitam eva. Pitughātakādīsu pi es eva navo. Samghabhedake pana dhammasaññam 6 samdhaya samghabhedo ānantariko 'ti pucchā sakavādissa samghasamaggam bhedetvāna 7 kappam nirayamhi paccatīti vacanam ayoniso gahetvā patinnā paravādissa. Puna sabbo 'ti sakapakkhe 8 dhammasaññim 9 samdhāva patikkhipati parapakkhe dhammasaññim 9 samdhāya patijānāti. Dhammasaññīpañhadvaye 10 pi es' eva nayo. Nanu vuttam bhagavatā 'ti suttam ekanten' eva dhammavādissa ānantarikābhāvadassanattham II vuttam. Āpāyiko neraviko 'ti gāthāya 12 pi adhammavādī yeva adhippeto. Itaro pana adhippā-

^I C. ti. ² C. oto. ³ C. adds: pāṇā. 4 C. saka. ⁵ B. omits. ⁶ B. saññi; C. sañña. ⁷ B. bhetvana. 8 C. okha. 9 B.—C. ºñī. 10 C. onaye. ¹¹ B. anantarikao. ¹² B. tatthāya.

yam agahetvā laddhim patitthāpeti. Sā ayoniso patitthāpitattā appatitthitā yevā 'ti.

ASAMCICCAKATHA NITTHITA. 1.

Idāni ñānakathā nāma hoti. Tattha duvidham ñānam lokiyañ ca lokuttarañ ca lokuttaralokiyasamāpattiññānam² pi hoti.³ Dānādivasena pavattam 4 kammassa katam ñānam pi lokuttaram saccaparicchedakam 5 maggañānam pi phalañanam pi. Imam pana vibhagam akatva saccaparicchedakam eva ñānam na itaram tasmā natthi puthujjanassa ñānan 'ti yesam laddhi seyyathāpi Hetuvādanam te samdhāva pucchā sakavādissa patinnā itarassa. 'ti ādi ñānam eva ca na dassanattham vuttam. Tenedam 6 Yadi tassa ñānam natthi paññādavo pi natthi. Atha paññādayo? atthi ñānam pi atthi. Kasmā paññādī-Pathamajjhānan 'ti ādi nam 8 ñānato anaññattā. samāpattiñānadassanattham vuttam. Dānam dadev vā 'ti ādi 3 kammassa katañānassa 9 dukkham patijānātīti lokuttaramaggañānam eva dīpeti na ca lokuttaram eva ñānan 'ti.

ÑĀNAKATHĀ NIŢŢĦITA. 2.

Idāni nirayapālakathā nāma hoti. Tattha niraye nerayikakammān' 10 eva nirayapālarūpena 11 vaddhenti. 12 Natthi nirayapālā nāma sattā 'ti vesam laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam yadi tattha nirayapālā na siyum kammakāraņā 13 pi na bhaveyyum kāranikesu 14 hi satikāranā 'ti codetum

¹ B. °petvā. ² C. lokiyam samāpatti°. ³ C. omits.

⁴ C. pavattitum. 5 B. sattāo; C. saccapațio.

⁶ B. tenevā. 7 B. saññāº. 8 B. saññāº. 9 C. katham. 10 B. nerayakaº. 11 B. orūpavasena.

¹² B. sodhenti. 13 B. orakā. 14 C. kāraniko.

natthi niravesū 'ti ādim āha. Atthi manussesū 'ti paccakkhena ñāpanattham vuttam. Yathā hi manussesu satikāranikesu kāranā evam tattha pīti ayam ettha adhippāvo. Atthi niravesū 'ti pucchā sakavādissa 1 patinnā itarassa. Na 2 Vessabhū no pi ca pettirājā 3 'ti paravādinā sakasamavato suttam ābhatam.4 Tam pana sāsanāvacarikan 'ti sakavādinā anuñnātam. Tattha Vessabhū'ti eko devo pettirājā 2'ti pettivisave peto mahiddhiko Somādavo pākatakāvo 5 ca. Idam vuttam hoti. Attano kammehi ito panunnam paralokam pattam 6 tam purisam na ete Vessabhū-ādayo hananti. Yehi pana so kammehi 7 tattha panunno tani sakani kammani ss' eva 8 nam tattha hanantīti 9 kammassa katam dīpeti na nirayapālānam Sakavādinā pana tam enam bhikkhave 'ti abhāvam. ābhatāni 10 suttapadāni tattha 11 n' evā 'ti.

NIRAYAPĀLAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 3.

Idāni tiracchānakathā nāma hoti. Tattha devesu Erāvaṇādayo devaputtā hatthivaṇṇaṃ assavaṇṇaṃ vikubbanti. Natthi tattha tiracchānagatā. Yesaṃ pana tiracchānavaṇṇino devaputte disvā atthi devesu tiracchāgatā 'ti laddhi seyyathāpi Andhakānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha naṃ yadi devayoniyaṃ tiracchānagatā siyun 'ti tiracchānayoniyaṃ pi devā siyun 'ti codetuṃ atthi tiracchānayoniyaṃ pi devā siyun 'ti codetuṃ atthi tiracchānayoniyaṃ icchati te dassetuṃ vuttaṃ. Erāvaṇo 'ti pañhe tassa atthitāya paṭiññā sakavādissa. Na tiracchānagatāya. Hatthikkhandhādayo pi siyun 'ti codanattham vuttam. Tattha yā vasikā 'ti

¹ B. para°. ² B. omits. ³ B. °vācā. ⁴ C. āharatam. ⁵ B. pākato eva. ⁶ C. vuttam. ⁷ C. adds: ye. ⁸ C. seva. ⁹ B. mahanantīti. ¹⁰ B. āga°. ¹¹ B. nibhattān' evā. ¹² B. °gatesū. ¹³ B. °bandhā. ¹⁴ C. omits.

yāvasadāya i kāraņikā 'ti hatthācariyādayo.2 Ye hi te nānāvidham kāraņam kareyyum. Bhattakārakā³ 'ti hatthiādīnam bhattarandhakā. Na h' evā 'ti tathā anicchanto paṭikkhipati.

TIRACCHĀNAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Idāni maggakathā nāma hoti. Yesam pubbe va 4 kho panassa kāyassa kammam ājīvo parisuddho 5 hotīti idañ c' eva suttam sammāvācākammantājīvānañ ca cittavippayuttam 6 nissāva nippariyāvena pancangiko 'va maggo 'ti laddhi seyyathāpi Mahimsāsakānam te samdhāya pañca i giko 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Sammāvācā maggaigañ 7 ca na maggo 'ti ādi parasamayavasena vuttam. Parasamayasmim hi sammāvācādayo maggangan 8 'ti āgatā. Rūpattā pana maggo na hotīti vannitā. Sammāditthi maggangan 'ti ādi maggassa amaggatā nāma natthīti dassanattham vuttam. Pubbe va kho pan'assā 'ti sutte parisuddhasīlassa maggabhāvanā hoti na itarassā 'ti āgamanīvapatipadāva visuddhabhāvadassanattham 9 kāyakammam vacīkammam ājīvo suparisuddho hotīti vuttam. Na imehi vinā pancangikabhāvadassanattham.10 Evam assāyam 11 ariyo atthangiko maggo bhāvanāpāripurim 12 gacchatīti. Sakavādinā āgatasuttam nītattham evā 'ti.

maggakathā niṛṛhitā. 5.

Idāni ñānakathā nāma hoti. Tattha dhammacakkappavattane dvādasākāram ñānam samdhāya dvādasavatthukam ñānam lokuttaran 'ti yesam laddhi seyyathāpi

¹ B. yava^o. ² C. hatthi^o. ³ B. ^oṇā. ⁴ B. omits.

⁵ B. suvi. 6 B. adds: tam. 7 B. adds: sā.

⁸ C. maggahan 'ti; B. maggan. 9 B. visuddhio.

¹⁰ B. obhāvanao. 11 B. oyatam. 12 B. osuddhi.

Pubbaseliyāparaseliyānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam sace tam dvādasavatthukam dvādasahi maggañānehi bhavitabban 'ti codetum d v ā d a s ā 'ti ādim āha. Itaro maggassa ekattam samdhāya paṭikkhipati. Ekasmim sace saceañāna-kiccañānakatañānānam vasena ñānanānattam samdhāya paṭijānāti. D v ā d a s a s o t ā p a t t i m a g g ā ² 'ti ādīsu pi es' eva nayo. Nanu vuttam bhagavatā 'ti suttam saddhim pubbabhāgāparabhāgehi ñānanānattam dīpeti. Na ariyapuggalassa dvādasañānam tam tasmā asādhakan 'ti.

ÑĀNAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 6.

VĪSATIMO VAGGO.

CATUTTHO 4 PANNĀSAKO 4 NIŢŢHITO.4

¹ B. ekeka°. ² B. °gan. ³ B. °maggassa. ⁴ B. omits.

Idāni sāsanakathā nāma hoti. Tattha tisso saṃgītiyo saṃdhāya sāsanaṃ navaṃ katan 'ti ca atthi koci tathāgatassa sāsanaṃ navaṃ katan 'ti ca atthi koci tathāgatassa sāsanaṃ navaṃ kātun 'ti yesaṃ laddhi seyyathāpi ekaccānaṃ Uttarāpathakānaṃ te saṃdhāya tīsu pi kathāsu pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sa t i paṭṭhānā 'ti ādi sāsanaṃ nāma satipaṭṭhānādayo c' eva ariyadhammā kusalādīnañ ca desitā.² Tattha yena 3 bhagavatā desitā satipaṭṭhānadayo ṭhapetvā te aññesaṃ vā satipaṭṭhānādīnaṃ kāraṇena 4 akusalādīnaṃ vā kusalādibhāvakāraṇena sāsanaṃ navakataṃ 5 nāma bhaveyya. Kin taṃ 6 evaṃ kataṃ kenaci atthi koci vā evaṃ karoti. Labbhā vā evaṃ kātun 7 'ti tīsu pi pucchāsu codanatthaṃ vuttaṃ. Sesaṃ sabbattha yathā pālim eva niyyātīti.

sāsanakathā niţţhitā. 1.

Idāni avivittakathā nāma hoti. Tattha yassa puggalassa yo dhammo paccuppanno so tena avivitto nāmā 'ti idam sakasamaye samniṭṭhānam yasmā pana puthujjanena tedhātukā dhammā apariññātā tasmā so ekakkhaņe yeva sabbehi pi tedhātukehi dhammehi avivitto 'ti yesam laddhi seyyathāpi tesañ ñeva te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Ph a s s e h ī t i ādi sabbesam phassādīnam ekakkhaņe pavattidosadassanattham vuttam. Sesam sabbattha uttānattham evā 'ti.

AVIVITTAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 2.

3 B. ye.

¹ B. °gatassa.

² B. desanā.

⁴ B. kara°.

⁵ B. navam katar

⁵ B. navam katam. 6 B. ti. 7 C. ñātun.

Idāni saṃyojanakathā nāma hoti. Tattha yasmā arahā z sabbaṃ buddhavisayaṃ na jānāti. Tasmā tassa tattha avijjāvicikicchā hi appahīnā 'ti bhavitabban 'ti saṃñāya atthi kiñci saṃyojanaṃ appahāya arahattapattīti yesaṃ laddhi seyyathāpi Mahāsaṃghikānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atthi kiñci sa kkā ya diṭṭhīti ādi arahato sabbasaṃyojanappahānadassanatthaṃ vuttaṃ. Sabba m buddhavis ayan 'ti pañhadvaye arahato sabbaññūtāñānābhāvena paṭisedho kato² na avijjāvicikicchānaṃ appahānena. Itaro pana tesaṃ appahīnataṃ saṃdhāya tenahīti laddhiṃ patiṭṭhapeti. Sā ayoniso patiṭṭhāpitattā appatiṭṭhitā hotīti.

SAMYOJANAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 3.

Idāni iddhikathā nāma hoti. Tattha iddhi nām' esā katthaci ijjhati katthaci ³ na ³ ijjhati ³ aniccādīnam ⁴ niccādikaraņe ekanten' eva ⁵ ijjhati. Sabhāgasamtati pana parivattetvā visabhāgasamtatikaraņe vā sabhāgasamtativasen' eva tappavattane ⁶ vā yesam atthāya kayirati tesam puññādīni kāraṇāni nissāya katthaci ijjhati. ⁷ Bhikkhūnam atthāya pānīyassa sappikhīrādikaraņe viya ⁶ mahādhātunidhāne dīpādīnam cirasamtānappavattane ợ viya cā ¹o 'ti idam sakasamaye samniṭṭhānam. Ayam ¹¹ pana āyasmā Pilindavaccho ¹² rañño pāsādam suvaṇṇan 'ti ¹³ va adhimucci ¹⁴ tam nissāya yesam atthi adhippāya-iddhīti ¹⁵ laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya atthi adhippāyo iddhīti adhippāya-iddhī. Yathādhippāyam ijjhanam iddhīti ¹⁶ attho.

¹ C. oham. ² B. tato. ³ B. omits. ⁴ B. odīni. ⁵ B. adds: na. ⁶ B. cidatadavattane.

B. icchati.
 C. omits.
 C. visaº.
 C. vā.
 C. vam.
 C. Pilindiº.
 C. suvannavanne va.

¹⁴ C. adhimucchi; B. suvannan te va atthi pucchi.

¹⁵ C. laddhī ti.

¹⁶ C. adds: atthi.

190

Āmantā 'ti laddhimatte ṭhatvā paṭiññā itarassa.² Atha nam aniccānam niccatāya 3 anuyuñjitum niccapaṇṇā rukkhā hontū 'ti ādimāha. Sesam ettha uttānattham evā 'ti. Laddhipatiṭṭhāpane pi suvaṇṇañ capanāsīti rañño puñnupanissayena āsi na kevalam therassa. Adhippāyen' eva tasmā asādhakan 'ti.

IDDHIKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 4.

Idāni buddhakathā nāma hoti. Tattha thapetvā tasmim tasmim 4 kāle sarīravemattatam āyuvemattatam pabhāvemattatam 5 ca sesehi buddhadhammehi buddhānam buddhehi hīnātirekatā nāma natthi. Yesam pana avisesena ca 6 atthīti laddhi seyyathāpi Andhakānam te samdhāya atthi buddhānan 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam buddhadhammehi anuyuñjitum satipaṭthānato 'ti ādim āha. Itaro tesam vasena hīnātirittatam apassanto paṭikkhipat' eva.

BUDDHAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni sabbadisākathā nāma hoti. Tattha catūsu disāsu heṭṭhā upari ⁷ samantato lokadhātusaṃnivesaṃ ⁸ sabbalokadhātūsu ca buddhā atthīti attano vikappaṃ ⁹ uppādetvā sabbadisāsu buddhā tiṭṭhantīti yesaṃ laddhi seyyathāpi Mahāsaṃghikānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Puratthimā yā 'ti puṭṭho Sakyamuniṃ saṃdhāya paṭikkhipati. Puna puṭṭho laddhivasena aññalokadhātuyaṃ ṭhitaṃ saṃdhāya paṭijānāti. Kin nām' es obha ga vā 'ti ādi sace naṃ 'o jānāsi nāmā 'ti '' vasena naṃ kathehīti codanatthaṃ vuttaṃ. Iminā upāyena sabbattha attho veditabbo 'ti.

SABBADISĀKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 6.

¹ B. thapetvā. ² B. paravādissa. ³ B. ani^o.

⁴ B. omits. ⁵ B. sabhā^o. ⁶ B. eva.

⁷ B. uparihi. ⁸ C. omits. ⁹ B. vikabbasippam.

¹⁰ C. ta nam. ¹¹ C. di.

Idani dhammakatha nama hoti. Tattha yasma rupadayo rūpādisabhāvena nivatā na tam sabhāvam jahanti tasmā sabbe dhammā nivatā 'ti vesam laddhi sevvathāpi Andhakānañ c'eva ekaccānañ ca Uttarāpathakānam te samdhāva sabbe dhammā 'ti pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Atha nam sace te niyatā micchattaniyatā vā siyum sammattanivatā vā ito añño nivamo 2 atthīti codetum micchattaniyatā ti3 ādim āha. Tattha vikkhepo ca patiñña ca paravadissa. Rūpam rūpatthenā 'ti ādi yen' atthena 4 niyatā 'ti vadati tassa vasena codetum vuttam. Tatrāyam adhippāyo. Rūpam hi rūpatthena nivatan 'ti rūpam rūpam eva na vedanādisabhāvan 'ti adhippāyena 5 vattabbam. Iti 4 ito aññathā 6 na vattabbam. Tasmā rūpatthato aññassa rūpassa abhāvā 7 rūpasabhāvo hi rūpattho. Rūpasabhāvo ca 8 rūpam eva na rūpato añño vedanādīhi pan' assa nānattapaññāpanattham eso vohāro hoti. Tasmā rūpam rūpatthena nivatan 'ti vuttam hoti. Niyatañ ca nāma micchattaniyatam vā siyā sammattaniyatam vā ito añño niyamo nāma natthīti. Atha kasmā patijānātīti atthantaravasena. Rūpam rūpatthena nivatan 'ti ettha hi rūpam rūpam eva na vedanādīsabhāvan 'ti ayam attho tasmā patijānāti. Ito aññathā pan' assa niyatattham natthīti. Puna ten' eva nayena codetum micchattanivatan 'ti ādim āha. Tam sabbam uttānattham eva. Tena hi rūpan 'ti laddhi pi ayoniso patitthāpitattā appatitthitā va hotīti.

DHAMMAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 7.

Idāni kammakathā nāma hoti. Tattha yasmā diṭṭhadhammavedanīyādīni diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhādīhi niyatāni. Tasmā sabbe kammā niyatā 'ti yesaṃ laddhi seyyathāpi tesañ ñeva te saṃdhāya pucchā sakavādissa

¹ B. vinti. ² B. nāma natthīti. ³ B. pi.

⁴ B. omits. 5 B. adds: na. 6 C. aññakathā.

⁷ B. adds: ti. 8 C. va.

paṭiññā itarassa. Diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyatan 'ti ettha diṭṭhadhammavedanīyaṃ diṭṭhadhammavedanīyam ^x eva. Sace diṭṭhadhamme vipākaṃ dātuṃ sakkoti deti no ce ahosi kammaṃ nāma hotīti imam atthaṃ saṃdhāya paṭiññā sakavādissa micchattasammattaniyatavasena ² pan'³ etam aniyatam⁴ evā 'ti. Sabbaṃ heṭṭhāvuttanayena veditabban 'ti.

KAMMAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 8.

EKAVĪSATIMO VAGGO.

² C. omits. ² B. micchattaniyāma°. ³ B. na. ⁴ B. niya°.

Idāni parinibbānakathā nāma hoti. Tattha yasmā arahā sabbaññūvisaye zappahīnasaṃyojano va parinibbāyati. Tasmā atthi kiñci saṃyojanaṃ appahāya parinibbānan 'ti yesaṃ laddhi seyyathāpi Andhakānaṃ. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha heṭṭhāvuttanayam evā 'ti.

PARINIBBĀNAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 1.

Idāni kusalacittakathā nāma hoti. Tattha yasmā arahā sativepullappatto parinibbāyanto pi sato saṃpajāno va parinibbāti tasmā kusalacitto parinibbātīti yesaṃ laddhi seyyathāpi Andhakānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha naṃ yasmā kusalacitto nāma puññābhisaṃkhārādisaṃkaraṇādivasena ³ hoti. Tasmā 4 ten' atthena codetuṃ a r a h ā p u ñ ñ ā b h i s a ṃ k h ā r a n 5 'ti ādim āha. Sesam ettha yathā pāļim eva 6 niyyātīti. Sato saṃpajāno 'ti idaṃ javanakkhaṇe kiriyasatisampajānavasena asaṃmohamaraṇadīpanatthaṃ vuttaṃ na kusalacittadīpanatthaṃ. Tasmā asādhakan 'ti.

KUSALACITTAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 2.

Idāni ānanjakathā 7 nāma hoti. Tattha bhagavā catutthajjhāne thito parinibbāyīti sallakkhetvā arahā ānanje 7 thito parinibbāyatīti 8 yesam laddhi seyyathāpi ekaccānam Uttarāpathakānam te samdhāya pucchā sakavādissa patinnā itarassa. Pakaticitte 'ti bhavangacitte. Sabbe hi sannino 9 sattā bhavangacitte thitā. Bhavangapariyosānena

¹ B. oyena. ² B. obbāti. ³ B. okhārā ti saṃkhāṇādio.

⁴ C. tattha yasmā. ⁵ B. otan. ⁶ C. adds: ttha.

⁷ B. ānancā°; C. ananja°. 8 C. °yīti. 9 C. sannā.

194 KATHAVATTHU-PPAKARANA-ATTHAKATHĀ. [XXII. 3, 4, 5.

cuticittena kālam karonti iti tam i iminā atthena codetum evam āha. Kiñcāpi catuvokārabhave arahato pakaticittam pi ānañjam hoti. Ayam pana pañho pañcavokārabhavavasena uddhaṭo. Tasmā no vatare vattabbe 4 'ti āha. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

ānanjakathā 5 niţthitā. 3.

Idāni dhammābhisamayakathā nāma hoti. Tattha atītabhave sotāpannam mātukucchiyam vasitvā nikkhantam disvā atthigabhaseyyāya 6 dhammābhisamayo 'ti yesam laddhi seyyathāpi ekaccānam Uttarāpathakānam te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha nam yadi tattha dhammābhisamayo atthi dhammābhisamayassa kāraņehi ettha 7 desanādīhi bhavitabban 'ti codetum a t t h i ga b b h a s e y y ā y a d h a m m a d e s a n ā 'ti ādim āha. P u t t a s s ā 'ti ādi bhavangadvāram 8 samdhāya vuttam. Gabbhaseyyāya hi yebhuyyena bhavangam eva pavattati 9 ten' eva satto kiriyasamayapavattābhāvā sutto. Bhāvanānuyogassa abhāvā pamatto ro kammaṭṭhānam pariggāhakānam satisampajāñānam abhāvā muṭṭhassati asampajāno nāma hoti. Tathārūpassa kuto dhammābhisamayo 'ti.

DHAMMĀBHISAMAYAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 4.

Acirajātānam pana sotāpannānam arahattappattim ¹¹ Suppavāsāya upāsikāya sattavassikam gabbham disvā atthi gabbhaseyyāya ¹² arahattappattīti ¹¹ ca supine ākāsagamanādīni ¹³ disvā atthi dhammābhisamayo 'ti ca atthi tattha arahattappattīti ca. Idhā pi yesam laddhi seyya-

¹ B. nam. ² C. ārajam; B. ānancam. ³ C. panhe.

⁴ C. obbo. 5 C. anao; B. āṇao. 6 C. bhavaṅgao.
7 B. dhammam. 8 B. opāram. 9 C. pavatti.

¹⁰ B. pavao. 11 B. ottuppao. 12 B. oyyassa.

XXII. 5, 6, 7, 8.] KATHĀVATTHU-PPAKARANA-AŢŢHAKATHĀ. 195

thāpi tesañ ñeva te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha purimakathāsadisam evā 'ti.

SESĀPI I KATHĀ NIŢŢHITĀ. 5.

Idāni avyākatakathā nāma hoti. Tattha atthi sā cetanā sā ca kho² abbohārikā 'ti vacanato sabbam supinagatassa cittam avyākatan 'ti yesam laddhi seyyathāpi ekaccānam Uttarāpathakānam yeva³ te samdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha yathā pālim eva niyyātīti. Supinagatassa pi a pāṇātipātādivasena kiñcāpi akusalacittam pavattati vatthuvikopanam pana natthīti. Na sakkā tattha āpattim saṃñāpetum 5 iminā kāraṇena tam abbohārikam na avyākatattā 'ti.6

AVYĀKATAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 6.

Idāni āsevanapaccayakathā nāma hoti. Tattha yasmā sabbe dhammā khanikā na koci muhuttam pi thatvā āsevanapaccayam 7 āsevati nāma. Tasmā natthi kiñci āsevanapaccayatā. Āsevanapaccayatāya 8 uppannam na kiñci atthīti yesam laddhi seyyathāpi tesañ ñeva te saṃdhāya pucchā sakavādissa patiñā itarassa. Atha nam suttavasen' eva saṃñāpetum 9 nanu vuttam bhagavatā pāṇātipāto 'ti ādi āgatam.¹o Tam sabbam uttānattham evā 'ti.

ĀSEVANAPACCAYAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 7.

Idāni khaṇikakathā nāma hoti. Tattha yasmā sabbe saṃkhatadhammā aniccā tasmā ekacittakkhaṇikā yeva. Samānāya hi aniccatāya eko lahu bhijjati eko cirenā ¹¹ 'ti.

¹ B. tisso pi. ² C. sā va ko. ³ B. c' eva.

⁴ B. hi. 5 B. pa°. 6 C. pi. 7 C. °yā.

⁸ C. omits. 9 B. pao. 10 B. ābhao. 11 B. cetanā.

Koʻz ettha niyamo 'ti yesam laddhi seyyathāpi Pubbaseliyāparaseliyānam te samdhāya ekacittakkha-nikā 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Citte² mahāpathavīti ādīsu tesam tathā samṭhānam apassanto paṭikkhipati. Cakkhāyatanadīni cakkhuviñānādīhi saddhim yeva uppajjitvā nirujjheyyun 'ti codanattham vuttam. Itaro pana antomātukucchiyam gatasmim³ pi ñānuppattim⁴ saṃdhāya paṭikhipati. Pavattam saṃdhāya laddhivasena paṭijānāti. Sesam ettha uttānattham evā 'ti. Tena hi ekacittakkhaṇikā 'ti yasmā niccā na honti tasmā ekacittakkhaṇikā 'ti attanoruciyā kāraṇam vadati. Tam avuttasadisam evā 'ti.

KHAŅIKAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 8.

DVĀVĪSATIMO VAGGO.

¹ C. omits. ² B. adds: citte. ³ B. okucchigatassa. ⁴ B. viññāo.

Idāni ekādhippāyakathā nāma. Tattha kāruñnena vā ekena adhippāyena i ekādhippāyo saṃsāre vā ekato bhavissāmā 'ti itthiyā saddhim buddhapūjādīni i katvā paṇidhivasena eko adhippāyo assā 'ti ekādhippāyo. Evarūpo dvinnam janānam i ekādhippāyo methuno dhammo paṭisevitabbo 'ti yesam laddhi seyyathāpi Andhakānañ c'eva Vetulyānañ ca te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha yathā pāļim eva niyyātīti.

EKĀDHIPPĀYAKATHĀ NIŢŢHITĀ. 1.

Idāni arahantavaṇṇakathā nāma hoti. Tattha iriyāpathasaṃpanne ākappasaṃpanne pāpabhikkhū disvā arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ paṭisevantīti yesaṃ laddhi seyyathāpi ekaccānaṃ Uttarāpathakānaṃ te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesam ettha uttānattham evā 'ti.

ARAHANTAVAŅŅAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 2.

Idāni issariyakāmakāritā kathā nāma hoti. Chaddantajātakādīni saṃdhāya bodhisatto issariyakāmakāriyahetuvinipātaṃ gacchati gabbhaseyyaṃ okkamati dukkarakārikaṃ 4 akāsi. Aparan 5 tapaṃ akāsi aññaṃ satthāraṃ uddisīti yesaṃ laddhi seyyathāpi Andhakānaṃ. Te saṃdhāya pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Sesaṃ paṭhamakathāya uttānattham eva. Dutiyakathāya i d d h i m ā 'ti yadi issariyakāmakāritāya hetu gaccheyya iddhiyā 6 gaccheyya 6 na kammavasenā 'ti codanatthaṃ vuttaṃ. Itaro pana paṭhamapañhe bhāvanāmayaṃ saṃdhāya paṭijānāti. Dutiyapañhe puñniddhiṃ saṃdhāya paṭijānāti.

¹ B. omits. ² B. odīnam.

² B. ^odīnam. ³ C. rūpānam.

⁴ B. okāraņam.

⁵ C. amaran.

⁶ C. omits.

Tatiyakathāya issariyakāmakāritāhetu nāma dukkarakārikā micchādiṭṭhiyā kāriyati. Yadi ca so tam kareyya 'ssatādīni pi gaṇheyyā 'ti codanattham sassato loko 'ti ādi vuttam. Catutthakathāya pi es' eva nayo 'ti.

ISSARIYAKĀMAKĀRITĀKATHĀ

NITTHITA. 3.

Idāni rāgapatirūpakādikathāyo nāma honti. Tattha mettākaruņāmuditāyo saṃdhāya na rāgo rāgapatirūpako 'ti ca. Issāmacchariyakukkucchāni saṃdhāya na doso dosapatirūpako 'ti ca. Hasituppādaṃ saṃdhāya na moho mohapatirūpako 'ti ca dummaṅkūnaṃ puggalānaṃ niggahaṃ pesalānaṃ bhikkhūnaṃ anuggahaṃ pāpagarahitaṃ kalyāṇapasaṃsaṃ zāyasmato Pilindavacchassa vasalavādaṃ bhagavato kheļāsikavādaṃ moghapurisavādaṃ saṃdhāya kileso kilesapatirūpako 'ti ca yesaṃ laddhi seyyathāpi Andhakānaṃ te saṃdhāya sabbakathāsu 4 pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha naṃ yasmā phassādipatirūpakānaṃ phassādayo nāma natthi. Tasmā rāgādipatirūpakānaṃ rāgādayo pi natthīti codetuṃ a t th i n a p h a s s o 'ti ādim āha. Itaro tesaṃ abhāvā paṭikkhipati. Sesaṃ sabbattha uttānattham evā 'ti.

patirūpakathā nițțhitā. 4.

Idāni aparinipphannakathā nāma hoti. Tattha dukkham eva hi saṃbhoti dukkhaṃ tiṭṭhati veti 5 ca 5 na aññatra dukkhā saṃbhoti naññaṃ dukkhā nirujjhatīti vacanaṃ nissāya dukkhañ ñeva parinipphannaṃ. Sesā khandhāyatanadhātu-indriyadhammā aparinipphannā 'ti yesaṃ laddhi seyyathāpi ekaccānaṃ Uttarāpathakānaṃ c'eva Hetuvādānañ ca te saṃdhāya rūpaṃ aparinipphannaṃ phannan 'ti pucchā sakavādissa paṭiññā itarassa. Atha naṃ sace rūpaṃ aparinipphannaṃ na 6 aniccādisabhāvaṃ

¹ C. oyasam. ² B. khelasankao. ³ B. adds: ca.

⁴ B. sabbadhā. 5 C. ceti va canam. 6 C. omits.

siyā 'ti codetum rūpam nāniccan' 'ti ādim āha. Itaro tathārūpam rūpam apassanto patikkhipati. Sakavādī nanu rūpam aniccan 'ti ādivacanana tassa ekaladdhim patisedhetvā dutiyam pucchanto dukkhañ ñeva parinipphannan'ti ādim āha. Ath' assa tam pi laddhim patisedhetum nanu yadi² niccan 'ti Tatrāyam adhippāyo. Na kevalam hi pathaādim āha. masaccam eva dukkham. Yam pana kiñci aniccam tam dukkham evarūpañ ca aniccam. Tasmā tam pi parinipphannam īti vam tvam vadesi rūpam aparinipphannam dukkhañ ñeva parinipphannan 'ti tam no vata re vattabbe. Dukkhañ ñeva parinipphannan 'ti. Vedanādimūlakādīsu 3 pi vojanāsu es' eva nayo. Dhammāyatanadhammadhātūsu pana thapetvā nibbānam sesadhammānam vasena aniccatā veditabbā. Indriyāni aniccān' evā 'ti.

APARINIPPHANNAKATHĀ NIŢŢĦITĀ. 5.

Ettāvatā ca:

Paṇṇāsakehi catūhi tīhi vaggehir ⁴-eva ca saṃgahetvā kathā sabbā ūnatiṃsatibhedanā.⁵ K a t hā v a t t h u p p a k a r a ṇ a ṃ kathāmaggesu kovido yaṃ ⁶ jino desayī tassa niṭṭhitā aṭṭhavaṇṇanā.⁷ Imaṃ terasamattehi ⁸ bhāṇavārehi tantiyā ciraṭṭhitatthaṃ dhammassa saṃkhārontena taṃ ⁹ mayā. Saṃpattaṃ kusalaṃ tena loko yaṃ sanarāmaro ¹⁰ dhammarājassa saddhammarasam evādhigacchatū 'ti.¹¹

KATHĀVATTHU-PPAKARAŅA-AŢŢHAKATHĀ NIŢŢHITĀ.

¹ B. ani^o. ² C. yada. ³ B. olikā^o. ⁴ B. od. ⁵ B. unattimvārodanā. ⁶ C. ayam. ⁷ B. omits.

⁸ B. vodasa°. 9 B. yam. 10 B. pana bhamaro.

INDEX.

NAMES OF SECTS.

Attānantikā, 6 Adhiccasamuppannikā, 6 Andhakā, I. 9, 10; II. 5, 7, 8, 9; III. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12; IV. 8, 9, 10; V. 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10; VI. 1, 5, 7, 8; VII. 7, 8, 9, 10; VIII. 1, 5, 7, 8; IX. 1, 4, 5, 11; X. 1; XI. 4, 7, 8; XIII. 7; XIV. 5, 6, 7, 8, 9; XV. 11; XVI. 8, 9, 10; XVII. 1; XVIII. 4, 5, 6, 7; XIX. 2; XX. 3, 4; XXI. 4, 5, 7, 8; XXII. 1, 2; XXIII. 1, 3, 4 Aparaseliyā, 5; I. 9; II. 1; XIII. 4; XIV. 2; XVI. 4; XX. 6; XXII. 8 Amarāvikkhepikā, 6 Asaññilāovā, 6

Ucchedavādā, 6
Uttarāpathakā, IV. 1, 2, 3, 4, 6, 7; V. 2, 4; VI. 5, 6; IX. 3, 4, 6, 7; XI. 6; XII. 5, 8; XIII. 2, 3, 5, 8; XIV. 3, 4, 8, 9; XVII. 5; XVII. 11; XVIII. 3, 4, 5; XIX. 1, 5, 7; XX. 1; XXII. 1, 2, 7, 8; XXII. 3, 4, 5, 6, 7; XXIII. 2, 5

Ekaccasassatikā, 6 Ekabbohārikā, 2, 4 Kassapika, 2, 3, 4; I. 8

Gokulikā, 2, 4; II. 6

Cetiyavādā, 2, 4 Channāgarikā, 2, 4

Theravado, 2, 3, 4, 5

Ditthadhammanibhānavādā, 6 Dhammaguttikā, 2, 4 Dhammuttariyā, 2, 4

Nevasaññināsaññivādā, 6

Paṇṇattivādā, 2, 4
Pubbaseliyā, 5; I. 9; II, 1, 2, 3, 4; VI. 2, 3; VIII. 2, 3, 4, 10, 11; IX. 2, 8, 9, 10; XI. 3; XII. 7; XIII. 4, 9, 10; XIV. 2; XVI. 4; XVIII. 8; XIX. 2, 3; XX. 6; XXII. 8
Bāhulikā, 2
Bahussutikā, 2, 4
Bhadrayānikā, 2, 4; II. 7

Mahāsaṃgītikā, 3
Mahāsaṃghikā, 2, 3; I. 2; X. 2, 8, 5, 6, 7, 9, 10, 11; XI. 1, 2, 5; XII. 1, 2, 3, 4; XIV. 1; XV. 1, 2, 6; XVI. 1; XVIII. 9; XXI. 3, 6
Mahiṃsāsakā, 2, 4; II. 9; VI. 2, 6; VIII. 9; X. 2; XVI.

7; XVIII. 6; XIX. 8; XX. 5

Rajagirikā, 5; I. 9; VII. 1, 2, 3, 4, 5, 6; XIII. 1; XV. 9; XVII. 2, 3

Vajjiputtakā, 2, 3, 4; I. 1, 2 Vājiriyā, 5 Vibhajjavādī, 6 Vetulyakā, XVII. 6, 7, 8, 9, 10; XVIII. 1, 2; XXIII. 1

Samkantikā, 3, 4 Saññivādā, 6 Sabbatthivādā, 2, 4; I. 2. 6; II. 7; XI. 6 Sammitiyā, 2, 4; I. 1, 2, 3, 4, 5; II. 7; III. 5, 7; VII. 5; VIII. 2, 7, 9, 10, 11; X. 2, 10; XI. 1; XIV. 7; XV. 11; XVI. 7, 8; XVIII. 7 Sassatavādino, 6 Siddhatthikā, 5; I. 9; VII. 1, 2, 3, 4, 5, 6; XVII. 2, 3 Suttavādā, 3, 4

Hetuvādā, XV. 5, 7, 8, 10; XVI. 3; XVII. 4, 5; XIX. 8; XX. 2; XXIII. 5 Hemavatakā, 5 The Stesham Press, unwin brothers, chilworth and london.